

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
im. EMILII SUKERTOWEJ-BIEDRAWINY w OLSZTYNIE

Krzysztof Romulewicz

**Plebiscyt 1920 roku
na Warmii, Mazurach i Powiślu
Bibliografia za lata 1945-2020**

Olsztyn 2020

Korekta
Anita Romulewicz

Projekt okładki
Iwona Bolińska-Walendzik

Opracowanie techniczne
Krzysztof Tkacz

Tłumaczenie na język niemiecki
Katarzyna Kujawa

Publikacja wydana w ramach
obchodów 100-lecia Plebiscytu na Warmii i Mazurach
oraz powstania Związku Polaków w Prusach Wschodnich.

ISBN 978-83-947082-9-0

Wydawca:
Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny
10-117 Olsztyn, ul. 1-go Maja 5. Tel. (89) 527 28 74
<http://www.wbp.olsztyn.pl>
e-mail: wbp@wbp.olsztyn.pl

Druk i oprawa
„Gutgraf” Zakład Poligraficzny Marian Świniarski
Olsztyn

Spis treści

Wprowadzenie / Andrzej Marcinkiewicz	5
Vorwort	7
Założenia metodyczne / Krzysztof Romulewicz.....	9
Methodische Ansätze	13
Reminiscencje plebiscytowe / dr Jan Chłosta	17
Wykaz ważniejszych skrótów	41
1. Bibliografie	43
2. Źródła	43
3. Monografie i opracowania	45
4. Studia, artykuły, fragmenty	50
5. Biografie i wspomnienia	105
6. Obchody. Sesje. Wystawy	139
7. Formy upamiętnienia	148
8. Plebiscyt w literaturze, sztuce, filmie	152
Indeks autorski	156
Indeks osobowy	165

Wprowadzenie

Okrągłe rocznice upamiętniamy zwykle pomnikami. Pomniki – ślady pamięci są wszędzie, stawiane najczęściej za wolność, za ojczyznę. Z wielu spogląda na nas śmierć. Pomniki stawiamy wodzom i zwycięzcom, upamiętniamy wielkie bitwy i powstania. Czcimy nieznanego żołnierza poległego w słusznej sprawie. Niestety jest coś w nas Polakach, że częściej upamiętniamy porażki niż sukcesy.

Naszą sprawą – sprawą bibliotekarzy, twórców i strażników kultury nie jest budowanie spiżowych czy granitowych pomników. Chcąc zachować dorobek twórców i ułatwić pracę tym, którzy przyjdą po nas przedstawiamy dziś bardziej ulotną formę zachowania pamięci - bibliografię.

Sto lat po plebiscycie przeprowadzonym w 1920 roku na Warmii, Mazurach i Powiślu prezentujemy bibliografię zawierającą to, co napisano o tym wydarzeniu od roku 1945 do dziś.

Nie wiem jakiego pomnika życzyliby sobie Warmiacy i Mazurzy i czy chcieliby plebiscyt upamiętniać. Bibliografia plebiscytowa wpisuje się w dyskusję o naszym i naszych przodków postrzeganiu gospodarzy tej ziemi – rdzennych Warmiaków i Mazurów.

Korzystając z naszej bibliografii sięgajcie proszę do bogatych zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie.

Andrzej Marcinkiewicz

Vorwort

Runde Jahrestage machen wir gewöhnlich mit Monumenten unvergesslich. Denkmäler als Erinnerungsspuren sind überall da, meistens zu Ehren der Freiheit, des Vaterlandes gesetzt. Von vielen schaut der Tod auf uns. Denkmäler setzen wir den Führern und Siegern, verewigen große Schlachten und Aufstände. Wir ehren einen unbekanntem Soldaten, der für eine gerechte Sache gefallen ist. Leider haben wir Polen die Eigenschaft, häufiger der Niederlagen als der Erfolge zu gedenken.

Es ist nicht unsere Sache – Sache der Bibliothekare, Kulturschöpfer und -schützer, Bronze- oder Marmordenkmäler zu errichten. Da wir das Werk der Kulturschöpfer bewahren und unseren Nachfolgern die Arbeit erleichtern möchten, legen wir heute eine flüchtigere Gedenkform – eine Bibliografie vor.

Zum hundertsten Jahrestag der 1920 in Ermland, Masuren und dem Weichselgebiet durchgeführten Volksabstimmung stellen wir ein Literaturverzeichnis dar, welches die Positionen enthält, die über dieses Ereignis seit 1945 bis heute verfasst worden sind.

Ich weiß nicht, was für ein Denkmal die Ermländer und Masuren sich wünschten und ob sie des Plebiszits gedenken möchten. Der Literaturnachweis zur Volksabstimmung wird in die Diskussion über unsere und unserer Vorfahren Wahrnehmung der Eigentümer dieses Landes - eingeborener Ermländer und Masuren – einbezogen.

Wenn Sie unsere Bibliografie benutzen werden, greifen Sie bitte auf die reichen Sammlungen der Öffentlichen Woiwodschaftsbibliothek in Olsztyn zu.

Andrzej Marcinkiewicz

Założenia metodyczne

Prezentowana bibliografia plebiscytu 1920 roku na Warmii, Mazurach i Powiślu powstała w Pracowni Regionalnej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie. Zgromadzono w niej, opisano i sklasyfikowano piśmiennictwo opublikowane pomiędzy 1945 a 2020 rokiem (uwzględnione zostały wszystkie materiały, które ukazały się drukiem do końca listopada 2020 r.). Bibliografia zestawia prace naukowe, popularnonaukowe, a także eseistyczne i publicystyczne, głównie w języku polskim i niemieckim. Dotyczą one zarówno samego plebiscytu, jak i szeregu zagadnień z nim bezpośrednio powiązanych. Wśród nich znalazły się m.in. materiały dotyczące:

- postanowień traktatu wersalskiego i stosunków polsko-niemieckich po zakończeniu I wojny światowej,
- sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej w Prusach Wschodnich i Zachodnich w okresie przedplebiscytowym, również z perspektywy poszczególnych regionów: Warmii, Mazur i Powiśla,
- działalności wywiadów wojskowych, placówek dyplomatycznych, polskich i niemieckich partii politycznych,
- form organizowania się ludności, działalności organizacji politycznych, społecznych i grup paramilitarnych,
- zjawisk agitacji, propagandy i działalności ówczesnych mediów,
- skutków plebiscytu, m.in. migracji ludności, rozwoju ruchu polskiego, szkolnictwa, życia codziennego.

W bibliografii uwzględniono również publikacje na temat różnych form upamiętnienia plebiscytu (pomników, tablic, medali, orderów, okolicznościowych kart i znaczków pocztowych), obchodów związanych z kolejnymi rocznicami (organizacji wystaw, konferencji, sesji i zjazdów), a także obecności wydarzeń tego okresu w literaturze, sztuce i filmie.

Zakres formalny bibliografii obejmuje wydawnictwa zwarte, artykuły z czasopism, rozprawy z prac zbiorowych oraz rozdziały i fragmenty. Dostęp do „Bibliografii Warmii i Mazur” za lata 1945-2020 umożliwił również poszerzenie niniejszego zestawienia o artykuły i materiały ukazujące się w prasie codziennej. Całość uzupełniono dokumentami życia społecznego znajdującymi się w zbiorach

WBP w Olsztynie. Są wśród nich m.in. ulotki informacyjne, wydawnictwa jubileuszowe, zaproszenia na wystawy, sesje i konferencje naukowe.

Istotną bazę dla kwerendy bibliograficznej i autopsji materiałów stanowiły przede wszystkim zbiory WBP w Olsztynie i wspomniana już „Bibliografia Warmii i Mazur”. W kolejnych latach do jej opracowania posłużyły bowiem inne bibliografie polskie, takie jak: „Przewodnik Bibliograficzny”, „Bibliografia Zawartości Czasopism”, „Bibliografia Historii Polskiej”, „Bibliografia Pomorza Wschodniego i Zachodniego”, „Bibliografia Pomorza Gdańskiego”. W celu wzbogacenia i uzupełnienia niniejszej bibliografii przeszukano również liczne bazy katalogowe i zasoby elektroniczne bibliotek polskich i niemieckich. Po stronie polskiej szczególnie pomocne w tym zakresie okazały się zbiory Biblioteki Narodowej w Warszawie, Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku. Wśród bibliotek niemieckich najbardziej interesujące źródła z tego zakresu prezentowały katalogi: Niemieckiej Biblioteki Narodowej z siedzibą w Lipsku, Ewangelickiego Archiwum Centralnego w Berlinie, bibliotek instytutów: Johann-Gottfried-Herder-Institut w Marburgu i Martin-Opitz-Bibliothek w Herne czy Biblioteki Uniwersyteckiej im. Johanna Christiana Senckenberga we Frankfurcie.

Założeniem wstępnym przy podejściu do opracowywania niniejszej bibliografii było stworzenie możliwie bogatego i zróżnicowanego zestawienia źródeł na temat wydarzeń związanych z plebiscytem 1920 roku. Nie przyświecały temu natomiast ambicje stworzenia zbioru kompletnego czy też „wyczerpania tematu”. Byłoby to wyjątkowo trudne co najmniej z kilku powodów. Po pierwsze, w większości bibliografii regionalnych nie znajdziemy artykułów z prasy codziennej, albo należą one do rzadkości (np. opracowywane są wybrane tytuły). Stąd problem z zarejestrowaniem wielu bieżących wydarzeń w postaci obchodów, wystaw, konferencji, itp. Po drugie, wiele artykułów naukowych i popularnonaukowych znajduje się w pracach zbiorowych. Publikacje tego typu nie zawsze są w bibliotekach rozpisywane z treści, co uniemożliwia ich wyszukanie za pomocą standardowych haseł przedmiotowych. Po trzecie, istnieje problem kwalifikowania materiałów biograficznych. Aby uniknąć tworzenia zestawienia bibliografii osobowych (w przypadku wielu osób już takowe powstały), podjęto decyzję o załączaniu tylko tych publikacji, w których rozwinięty został aspekt działalności danej postaci w okresie plebiscytowym. W praktyce jest to więc jedynie skromny wybór ze zbioru znacznie bardziej bogatego, dotyczącego tych samych osób, tyle, że w różnych okresach ich życia i obszarach aktywności. I wreszcie po czwarte, niniejsza bibliografia opracowywana była w drugim i trzecim kwartale 2020 r., w czasie pandemii koronawirusa. Wprowadzone w tym czasie w bibliotekach konieczne obostrzenia

znacząco ograniczyły fizyczny dostęp do zbiorów, a tym samym możliwości swobodnego weryfikowania materiałów z autopsji.

Ogółem zebrano 1069 tytułów, które następnie usystematyzowano alfabetycznie w obrębie ośmiu działów tematycznych: 1. Bibliografie, 2. Źródła, 3. Monografie i opracowania, 4. Studia, artykuły, fragmenty, 5. Biografie i wspomnienia, 6. Obchody. Sesje. Wystawy, 7. Formy upamiętnienia, 8. Plebiscyt w literaturze, sztuce, filmie. Poszczególne pozycje zawierają właściwe opisy bibliograficzne i adnotacje. Podstawą opisu jest norma PN-N-01152. Zastosowano drugi stopień szczegółowości sporządzania opisu, który obejmuje elementy obowiązkowe identyfikujące wydawnictwa zwarte lub ich części. Zawarte w opisach adnotacje stanowią uzupełnienie informacji ujętych w tytułach. Precyzują też tematykę poszczególnych prac. Aby umożliwić jak najbardziej efektywne wykorzystanie prezentowanych materiałów zastosowano w zrubie głównym bibliografii system odsyłaczy. Bibliografia zaopatrzona została w dwa indeksy: autorski i osobowy (podmiotowy). Pierwszy z nich zawiera nazwiska i kryptonimy autorów, współautorów, opracowujących, tłumaczy, autorów przedmów i wstępów, redaktorów, ilustratorów, recenzentów i rozmówców. W drugim zestawiono nazwiska osób, który biografie lub działalność były tematem zebranych publikacji lub ich części. Oba indeksy uporządkowano w układzie alfabetycznym, a występujące przy nazwiskach liczby odsyłają do numerów pozycji w zrubie głównym.

Niniejsza bibliografia jest zarówno dokumentacją piśmiennictwa z lat 1945-2020, jak i praktycznym przewodnikiem po źródłach informacji dla wszystkich, niezależnie od dziedzin, w których działają. Mam nadzieję, że okaże się szczególnie przydatna badaczom wydarzeń czasu plebiscytowego na styku dwóch państw: Polski i Niemiec.

Krzysztof Romulewicz

Methodische Ansätze

Die vorliegende Bibliografie zur Volksabstimmung 1920 in Ermland, Masuren und dem Weichselgebiet ist in der Regionalabteilung der Öffentlichen Woiwodschaftsbibliothek in Olsztyn entstanden. Es wurde da die zwischen 1945 und 2020 veröffentlichte Literatur gesammelt, beschrieben und klassifiziert (Berücksichtigt wurden alle Materialien, die bis Ende November 2020 erschienen sind). Das Titelverzeichnis stellt wissenschaftliche, populärwissenschaftliche sowie essayistische und publizistische Arbeiten, hauptsächlich in der polnischen und der deutschen Sprache zusammen. Sie betreffen sowohl das Plebiszit selbst, als auch eine Reihe von Fragen, die damit eng verbunden sind. Darunter befanden sich u.a. die Materialien, die sich auf folgende Probleme beziehen:

- die Bestimmungen des Versailler Friedensvertrags und die deutsch-polnischen Verhältnisse nach dem Ende des Ersten Weltkriegs,
- die politische, soziale und wirtschaftliche Lage in Ost- und Westpreußen im Zeitraum vor der Volksabstimmung, auch aus der Sicht der einzelnen Regionen: Ermlands, Masurens und des Weichselgebiets,
- die Tätigkeit der militärischen Geheimdienste, diplomatischen Vertretungen, deutschen und polnischen politischen Parteien,
- die Formen der Selbstorganisation der Bevölkerung, das Wirken der politischen und gesellschaftlichen Vereine sowie der paramilitärischen Gruppen,
- die Phänomene der Agitation, Propaganda und Tätigkeit der damaligen Medien,
- die Nachwirkungen des Volkentscheids, u.a. der Bevölkerungswanderung, Entwicklung der polnischen Nationalbewegung, des Schulwesens und Alltagslebens.

Im Schrifttumsnachweis berücksichtigt wurden ferner die Veröffentlichungen über verschiedene Gedenkformen des Plebiszits (Denkmäler, Gedenktafeln, Medaillen, Orden, Gelegenheitspostkarten und -marken), die Gedenkfeiern zu seinen folgenden Jahrestagen (Veranstaltung von Ausstellungen, Konferenzen, Sitzungen und Kongressen), wie auch die Präsenz der Ereignisse dieser Zeit in Literatur, Kunst und Film.

In formaler Hinsicht umfasst das Titelverzeichnis einmalige Publikationen, Artikel aus Zeitschriften, Aufsätze aus Sammelwerken sowie einzelne Kapitel und Abschnitte. Dank dem Zugang zur „Bibliografia Warmii i Mazur“ [„Bibliografie von Ermland-Masuren“] für die Jahre 1945-2020 war es ebenfalls möglich, die vorliegende Zusammenstellung um die in der Tagespresse erscheinenden Artikel und Materialien zu erweitern. Das Ganze wurde mit zeitgeschichtlichen Dokumenten ergänzt, die sich in den Sammlungen der Öffentlichen Woiwodschafsbibliothek in Olsztyn befinden. Darunter sind Informationsflugblätter, Jubiläumsausgaben, Einladungen zu Ausstellungen, Sitzungen und wissenschaftlichen Tagungen vorhanden.

Eine wesentliche Grundlage für die bibliografische Recherche und Quellenautopsie bildeten vor allem die Sammlungen der Öffentlichen Woiwodschafsbibliothek in Olsztyn und die bereits erwähnte „Bibliografia Warmii i Mazur“. In den folgenden Jahren wurden nämlich andere polnische Literaturverzeichnisse zu ihrer Anstellung benutzt, wie „Przewodnik Bibliograficzny“ [„Der bibliografische Leitfaden“], „Bibliografia Zawartości Czasopism“ [„Bibliografie des Zeitschrifteninhalts“], „Bibliografia Historii Polskiej“ [„Bibliografie zur polnischen Geschichte“], „Bibliografia Pomorza Wschodniego i Zachodniego“ [„Bibliografie von Ost- und Westpommern“], „Bibliografia Pomorza Gdańskiego“ [„Bibliografie vom Danziger Pommern“]. Um den vorliegenden Schrifttumsnachweis zu bereichern und zu ergänzen, wurden ebenfalls zahlreiche Kataloge und elektronische Ressourcen von polnischen und deutschen Bibliotheken durchgesehen. In Polen erwiesen sich die Sammlungen der Nationalbibliothek in Warszawa, der Mikołaj-Kopernik-Universitätsbibliothek in Toruń sowie der Woiwodschafts- und Stadtbibliothek in Gdańsk als besonders nützlich in diesem Bereich. Unter den deutschen Bibliotheken stellten die Kataloge der Deutschen Nationalbibliothek am Standort Leipzig, des Evangelischen Zentralarchivs in Berlin, der Bibliothek des Herder-Instituts für historische Ostmitteleuropaforschung in Marburg, der Martin-Opitz-Bibliothek in Herne und der Universitätsbibliothek Johann Christian Senckenberg in Frankfurt am Main die interessantesten Quellen aus diesem Bereich dar.

Die Voraussetzung für die Bearbeitung des vorliegenden Titelverzeichnisses war, eine möglichst umfangreiche und differenzierte Zusammenstellung von Quellen über die mit der Volksabstimmung 1920 verbundenen Ereignisse zu erschaffen. Sie erhob dagegen keinen Anspruch auf Erstellung einer kompletten Sammlung oder einer erschöpfenden Themenbehandlung. Es wäre auch äußerst schwierig aus mehreren Gründen. Erstens befinden sich in den meisten Regionalbibliografien keine Artikel aus der Tagespresse oder sie kommen ganz selten vor (Es werden z.B. nur ausgewählte

Titel bearbeitet). Daraus resultiert das Problem mit Registrierung vieler laufender Ereignisse wie Gedenkfeiern, Ausstellungen, Konferenzen u. ä. Zweitens befinden sich viele wissenschaftliche und populärwissenschaftliche Artikel in Sammelwerken. Solche Veröffentlichungen werden in den Bibliotheken nicht immer nach dem Inhalt registriert, was ihre Recherche mit Standardstichwörtern unmöglich macht. Drittens besteht das Problem, wie man biografische Materialien einordnen soll. Um keine Zusammenstellungen von Personenbiografien zu erschaffen (Im Falle von vielen Personen sind solche Bibliografien bereits erschienen), wurde entschieden, nur solche Publikationen einzubeziehen, in denen der Aspekt der Tätigkeit der betreffenden Person zur Zeit des Plebiszits ausführlich beschrieben wurde. Praktisch handelt es sich lediglich um eine bescheidene Auswahl aus einer viel umfangreicheren Sammlung, die sich auf dieselben Personen, doch in unterschiedlichen Lebensabschnitten und Tätigkeitsbereichen bezieht. Und schließlich viertens wurde der vorliegende Literaturnachweis im zweiten und dritten Vierteljahr 2020, zur Zeit der Corona-Pandemie bearbeitet. Die zu dieser Zeit in Bibliotheken eingeführten notwendigen Maßnahmen schränkten erheblich den physischen Zugriff auf die Sammlungen und somit die Möglichkeit ein, die Materialien durch eigene Untersuchung zu verifizieren.

Insgesamt wurden 1069 Titel gesammelt, die dann alphabetisch innerhalb von acht Themenbereichen gegliedert wurden: 1. Bibliografien, 2. Quellen, 3. Monografien und Bearbeitungen, 4. Studien, Artikel, Abschnitte, 5. Biografien und Memoiren, 6. Gedenkfeiern, Sitzungen, Ausstellungen, 7. Gedenkformen, 8. Volksabstimmung in Literatur, Kunst und Film. Die einzelnen Positionen beinhalten entsprechende bibliografische Angaben und Vermerke, für welche die Norm PN-01152 die Grundlage bildet. Dabei wurde zweiter Detailliertheitsgrad der Erstellung bibliografischer Angaben verwendet, der die Pflichtelemente umfasst, welche einmalige Ausgaben oder ihre Teile identifizieren. Die in den Angaben enthaltenen Vermerke stellen eine Ergänzung der in den Titeln erfassten Informationen dar. Sie bestimmen genauer ebenfalls die Thematik der einzelnen Werke. Um eine möglichst effiziente Nutzung der dargestellten Materialien zu ermöglichen, wurde im Hauptteil der Bibliografie ein System von Verweisen angewendet. Der Literaturnachweis wurde mit zwei Stichwortverzeichnissen: dem Autoren- und dem Personenregister (Subjektregister) versehen. Das eine Verzeichnis enthält die Namen und Künstlernamen von Verfassern, Mitautoren, Bearbeitern, Übersetzern, Autoren von Vorworten und Einleitungen, Herausgebern, Illustratoren, Kritikern und Gesprächspartnern. Im anderen Register wurden die Namen der Personen zusammengestellt, deren Biografien oder Tätigkeit die gesammelten Publikationen oder ihre Abschnitte zum Thema hatten. Beide Verzeichnisse wurden in alphabetischer Reihenfolge geordnet und

die bei Namen auftretenden Ziffern verweisen auf die Nummern der Positionen im Hauptteil der Bibliografie.

Das vorliegende Schriftenverzeichnis versteht sich sowohl als Dokumentierung der Literatur aus den Jahren 1945-2020, als auch als praktischer Leitfaden durch Informationsquellen für alle Benutzer, unabhängig von ihren Tätigkeitsgebieten. Ich hoffe, dass es sich als nützlich erweist, insbesondere für die Forscher der Ereignisse aus der Zeit des Volksentscheids im deutsch-polnischen Grenzgebiet.

Krzysztof Romulewicz

Reminiscencje plebiscytowe

Polska nie była w stanie wygrać plebiscytów 11 lipca 1920 r. na Warmii, Mazurach i Powiślu. Złożyły się na to powody historyczne i współczesne w odniesieniu do tamtych czasów. Nie można było uniknąć przegrania głosowania nawet wtedy, gdyby przesunięty na później wyznaczony został termin, o co wciąż Polacy zabiegali. Przecież Niemcy też „nie przespialiby gruszek w popiele”, lecz w dwójnasób wzmocnialiby swoje szeregi. Przez to zostałyby wzmocnione jeszcze bardziej antagonizmy polsko-niemieckie. Klęską Polski było przyjęcie samego postanowienia o plebiscycie. Doprowadziło ono do starcia nierównych sił, których nawet w dłuższym czasie nie można było wyrównać. Na zwycięstwo Niemców wpływ miały minione lata bardziej lub mniej wdrażanych programów niemieczenia miejscowej ludności, posługującej się językiem polskim i do tego wyłącznie w zaciszu domowym, a rządów polskich nikt wtedy na Warmii i Powiślu nie mógł pamiętać. Na świadomy wybór przynależności państwowej sama znajomość języka polskiego, to było za mało. Nie zdawali sobie z tego sprawy Polacy reprezentujący odrodzoną Rzeczpospolitą. Do tego nie znali stanu uświadomienia narodowego i przez to przyjmowali prawie bez oporu dyktat przez premiera rządu Wielkiej Brytanii Davida Lloyd George, zawsze pełen frazesów na zewnątrz, z argumentami o potrzebie wprowadzenia trwałych rozwiązań w Europie, a skrycie oparty na interesach swego kraju. Zarówno Roman Dmowski jak i Ignacy Paderewski nie musieli się też godzić na uczestnictwo w głosowaniu wszystkich urodzonych na ziemiach plebiscytowych, którzy wyjechali za chlebem do zachodnich części Niemiec. Poza związkami rodzinnymi, tych ludzi nic nie łączyło z ziemią urodzenia. Oni już trwale osiedli w Nadrenii i Westfalii. Zgoda na ten zapis w regulaminie głosowania pozwoliła tu sprowadzić ponad 160 tysięcy osób. Nie zdecydowali oni o zwycięstwie Niemców, lecz wpłynęli na ostateczny wynik głosowania. Można założyć, że o ile by takiej możliwości nie było, to miejscowości z przewagą Polaków odnotowano by więcej. Nie bez znaczenia, o czym wiemy dzisiaj więcej, była kwestia nieuregulowanej granicy wschodniej i trwająca wojna z Rosją bolszewicką oraz wątpliwe wsparcie ze strony niepodległej Polski. Plebiscyty odbywały się przy pominięciu podstawowych, wcześniej ustalonych przepisów wykonawczych. Na terenie głosowania pozostali wszyscy urzędnicy, włącznie z landratami, którzy na każdym kroku wspierali swoich rodaków. Olsztyn opuścił tylko prezes rejencji oraz nadburmistrz Olsztyna Georg i komendant Siecherwehry major Jamuschau von Oldenburg, którzy odmówili udziału w ponownym, uroczystym zawieszeniu, zerwanych przez nieznaną

sprawców, napisu i flagi polskiej na budynku Konsulatu RP w Olsztynie, znajdującego się przy obecnej ulicy Partyzantów 1, naprzeciw Domu Polskiego. Na terenie głosowania obowiązywał w dalszym ciągu język niemiecki, utrzymane zostały na początku siły porządkowe i bezkarnie rozwijały swoją działalność niemieckie organizacje paramilitarne. Do tego przedstawiciele Komisji Międzysojusznicy mieli do dyspozycji skromne, jak na wstępne ustalenia, oddziały żołnierzy i z tego powodu nie mogli wspierać Polaków w obronie wieców. Nadto odnosili się preferencyjnie do Niemców. Zresztą Komisja zajmowała jedną kondygnację w budynku rejencji przy dzisiejszej ulicy Emilii Plater 1, gdzie teraz mieści się Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, a na wyższym piętrze miał swoją siedzibę baron Wilhelm von Gayl, komisarz Rzeszy i Prus w olsztyńskim okręgu plebiscytowym. Przez to właśnie on miał zawsze dostęp do przewodniczącego olsztyńskiej Komisji Międzynarodowej Ernesta Rennie z Wielkiej Brytanii.

1

W jedenastym dniu rozpoczętej 18 stycznia 1919 roku konferencji pokojowej na Wersalu, wystąpił przewodniczący delegacji polskiej Roman Dmowski. W kilkugodzinnym wstąpieniu przedstawił program terytorialny Polski. Upominał się o włączenie w przyszłe granice Rzeczypospolitej obszarów uznanych za etnicznie polskie, lecz stanowiące dotąd część państwa niemieckiego. Mówił o Warmii i Powiślu oraz o Mazurach, które przez jakiś czas były lennem króla polskiego. Sugerował stworzenie z części wyłącznie niemieckich Prus Wschodnich z Królewcem terytorium niezależnego od Niemiec, ale poddanego kontroli międzynarodowej. Następnie Rada Dziesięciu powołała specjalną komisję do spraw polskich nazwaną od nazwiska przewodniczącego Francuza, Komisją Julies Cambona. Miała ona odnieść się do polskich propozycji oraz konsekwencji dla pokonanych w wojnie Niemiec. Poza tym R. Dmowski w specjalnej nocy wyraźnie określił, że do Polski powinna być przyłączona cała dotychczasowa rejencja olsztyńska, a więc powiaty: olsztyński, miasto Olsztyn, reszelski, szczyścieński, mrągowski, giżycki, piski, ostródzki, elcki, nidzicki oraz z Prus Zachodnich, Powiśle. Komisja Cambona przejęła te postulaty ze zrozumieniem i na kolejnym posiedzeniu 12 marca 1919 roku przedstawiła je Radzie Dziesięciu. Te propozycje popierali Francuzi, ale negatywnie odnieśli się do nich przedstawiciele Wielkiej Brytanii. Przede wszystkim premier Lloyd George był przeciwny osłabianiu Niemiec i wzrostowi znaczenia Francji. Występował jako otwarty przeciwnik polskiego programu terytorialnego. Całkowicie odrzucił wniosek komisji jako niedorzeczny. Po dyskusji komisja została zmuszona do przyjęcia postulatu o przeprowadzeniu plebiscytu, sprowadzającego się do wyrażenia przez Warmiaków i Mazurów swojej woli: czy chcą nadal pozostać

pod administracją niemiecką czy polską. Jednocześnie Komisja Cambona ufając w korzystny dla Polski wynik głosowania, postulowała przyznanie Polsce powiatów po prawej stronie Wisły. W uzasadnieniu podano, że w tym wypadku elementem decydującym będą naturalne warunki ekonomiczne, a nie wyłącznie narodowościowe. Chodziło o potrzebę przyznania Polsce linii kolejowej łączącej Gdańsk z Warszawą. Z tego wzięła się decyzja komisji, aby przyznać Polsce bez warunków wstępnych Działdowo z okolicznymi miejscowościami, jako ważny dla Polski węzeł kolejowy. Także i to stanowisko komisji spotkało się ze sprzeciwem premiera Wielkiej Brytanii. Zaprotestował tym razem z powodu przyłączenia Gdańska i terenów wchodzących w skład ówczesnej rejencji kwidzyńskiej, a więc poza powiatem kwidzyńskim jeszcze powiaty suski i część malborskiego. Stwierdził, że w ten sposób do Polski zostałyby włączone tereny ze znaczną częścią ludności niemieckiej, przez co uznał, że Niemcy i tu okażą swoją wyższość. Nadto był zdania, że oddzielenie Prus Wschodnich od Rzeszy staje się niemożliwe. Stąd sugerował, ażeby Polska zapewniła sobie inne połączenie z Gdańskiem[sic]. W swojej zapalczywości był ponoć arogancki i wygłosił nieprawdziwą opinię o tym, że powiaty kwidzyński i sztumski przed I rozbiorem nie należały do Polski. Osobliwe było to, że wtedy nikt w trakcie dyskusji na konferencji 20 marca 1919 roku nie sprostował tego błędnego argumentu. Ponieważ na tym posiedzeniu trudno było o kompromis, to amerykański prezydent Thomas Woodrow Wilson zaproponował przekazanie tej sprawy do ponownego rozpatrzenia komisji Cambona, a ta podtrzymała swoje uprzednie stanowisko. Jednak Lloyd George był nieprzejednany. Wysunął wówczas tezę, że konferencja musi sformułować takie rozwiązania, aby Niemcy chcieli podpisać traktat pokojowy, jakby zapomniał o tym, że Niemcy wywołały tę wojnę i przez to muszą przyjąć narzucone im warunki. Ostatecznie 9 kwietnia 1919 roku na posiedzeniu Rady Czterech, a więc przedstawiciele USA, Francji, Włoch i Wielkiej Brytanii przyjęto wniosek o włączeniu Powiśla do Prus Wschodnich i przeprowadzenia tam również plebiscytu, tak jak na południowej Warmii i Mazurach. Poza tym, plebiscytem objęto jeszcze powiat Olecko z rejencji gabińskiej.

Na kolejnym posiedzeniu 12 kwietnia 1919 roku prezydent Francji Georges Clemenceau jeszcze raz podjął kwestię Powiśla. Stwierdził, że skoro Polacy zgodzili się na wolne miasto Gdańsk, to Powiśle powinno być włączone bez plebiscytu do Rzeczypospolitej. I znów premier Wielkiej Brytanii temu się sprzeciwił. Pozyskał jeszcze raz poparcie Amerykanów, którzy tak, jak w wielu drobnych sprawach podjętych na konferencji, zajmowali postawę obojętną. A taką dla nich było Powiśle. Tymczasem 11 lipca 1920 roku okazało się, że Polacy właśnie na Powiślu zwyciężyli aż w 27 gminach, poza 5 gminami na prawym brzegu Wisły: Janowie, Nowych Lignowych, Kramrowie, Borsztychu i Małym Pólku, które zostały przyłączone do Polski. Tamtych 27 miejscowości tworzyły

zwartą, lecz całkowicie odciętą od granicy z Polską enklawę. Należało do nich Brokowo w powiecie kwidzyńskim, w którym oddano 99 głosów za Polską, a 26 za Prusami Wschodnimi. Stosunek głosów w pozostałych miejscowościach wyglądał następująco: w Dubielu 126:49, w Lubowie Małym 22:16, w Szadówku 28:8 i w Tychnowy 286:197, gdzie duszpasterzował ks. Eryk Gross, a w powiecie sztumskim: w Balewku (26:24), Buchwałdzie (51:50), Cygusach (35:16), Czerninie (73:22), Dąbrówce Pruskiej (83:5), Dziewięciu Włókach (36:35), Górkach (26:20), Krasnej Łące (38:36), Małych Ramzach (12:8), Mątkach (19:18), Michorowie (40:13), Miranach (87:41), Pierzchowicach ((147:46), Postolinie (285:190), Pułkowicach (74:36), Sadłukach (107:52), Starym Targu (391-388), Starym Targu-majątku (35:15), Straszewie (231:148), Trzcianie (177:98), Wielkich Ramzach (34:7), Zajezierzu (72:28). Oprócz tego pięć wsi, a więc: Bursztyn, Janowo, Kramrowo, Nowe Lignowy i Małe Pólko z większością Polaków zostały włączone do Polski¹.

2

Niemcy już od marca 1919 roku zaczęli organizować swój elektorat do głosowania i do tego w sposób dość zapobiegliwy. Zdołali połączyć swoje siły. Wszystkie partie polityczne, niezależnie od orientacji politycznej, przyjęły za najważniejszą sprawę utrzymanie na tych ziemiach administracji niemieckiej. Powołano w Olsztynie Ermländer und Masuren Bund. Zapisano się do tej organizacji, bądź zapisano w krótkim czasie, blisko 220 tysięcy osób. W deklaracji wprowadzano zapis, że wstępujący odda głos za Prusami Wschodnimi. Poza tym Niemcy przystąpili do gromadzenia adresów wszystkich urodzonych przed 1905 r. na terenach plebiscytowych, którzy za chlebem wyemigrowali do Westfalii i Nadrenii. To im na Konferencji Pokojowej na Wersalu zapewniono udział w plebiscycie. Każdemu z nich zapewniony został miesięczny płatny urlop i bezpłatny przejazd do Prus Wschodnich. Skorzystało z tego, jak napisałem, wielu. Każdy z nich chętnie odwiedził przecież rodzinne strony i czuł się zobowiązany do wrzucenia do urny kartki na głosowanie z napisem: „Ostpreussen”, jaką otrzymywał w jednym z dwóch punktów dla przyjezdnych głosujących: w Karolewie pod Kętrzynem i Zalewie pod Morągiem. Przez to Niemcy na rok plebiscytem mogli być pewni wygranej w głosowaniu 11 lipca.

Polacy, zwłaszcza na Mazurach, mogli przystąpić do działań narodowych, dopiero po przybyciu na teren głosowania przedstawicieli Komisji Międzysojusznicy, co nastąpiło 12 lutego 1920 roku. Bardzo niesprawiedliwe

¹ Archiwum Akt Nowych w Warszawie [dalej AAN] Konsulat RP w Kwidzynie [dalej KK] sygn. 3659, k. 72 *Rządowy wynik plebiscytu w powiatach nadwiślańskich. Por. Selbstbestimmung für Ostdeutschland. Eine Dokumentation zum 50. Jahrestag der Ost- und Westpreußischen Volksabstimmung am 11. Juli 1920*, Göttigen 1970, s. 117-128.

i wypełnione sarkazmem są zdania napisane czterdzieści lat temu przez dr. Hansa Kunigka, że Polacy rozpoczęli swoją działalność dopiero w lutym 1920 roku, bo byli wcześniej zmuszeni do zebrania środków na pracę narodową². To prawda, że Polska mogła, w stosunku do Niemiec, przeznaczyć znacznie mniej marek na plebiscyty. Niemcy wszak nie ucierpiały w tamtej wojnie, ani nie znajdowały się pod zaborami przez tyle lat. Zresztą na stworzenie struktur w terenie nie potrzeba było pieniędzy. Tychże nie można było tworzyć przede wszystkim z powodu panującego terroru antypolskiego. Wcześniej wszelkie próby organizowania się Polaków, nie tylko na Mazurach, były likwidowane przez bojówki niemieckie w zarodku. Tak działo się 21 stycznia 1920 roku, kiedy zwołano w szczycieńskiej sali hotelu „Germania” zebranie Mazurskiej Rady Ludowej. Zostało ono, jak wiadomo, mimo uzyskanego zezwolenia władz niemieckich, a zatem także przewidziane do ochrony przez żandarmów, rozbite przez bojówkę niemiecką. Pobity Bogumił Linka (1865-1920) zmarł po dwóch miesiącach, 26 marca w szpitalu olsztyńskim. Inni działacze długo leczyli swoje rany.

Na Mazurach zdecydowanie przeważali Niemcy. Nawet podawane dane o liczbie osób posługujących się językiem polskim były przesadzone. Z chwilą ogłoszenia decyzji o plebiscytach, w obronę niemieckości południowych części Prus Wschodnich włączył się nadzwyczaj aktywnie unijny Kościół ewangelicki. Sięgnięto więc jeszcze raz po nie nowe argumenty dotyczące religii. Otwarcie upowszechniano opinie o rzekomo grożącym niebezpieczeństwie pozbawienia Mazurów religii ewangelickiej, w razie przyłączenia tych ziem do katolickiej Polski, w której rzekomo protestantyzm był zwalczany. W kościołach na Mazurach odprawiano specjalne nabożeństwa intencyjne tzw. Bittgotesdienst o zachowanie tu państwowości niemieckiej. Przeprowadzano osobliwe, często fikcyjne, referenda, na podstawie których parafie kierowały do Konsystorza w Królewcu oświadczenia z parafii o wierności niemieckiej ojczyźnie. Te działania były skierowane przeciwko inicjatywom podejmowanym przez polskich ewangelików, na czele z biskupem tego Kościoła ks. Juliuszem Bursche z Warszawy.

Wyjątkową aktywność wykazywał przed plebiscytem superintendent diecezji piskiej ks. Paul Hensel (1867-1944), który wciąż upowszechniał pogląd o niebezpieczeństwie polsko-katolickim. Był autorem pracy *Die evangelischen Masuren in ihrer kirchlichen und nationalen Eigenart. Ein kirchengeschichtlicher Beitrag zu Frage katholisch-polnischen Propaganda in Masuren*, (Królewiec 1908). W 1919 roku założył Związek Mazurów liczący, według jego oceny, ok. 45 tysięcy członków. Następnie związek ten stał się członkiem zbiorowym Związku Warmiaków

² H. Kunigk, *Sieg der Selbstbestimmung am 11 Juli 1920*, w: „Heimatbrief der Kreisgemeinschaft Allensteiner Land”, nr 1, Weihnachten 1980, s. 372.

i Mazurów. Ksiądz Hensel kierował też Mazurskim Okręgowym Synodem Ewangelickim. W jego skład wchodziło po jednym duchownym i świeckim z każdej parafii. Wydawał też broszury antypolskie i przewodniczył delegacji Mazurów na Konferencję Pokojową na Wersalu, upominając się o przyłączenie Mazur bez plebiscytu do Niemiec³.

Na porządku dziennym dochodziło do rozbijania organizowanych przez Polaków wieców plebiscytowych. Brał w nich udział także ks. ewangelicki Wilhelm Bury ze Szkotowa w powiecie nidzickim⁴. Niemcy podejmowali przeciwdziałania w ich organizowaniu, pobicia bardziej aktywnych działaczy, oskarżenia o rzekomą zdradę państwa, w którym żyli, pobieranie pieniędzy za agitację na rzecz Polski. W miejscu zamieszkania Polaków poddawano publicznemu ostracyzmowi. Temu celowi służyły również opublikowanie w numerze 47 z 16 czerwca 1920 roku w urzędowym piśmie „Ortelsbuger Zeitung” [„Gazeta Szczycieńska”] listy rzekomych mężów zaufania Mazurskiego Komitetu Plebiscytowego w powiecie szczycieńskim (Polnische Mitglieder der Abstimmungsausschöffe)⁵. Znalazły się na niej nazwiska 327 Mazurów ze 105 miejscowości w powiecie. Wydrukowana w gazecie lista została poprzedzona następującym wprowadzeniem: „Jak się dowiadujemy z różnych stron polskimi agitatorami [mężami zaufania Mazurskiego Komitetu Plebiscytowego] w plebiscycie zdają się być...”. Poza tym na wystawie sklepowej w Szczytnie eksponowano taką listę.

Trzeba przyjąć za pewne, że lista polskich mężów zaufania z okresu poprzedzającego plebiscyt została sporządzona w oparciu o doniesienia konfidentów niemieckiej policji oraz Ostdeutscher Heimatdienst: Hermanna Falkenberga i Otto Golloba. O ich wroziej wobec Polaków działalności pisali Adam Uziembło, Fryderyk Leyk i Paweł Sowa⁶. Dopisano do tej listy jeszcze wybranych prenumeratorów „Mazura”, wysyłanego pocztą oraz członków Mazurskiego Banku Ludowego. Nie była ta lista pełna. Nie można też wykluczyć, że celowo opuszczono w niej nazwiska najbardziej aktywnych działaczy plebiscytowych jak:

³ G. Jasiński, *Kościół Unijny w Prusach Wschodnich wobec plebiscytu w 1920 roku*, w: *Polacy w Prusach Wschodnich i Zachodnich w latach 1918-1920*, pod red. W. Zawadzkiego, Pelplin 2019, s. 232-233.

⁴ Tamże, s. 233.

⁵ *Polnische Mitglieder der Abstimmungsausschöffe*, „Ortelsbuger Zeitung” [dalej O.Z.], 1920, nr 47 z 16 VI.

⁶ A. Uziembło, *Walka o Mazury*, oprac. i przedmowa M. Szostakowska, Olsztyn, 1981, s. 89-90; F. Leyk, *Pamięć notuje i utrwała. Wspomnienia*, oprac. T. Kisielewski, Warszawa, 1969, s. 133-156; P. Sowa, *Agent Rabe*, Warszawa, 1976.

Kazimierza Jaroszyka (1878-1941)⁷, długoletniego redaktora „Mazura” ze Szczytna, kierownika Mazurskiego Banku Ludowego, redaktora „Gazety Ludowej”, współpracownika „Mazura” Hugona Bahrke (1876-ok.1940), zatrudnionej w redakcji „Mazura” Marii Zielkówny, prowadzącego hotel i restaurację „Germania” Karola Zawisiewskiego (1881-1949), ks. ewangelickiego Ewalda Lodwicha (1890-1973), działacza gromadkarskiego Bogumiła Leyka (1860-1945), jego syna, prezesa Mazurskiego Związku Ludowego Fryderyka Leyka (1885-1969) oraz jego brata Emila (1893-1972), z Dźwierzut ks. katolickiego Józefa Palmowskiego (1885-1945), który musiał opuścić po głosowaniu swoją parafię, z Labuszewa Gustawa Leydinga (1865-1948) i jego syna noszącego to samo imię Gustaw (1899-1974), z Opaleńca Jana Majkowskiego (1891-1978), ze Spychowa, poturbowanych przez bojówkę niemiecką po pamiętnym zebraniu Rady ludowej w Szczytnie (21 I 1920 r.) Mazurów: stolarza Gawlika, Traca, Kłosa i Kraskę, o których pisał F. Leyk⁸, ze wsi Wawrochy – synów śmiertelnie pobitego w Szczytnie Bogumiła Linki: Wilhelma (1885-1943) i Gottfrieda (1890-1951), z Leleszek Jana Jagiełko Jägerthala (1884-1942), z Wielbarka aktywnego aptekarza Michała Beckera (1880-1932), z Woli Lipowskiej Czesława Gąsowskiego (1886-1939), ze wsi Olędry podano ojca Józefa Zapatki (1897-1978) Jakuba, a opuszczono nazwisko członka delegacji Mazurów do Paryża, Józefa Zapatki. Autorom artykułu z „Ortelsbuger Zeitung” zresztą wcale nie chodziło o przedstawienie pełnej listy polskich agitatorów, ale podjęcie szerokiej akcji dyskredytującej miejscowych polskich Mazurów, mającej na celu pomniejszenie znaczenia ich roli, a poza tym okrycie ich niesławą. Była to akcja przemyślana i sprawnie przeprowadzona. Już w kolejnym numerze 48 tego pisma zamieszczone zostały nazwiska aż 50 mieszkańców z 27 miejscowości powiatu szczycieńskiego, którzy zaprotestowali przeciwko zakwalifikowaniu ich jako sprzymierzeńców Polaków. Równocześnie redakcja zwróciła się do pozostałych Mazurów, aby zgłaszali do „Ortelsbuger Zeitung” kolejne fakty mylnego wpisania na tę listę w celu złożenia protestu w Komisji Międzysojuszniczej⁹.

Zastrzeżenia może budzić oświadczenie Gottlieba Scharrowskiego i jego najstarszego syna Augusta z Łuki: „Oznajmiamy tutaj wspólnie, że zrywamy z Polakami i 11 VII będziemy głosować za Niemcami”¹⁰. Otóż Scharrowscy [Scharrowscy] nigdy nie zerwali z ruchem polskim. Mało tego, zarówno Gottlieb (1864-1945) jak i August (1902-1934) byli członkami Związku Polaków

⁷ Przy wyeksponowaniu aktywności działaczy na Mazurach wykorzystałem informacje zawarte w: T. Orackiego *Słowniku biograficznym Warmii, Mazur i Powiśla XIX i XX wieku (do 1945 roku)*, Warszawa, 1983.

⁸ F. Leyk, *Pamięć notuje i utrwała. Wspomnienia*. Oprac. T. Kisielewski, Warszawa 1969, s. 80.

⁹ O.Z., 1920, nr 48 z 19 VI.

¹⁰ O.Z., 1920, nr 55 z 8 VII.

w Niemczech, nadto August był od 1923 roku aktywnym działaczem Związku Towarzystw Młodzieży w Prusach Wschodnich, ukończył jeden z zimowych turnusów Uniwersytetu Ludowego w Dałkach pod Gnieznem i był redaktorem odpowiedzialnym w latach 1926-1928 „Mazurskiego Przyjaciela Ludu” i potem do 1932 roku – „Mazura”. Można więc sądzić, że oświadczenie Scharzkowskich albo zostało wymuszone groźbą pobicia lub innym powodem, albo zamieszczono je w niemieckiej gazecie bez wiedzy zainteresowanych. Organizatorzy całej akcji wydrukowali ten tekst dopiero 8 lipca, a więc trzy dni przed głosowaniem. W tym momencie nie było już czasu na zamieszczenie sprostowania i złożenie protestu.

Na południowej Warmii przystąpiono do zakładania pod Olsztynem i Biskupcem towarzystw ludowych. Pierwsze z nich powstało już 22 grudnia 1918 roku w Gryżlinach. W sali karczmarza Puncka zebrało się około 300 osób. W drukowanych wspomnieniach Jan Baczewski opisał przebieg tego zebrania założycielskiego. Z Olsztyna przybyli redaktor „Gazety Olsztyńskiej” Stanisław Nowakowski i Aleksander Sosna. Zebranych powitał ojciec Jana, też Jan Baczewski i przekazał prowadzenie obrad synowi, który miał na sobie mundur niemieckiego sierżanta, co wzbudziło konsternację wachmeistra Steinera, który w raporcie do landrata już na początku eksponował, że polskie zebranie prowadził żołnierz w niemieckim mundurze. Występujący na zebraniu zaś redaktor „Gazety Olsztyńskiej”, A. Sosna i właściciel gospodarstwa w Zielonowie M. Lengowski, jako Polacy, odnieśli się krytycznie do przedwojennych rządów niemieckich, zwrócili uwagę na wyrażoną przez prezydenta USA Wilsona nadzieję na powrót Warmii do odrodzonej Polski. Dalej już w relacji Baczewskiego, wyeksponowana została kwestia zrzeszania się polskich Warmiaków, aby przygotować się do chwili przejścia władzy. Zwracał uwagę na potrzebę zainteresowania się polską kulturą, tworzenia wspólnot narodowych w postaci towarzystw ludowych, które podejmą działania społeczno-kulturalne, powołają do życia teatry amatorskie i zespoły śpiewacze. O powołaniu szkół mówił Sosna. Do tego należy przygotować nauczycieli. W drugiej części zebrania doszło do powołania miejscowego towarzystwa ludowego. Zapisało się do niego 150 osób (żandarm Steiner podał, że 125). Wybrano zarząd z młodym Janem Baczewskim jako prezesem, Lengowskim – wiceprezesem. Janowi Perzowi powierzono funkcję sekretarza, a jego zastępcą został Józef Gorączkowski. Jana Kwiatkowskiego mianowano skarbnikiem. Podobny przebieg miały zebrania w Pluskach i Tomaszkanie. Właściwie w Pluskach odbyły się dwa spotkania. Pierwsze zwołane zostało w dość osobliwych okolicznościach. Zwołał je jeszcze 15 grudnia 1918 roku proboszcz z Orzechowa ks. Jan Kiszporski w celu wyjaśnienia sytuacji politycznej na południowej Warmii. Na zebraniu pojawili się: S. Nowakowski i A. Sosna z Olsztyna. Zaprosił ich Michał Lengowski z Zielonowa. Miejscowi Polacy wypowiedali się w duchu pojednania. Wyrażali opinię, że skoro powstało państwo

polskie, to oni jako Polacy nie muszą brać udziału w wyborach do parlamentu niemieckiego, bo to sprawa Niemców. Drugie zgromadzenie zwołano 6 stycznia 1919 r. w celu powołania towarzystwa ludowego. Zapisało się do niego 94 osób. Do powołanego w połowie stycznia 1919 r. towarzystwa w Tomaszkowie wstąpiło 100 osób. Prezesem został, jak napisał we wspomnieniach Paweł Turowski, Antoni Domachowski, a jego zastępcą Józef Pieczewski. P. Turowski objął funkcję sekretarza, Jan Malewski – skarbnika, Franciszek Boenigk – bibliotekarza, a ławnikami zostały: Anna Mayski i Benigna Bastkowska.

Zarządy towarzystw wykazywały znaczną aktywność przed wyborami do samorządu powiatu olsztyńskiego i prowincji w Królewcu. Posłem do sejmiku prowincjonalnego wybrano ks. W. Barczewskiego, a mandaty do sejmiku powiatowego w Olsztynie dzięki 4185 głosom zdobyło 11 polskich Warmiaków. Byli to: S. Żurawski z Kajń, Jan Lingman z Godek, T. Radomski Łabędzia, J. Baczewski z Gryźlin (po przeniesieniu się J. Baczewskiego do Olsztyna, jego miejsce zajął M. Lengowski), Piotr Prass z Plusk, ks. Wacław Osiński z Butryn, Józef Rykowski z Gietrzwałdu, Jakub Barczewski z Jarot, Jan Hellriegel z Trękusa, Karol Langwald (senior) z Barczewka i T. Wojnowski z Kiersztanowa.

Oprócz tego utworzono koła Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Olsztynie, Gietrzwałdzie, Gryźlinach, Purdzie i Łapce. Przyjęły one zadanie ochrony wieców, organizowanych przez Warmiński Komitet Plebiscytowy. W Gietrzwałdzie do tego powołano koło Młodych Polek „Wanda”, założone przez Bronisławę Samulowską, córkę poety, Jadwigę Rykowską i Marię Bemównę. Prowadziło ono dość aktywną działalność kulturalną. Poza tym w Olsztynie jeszcze 17 listopada 1919 r. powołano Towarzystwo Śpiewackie „Lutnia” z 31 członkami, którego prezesem był Władysław Pieniężny, zastępczynią Maria André, sekretarzem J. Baczewski i skarbnikiem Bernard Böttcher.

Już 24 lutego 1920 r. doprowadzono w Olsztynie do zjazdu delegatów z blisko pół setki towarzystw ludowych. Zgromadziło się na nim 117 delegatów prawie ze wszystkich towarzystw. Obejmowali oni blisko 5000 członków. Z Tomaszkowa przyjechali: prezes A. Domachowski i sekretarz P. Turowski. Dłuższe wystąpienia na tym zjeździe wygłosili: prowadzący obrady ks. Walenty Barczewski, Prezes Warmińskiego Komitetu Plebiscytowego ks. Antoni Ludwiczak, ks. dr Robert Bilitewski na temat tworzenia szkół polskich i ochronek. Wszyscy zachęcali do poszerzenia działalności kulturalnej, bo przecież towarzystwa stały się ważnym i właściwie jedynie środkiem pozyskania głosów w plebiscycie. Od nich zależała organizacja wieców i różnych nawet okazjonalnych spotkań kulturalnych. Z prezesami towarzystw Jan Baczewski, jako kierownik

delegatury Warmińskiego Komitetu Plebiscytowego, organizował w Olsztynie odprawę. Ostatnia taka odprawa odbyła się 6 lipca przed samym głosowaniem.

Należy podkreślić, że towarzystwa ludowe miały istotne znaczenie w kształtowaniu się polskiej świadomości narodowej Warmiaków. Do ich działalności odwoływano się w trakcie tworzenia oddziałów i kół powołanego 30 listopada 1920 roku Związku Polaków w Prusach Wschodnich.

3

Ważną sprawą było przygotowanie działaczy polskich do pracy w roli agitatorów na terenie plebiscytowym. Przystąpiono do tego dopiero w jesieni 1919 roku. Wzmianki na ten temat odnaleźć można we wspomnieniach Fryderyka Leyka: „Do Warszawy przybyło kilkadziesiąt osób, które poprzez odpowiednie kursy języka polskiego, historii i geografii Polski przygotowywano do pracy. Pewna część tych emisariuszy, ściągnięta do pracy przez posła [Władysława] Herza pochodziła z Poznańskiego, Westfalii i Nadrenii. Były to przeważnie osoby, które terenu mazurskiego, jak też i jego ludności prawie wcale nie znały”¹¹. Nie mieścił się w tych ramach Warmiak Alojzy Śliwa przybyły na kurs z Berlina, ale zwerbował go ten sam Władysław Herz, z którym zetknął się w stolicy Niemiec jeszcze przed wybuchem wojny. W swoich nie drukowanych wspomnieniach pan Alojzy ujawnił kilka szczegółów z trzymiesięcznego kursu: „Jesienią 1919 roku zacząłem przygotowywać się do wyjazdu do Warszawy. Wszyscy mieliśmy najpierw dotrzeć do Poznania, a potem do Warszawy. Tak bywało też wcześniej przed innymi zrywami narodowymi. Ulokowano nas w hotelu Wiedeńskim, a następnie w kwaterach prywatnych”¹². Śliwie przyszło zamieszkać przy ulicy Siennej 11. Potem kilka zdań o samym kursie: „Rozpoczął się kurs. Gromadziliśmy się codziennie w sali przy ulicy Karowej nad Wisłą. Wykładowcami naszymi było grono starszych pań i panów, z których pamiętam tylko Jadwigę Jahołkowską, odnosiła się do nas Warmiaków i Mazurów, wprost z matczyną czułością, za co kochaliśmy ją wszyscy. Uczono nas historii, geografii, literatury polskiej i innych nauk oraz czytania i pisanie, przy czym zaopatrywano nas obficie w różne podręczniki i broszury, dotyczące przeszłości Warmii i Mazur”¹³. Jahołkowska była członkiem kobiecego koła oświatowego w Warszawie. Uczestnicy zwiedzali zabytki Warszawy. Dodał Śliwa, że był głęboko wzruszony, kiedy zetknął się z drogiymi pamiątkami przeszłości, znanymi mu tylko z książek: winiarnią Fukierów na Starym Mieście, domem przy ulicy Dunajec 7, gdzie mieszkał szewc-

¹¹ F. Leyk, *Pamięć notuje i utrwała*. op. cit. s. 82.

¹² A. Śliwa, *Kiedy nas dzielił kordon...* (maszynopis) Zbiory Specjalne Instytutu Północnego im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie, sygn. R-139, s. 161.

¹³ Tamże, s. 162.

powstaniec, bohater Warszawy Jan Kiliński, kamienicą, w której żył złotousty kaznodzieja Piotr Skarga, poza tym Muzeum Narodowym na Podwalu, Zamkiem Królewskim, katedrą św. Jana, gmachem Sejmu z obradującymi posłami. Oprócz tego oglądali przedstawienia teatralne, z których zapamiętał inscenizację *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego. W Warszawie Śliwa spotkał po raz pierwszy Mazura Fryderyka Leyka, który akurat powrócił ze Lwowa, gdzie złożono kwiaty na grobie Wojciecha Kętrzyńskiego.

Śliwa podkreślił szczególną gościnność warszawiaków i wyrozumiałość okazywane kursantom, prezentującym różne przygotowanie i predyspozycje do pracy w roli agitatorów. Byli wśród nich także Mazurzy, kierowani do Warszawy z Paryża przez redaktora Stanisława Nowakowskiego, który werbował przyszłych działaczy w obozach jenieckich dla żołnierzy niemieckich, w większości pochodzących z Prus Wschodnich. Wiadomo, że wykładowcami na kursach dla działaczy plebiscytowych m.in. byli: Emilia Sukertowa, (później: Sukertowa-Biedrawina), Jakub Glass, pedagog warszawski Kazimierz Kwiatkowski, który także wzbogacał przed plebiscytem urządzoną w Olsztynie akademię z okazji rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Na zakończenie kursu uczestnicy zdawali egzamin, który bardziej przypominał rozmowę kwalifikacyjną. Poza tym wszyscy uczestnicy kursu w uroczystej formie przyjęli polskie obywatelstwo.

Następnie cała grupa została skierowana do Lubawy. Rzekomo tam miało być najbardziej dogodne przejście do Prus Wschodnich. Być może wówczas spotkali się w Lubawie z ks. Alfonsem Mańkowskim, który prowadził tam również kursy dla przyszłych agitatorów plebiscytowych z rejonu powiatów: ostródzkiego i nidzickiego. Stamtąd po dwóch tygodniach udali się na teren plebiscytowy. Stało się to na pewno po przybyciu przedstawicieli Komisji Międzysojusznicy do Olsztyna i Kwidzyna, a więc po 12 lutym 1920 roku. Po roboczej odprawie, która odbyła się w tylko co zakupionym Reichshofie¹⁴, Alojzego Śliwę skierowano na pogranicze warmińsko-mazurskie w rejonie Dźwierzut. Na początku zamieszkał w pobliskim Lesznie na Warmii, gdzie mieszkali jego rodzice. Była to jedna z czterech warmińskich wsi, w jakiej Polacy uzyskali większość (poza Wymojem, Szelałowem i Zabrodziem). Nie była to większość w 95 procentach, jak napisał we wspomnieniach, ale za Polską w Lesznie oddano 92, a za Prusami Wschodnimi padło 67 głosów.

¹⁴ W. Wrzesiński, *Polska – Prusy Wschodnie Plebiscyty na Warmii i Mazurach oraz na Powiślu w 1920 roku*, wyd. II, Olsztyn 2010, s. 243. Budynek zakupiono za 600 tysięcy marek, a w „Gazecie Olsztyńskiej” nr 30 z 6 III 1920 r. ukazała się notatka następującej treści: W polskie ręce przeszedł hotel „Reichshof” przy ul. Dworcowej 87 (teraz Partyzantów). Nabywcą jest kupiec Władysław Herz. Cena kupna wynosiła 450 tysięcy marek.

Jak każde znaczące wydarzenie w dziejach Polski, tak i plebiscyty przed stu laty, doczekały się szczególnej pieśni. Była nią, jak wiadomo, *O Warmio moja miła* z muzyką Feliksa Nowowiejskiego i na pewno ze słowami Poznanianki Marii Paruszewskiej. Potwierdzam to teraz, chociaż historycy próbowali podważyć jej autorstwo. Nie chcieli uwierzyć w podaną w „Gazecie Olsztyńskiej” informację, że to ona napisała słowa, a muzykę skomponował urodzony w Barczewie Feliks Nowowiejski¹⁵. Pierwszy zwątpił w autorstwo Paruszewskiej jeszcze w 1949 roku Witold Kochański w antologii *Poezje Warmii i Mazur*¹⁶, który stwierdził, że tekst napisał brat kompozytora Rudolf Nowowiejski. Potem kwestią autorstwa słów obecnego *Hymnu Warmii* zajmowali się profesjonaliści: muzykolog dr Jan Boehm i historyk dr Tadeusz Swat. Jan Boehm przychylił się do opinii Kochańskiego, a Tadeusz Swat sugerował, że autorem *O Warmii moja miła* był sam kompozytor, bo Paruszevska napisała pod tym samym tytułem inny tekst i zamieściła utwór w zbiorze wierszy *Moje pieśni*¹⁷. Dodał przy tym, że zapewne kompozytor nie doczekał się tekstu, więc sam napisał słowa. Tymczasem wertując rocznik 1920 Ilustrowanego Tygodnika Społeczno-Narodowego „Praca” natknąłem się na wydrukowany identyczny tekst pieśni¹⁸, dziewięć dni wcześniej niż w „Gazecie Olsztyńskiej”. Zresztą Paruszevska była związana z tym pismem. Drukowała w nim recenzje z koncertów muzycznych i prowadziła salon artystyczny w Poznaniu przy ulicy Marcinkowskiego 2. Była osobą nadzwyczaj szanowaną w Poznaniu.

Pieśń *O Warmio moja miła* wykonali 2 czerwca 1920 r. sali Schlossgarten w nieistniejącym budynku przy dzisiejszej ulicy Okopowej członkowie Towarzystwa Śpiewaczego „Lutnia” w Olsztynie. Organizację założył 17 listopada 1919 roku redaktor Władysław Pieniężny, zaś sekretarzem był Jan Baczewski, który we *Wspomnieniach Warmiaka*, opisał próby chóru pod kierownictwem kompozytora przed pamiętnym koncertem¹⁹. Potem pieśń była wykonywana na wiecach, także w Gietrzwałdzie podczas „Święta pieśni” 29 czerwca 1920 r. w dniu Piotra i Pawła. Chórem dyrygował wtedy znany nauczyciel, Polak z krwi i kości, teraz prawie zapomniany, Jan Brzeszczyński (1873-1946).

¹⁵ *O Warmio moja miła*, „Gazeta Olsztyńska”, [dalej GO], 1920, nr 60 z 18 V.

¹⁶ W. Kochański, *Poezje Warmii i Mazur*, Warszawa 1949, s. 93.

¹⁷ M. Paruszevska, *Moje pieśni*, Poznań 1934, s. 111.

¹⁸ *Taż*, *Warmio moja miła*, „Praca” 1920, nr 19 z 9 V. Szerzej o swoim odkryciu dot. autora pieśni napisałem w artykule, który ukaże się w najbliższym numerze „Komunikatów Mazursko-Warmińskich”.

¹⁹ J. Baczewski, *Wspomnienia Warmiaka*, przedm. B. Leśnodorski, Warszawa 1962, s. 81.

Poza tą najbardziej znaną pieśnią powstały również inne. Wszystkie z wykorzystaniem znanych melodii, tak zresztą jak z pieśnią *O Warmio moja miła*, w której Feliks Nowowiejski podłożył słowa do swojej kompozycji. Poza tą pieśnią przed plebiscytem powstały inne. Część z nich omówił w opracowaniu *Polska pieśń patriotyczna na Warmii w latach 1772-1939* Tadeusz Swat²⁰. Bardziej znaną była *Jeszcze Warmia nie zginęła* pióra ks. dr. Roberta Bilitewskiego (1859-1935) w okresie poprzedzającym głosowanie 11 lipca 1920 r. na melodię *Mazurka Dąbrowskiego*. Był to utwór dość długi, złożony z jedenastu zwrotek, drukowany w „Gazecie Olsztyńskiej” (nr 14 z 31 stycznia 1920 r.) z których dwie pierwsze z refrenem brzmiały:

Jeszcze Warmia nie zginęła,
Póki my żyjemy.
Jeszcze wiara nie zniknęła,
Bo ją wyznajemy.

Refren:
Śpiewajcie wszędzie,
Za Bożym przewodem,
Warmia polską będzie,
Złączym ją z narodem.

Trzysta lat z górą już była
Warmia polskim krajem,
Polskim szczęście wtedy żyła.
Mową, obyczajem.

Później autor dopisał jeszcze jedną zwrotkę, drukowaną w nr 17 „Gazety” z 7 lutego 1920 roku:

Głosowanie, głosowanie,
Jakże to wypadnie?
Tak jak nasze kochanie,
Warmia nie przepadnie.

W pieśni jest mowa o słabości Niemiec w okresie powojennym, dalej wiara w przewodnictwo Boga, sił nadprzyrodzonych, przywołany został Kopernik, jako słońce Warmii na gwiazdzistym niebie, wyznaczony jako orędownik sprawy polskiej. Nie pominięto w pieśni również Mazur.

²⁰ Por. T. Swat, *Polska pieśń patriotyczna na Warmii w latach 1772-1939*, Olsztyn 1982, s. 90-119.

Pieśń została odśpiewana podczas popisu absolwentów drugiego kursu dla pomocniczych sił nauczycielskich. Wykonano ją również w karczmie Pucka w Gryźlinach, gdzie ks. Bilitewski był administratorem i został 21 X 1903 r. odwołany przez biskupa warmińskiego Andrzeja Thiela za naukę języka polskiego dzieci przygotowywanych do pierwszej komunii św. Przeniesiono go w niemieckie rejony Warmii do Wilczkowa. Tam został po dwóch tygodniach proboszczem, a w Gryźlinach duszpasterzował 9 lat tylko jako administrator. Był kapłanem wykształconym. Ukończył studia teologiczne z doktoratem w Rzymie.

Układano również pieśni na melodie kościelne. M.in. na znaną kolędę *Wśród nocnej ciszy* powstała pieśń:

Wśród nocnej ciszy głos się rozchodzi
Wstańcie Polacy, Grenzschutz odchodzi,
Zabierajcie kosy, widły,
Bo nam Niemce bardzo zbrzydły.
Niech żyje Polska!

A za Grenzschutzem i Heimatdienstem
Oddadzą giewery [karabiny] i to do jednej,
Więc ta Worgitzkiego praca
Już się teraz w nic obraca.
Niech żyje Polska!

Jednak tak się stało. Niemieckie organizacje paramilitarne, jak wiadomo, pozostały na terenie głosowania. Ich członkowie nadal rozbijały polskie wiece. A Worgitzki był niemieckim przywódcą Heimatdiestu.

Pośród wielu innych pieśni na uwagę zasługuje także parafraza pieśni Gustawa Ehrenberga (1818-1895) *Gdy naród do boju wystąpił z orężem*. Tu na Warmii była to jeszcze przeróbka pieśni śpiewanej w Wielkopolsce, dokonana rzekomo przez Jana Baczewskiego. W tekście zmieniono tylko, zamiast Wielkopolski wpisano po prostu Warmiński:

Warmiński już hufiec do boju gotowy
Gotowe już nasze bagnety,
By skruszyć ostatnie krzyżackie bagnety,
I wziąć za ich zbrodnie odwety.

Że Warmia, Mazury są polskie
Oświadczym przed światem im godnie,
Ołowiem i krwią paragrafy spiszemy,
Że z Polską połączyć się chcemy.

Obierano też znane pieśni ludowe z krakowskiego i kieleckiego, jak w pieśni rozpoczynającej się od słów: *Przyszli Niemce do kraju*. Jedną z nich odtworzyła ekipa olsztyńskiej Delegatury Państwowego Instytutu Sztuki w 1953 r., której przewodziła Joanna Klemont z Mokin pod Olsztynem:

Heimatverein gründują, [zakładają]
Tem sia dzisiaj raduje.
Kintop wożą ze wszami,
Nas straszo Polakami!
Tancujo, jojtujo,

Na Polske fest szymfujō,[wyrzekają]
Lecz sia to wszystko przewali
I ich pyche obali.
Mi tu bedziem panami,
A oni pójdo z wszami.

Warmiacy pisali też wiersze, które nie stały się pieśniami, chociaż w tytułach ogłaszane były jako hymny. Taki był utwór Bernarda Żbika (1874-1940) z Purdy, zamordowanego w niemieckim obozie koncentracyjnym w Sztuthofie. Wiersz nosił tytuł: *Warmiński hymn narodowy*:

Warmio kraju nasz
Od Boga nam dany,
Piękny jak młoda twarz
Istoty kochanej.
Tyś jest jak rajska jabłoń,
Wydajesz miłą woń,
Jak sad kwitnący.

O Boże patrz na nas
Z wysokiego nieba.
Usłysz, iż każdy z nas

Gotów gdy potrzeba,
Czy za wiarę swoją,
Czy też za Warmię,
Życie poświęcić.

Przed plebiscytem pieśniom i utworom wierszowanym nadano nowe funkcje. Obejmowały one akcenty patriotyczne, będące zawsze wyrazem

związków z kulturą polską i wszystkim co polskie. Takie były potrzeby tamtych czasów.

5

Przeegrany przez Polskę plebiscyt skłonił część Warmiaków i Mazurów do opuszczenia stron rodzinnych. Musieli rozstać się z tymi ziemiami Polacy najbardziej aktywni narodowo w 1920 roku i ci, którzy pragnęli wychować swoje dzieci w kulturze polskiej, umożliwić im naukę w polskich szkołach. Tym pierwszym trudno byłoby tu żyć i dalej gospodarować. Dzisiaj trudno ustalić ich liczbę. Na pewno wyjechało do kraju mniej niż osiem tysięcy, a taką wielkość podał w swoich wspomnieniach Paweł Sowa. Większość z nich osiedliła się na Pomorzu. Wskazują na to biografie zawarte w *Słowniku biograficznym Warmii, Mazur i Powiśla XIX i XX wieku (do 1945 roku)* Tadeusza Orackiego²¹, z którego korzystałem w trakcie opracowania tego tekstu. Wiadomo było, że Warmiacy i Mazurzy dokonywali zamiany gospodarstw i majątków ziemskich. Tak uczynili właściciele większych posiadłości ziemskich na Mazurach. Aleksander Kamiński (1880-1940) z Zimowa pod Mikołajkami zamienił majątek z Niemcem w Turzy Wielkiej w powiecie działdowskim, Bolesław Stanisław Kapsa (1870-1939) z Ulnowa przeniósł się do Tuczek w tym samym powiecie, Bolesław Belakowicz (1854-przed 1939) gospodarujący w Zawadach koło Ełku oraz Stanisław Wilemski (1879-1933) z Brzeźna Mazurskiego k. Dąbrówna opuścili swój majątek i przenieśli się na Pomorze. Z kolei Stanisław Gąsowski (1881-1949) z Augustowa w pobliżu Dźwierzut, osiadł w Toruniu i podjął pracę w Urzędzie Wojewódzkim, potem zbudował sobie tam dom, a jego brat Czesław (1886-1939) z Popowej Woli pod Szczytnem, przyjął stanowisko zarządzającego gospodarstwem rolnym przy zakładzie psychiatrycznym w Kocborowie.

Oprócz nich opuszczali swoje gospodarstwa rolnicy. Tomasz Zakryś (1867-1940), mający swoją posiadłość w miejscowości dzisiaj noszącej nazwę Kożuchy Wielkie w powiecie giżyckim przeniósł się do Działdowa, podobnie jak Józef Wyźlic (1892-1972) będący kierownikiem obwodowym w powiecie ostródzkim. Jan Czacharowski (1899-1974) z Marcinkowa w powiecie ostródzkim przeniósł się do Tuszewa pod Lubawą, a Jan Majkowski (1891-1978) z Opaleńca do Działdowa. Oskar Maczkowski (1890-1970) kierujący Domem Polskim w Ostródzie zamieszkał w Poznaniu, a Józef Zapatka (1897-1978) z Oleadrów, wtedy noszących nazwę Wozowe Pole, jako jeden z czterech członków delegatów Mazurów, który udał się do Paryża, aby upomnieć się o przyłączenie Mazur do Polski bez plebiscytu, zamienił gospodarstwo z Niemcem z Zalesia Barciańskiego koło Szubina.

²¹ T. Oracki, *Słownik biograficzny Warmii, Mazur i Powiśla XIX i XX wieku (do 1945 roku)*, Warszawa, 1983.

Mazury opuścili dwaj aptekarze: Michał Becker (1880-1932) i Bolesław Wolski (1877-1940). Becker osiadł w 1911 roku w Wielbarku, zaś przed plebiscytem współpracował z konsulem Zenonem Eugeniuszem Lewandowskim, Kazimierzem Jaroszykiem i Bogumiłem Labuszem-seniorem. W końcu lipca zamieszkał w Lesznie. Bolesław Wolski od tego samego roku prowadził aptekę w Biskupcu Pomorskim, za aktywną działalność narodową przed plebiscytem został w sierpniu 1920 r. aresztowany. Po interwencji rządu polskiego został zwolniony i osiadł w Bydgoszczy.

Do Polski wyjechał wybitny działacz Fryderyk Leyk (1885-1968), będący prezesem założonego w listopadzie 1919 r. w Warszawie Mazurskiego Związku Ludowego oraz nieco młodsza Emilia Labuszówna (1897-1948) z Hozembarku (teraz Labuszewo), która ukończyła seminarium nauczycielskie w Poznaniu i była nauczycielką na Śląsku, a po 1945 r. organizowała szkołę polską w rodzinnej wsi. Opuścili teren Mazur działacze, wcześniej związani z tą ziemią jak Hugon Bahrke (1876-ok.1940), redaktor „Mazura”, a wcześniej „Gazety Ludowej”. Stanisław Zieliński (1880-1936), sekretarz generalny Mazurskiego Komitetu Plebiscytowego, który był od 1906 r. pierwszym redaktorem „Mazura” w Szczytnie, przyjął protestantyzm, ożenił się z Mazurką Idą Fryderyką [Danutą] Sivers i osiadł w Warszawie. Opublikował wiele ważnych opracowań z zakresu historii Pomorza i Prus Wschodnich, w tym w 1935 roku *Bibliografię czasopism polskich zagranicą 1830-1934*. Do Warszawy powrócił nauczyciel stołecznych gimnazjów Kazimierz Kwiatkowski (1889-1943), związany ze Zrzeszeniem Plebiscytowym Ewangelików Polskich. Angażował się w działalność kulturalno-oświatową, organizował w Olsztynie okazjonalne spotkania w rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja i z okazji święta ludowego, współpracował z ks. Ewaldem Lodwichem i także Kazimierzem Jaroszykiem.

Wyjątkową postacią na Mazurach był Józef Wydorski (1897-1984). Wywodził się z Siedlisk pod Szczytnem, związany był z Polską Organizacją Wojskową. Brał udział w działalności wywiadowczej. Aresztowany przez Niemców w maju 1920 r. został skazany na śmierć. Znalazł się w Polsce dzięki wymianie więźniów z Niemcami. Następnie uzyskał w Toruniu kwalifikacje nauczycielskie. W trakcie nauki uwzględniono ukończony przez niego półroczny kurs w Olsztynie, urządzony dla pomocniczych sił nauczycielskich. W tym miejscu muszę dodać, że był moim nauczycielem historii w szkole podstawowej w Olsztynie, ale nigdy o swojej działalności nie mówił na lekcjach, ani poza szkołą.

Południową Warmię opuszczali po głosowaniu 11 lipca również właściciele majątków ziemskich jak Tadeusz Wojnowski (1883-1942) z Kiersztanowa i Tadeusz Kentzer (1882-1940) z Tęgut koło Barczewa, nadto

rolnicy spod Olsztyna, jak choćby Bernard Żbik (1874-1940) z Purdy, który pisał o wierze. Jego autorstwa jest między innymi *Warmijski Hymn Narodowy*, drukowany w „Gazecie Olsztyńskiej”. Pierwsza zwrotka tego wiersza złożonego z pięciu brzmii:

Warmio, kraju nas,
Od Boga nam dany.
Piękny jak młoda twarz
Istoty kochanej –
Tyś jest jak rajska jabłoń
Wydajesz miłą woń,
Jak sad kwitnący²².

Wyjeżdżali zazwyczaj aktywniejsi działacze jak: Antoni Domachowski (1867-?) prezes towarzystwa ludowego w Tomaszkowie, który osiedlił się w Chełmnie, szewc Piotr Prass (1876-1930) z Plusk, będący radnym sejmiku powiatowego w Olsztynie i kierownikiem butryńskiego obwodu plebiscytowego, który zamieszkał w Górznie pod Brodnicą, dalej Andrzej Czeczka (1885-przed 1945) członek Warmińskiej Rady Ludowej, autor kilku tekstów o folklorze warmińskim, drukowanych w „Ziemi Wschodnio-Pruskiej” (zamieszkał w Wąbrzeźnie), i dalej Alojzy Barczewski (1898-1972), bratanek ks. Walentego Barczewskiego, kierował kołem towarzystwa gimnastycznego „Sokół”, ochraniającego wiecie, po osiągnięciu kwalifikacji nauczycielskich, prowadził szkołę w Dąbrówce pod Chełmnem. W Bratanie koło Nowego Miasta Lubawskiego osiadł Jan Baczewski, brat Jana Baczewskiego, prezes koła „Sokół” z Gryżlin. We Lwowie na krótko osiadł Paweł Sowa (1897-1984) z Kieźlin, który potem wraz ze Stanisławem Nowakowskim, Kazimierzem Jaroszykiem i Józefem Czodrowskim organizował Zrzeszenie Rodaków z Warmii, Mazur i Ziemi Malborskiej. Organizacja ta próbowała wspomagać w kraju tych, którzy opuścili rodzinną ziemię, a od 1930 r. w Toruniu wydawała miesięcznik „Ziemia Wschodnio-Pruska”. W Poznaniu natomiast osiadł Józef Jagalla (1880-1970) z Ługwałdu, który podjął pracę na kolei.

W drugiej połowie sierpnia 1920 r., kiedy przedstawiciele Komisji Międzysojuszniczej opuścili Olsztyn, do Bydgoszczy przeniósł się redaktor Stanisław Nowakowski (1881-1942). Wyjechał także Józef Czodrowski (1895-1940), który pełnił funkcję redaktora niemieckiego dodatku do „Gazety Olsztyńskiej”. Ukończył w kraju studia prawnicze i został adwokatem na Pomorzu i w Poznaniu. Dalej region opuścili: Aleksander Sosna (ok.1865-przed 1939) od 1919 r.

²² B. Żbik, *Warmijski Hymn Narodowy*, GO. 1920, nr 24 z 21 II.

organizujący w Olsztynie półroczne kursy dla pomocniczych sił nauczycielskich, Wiktor Szulc (1865-1939), członek Warmińskiej Rady Ludowej w Olsztynie, który osiedlił się w Grudziądzu i prowadził sklep z artykułami tekstylnymi, Klemens Frenszkowski (1899-1964) z Tuławek, tłumacz na olsztyńskiej poczcie, zamieszkał w Fordonie pod Bydgoszczą i prowadził miejscowy urząd pocztowy. Wyjechał stąd także redaktor Ignacy Żniński (1869-1931), który zredagował w Olsztynie kilkanaście numerów „Masurische Volkszeitung”, kierowaną przez F. Leyka i uczestniczył w pracy Wydziału Prasowego Mazurskiego Komitetu Plebiscytowego. W Polsce został redaktorem pelplińskiego „Pielgrzyma” i potem „Gazety Szamotulskiej”.

Jeszcze 30 lipca 1920 r. opuścił Olsztyn konsul generalny Czesław Andrycz (1878-1943), który następnie znalazł się w delegacji RP przy komisji mieszanej w Kłajpedzie. Wreszcie 11 października tego samego 1920 r. wyjechał z Olsztyna konsul Henryk Woroniecki-Korybut (1891-1942), który potem został referentem w kancelarii cywilnej Naczelnika Państwa.

Rozstali się z Olsztynem, przybyli tu w celu wzmocnienia działalności narodowej: Władysław Herz (1885-1943) – poseł na Sejm Ustawodawczy, urodzony w Butrynach Jan Niemierski (1886-1941), naczelny komendant „Straży Mazurskiej” (w latach 1935-1939 w randze podpułkownika) i późniejszy prezydent Rzeszowa, także Stanisław Zakrzewski (ok. 1885-1939) szef wydziału II naczelnej komendy „Straży Mazurskiej” oraz Henryk Lewandowski (1877-ok.1965) wykładowca na kursach dla nauczycieli. Poza nimi – rodowity Warmiak z Wójtowa k. Olsztyna Augustyn Klimek (1892-1982) kierujący trzema szkołami polskimi w okresie poprzedzającym głosowanie w Gietrzwałdzie, Worytach i Nagładach, studenci zaangażowani w pracę kulturalno-oświatową: Aleksander Maskuliński, Tadeusz Zgliński oraz nieznani nam z imienia Jerzykowicz i Grzelachowski.

Warmię opuścił też Lucjan Samulowski (1893-1945), syn poety, księgarza i działacza warmińskiego Andrzeja Samulowskiego z Gietrzwałdu. Wchodził on w skład Warmińskiej Rady Ludowej i występował na wiecach. Po głosowaniu 11 lipca przeniósł się do kraju i pracował w toruńskim Urzędzie Wojewódzkim. Gdy 28 lutego 1942 r. przyjechał do Gietrzwałdu na pogrzeb swojej matki Marty, wówczas ktoś doniósł o tym w gestapo o jego obecności w Gietrzwałdzie. Został aresztowany i osadzony w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu.

W sierpniu 1921 r. został wydalony z Prus Wschodnich redaktor Ludwik Łydko (1895-1940), który najpierw był kierownikiem Wydziału Prasowego Mazurskiego Komitetu Plebiscytowego, a od 22 czerwca 1920 r. objął stanowisko

redaktora „Gazety Olsztyńskiej” i piastował to stanowisko do końca 1920 r. Napisał kilka nadzwyczaj krytycznych artykułów, którymi poczuł się dotknięty sam prezes rejencji olsztyńskiej. Jeszcze 23 lutego 1921 r. Łydko stanął przed sądem krajowym i został skazany na 5 miesięcy więzienia, a po odbyciu kary nakazano mu opuścić Niemcy. Od początku listopada 1921 został referentem prasowym oddziału Związku Obrony Kresów Zachodnich, potem pracował w „Głosie Pomorskim” i „Gazecie Pomorskiej”.

Najpóźniej wyjechał z Olsztyna lekarz dr Kazimierz Dekowski (1867-1925), który w końcu 1918 r. związał się z ruchem polskim. Z tego powodu po plebiscycie utracił pracę w Szpitalu Mariackim. W 1922 r. osiadł on w Chełmży i kierował miejscową lecznicą. W tym samym czasie nakazano opuścić szpital siostrom miłosierdzia, tzw. szarytkom, zajmującym się pielęgnowaniem chorych. Domem macierzystym zakonnicy było Chełmno. Kierownictwo szpitala przypomniało sobie, że wszystkie oddały głosy za Polską i ponoć miały innych namawiać do tego. Ich miejsce w szpitalu zajęły odtąd niemieckie siostry katarzynki z Braniewa.

Szczególną działalność narodową przed plebiscytem, nie tylko na Warmii, rozwinięli księża katolicy, za to spotkały ich, po opuszczeniu członków Komisji Międzysojusznicy, największe upokorzenia. Na początku wymienić trzeba prezesa Warmińskiego Komitetu Plebiscytowego ks. Antoniego Ludwiczaka (1878-1940), który był długoletnim działaczem Towarzystwa Czytelni Ludowych. Został on znieważony i dotkliwie pobity przez Niemców w Biskupcu 13 kwietnia 1920 r. przed występem Teatru Działosza. Zdołał on ulokować aż 35 biblioteczek we wsiach na południowej Warmii. Następnie w latach międzywojnia prowadził Uniwersytet Ludowy w Dąlkach (teraz dzielnica Gniezna). W trzymiesięcznych kursach brało udział blisko pół setki młodych Warmiaków i Mazurów. Obok niego ofiarnością i zaangażowaniem wyróżniał się przybyły z Fryburga ks. Ignacy Grossek (ok.1890-1965), który występował na wiecach i przemawiał na gromadnych spotkaniach w Olsztynie przed występami teatru Działosza i spotkaniem z Janem Kasprowiczem, a w Klebarku Wielkim zasłonił przed uderzeniem bojówkarza, przemawiającego Michała Lengowskiego. Dalej wskazać trzeba na błogosławionego ks. Władysława Demskiego (1884-1940), opiekującego się towarzystwami kobiecymi i młodzieżowymi oraz wspomagającego hrabinę Helenę Sierakowską przy organizacji szkół polskich na Powiślu. W 1922 r. ksiądz ten opuścił Prusy Wschodnie i osiadł w Inowrocławiu. Tam po ukończeniu filologii klasycznej nauczał w miejscowym gimnazjum. Z kolei ks. Wojciech Mondry (1887-1967), jako organizator Polskiej Rady Ludowej w Biskupcu został skierowany przez biskupa warmińskiego w niemieckie rejony diecezji do Kończewic, a ponieważ nie przyjął tego skierowania, w czerwcu 1920 r. został kierownikiem działu religijnego „Gazety Gdańskiej”, a od 1926 r. redaktorem

„Niedzieli”. Redagował też „Kalendarz Jasnogórski”. Na proboszcza w Dźwierzutach na Mazurach ks. Józefa Palmowskiego (1885-1945) bojówkarze niemieccy urządzili prawdziwe polowanie. Zmuszony był ukrywać się w piwnicy. Napastnicy chcieli go pobić przy ołtarzu. Zdołał szczęśliwie przekroczyć granicę. Został proboszczem w Drawsku, a od 1926 r. w Piłce w powiecie czarnkowskim. Zaraz po głosowaniu znieważono ks. Jana Mazellę (1883-1939) z Kisielic. Z ramienia Warmińskiego Komitetu Plebiscytowego był inspektorem szkół polskich i organizował polskie wiece. Po 11 lipca publicznie Niemcy nakazali temu księdzu wyrzec się polskości. W scenerii upokarzającej dla księdza wręczyli mu polską flagę oblaną benzyną i publicznie na rynku kazali mu ją podpalić, a kiedy duchowny odmówił, to sami ją podpalili, mówiąc, że było to dzieło księdza. Został zmuszony do opuszczenia Kisielic. Był kapelanem Domu Karnego w Koronowie, potem proboszczem w Jeleńcu pod Tucholą.

Nie zdołał też ukryć się przed napadem niemieckich bojówkarzy ks. Jan Ziemkowski (1874-1934) z Dąbrówna. Niemcy w odwecie za utworzenie Banku Ludowego i uczestnictwo w wiecach organizowanych przez Romana Licznarskiego, w nocy z 15 na 16 sierpnia 1920 r., około drugiej w nocy napadli na plebanię. Odnaleźli księdza ukrywającego się w piwnicy, pobili go, następnie zbroszonego krwią wywlekli do sali miejscowego hotelu i nakazali mu śpiewać *Deutschland, Deutschland über alles*. W obronie księdza stanął niemiecki żołnierz. Dopomógł duchownemu dostać się do domu. Napad, jak napisał ksiądz w liście do konsula w Olsztynie, musiał być uzgodniony z siłami porządkowymi, które nie stawiały się na wezwanie. Niemcom chodziło o skompromitowanie proboszcza. Jakiś czas potem ks. Ziemkowski przebywał w Gietrzwałdzie, gdzie proboszczem był ks. Jan Hanowski. Następnie przeniósł się do Polski i został proboszczem w Papowie, a dalej w Łęgu pod Chojnicami.

W wyjątkowo upokarzających okolicznościach odbyło się wysiedlenie ks. Gustawa Działowskiego (1872-1940) z Turowa w powiecie nidzickim, gdzie dzięki zabiegom Polacy uzyskali większość. Otóż 15 sierpnia o godzinie 21-szej młodzi Niemcy uzbrojeni w karabiny wtargnęli do plebani w Turowie, gdzie poza gospodarzem spożywali kolację panowie: Załuski, Bolesław Kapsa, Wachowski i W. Graffstein z Gardyn. Nakazali natychmiast wszystkim mężczyznom zająć miejsce na trzech furmankach i odwieziono ich do Uzdowa na punkt graniczny. Jeden z bojówkarzy uderzył proboszcza z Turowa w głowę. Odtąd ks. Działowski znalazł się w Polsce. Objął parafię w Pieniążkowie w pobliżu Świecia i nadal angażował się w życie publiczne.

Dopiero w 1927 r. niemieckie władze nakazały ks. Wojciechowi Rogaczewskiemu (1888-1944) z Prawdzisk pod Ełkiem opuścić Prusy Wschodnie.

Pamiętano o jego zaangażowaniu w pracę narodową jeszcze w 1920 r. w okresie gdy objął on parafię po aktywnym Polaku ks. Konradzie Majewskim. Uczył więc ks. Rogaczewski dzieci w Prawdżiskach i Kalinowie religii po polsku, wygłaszał polskie kazania. Po wysiedleniu na krótko zatrzymał się w Lubawie, a potem podjął posługę religijną we Francji.

Wśród ewangelików na Mazurach nadzwyczaj aktywną działalność podjął ks. Ewald Lodwich (1890-1973). Był kierownikiem Wydziału Religijno-Kulturalnego Mazurskiego Komitetu Plebiscytowego, organizował kursy języka polskiego, został kilka razy pobity przez bojówkę niemiecką m.in. pod Farynami wraz Bertoldem Iwańskim i Janem Białym. Po plebiscycie osiadł w Działdowie, gdzie zajął się tworzeniem polskiego seminarium nauczycielskiego.

Nie można pominąć incydentu z drukarzami z Grudziądza, którzy jeszcze w początkach czerwca 1920 roku przybyli do Olsztyna. Byli to: Ignacy Pruszkowski, Apolinary Jaworski, Konrad Karski, Bernard Koszewski, Jan Weis i Leon Zabłoński. Wszyscy pracowali w Wojskowych Zakładach Graficznych w Grudziądzu. Traktowali swój wyjazd do Olsztyna jak wojskowy rozkaz. Mieli uruchomić w piwnicy Domu Polskiego przy dzisiejszej ulicy Partyzantów drukarnię, w której zamierzano tłoczyć ulotki i plakaty plebiscytowe. W związku z wciąż grożącym napadem bojówkarzy niemieckich na Dom Polski, nakazano drukarzom w początkach lipca nagle powrócić do kraju. Jechali 5 lipca pociągiem, który bojówka niemiecka zatrzymała przed Dąbrównem. Wówczas Polacy postanowili zbiec. Oddano do nich kilkanaście strzałów z karabinów. Spośród drukarzy zginął trzydziestoletni Ignacy Pruszkowski, a Brunon Koszewski został ranny. Pozostali szczęśliwie dotarli do Grudziądza.

Niemcy nie zapomnieli o aktywnej postawie narodowej Warmiaków, Mazurów i Polaków z innych ziem w pamiętnym 1920 roku. Po wybuchu drugiej wojny światowej część z nich aresztowano i osadzono w niemieckich obozach koncentracyjnych. Udało mi się ustalić nazwiska 40 działaczy, których po wybuchu wojny w 1939 roku aresztowano i umieszczono w obozach koncentracyjnych bądź w innych kaźniach, gdzie stracili życie. Taki los spotkał zarówno świeckich, jak i duchownych Polaków. Kilku z nich, tak jak Czesław Andrycz, Czesław Gąsowski, Władysław Herz, Bolesław Kapsa zostali rozstrzelani przez Niemców. Najwcześniej, bo 5 lipca 1920 r. zginął pod Dąbrównem, jak wspomniałem wcześniej, drukarz Ignacy Pruszkowski. Aż dziewiętnastu Polaków zaangażowanych w pracę narodową na terenach plebiscytowych, którzy po 11 lipca 1920 r. opuścili te ziemie, straciło życie w hitlerowskich obozach koncentracyjnych. Byli to: Józef Czodrowski z Gutkowa, ks. Władysław Demski ze Starego Targu na Powiślu, beatyfikowany przez Papieża-Polaka Jana Pawła II,

Aleksander Kamiński z Turzy Wielkiej pod Działdowem, Tadeusz Kentzer z Torunia, który po plebiscycie opuścił majątek Teguty pod Barczewem, Kazimierz Kwiatkowski z Warszawy za aktywność w okresie przed plebiscytem na Mazurach, ks. Antoni Ludwiczak z Dalek pod Poznaniem, red. Ludwik Łydko z Grudziądza, ks. Jan Mazella, który niósł posługę religijną w Kisielicach, Władysław Mulczyński z Barczewa, ppłk Jan Niemierski, wywodzący się Butryn, red. Stanisław Nowakowski z Bydgoszczy, ks. Józef Palmowski, aktywny przed plebiscytem w Dźwierzutach, ks. Wojciech Rogaczewski duszpasterzujący w Prawdziskach pod Ełkiem, a od 1927 r. przebywający we Francji, Lucjan Samulowski, wywodzący się Gietrzwałdu, aptekarz Bolesław Wolski, konsul z Olsztyna – Henryk Woroniecki-Korybut, rolnik Tomasz Zakryś, Bernard Żbik z Purdy. Zmarł też w Pieniążkowie, zwolniony z więzienia w Nowem, ks. Gustaw Działowski.

*

Plebiscyty stworzyły możliwości aktywnego uczestnictwa nowemu zastępowi polskich działaczy narodowych na Warmii, Mazurach i Powiślu. Pierwsze kroki w działalności publicznej stawiali oni obok starszych działaczy, korzystając m.in. z doświadczenia księży: Walentego Barczewskiego i dr. Roberta Bilitewskiego oraz redaktorów polskich gazet: Kazimierza Jaroszyka, Stanisława Zielińskiego, Hugona Bahrke, Stanisława Nowakowskiego czy Władysława Pieniężnego. Ów młody zastęp tworzyli: Jan Baczewski, Franciszek Barcz, ks. Waclaw Osiński, Józef Czodrowski, Maria Zientarówna, Seweryn Pieniężny, ks. Karol Langwald, Andrzej Czeczka, Juliusz Malewski, Augustyn Steffen. Pośród zaś Mazurów: Fryderyk Leyk, Gustaw Leyding-junior, Bogumił Labusz-junior, Walenty Habandt, Jan Bocian, Emilia Labuszówna, Augustyn Szarkowski. Na Powiślu – Helena Sierakowska, Kazimierz Donimirski, Witold Donimirski, Tadeusz Odrowski, Stanisław Pilarczyk, Stanisław Górski. To oni doprowadzili do założenia 30 listopada 1920 roku, nie Związku Warmiaków, ani Związku Mazurów, lecz właśnie Związku Polaków w Prusach Wschodnich, od początku 1923 roku przekształconego w IV Dzielnicę Związku Polaków w Niemczech.

Nadto wraz z przybyciem na teren głosowania Komisji Międzysojuszniczej można było, mimo protestów Niemców, doprowadzić do utworzenia Konsulatów Generalnych RP w Olsztynie i Kwidzynie. Placówki te pełniły nadzwyczaj ważną rolę przed plebiscytami i w trwaniu tu życia polskiego w latach międzywojnia.

Poza tym, ze zgromadzonego trwałego majątku po plebiscytach, polska rządowa komisja likwidacyjna pozostawiła w Olsztynie do dyspozycji miejscowych Polaków trzy obiekty: najważniejszy z nich był Dom Polski przy

obecnej ulicy Partyzantów 87, w którym po 1920 roku koncentrowało się życie Polaków. Tu zostały zlokalizowane wszystkie organizacje polskie, nadto znajdował się Bank Ludowy, Klub Polski, przedszkole, od 10 kwietnia 1934 roku działała szkoła polska. Drugim budynkiem był obiekt przy ówczesnej ulicy Młyńskiej 1 i 2 (obecnie Targ Rybny), gdzie po odnowieniu przeniesione zostały 20 lipca 1920 roku redakcja i wydawnictwo „Gazety Olsztyńskiej” wraz z księgarnią. Budynek rozebrany po wybuchu wojny został odbudowany. Teraz funkcjonuje w nim zrekonstruowane Muzeum „Gazety Olsztyńskiej”. Trzecim obiektem była willa przy obecnej ulicy Emilii Plater, w której zamieszkali urzędnicy banku, pracownicy olsztyńskiego konsulatu, nauczyciele polskiej szkoły, przedszkolanki. Ten dom został zniszczony w czasie ostatniej wojny.

Wreszcie plebiscyty na tych ziemiach zapisały się w pamięci Polaków zamieszkałych w Olsztynie i okolicznych wsiach wieloma spotkaniami kulturalnymi, m. in. występem Plebiscytowego Teatru Tomasza Działosza z przedstawieniami *Obrona Częstochowy*, wystawami polskich książek, akademiami, gością Jana Kasprowicza, koncertem Feliksa Nowowiejskiego, na którym po raz pierwszy wykonano obecny Hymn Warmii i Olsztyna. O tym również należy pamiętać.

Wykaz ważniejszych skrótów

ang. – angielski	nadb. – nadbitka	s. – strona
art. – artykuł	nakł. – nakład	s.l. – bez miejsca
aubl. – wydanie	nawiąz. – nawiązanie	s.n. – bez nazwy
aut. – autor	niem. – niemiecki	s. tyt. – strona tytułowa
bibliogr. – bibliografia	not. – notował	sprost. – sprostowanie
bd. – tom	nr – numer	streszcz. – streszczenie
bearb. – opracowanie	nt. – na temat	t. – tom, tomy
cm – centymetr	okł. – okładka	tab. – tabela
cop. – copyright	omów. – omówienie	tabl. – tablica
cz. – część	oprac. – opracowanie	tl. – tłumacz,
częśc. – częściowo	oprac. graf. –	tłumaczenie
dod. – dodatek,	opracowanie graficzne	tyt. – tytuł
dodatkowa	oryg. – oryginał	tyt. nagł. – tytuł
dok. – dokument	pl. – plan	nagłówkowy
dot. – dotyczy	pol. – polski	tyt. oryg. – tytuł
dr. – druk	polem. – polemika	oryginalny
duń. – duński	popr. – poprawione	u.a. – i inni
ed. – wydawca	portr. – portret	unveränd. –
err. – errata	posł. – posłowie	niezmienione
et al. – i inni	poszerz. – poszerzone	ur. – urodzony(a)
faks. – faksymile	przedm. – przedmowa	uzup. – uzupełnienie
fot. – fotografia	przekł. – przekład	übers. – tłumaczenie
fr. – francuski	przeł. – przełożył	veränd. – zmienione
fragm. – fragment	przewodn. –	vol. – volumen
gm. – gmina	przewodniczący	w. – wiek
graf. – grafika	przygot. – przygotował	wg okł. – według
h. – zeszyt	pseud. – pseudonim	okładki
hrsg. – wydany,	publ. – publikacja	własc. – właściwie
redaktor	r. – rok, rocznik	współudz. –
i in. – i inni	rec. – recenzja,	współdział
il. – ilustracja,	recenzent	wyd. – wydanie
ilustrator	red. – redakcja,	wydaw. –
inc. – incipit	redaktor	wydawnictwo
Inst. – Instytut	red. nauk. – redaktor	wykr. – wykres
jęz. – język	naukowy	z. – zeszyt
jg. – rocznik	ros. – rosyjski	zlec. – zlecenie
k. – karta	rozm. – rozmawiał	zm. – zmienione;
kolor. – kolorowy	równol. – równoległy	zmarły(ła)
kom. – komitet	ryc. – rycina	zob. – zobacz
mitarb. – współpraca	rys. – rysunek	zorg. – zorganizowany

BIBLIOGRAFIE

1. **MINAKOWSKI, Jerzy:** Baza artykułów dotyczących plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 roku / Jerzy Minakowski. – Olsztyn : [OBN], 2010. – [451] s.

Teksty z 1919 i 1920 r.

2. **MINAKOWSKI, Jerzy:** Bibliografia plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 roku / Jerzy Minakowski. – Warszawa ; Olsztyn, 1967. – 770 [5] s., [XXIX] s. nlb. ; 30 cm.

Praca magisterska, Uniwersytet Warszawski.

3. **MINAKOWSKI, Jerzy:** Materiały bibliograficzne do działalności Mazurskiego Związku Ludowego / Jerzy Minakowski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1967, nr 3, s. 384-392.

Streszcz. ang.

4. **MINAKOWSKI, Jerzy:** Plebiscyty na Mazurach, Warmii i Powiślu oraz ich następstwa : bibliografia adnotowana zwybranych czasopism polskich 1920 roku / Jerzy Minakowski // *Rocznik Olsztyński*. – T. 9 (1970), s. 163-232.

Toż nadb.: Plebiscyty na Mazurach, Warmii i Powiślu oraz ich następstwa : bibliografia adnotowana z wybranych czasopism polskich 1920 roku / Jerzy Minakowski ; Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego, Muzeum Mazurskie w Olsztynie. – Olsztyn : Pojezierze, 1970. – S. [3], 164-232 ; 23 cm.

Rec.: Nowości bibliograficzne / Tadeusz Swat // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 47, s. 2.

ŹRÓDŁA

5. **BÜRGER, Klaus:** Die Akten der Interalliierten Kommission für die Volksabstimmung im Regierungsbezirk Allenstein am 11. Juli 1920 / Klaus Bürger // *Preußenland*. – Bd. 16, H. 3/4 (1978), s. 22-23.

— BURSCHE, Julius : Aufruf: Masurische Brüder (Bracia Mazury) = poz. 650

— **Gazeta Olsztyńska** = poz. 956

— KORYCKA, Wanda : Bracia Mazury = poz. 270

— KUDRZYCKI, Zbigniew : Polska wobec plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 roku = poz. 970

— LEŚNODORSKI, Bogusław : Powody przegranej = poz. 316

6. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Obrazki plebiscytowe z pow. szczycieńskiego : (wyciąg z raportu „Komitetu Mazurskiego” o stosunkach bezpieczeństwa na Mazu-

rach) / Fryderyk [Miroslaw] Leyk // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1958, nr 22, s. 4.

— LIGUZ, Justyna : Czym żyli mieszkańcy regionu 100 lat temu = poz. 337

7. **Plebiscyty** na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 roku : wybór źródeł / wydali Piotr Stawecki, Wojciech Wrzesiński ; Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie. – Olsztyn : OBN, 1986. – XXXVII, 584, [2] s. ; 24 cm. – (Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie = Abhandlungen und Materialien des Wojciech Kętrzyński Forschungszentrums in Olsztyn ; nr 95)

Indeksy. – Tekst częśc. niem. i tł. z ang. i fr.

Rec.: Dramat plebiscytu / Andrzej Dużyk // *Życie Literackie*. – 1987, nr 38, s. 11.

Omów.: jm // *Polityka*. – 1987, nr 6, s. 9.

Rec.: Na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 roku / Michał Klimecki // *Kierunki*. – 1987, nr 24, s. 9.

Rec.: Dziennik oblężenia / Jerzy Korkozowicz // *Gazeta Olsztyńska*. – 1987, nr 74, s. 4.

Rec.: M.Cz. // *Przegląd Historyczny*. – 1987, z. 2, s. 351-352.

Rec.: Sławomir Kalembka // *Zapiski Historyczne*. – 1988, z. 3/4, s. 135-136.

Rec.: Bolesław Woszczyński // *Wojskowy Przegląd Historyczny*. – 1988, nr 3, s. 271-275.

— **Polskie Gazety Plebiscytowe'1920** = poz. 983

8. **Powstanie II Rzeczypospolitej** : wybór dokumentów 1866-1925 / pod red. Haliny Janowskiej i Tadeusza Jędruszczaka ; wstęp T. Jędruszczak ; dok. zabrali i oprac. H. Janowska [et al.] ; przygot. w Instytucie Historii PAN [Polskiej Akademii Nauk]. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1981. – 786, [2] s., [3] k. map : 3 tab. err. ; 25 cm.

Dok. częśc. tł. z ang., fr., niem., ros. – Indeksy.

Z treści: 1920 sierpień 12, Paryż – Decyzja Konferencji Ambasadorów w sprawie Warmii, s. 588-589. – 1920 sierpień 15, Paryż – Decyzja Konferencji Ambasadorów w sprawie Mazur, s. 589-590. – 1920 sierpień, Kraków – Memoriał komisarza rządu polskiego do spraw plebiscytu na Warmii i Mazurach A. Beaupré, omawiający przyczyny i skutki niekorzystnych dla Polski wyników głosowania w dniu 11 lipca 1920 r., s. 595-599.

ISBN 83-205-3290-6

9. **Sprawy polskie** na konferencji pokojowej w Paryżu w 1919 r. : dokumenty i materiały. T. 1 / [red. zbioru: Remigiusz Bierzanek i Józef Kukułka ; oprac. Karol Lapter et al.] ; Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1965. – 462, [2] s. ; 23 cm.

Bibliogr. – Tł. z różnych jęz.

— STAWECKI, Piotr : Stanowisko polskich władz wojskowych wobec plebiscytu na Warmii i Mazurach = poz. 472

10. **TETER, Lucjan**: Materiały źródłowe Centralnego Archiwum Wojskowego do plebiscytów na Powiślu oraz na Warmii i Mazurach / Lucjan Teter // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1969, nr 2, s. 195-208.

Streszcz. ang.

11. **TETER, Lucjan:** Wojskowe materiały archiwalne do dziejów plebiscytu na Warmii i Mazurach w roku 1920 / Lucjan Teter // *Biuletyn Wojskowej Służby Archiwalnej*. – 1970, nr 2, s. 28-43.

— TETER, Lucjan : Plebiscyt na Warmii i Mazurach w świetle materiałów archiwalnych = poz. 509

12. **TRĄBAŁA, Tomasz:** Z archiwum / Tomasz Trąbała ; oprac. Waldemar Brenda // *Znad Pisy*. – T. 8 (1999), s. 12-17.

Dokumenty Tomasza Trąbały, pracownika Komisji Plebiscytowej w 1920 r.

— UZIEMBŁO, Adam : I my Polacy = poz. 895

13. **Wiktoria** 1920. Cz. 21, 4-10 września // *Rzeczpospolita*. – 2020, nr 207, dod. *Rzecz o Historii*, s. J8.

II.

Zawiera m.in. przedruk informacji z „Gazety Olsztyńskiej” z 1920 r. dot. obrony rodaków z Warmii, Mazur i Powiśla.

14. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Materiały do kwestii polskiej na Warmii i Mazurach po plebiscycie (1920-1921) / Wojciech Wrzesiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1959, nr 1, s. 60-84.

MONOGRAFIE I OPRACOWANIA

15. **BARGANOWSKI, Antoni:** Plebiscyt na Powiślu w 1920 roku / Antoni Barganowski. – Elbląg : Zarząd Wojewódzki PTTK, 1989. – 131 s. : il., faks., portr. ; 21 cm.

Bibliogr. s. [130]-131.

16. **BOENIGK, Jan:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach – 11 lipca 1920 r. / Jan Boenigk. – Warszawa : [s.n.], 1960 (Poznań : Powiel. ZAP). – [2], 21 s. ; 27 cm.

Maszynopis powielony.

17. **BOROWSKI, Juliusz:** Fałszerstwa niemieckie i terror na Powiślu, Warmii i Mazurach w okresie plebiscytu 1920 r. / Juliusz Borowski. – [Olsztyn : s.n., 1960] (Drukarnia „Pojezierze”). – 10 s. : il. ; 30 cm.

Maszynopis powielony.

18. **BRAND, Ulrich:** Krieg und Frieden – 1914 und die Folgen. Teil 9, Abstimmungsgebiete Marienwerder und Allenstein (West- und Ostpreußen) / Ulrich Brand. – Bad Ems : Verein für Geschichte, Denkmal- und Landschaftspflege Bad Ems, 2014. – 36 s. – Il., mapy. – (Bad Emser Hefte ; 369)

19. **BRYLIŃSKI, Janusz:** Działalność strony polskiej w okresie plebiscytowym / Janusz Bryliński. – [Olsztyn : s.n., 1960] (Drukarnia „Pojezierze”). – 5 s. ; 30 cm.

Maszynopis powielony.

20. **BRYLIŃSKI, Janusz:** Plebiscytowe pokłosa / Janusz Bryliński. – [Olsztyn : s.n., 1960] (Drukarnia „Pojezierze”). – 4 s. ; 30 cm.

Maszynopis powielony.

21. **Die Volksabstimmung am 11. Juli 1920 in Ost- und Westpreußen** / hrsg. von der Landsmannschaft Ostpreußen, Abt. Kultur ; [red. Volker Schmidt, Wolfgang Freyberg]. – Weissenburg : Braun & Elbel, 1990. – 65 s. : il., mapy, tab. ; 21 cm.

Bibliogr. s. 64.

22. **Die Volksabstimmung 1920 Voraussetzungen, Verlauf und Folgen** / hrsg. von Bernhart Jähnig ; mit Beitr. von Sabine Bamberger-Stemmann [et al.]. – Marburg : N. G. Elwert, 2002. – 203, [2] s. : il., faks., pl. ; 22 cm. – (Tagungsberichte der Historischen Kommission für Ost- und Westpreussische Landesforschung ; Bd. 17)

Bibliogr. s. 26. – Tekst części. tł. z pol.

Rec.: Christian Pletzing // *Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands*. – T. 51 (2005), s. 239-242.

Rec.: Reiner Hering // *Beiträge zur Geschichte Westpreußens*. – T. 20/21 (2006 [2008]), s. 424-425.

ISBN 3-7708-1226-3

23. **DOMASZCZYŃSKI, Henryk:** Oświata i kultura polska na Warmii w okresie plebiscytu / Henryk Domaszczyński. – Olsztyn : Wyższa Szkoła Pedagogiczna. Wydział Humanistyczny, 1977. – 146 s. : il., mapy, tab.

Maszynopis. – Bibliogr.

Praca magisterska.

24. **GOŁOWICZ, Aleksandra:** Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Olsztynie w latach 1920-1939 / Aleksandra Gołowicz. – Olsztyn : Wyższa Szkoła Pedagogiczna. Wydział Humanistyczny, 1978. – 163 s. : il., tab.

Maszynopis. – Bibliogr.

Praca magisterska.

25. **GRZEŚKÓW, Andrzej:** Koncert Plebiscytowy w Sztumie / [Andrzej Grześków, Waclaw Bielecki]. – Sztum : Sztumskie Centrum Kultury, 2010. – 27 s. : il. ; 21 cm.

Bibliogr. s. 26-27.

26. **GRZYB, Maria:** Pomorze wobec plebiscytu na Warmii i Mazurach / Maria Grzyb. – Olsztyn : Wyższa Szkoła Pedagogiczna. Wydział Humanistyczny, 1977. – 78 s.

Maszynopis. – Bibliogr.

Praca magisterska.

27. **JÄGER-DABEK, Brigitte:** Als die Kosaken kamen : der Erste Weltkrieg in Ostpreußen und die Volksabstimmung / Brigitte Jäger-Dabek. – München : neobooks Self-Publishing, 2013. – 115 s.

ISBN 978-3-8476-3453-9

28. **KŁACZKOW, Jarosław:** Plebiscyt na Powiślu 1920 / [tekst: Jarosław Kłaczkow, Grzegorz Woliński ; dobór il. i opisy: Justyna Liguz, Paweł Sadkowski]. – Kwi-

dzyn : Wydawnictwo Kwidzyńskiego Centrum Kultury, 2013. – 28 s. : il. ; 24 cm. – (Krople Historii, ISSN 2081-0709 ; z. 25, 2013)

ISBN 978-83-63355-09-8

29. **LIETZ, Zygmunt:** Plebiscyt na Powiślu, Warmii i Mazurach w 1920 roku / Zygmunt Lietz. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1958. – 257, [3] s. : il. ; 20 cm.

Bibliogr. s. 253-256.

Toż: Plebiscyt na Powiślu, Warmii i Mazurach w 1920 roku / Zygmunt Lietz. – Olsztyn : Wyd. Pojezierze, 1960.

Rec. Walenty Aleksandrowicz // *Wiadomości Historyczne*. – 1958, nr 6, s. 439.

Rec.: Tadeusz Grygier // *Zapiski Historyczne*. – 1958/1959, z. 4, s. 166-169.

Rec.: Cenna książka, a drażliwy temat / Edward Martuszewski // *Pomorze*. – 1958, nr 21, s. 5.

Rec.: Nowa książka o plebiscycie / Tadeusz Oracki // *Warmia i Mazury*. – 1958, nr 3, s. 24.

Rec.: Na Powiślu, Warmii i Mazurach / J.B. // *Panorama Północy*. – 1969, nr 48, s. 12.

30. **Materiały** z sesji popularno-naukowej Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Olsztynie w związku z pięćdziesięcioleciem plebiscytu na Powiślu, Warmii i Mazurach / [aut. Tadeusz Gelewski et al. ; wstęp Henryk Szwaczkowski] ; Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Olsztynie. – Olsztyn : [s.n.], 1971. (Olsztyn : Olsztyńskie Zakłady Graficzne). – 72 s. ; 21 cm.

Bibliogr. przy ref.

31. **MICHALIK, Henryk:** Obrona polskości na ziemi kwidzyńskiej w latach 1918-1939 / Henryk Michalik. – Kwidzyn : Vega Studio Adv. Tomasz Müller, 2015. – 72 s. : il. (w tym kolor.) ; 23 cm.

Bibliogr. s. 70-71.

ISBN 978-83-8056-034-5

32. **Plebiscyty** jako metoda rozwiązywania konfliktów międzynarodowych : w 90. rocznicę plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu / pod red. Stanisława Achremczyka. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2010. – 136 s. ; 21 cm. – (Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie ; nr 256)

ISBN 978-83-60839-44-7

33. **Polacy** w Prusach Wschodnich i Zachodnich w latach 1918-1920 / red. Wojciech Zawadzki. – Pelplin : Wydawnictwo Bernardinum, 2019. – 359, [1] s. : faks., fot., il. ; 2019.

Materiały z konferencji naukowej pt. „Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród”. Polacy w Prusach Wschodnich i Zachodnich w latach 1918-1920, 14 grudnia 2018 r., Elbląg. – Streszcz. niem. przy referatach.

ISBN 978-83-8127-393-0 (oprawa twarda)

34. **Przyszliśmy** do swoich, na swoje : (zbiór materiałów publicystycznych, dotyczących plebiscytu 1920 na Warmii i Mazurach). – [Olsztyn : s.n., 1960] (Drukarnia „Pojezierze”). – 38 s. ; 30 cm.

35. **Selbstbestimmung** für alle Deutschen 1920/1980 : unser Ja zu Deutschland ; zum 60. Jahrestag der Volksabstimmung in Ost- und Westpreußen am 11. Juli 1920 /

[hrsg. von der Landsmannschaft Ostpreußen ; zusammengestellt und bearbeitet von Ernst Weichbrodt]. – Hamburg : [s.n., 1980]. – 46 s. : il.

36. **Selbstbestimmung** für Ostdeutschland : eine Dokumentation zum 50. Jahrestag der ost- und westpreussischen Volksabstimmung am 11. Juli 1920 / [Erarbeitet und zusammengestellt von Herbert G. Marzian unter Mitwirkung von Csaba Kenéz]. – [Göttingen] : Göttinger Arbeitskreis, 1970. – 128 s. : il. ; 21 cm.

37. **Sieg** der Selbstbestimmung : die Parolen von 1920: „Heimat in Gefahr – dies Land bleibt deutsch!“ / hrsg. von der Landsmannschaft Ostpreußen, Abt. Kultur. – [s.l. : s.n., ca. 1970]. – 34 s. : il.

38. **ŚLIWIŃSKI, Józef**: Lubawa wobec plebiscytu 1920 r. / Józef Śliwiński. – Lubawa : [s.n.], 1981 (Olsztyn : SSK „Pojezierze”). – [15] s. : 1 pl. ; 21 cm.

Bibliogr. s. 13-14.

39. **UZIEMBŁO, Adam**: Walka o Mazury / Adam Uziembło ; [przedm. Małgorzata Szostakowska]. – Olsztyn : Pojezierze, 1981. – 106 s. : portr. ; 17 cm.

Bibliogr. s. 28-30. Indeks.

Rec.: Wojciech Wrzesiński // *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*. – 1981, nr 4, s. 616-619.

Rec.: Ignorancja / T.W. // *Warmia i Mazury*. – 1981, nr 6, s. 2.

Rec.: Walka o Mazury : wspomnienia z okresu plebiscytu / (t) // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1981, nr 114, dod. *Słowo na Warmii*, nr 19, s. 11.

Rec.: Jeszcze raz o plebiscycie / Andrzej Staniszewski // *Tygodnik Kulturalny*. – 1981, nr 38, s. 11.

Rec.: Henryk Panas // *Gazeta Olsztyńska*. – 1981, nr 136, s. 6.

Rec.: Nieszczęsne Mazury / Bohdan Czeszko // *Nowe Książki*. – 1982, nr 2, s. 52-54.

Rec.: Leonard Smolka // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1982, nr 4, s. 413-416.

ISBN 83-7002-052-6

40. **WAKAR, Andrzej**: Plebiscyt na Pojezierzu Mazurskim / Andrzej Wakar ; Towarzystwo Wiedzy Powszechnej. Zarząd Wojewódzki w Olsztynie, Towarzystwo Rozwoju Ziem Zachodnich. Zarząd Wojewódzki w Olsztynie. – Olsztyn : Towarzystwo Wiedzy Powszechnej. Zarząd Wojewódzki : Towarzystwo Rozwoju Ziem Zachodnich. Zarząd Wojewódzki, 1970. – 19, [1] s. ; 21 cm.

Bibliogr. s. 19.

Rec.: Broszura o plebiscycie / Edmund German // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 29, s. 3.

41. **Westpreußen** : „Dies Land bleibt deutsch!“ : Volksabstimmungen in den Regierungsbezirken Marienwerder/Westpreußen und Allenstein/Ostpreußen, am 11. Juli 1920 / Landsmannschaft Westpreußen, Landesgruppe Nordrhein-Westfalen. – Düsseldorf : [s.n.], 1960. – 11 s. : il., mapy.

42. **WIERGOWSKI, Grzegorz**: Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu 1920 : materiały dydaktyczne / Grzegorz Wiergowski. – Rybno ; [Kraków] : Ridero, 2020. – 65 s. : faks., fot., mapy, portr. ; 21 cm.

Tytuł przejęty z okładki. Drugie miejsce wydania na podstawie serwisu e-ISBN. – Bibliogr. s. 65.

ISBN 978-83-8221-251-8 (oprawa miękka)

43. **WILMS, Dorothee:** Zur Einheit in Freiheit : der Weg der Deutschen in Europa / Dorothee Wilms. Bundesministerium für Innerdeutsche Beziehungen. – Bonn : Gesamtdt. Inst., 1990. – 36 s. ; 18 cm.

44. **WIŚNIEWSKI, Marian:** Siły rewolucyjne Powiśla, Warmii i Mazur sojusznikiem sprawy polskiej / Marian Wiśniewski. – [Olsztyn : s.n., 1960] (Drukarnia „Pojezierze”). – 5 s. ; 30 cm.

Maszynopis powielony.

45. **WIŚNIEWSKI, Marian:** Wierni sobie i Polsce / Marian Wiśniewski. – [Olsztyn : s.n., 1960] (Drukarnia „Pojezierze”). – 6 s. ; 30 cm.

Maszynopis powielony.

46. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Plebiscyty na Warmii i Mazurach oraz na Powiślu w 1920 roku / Wojciech Wrzesiński. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego : na zlec. Polskiej Akademii Nauk, 1974. – 326, [2] s., 1 s. tabl. : mapa ; 25 cm. – (Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie ; nr 45)

Bibliogr. – Streszcz. niem.

Rec.: Historykom i miłośnikom historii / Józef Patola // *Warmia i Mazury*. – 1974, nr 10, s. 26.

Rec.: Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu / Adolf Juzwenko // *Nowe Książki*. – 1975, nr 19, s. 39-41.

Rec.: Roman Wapiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1975, nr 1, s. 108-112.

Rec.: Włodzimierz Suleja // *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*. – 1976, nr 3, s. 515-516.

Re.: Zygmunt Lietz // *Rocznik Olsztyński*. – T. 12/13 (1981), s. 390-391.

47. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Polska – Prusy Wschodnie : plebiscyt na Warmii i Mazurach oraz na Powiślu w 1920 rok / Wojciech Wrzesiński. – Wyd. 2. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2010. – 474 s. ; 24 cm. – (Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie ; nr 252)

Bibliogr. s. 441-448. Indeksy. – Spis treści i streszcz. ang., niem.

ISBN 978-83-60839-39-3

48. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Wrzenie rewolucyjne na Warmii i Mazurach (1918-1920) / Wojciech Wrzesiński ; pod red. W. Łukaszewicza ; Wojewódzki Komitet Obchodu 40-lecia Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej w Rosji, Katedra Historii Polski i Powszechnej XIX i XX w. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. – Bydgoszcz : [s.n.], 1957. – 50 k. jednostr. druk. ; 30 cm.

Materiał z sesji naukowej: Bydgoszcz, 5-7 grudnia 1957.

49. **ZAMECKI, Witold:** Z perspektywy 40 lat : gdy Piłsudski szedł na Kijów / Witold Zamecki. – [Olsztyn : s.n., 1960] (Drukarnia „Pojezierze”). – 7 s. ; 30 cm.

Maszynopis powielony.

50. **ZAMECKI, Witold:** Z perspektywy 40 lat : prawda o „neutralności” plebiscytowych komisji międzynarodowych / Witold Zamecki. – [Olsztyn : s.n., 1960] (Drukarnia „Pojezierze”). – 7 s. ; 30 cm.

Maszynopis powielony.

51. **ZDZIENNICKI, Krystian:** Plebiscyt na Powiślu w 1920 roku : wielkie wydarzenie, wielkie przeżycie, wielka cezura w historii regionu / Krystian Zdziennicki. – Sztum : Powiślańska Grupa Działania w Sztumie ; Wydawnictwo Region Jarosław Ellwart, cop. 2020. – 48 s. : il., fot. ; 21 cm.

ISBN 978-83-7591-769-7

52. **ZENDEROWSKI, Wojciech:** Barczewo : w setną rocznicę plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu / Wojciech Zenderowski. – Wyd. 1. – Barczewo : Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Barczewie, 2020. – 87, [1] s. : faks., fot., mapy ; 21 cm.

Bibliogr. s. 84-85.

ISBN 978-83-929125-7-6 (oprawa miękka)

STUDIA, ARTYKUŁY, FRAGMENTY

53. **ACHREMCZYK, Stanisław:** Dwie wojny światowe i dwadzieścia lat pokoju / Stanisław Achremczyk // W: Olsztyn : stolica Warmii i Mazur / Stanisław Achremczyk. – Olsztyn : Edytor Wers, 2016. – S. 217-253.

Z treści: [Plebiscyt], s. 228-233.

54. **ACHREMCZYK, Stanisław:** Miasto graniczne / Stanisław Achremczyk // W: Hawa : dzieje miasta / Stanisław Achremczyk. – Olsztyn : Wers, 2005. – S. 122-141.

55. **ACHREMCZYK, Stanisław:** Niemiecka przewaga / Stanisław Achremczyk ; rozm. Marcin Wakar // *Gazeta Wyborcza*. – 2003, nr 160, dod. *Olsztyn*, s. 2.

56. **ACHREMCZYK, Stanisław:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach / Stanisław Achremczyk // W: Historia Warmii i Mazur : od pradziejów do 1945 roku / Stanisław Achremczyk ; Ośrodek Badań Naukowy im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 1992. – S. 246-251.

Toż: Plebiscyt na Warmii i Mazurach / Stanisław Achremczyk // W: *Historia Warmii i Mazur* / Stanisław Achremczyk. – Wyd. 2 poszerz. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 1997. – S. 241-246.

57. **ACHREMCZYK, Stanisław:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach / Stanisław Achremczyk // W: Historia Warmii i Mazur. T. 2, 1772-2010 / Stanisław Achremczyk. – Olsztyn : Towarzystwo Naukowe i Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2011. – S. 939-956.

Toż: Historia Warmii i Mazur. T. 2, 1772-2018 / Stanisław Achremczyk. – Wyd. 2., uaktual. i uzup. - Olsztyn : Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego ; Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego ; [Pracownia Wydawnicza ElSet, Elżbieta Skóra], 2018. – S. 939-956.

58. **ACHREMCZYK, Stanisław:** Plebiscyt na Warmii / Stanisław Achremczyk // W: Warmia / Stanisław Achremczyk. – Olsztyn : Littera, 2000. – S. 303-310.

Toż: Plebiscyt na Warmii / Stanisław Achremczyk // *W: Warmia* / Stanisław Achremczyk. – Wyd. 2. – Olsztyn : Wydawnictwo Littera, 2011. – S. 303-310.

59. **ACHREMCZYK, Stanisław:** Plebiscyt 1920 roku / Stanisław Achremczyk // *W: Ełk : dzieje miasta* / Stanisław Achremczyk. – Olsztyn : Edytor „Wers”, 2012. – S. 264-275.

60. **ACHREMCZYK, Stanisław:** Polska Warmia / Stanisław Achremczyk // *W: Warmińskie drogi do niepodległości* / [oprac. red. Anna Westfeld]. – Olsztyn : Pracownia Wydawnicza „ElSet”, 2018. – S. 15-56.

Bibliogr. s. 55-56.

61. **ACHREMCZYK, Stanisław:** Polskie domy w Olsztynie / Stanisław Achremczyk. – Olsztyn : Wydawnictwo „Littera”, 2014. – 93, [3] s. : il. ; 23 cm.

Dom Towarzystwa Czeladzi Katolickiej „Kopernik”, Dom „Gazety Olsztyńskiej”, Dom Polski, Konsulat RP w Olsztynie, Plac Konsulatu Polskiego. Działalność polska w okresie plebiscytu.

ISBN 978-83-89775-32-0

62. **ACHREMCZYK, Stanisław:** Ruch polski po plebiscycie / Stanisław Achremczyk // *W: Historia Warmii i Mazur. T. 2, 1772-2010* / Stanisław Achremczyk. – Olsztyn : Towarzystwo Naukowe i Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2011. – S. 957-970.

Toż: *Historia Warmii i Mazur. T. 2, 1772-2018* / Stanisław Achremczyk. – Wyd. 2., uaktual. i uzup. - Olsztyn : Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego ; Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego ; [Pracownia Wydawnicza ElSet, Elżbieta Skóra], 2018. – S. 957-970.

63. **ACHREMCZYK, Stanisław:** Susz – polityczne dzieje miasta / Stanisław Achremczyk // *W: Susz : z dziejów miasta i okolic* / pod red. Janusza Cygańskiego. – Olsztyn : Muzeum Warmii i Mazur, 2006. – S. 33-48.

64. **AMBROZIAK, Sławomir:** Plebiscyt / Sławomir Ambroziak // *Kurek Mazurski*. – 2010, nr 43, s. 21, 26. – (Mazurskie historie)

II.

W powiecie szczycieńskim.

65. **AMBROZIAK, Sławomir:** Wyniki plebiscytu / Sławomir Ambroziak // *Kurek Mazurski*. – 2011, nr 10, s. 18-19. – (Mazurskie historie)

II.

Na terenie powiatu szczycieńskiego i nidzickiego.

66. **AMBROZIAK, Sławomir:** Zwycięzcy i zwyciężeni : postawy wobec plebiscytu 1920 roku na przykładzie okręgu Jedwabna / Sławomir Ambroziak // *Rocznik Mazurski*. – T. 15 (2011), s. 98-111.

Tab.

67. **ANCZYKOWSKI, Marian Jerzy:** Groszki i Naguszewo : historia obydwu miejscowości w 100 rocznicę plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu / Marian Jerzy Anczykowski // *Rocznik Działdowski*. – T. 11 (2020), s. 13-44.

II., mapy. – Bibliogr. s. 44.

68. **B.B.:** Gietrzwałd w okresie plebiscytu / B.B. // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 21, s. 2.

69. **B.B.:** O plebiscycie w powiecie olsztyńskim / B.B. // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 20, s. 4.

70. **B.B.:** Tradycje polskie w powiecie biskupieckim : plebiscyt / B.B. // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 30, s. 3.

71. **B.B.:** Wioski zwycięskie / B.B. // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 280, s. 4.

Przebieg plebiscytu we wsiach: Leszno, Wymój, Zabrodzie, Bukowa Góra, Groszki, Lubstynek, Napromek, Turowo.

72. **BAHR, Ernst:** Aus der Geschichte von Burg und Stadt Marienburg / von Ernst Bahr // W: Neues Marienburger Heimatbuch : im Auftrage des Heimatkreises Marienburg (Westpreußen) / hrsg. von Rainer Zacharis. – Herford : Wendt Groll, cop. 1967. – S. 62-97.

73. **BARGANOWSKI, Antoni:** Plebiscyt na Ziemi Kwidzyńskiej / Antoni Barganowski // W: Plebiscyt na Powiślu – 11 lipiec 1920 rok / red. Antoni Barganowski. – Kwidzyn : Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej ; Sztum : Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, 2000. – S. 6-91. – (Zeszyty Kwidzyńskie ; nr 1)

74. **BARGANOWSKI, Antoni:** 100-lecie plebiscytu w powiecie suskim / Antoni Barganowski // *Rocznik Historyczny Pojezierza Iławskiego*. – Nr 10 (2020), s. 51-95. Bibliogr.

75. **BARYCZ, Henryk:** Atut historyczny w akcji plebiscytowej 1920 roku / Henryk Barycz // W: Między Krakowem a Warmią i Mazurami : studia i szkice / Henryk Barycz. – Olsztyn : „Pojezierze”, 1987. – S. 316-330.

76. **BEREŚNIEWICZ, Zdzisław:** Zakopana tajemnica : z dziejów miasta i powiatu / Zdzisław Bereśniewicz ; not. Zbigniew Malinowski // *Gazeta Olsztyńska (Wyd. Mazury)*. – 2006, nr 103, dod. *Głos Olecka*, nr 18, s. 11.

II.

Dot. Olecka.

77. **BIAŁKOWSKI, Kazimierz:** Niemiecki terror i naiwność aliantów : w 50-lecie plebiscytu / Kazimierz Białkowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 78, s. 1, 6.

78. **BIAŁKOWSKI, Kazimierz:** Plebiscyt był tragiczną farsą / Kazimierz Białkowski // *Nowa Kultura*. – 1960, nr 29, s. 2, 4.

79. **BLANKE, Richard:** „Polish-Speaking Germans?” Language and National Identity among the Masurians since 1871 / Richard Blanke // *Nationalities Papers*. – Vol. 27 (1999), s. 429-453.

80. **BLANKE, Richard:** When Germans and Poles Lived Together. From the History of German-Polish Relations / Richard Blanke // W: Germany and Eastern

Europe. Cultural identities and cultural differences / Ed. Bullivant, Keith et al. – Amsterdam ; Atlanta : Rodopi, 1999. – S. 37-55.

81. **BOEHM, Jan:** Kształcenie organistów dla potrzeb ruchu polskiego na Powiślu i Warmii w okresie po plebiscycie / Jan Boehm // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1980, nr 2, s. 181-196.

Streszcz. niem.

— BOEHM, Jan : Koncerty plebiscytowe Feliksa Nowowiejskiego w 1919 i 1920 roku = poz. 630

82. **BOENIGK, Aug:** Die Abstimmung in Bischofstein / von Aug. Boenigk // *Rößeler Heimatbote*. – Jg. 7 (1960), s. 432.

83. **BOENIGK, Jan:** Plebiscyt / Jan Boenigk // *Olsztyński Kalendarz*. – 1970, s. 156-169.

Il.

84. **BOGUCKI, Ryszard:** Plebiscyt 1920 roku w powiecie ostródzkim / Ryszard Bogucki // *Głos Ostródy*. – 2001, nr 33, s. 5-6.

Il., mapa.

85. **BOGUCKI, Ryszard:** Plebiscyt 1920 roku w powiecie ostródzkim / Ryszard Bogucki // *Rozmaitości Ostródzkie*. – 2009, nr 7, s. 20-22.

Il.

86. **BOGUSZEWSKA, Justyna:** Historia wielką nauczycielką życia : pamiętajmy tych, którzy poświęcili tak wiele / Justyna Boguszewska // *Kurier Hawski*. – 1998, nr 46, s. 10.

Il.

Biskupiec Pomorski w okresie plebiscytowym.

87. **BOMBA, A.:** Seeburg – keine Stimme für Polen / von A. Bomba // *Rößeler Heimatbote*. – Jg. 7 (1960), s. 344-345.

88. **(BOR):** Na temat plebiscytu : o czym pisze „Das Ostpreussenblatt”? / (BOR) // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 19, s. 2, 3.

Il.

89. **BORKOWSKI, Cezary:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach / Cezary Borkowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2001, nr 97, dod. *Gazeta w Kętrzynie*, nr 17, s. 7. – (Historia regionu)

Il.

90. **BORKOWSKI, Cezary:** Ruch polski na Warmii i Mazurach 1920-1932 r. / Cezary Borkowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2001, nr 119, dod. *Gazeta w Kętrzynie*, nr 21, s. 7. – (Historia regionu)

Il.

91. **BOROWIK, Andrzej:** Pięćdziesięciolecie / Andrzej Borowik // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 5, s. 1.

Znaczenie plebiscytu dla utrwalenia polskości Warmii i Mazur.

92. **BORTNOWSKI, Stanisław:** Wolność jeszcze wtedy nie nadeszła : w 50 rocznicę plebiscytu na Warmii i Mazurach / Stanisław Bortnowski // *Głos Nauczycielski*. – 1970, nr 28, s. 3, 6-7.

II.

93. **BORZYSZKOWSKI, Józef:** Życie społeczno-kulturalne i działalność polityczna Polaków ziemi sztumskiej w państwie prusko-niemieckim / Józef Borzyszkowski // W: *Sztum 1806-1945* / Józef Borzyszkowski, Marek Stażewski ; pod red. Janusza Ryszczewskiego. – Sztum : Miasto i Gmina ; Pelplin : Wydawnictwo „Bernardinum”, 2014. – S. 145-262.

Z treści: W okresie I wojny światowej i walki o przyłączenie Pomorza do Polski w latach 1918-1920. Plebiscyt, s. 216-235.

94. **BRENDA, Waldemar:** Polska czy Prusy Wschodnie? : przegrany plebiscyt / Waldemar Brenda // *Biuletyn IPN*. – 2019, nr 5, s. 72-84.

II.

95. **BREYER, Richard:** Probleme einer Volksabstimmung in Westpreußen/Pommerellen 1919/1920/1939 / Richard Breyer // W: *Deutschland und das Recht auf Selbstbestimmung nach dem Ersten Weltkrieg : Probleme der Volksabstimmungen im Osten (1918-1922)* / in Verbindung mit Helmut Neubach und Hans-Werner Rautenberg ; hrsg. von Richard Breyer. – Bonn : Kulturstiftung der dt. Vertriebenen, 1985. – S. 56-74.

96. **BRZEZIŃSKI, Andrzej:** Łódź wobec plebiscytów na Warmii i Mazurach oraz na Powiślu w 1920 roku / Andrzej Brzeziński, Paweł Samuś // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1975, nr 2, s. 209-219.

Streszcz. niem.

— BUCHOLSKI, Krzysztof : Świetny wynik dzięki księdzu Działowskiemu = poz. 648

97. **BULITTA, Michael:** Ein Beitrag zur Organisation der Volksabstimmung im Jahre 1920 im Stadtkreis Allenstein (Ostpreußen) / Michael Bulitta // *Altpreußische Geschlechterkunde. NF*. – Bd. 36 (2006), 191-212.

98. **BÜRGER, Klaus:** Vom Ersten zum Zweiten Weltkrieg (1918-1939) / Klaus Bürger // W: *Kreisbuch Osterode Ostpreussen* / erarb. u. Zsstellung von Klaus Bürger ; unter Mitw. von Paul Bolz [et al.]. – [s.l. : s.n.], 1977 (Kiel : Druck. Schmidt u. Klaunig). – S. 328-367.

Z treści: Die Volksabstimmung vom 11. Juli 1920, s. 344-352. – Die Ergebnisse der Abstimmung vom 11. Juli 1920, s. 352-360.

99. **BYSTRZYCKI, Piotr:** Die Bedeutung und Rolle des Soldaugebiets in den Plebisziten in Masuren im Jahre 1920 / Piotr Bystrzycki // W: *Die Volksabstimmung*

1920 Voraussetzungen, Verlauf und Folgen / hrsg. von Bernhart Jähmig ; mit Beitr. von Sabine Bamberger-Stemmann [et al.]. – Marburg : N. G. Elwert, 2002. – S. 113-131. – Tab.

100. **BYSTRZYCKI, Piotr:** Początki Działdowa w Polsce / Piotr Bystrzycki // *Ciechanowskie Studia Muzealne*. – T. 2 (1990), s. 89-128.

Mapa.

101. **BYSTRZYCKI, Piotr:** Początki Działdowszczyzny w Polsce / Piotr Bystrzycki // W: *Działdowszczyzna w latach II Rzeczypospolitej : życie społeczno-polityczne* / Piotr Bystrzycki. – Olsztyn : OBN, 1997. – S. 8-47.

102. **BYSTRZYCKI, Piotr:** Polacy na Działdowszczyźnie w latach 1918-1920 / Piotr Bystrzycki // W: *Polacy w Prusach Wschodnich i Zachodnich w latach 1918-1920* / red. Wojciech Zawadzki. – Pelplin : Wydawnictwo Bernardinum, 2019. – S. 262-313.

103. **BYSTRZYCKI, Piotr:** Rok 1920 na Działdowszczyźnie / Piotr Bystrzycki // *Rocznik Działdowski*. – T. 5 (1999), s. 7-54.

Tab.

104. **CENTEK, Jarosław:** Nidzickie w latach 1914-1945 / Jarosław Centek // W: *Historia Nidzicy i okolic* / pod red. Waldemara Rezmera. – Nidzica : Starostwo Powiatowe, 2012. – S. 269-304.

105. **CHŁOSTA, Jan:** Dlaczego przegraliśmy plebiscyt 1920 roku? / Jan Chłosta ; [brak rozm.] // *Gazeta Olsztyńska*. – 2011, nr 161, dod. *Nasza Warmia*, nr 7, s. 2.

II.

106. **CHŁOSTA, Jan:** Duchowieństwo polskie na Warmii w plebiscycie 1920 r. / Jan Chłosta // *Kierunki*. – 1987, nr 28, s. 8-9.

107. **CHŁOSTA, Jan:** Gazeta Olsztyńska przed plebiscytem / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 157, dod. *Plebiscyt 1920 na Warmii, Mazurach i Powiślu*, s. 2.

108. **CHŁOSTA, Jan:** Gazeta Olsztyńska wobec plebiscytu / Jan Chłosta // *Słowo Powszechne*. – 1974, nr 153, dod. *Słowo na Warmii*, nr 24, s. 7 ; nr 165, dod. *Słowo na Warmii*, nr 25, s. 6.

109. **CHŁOSTA, Jan:** Głosowanie na przemocy oparte : z kart przeszłości / Jan Chłosta // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1977, nr 154, dod. *Słowo na Warmii*, nr 26, s. 10.

II.

110. **CHŁOSTA, Jan:** Jak to było w Biskupcu : przed 60 laty / Jan Chłosta // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1983, nr 31, dod. *Słowo na Warmii*, s. 17.

Okoliczności napadu na aktorów polskiego zespołu teatralnego (13 IV 1920 r.).

111. **CHŁOSTA, Jan:** Konsulat polski w Olsztynie / Jan Chłosta // *Prowincja (Sztum)*. – 2020, nr 2, s. 108-114.

112. **CHŁOSTA, Jan:** Księża katolicy w plebiscycie : na Warmii, Mazurach i Powiślu / Jan Chłosta // *Wrocławski Tygodnik Kulturalny*. – 1980, nr 28, s. 1, 8.

113. **CHŁOSTA, Jan:** Księża katolicy w plebiscycie 1920 roku / Jan Chłosta // *Słowo*. – 1996, nr 136, dod. *Słowo na Warmii i Mazurach*, s. II.
II.

114. **CHŁOSTA, Jan:** Księża katolicy w polskich działaniach plebiscytowych na Warmii, Mazurach i Powiślu / Jan Chłosta // *Życie Katolickie w Polsce*. – 1990, nr 7/8, s. 100-112.

115. **CHŁOSTA, Jan:** Księża katolicy w polskich działaniach plebiscytowych na Warmii, Mazurach i Powiślu / Jan Chłosta // W: *Oblicze religijne ruchu polskiego na Warmii, Mazurach i na Powiślu* / Jan Chłosta ; [red. nauk. Franciszek Stopniak]. – Olsztyn : PAX, 1992. – S. 12-23.

116. **CHŁOSTA, Jan:** Księża katolicy w polskiej akcji plebiscytowej / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 1993, nr 111, s. 2.

117. **CHŁOSTA, Jan:** Lista polskich agitatorów przed plebiscytem w 1920 roku w powiecie szczycieńskim / Jan Chłosta // *Rocznik Mazurski*. – T. 17 (2013), s. 13-20.

118. **CHŁOSTA, Jan:** Listy do redakcji / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 2010, nr 165, s. 10.

Sprost. do art.: [Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu] // *Gazeta Olsztyńska*. – 2010, nr 160, s. 8.

119. **CHŁOSTA, Jan:** Majątek plebiscytowy na Warmii, Mazurach i Powiślu / Jan Chłosta // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1988, nr 3/4, s. 377-386.

Streszcz. niem.

Toż nadb.: Majątek plebiscytowy na Warmii, Mazurach i Powiślu / Jan Chłosta. – Olsztyn : OBN, 1988. – S. [1], 377-386 ; 24 cm.

120. **CHŁOSTA, Jan:** Napad na polskich aktorów / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 2010, nr 83, s. 13.

II.

Dot. zespołu teatralnego Tomasza Działosza.

121. **CHŁOSTA, Jan:** Od zaborów do współczesności (1772-2018) / Jan Chłosta // W: *Dzieje powiatu olsztyńskiego* / Stanisław Achremczyk, Jan Chłosta. – Olsztyn : Powiat Olsztyński, 2018. – S. 289-494.

Z treści: Plebiscyt, s. 401-418.

122. **CHŁOSTA, Jan:** Olecko w latach 1914-1945 / Jan Chłosta // W: *Dzieje Olecka 1560-2010* / Stanisław Achremczyk [et al.]. – Olecko : Urząd Miejski, 2010. – S. 333-364.

Z treści: Czasy plebiscytu, s. 342-350.

123. **CHŁOSTA, Jan:** Olsztyn przed plebiscytem / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 109, s. 15.

II.

124. **CHŁOSTA, Jan:** Opuścić ziemię rodzinną czy zostać i walczyć? : po plebiscyście / Jan Chłosta // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1979, nr 37, dod. *Słowo na Warmii*, nr 5, s. 11.

125. **CHŁOSTA, Jan:** Pierwsze dni po plebiscyście / Jan Chłosta // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1980, nr 182, dod. *Słowo na Warmii*, nr 30, s. 10.

126. **CHŁOSTA, Jan:** Plebiscyt 11 lipca 1920 w powiecie ostródzkim / Jan Chłosta // *Okolice Ostródy*. – [T. 5] (2013), s. 19-34.

II.

127. **CHŁOSTA, Jan:** Plebiscyt 11 VII 1920 r. / Jan Chłosta // W: *Słownik Warmii : (historyczno-geograficzny) / Jan Chłosta*. – Olsztyn : Littera, 2002. – S. 262-263.

128. **CHŁOSTA, Jan:** Plebiscyt 1920 rok / Jan Chłosta // W: *Kalendarz Olsztyna 2010 / [pod red. Tomasza Śrutkowskiego]*. – Olsztyn : Edytor Wers, 2009. – S. 152-161.

129. **CHŁOSTA, Jan:** Plebiscyt. [Cz. 1-2] / Jan Chłosta // *Nasz Region Warmińsko-Mazurski*. – 2000, nr 6, s. 24 ; nr 7, s. 20.

II.

130. **CHŁOSTA, Jan:** Plebiscytowe porównania / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 1987, nr 160, s. 1, 4.

131. **CHŁOSTA, Jan:** Plebiscyty na Warmii, Mazurach i na Powiślu : przed 70 laty / Jan Chłosta // *Słowo Powszechne*. – 1990, nr 132, s. 3.

132. **CHŁOSTA, Jan:** Pod władaniem Komisji Międzysojuszniczej / Jan Chłosta // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1981, nr 139, dod. *Słowo na Warmii*, nr 24, s. 11.

W rejencji olsztyńskiej i kwidzyńskiej.

133. **CHŁOSTA, Jan:** Polacy spod Szczytna u narodzin II Rzeczypospolitej / Jan Chłosta // *Rocznik Mazurski*. – T. 23 (2019), s. 126-134.

Zawiera listę nazwisk Mazurów zaangażowanych w polskie działania plebiscytowe.

134. **CHŁOSTA, Jan:** Politycy zdecydowali o losie Warmii, Mazur i Powiśla / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 121, s. 10-11.

II.

135. **CHŁOSTA, Jan:** Powiśle po plebiscyście w 1920 roku / Jan Chłosta // *Provincja (Sztum)*. – 2020, nr 3, s. 43-49.

136. **CHŁOSTA, Jan:** Prawda o plebiscytach na Warmii, Mazurach i Powiślu / Jan Chłosta // *Siedlisko*. – 2008, nr 5, s. 28-31.

II.

137. **CHŁOSTA, Jan:** Przed rocznicą plebiscytu / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 60, s. 10.

II.

138. **CHŁOSTA, Jan:** Przypomnienie plebiscytu : kartka z kalendarza / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 1993, nr 132, s. 2.

139. **CHŁOSTA, Jan:** Rola i znaczenie Banku Mazurskiego w działaniach Polaków na Mazurach w I połowie XX wieku / Jan Chłosta // *Rocznik Mazurski*. – T. 15 (2011), s. 80-97.

Material z konferencji naukowej „Ruch polski w powiecie szczycieńskim w latach 1896-1939. Działalność Banku Ludowego oraz plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 r.”.

140. **CHŁOSTA, Jan:** Szkolnictwo polskie na Warmii w latach 1919-1920 / Jan Chłosta // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1977, nr 3/4, s. 377-390.

Streszcz. niem.

141. **CHŁOSTA, Jan:** W tych wsiach zwyciężyła Polska / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 157, dod. *Plebiscyt 1920 na Warmii, Mazurach i Powiślu*, s. 7.

Leszno, Szelańkowo, Wymój, Zabrodzie, Groszki, Lubstynek, Napromek, Turowo, Wólka Klonowska.

142. **CHŁOSTA, Jan:** Warmia i Mazury przed plebiscytami 1920 roku / Jan Chłosta // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1980, nr 83, dod. *Słowo na Warmii*, nr 12, s. 11 ; nr 88, dod. *Słowo na Warmii*, nr 13, s. 11.

143. **CHŁOSTA, Jan:** Wielka historia zwykłych ludzi / Jan Chłosta ; rozm. Beata Brokowska // *Gazeta Olsztyńska*. – 2018, nr 31, s. 7. – (100 Twarzy Niepodległej 1918-2018)

II.

144. **CHŁOSTA, Jan:** Wydawnictwo „Gazety Olsztyńskiej” w latach 1918-1920 / Jan Chłosta // W: Wydawnictwo „Gazety Olsztyńskiej” w latach 1918-1939 / Jan Chłosta. – Olsztyn : Pojezierze, 1977. – S. 32-58.

— CHŁOSTA, Jan : Nowowiejski twórcą „Hymnu Warmińskiego” = poz. 656

— CHŁOSTA, Jan : Początki działalności publicznej = poz. 659

145. **CHOJNOWSKI, Zbigniew:** Niepodległość po mazursku / Zbigniew Chojnowski // *Forum Książki*. – 2018, nr 2, s. 8-9.

146. **CIEŚLAK, Tadeusz:** Polskie ziemie północno-zachodnie w koncepcjach politycznych lat 1918-1921 / Tadeusz Cieślak // *Przegląd Zachodni*. – 1968, nr 5/6, s. 79-89.

147. **CIEŚLAK, Tadeusz:** Prasa plebiscytowa / Tadeusz Cieślak // W: Prasa polska na Mazurach i Warmii 1718-1939 / Tadeusz Cieślak ; Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Pojezierze ; Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego.

– Olsztyn : Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne ; Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 1964. – S. 122-134.

148. **CONRAD, Benjamin:** Die deutsch-polnischen Plebiszite / Benjamin Conrad // W: Umkämpfte Grenzen, umkämpfte Bevölkerung : die Entstehung der Staatsgrenzen der Zweiten Polnischen Republik 1918-1923 / Benjamin Conrad. – Stuttgart : Franz Steiner Verlag, cop. 2014. – S. 155-179.

149. **CONRAD, Benjamin:** Volksabstimmungen als ultima ratio? : die Plebiszite an Polens Grenzen nach dem Ende des Ersten Weltkriegs / Benjamin Conrad // *Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung*. – Bd. 64, H. 2 (2015), s. 174-193.

150. **CYBULSKI, Bogdan:** Polityczne i prawne aspekty tzw. sprawy Gabrylewicza : przyczynek do dziejów Warmińskiego Komitetu Plebiscytowego / Bogdan Cybulski, Robert Traba // *Acta Universitatis Wratislaviensis. Prawo*. – T. 197 (1992), s. 123-157.

Streszcz. niem.

151. **CZAPIELEWSKI, Edward:** „Dziennik Poznański” wobec kwestii Warmii i Mazur w okresie plebiscytu / Edward Czapielewski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1994, nr 2/3, s. 281-294.

Streszcz. niem.

152. **CZERMIŃSKI, A.:** Spod znaku Rodła : w walce o polskość / A. Czermiński // *Głos Olsztyński*. – 1965, nr 162, s. 1, 4.

Dot. ludności Warmii i Mazur.

153. **CZERWIŃSKI, Daniel:** Walka o granice Polski na Pomorzu / Daniel Czerwiński // *Teki Kociewskie*. – Z. 12 (2018), s. 95-107.

154. **CZUBIŃSKI, Antoni:** Rola Wielkopolski i Poznania w rozwoju polskiego ruchu narodowowyzwoleńczego w zaborze pruskim oraz w kształtowaniu zachodnich i północnych granic odrodzonego państwa polskiego (1918-1921) / Antoni Czubiński // *Przegląd Zachodni*. – 1974, nr 5/6, s. 41-82.

155. **DEMBY, Ryszard:** Plebiscyt na Mazurach / Ryszard Demby // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 7, s. 10-11, 29.

156. **DEMBY, Ryszard:** Plebiscytowe refleksje / Ryszard Demby // W: Widoki znad Legi / Ryszard Demby. – Olecko : Libra Olecko, 2002. – S. 83-86.

157. **DEMBY, Ryszard:** Podczas plebiscytu / Ryszard Demby // W: Olecko : czasy, ludzie, zdarzenia / Ryszard Demby. – Olecko : Urząd Miejski, 2000. – S. 149-154.

158. **DERDA, Anna:** Plebiscyt 11 lipca 1920 r. na Warmii i Mazurach w propagandzie niemieckojęzycznej prasy olsztyńskiej tego okresu = 1920 East Prussian plebiscite in german propaganda Olsztyn press of that period // *Meritum (Olsztyn)*. – T. 10 (2018), s. 169-181.

Bibliogr. – Streszcz. ang., pol.

Na podstawie „Allensteiner Zeitung” oraz „Allensteiner Volksblatt”.

159. **DOMAŃSKA, Barbara:** Bitwa po wojnie : plebiscyt na Warmii i Mazurach / Barbara Domańska // *Sztandar Młodych*. – 1970, nr 165, s. 4.

II.

160. **DOMINICZAK, Henryk:** Zarys niektórych problemów politycznych kształtowania się granicy zachodniej państwa w latach 1919-1921 / Henryk Dominiczak // W: *Granica polsko-niemiecka 1919-1939 : z dziejów formacji granicznych* / Henryk Dominiczak. – Warszawa : Wydaw. Ministerstwa Obrony Narodowej, 1975 (Wojs. Druk.). – S. 13-26.

161. **DONNADIEU, James:** Les plébiscites / James Donnadiou // *Cahiers Pologne-Allemagne*. – 1962, nr 3, s. 29-37.

Nt. plebiscytu w okręgach Olsztyn i Kwidzyn.

162. **DRAMIŃSKI, Andrzej:** Dom, w którym byli sobą i u siebie : 100 lat „Gazety Olsztyńskiej” na Targu Rybnym / Andrzej Damiński // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 200, s. 10-11.

II.

Nt. historii czasopisma, rodziny Pięńskich oraz plebiscytu.

163. **DRAMIŃSKI, Andrzej:** Polskiego ducha nie oddaliśmy... / Andrzej Damiński // *Debata*. – 2020, nr 7, s. 24-25.

II.

164. **DUBIEL, Józef:** Przegrana – ale tylko bitwa : plebiscyt na Warmii i Mazurach / Józef Dubiel // *Za Wolność i Lud*. – 1985, nr 28, s. 1, 4.

II.

165. **DUDEK, Dobiesław:** Wkład „Sokoła” w dzieło plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu (1919-1920) / Dobiesław Dudek // W: *Z dziejów Towarzystw Gimnastycznych „Sokół”* / praca zbiorowa pod red. Zdzisława Pawluczuka ; Katedra Nauk Humanistycznych Akademii Wychowania Fizycznego w Gdańsku. – Gdańsk : KNH AWF ; [Sopot : „Pionier”], 1996 (Sopot : „Pionier”). – S. 45-52.

Materiał z międzynarodowego sympozjum naukowego „Z tradycji sportowych Sokolstwa Gdańskiego i Polskiego”, Gdańsk, 13-14 października 1995 r.

166. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Jesteśmy Polakami / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1978, nr 206, s. 3.

Nt. procesu adaptacji Mazurów i Warmiaków, którzy po przegranej plebiscycie wyemigrowali do Polski.

167. **DUDZIŃSKA, Zofia:** My chcemy do Polski : 60-lecie plebiscytu / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1980, nr 132, s. 4-6.

Przebieg akcji plebiscytowej we wsi Czerlin.

168. **DUDZIŃSKA, Zofia:** W starym Jurandowym Szczytnie : 60-lecie plebiscytu / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1980, nr 142, s. 4-5.

169. **DÜLFFER, Jost:** Selbstbestimmung, Wirtschaftsinteressen und Großmachtpolitik : Grundprinzipien für die Friedensregelung nach dem Ersten Weltkrieg / Jost Dülffer // W: Auf dem Weg zum ethnisch reinen Nationalstaat? Europa in Geschichte und Gegenwart / hrsg. Mathias Beer. – Tübingen : Attempto Verl., 2004. – S. 41-67. - Mapa.

Toż: Selbstbestimmung, Wirtschaftsinteressen und Großmachtpolitik : Grundprinzipien für die Friedensregelung nach dem Ersten Weltkrieg / Jost Dülffer // W: *Zwangsmigrationen im mittleren und östlichen Europa. Völkerrecht – Konzeptionen – Praxis (1938-1950)* / hrsg. Ralph Melville [i in.]. – Mainz : Philipp von Zabern, 2007. – S. 77-97.

170. **DURCZEWSKI, Jaromir:** Skauci-harcerze Wielkiego Pomorza w walce o niepodległość Polski 1914-1921 : (zarys problematyki – stan badań) / Jaromir Durczewski // W: Śladami lilijki w grodzie Kopernika / pod red. Lesława J. Welkera. – Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, cop. 2002. – S. 11-18.

171. **DYBOWSKI, Mirosław:** Plebiscytowe dramaty / Mirosław Dybowski // *Tygodnik Kulturalny*. – 1968, nr 29, s. 6, 9.
Il., tab.

172. **DYMARSKI, Mirosław:** Tradycje plebiscytowe na Warmii, Mazurach i Powiślu w ocenie polskiego państwa podziemnego / Mirosław Dymarski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1990, nr 1/4, s. 41-65.
Tab.

173. **EICHLER, Adolf:** Der Ostdeutsche Heimatdienst Allenstein e.V. / Adolf Eichler // *Heimatjahrbuch*. – Nr 32 (2001), s. 40-43.
Il.

Działalność wschodnioniemieckiej organizacji w Olsztynie.

174. **EICHLER, Adolf:** Was durch die Heimatvereine im Ostpreußischen Abstimmungsgebiet erreicht wurde / von Adolf Eichler // *Johannisburger Heimatbrief*. – 1985, s. 71-76.

175. **F. WAL.:** Nie rzucim ziemi skąd nasz ród... / F. WAL. // *Panorama Północy*. – 1980, nr 25, s. 4-5.
Il.

176. **FECHNER, Helmuth:** Die Rettung Ostpreußens / Helmuth Fechner // W: Deutschland und Polen 1772-1945 / Hrsg. von Helmuth Fechner unter Mitarb. von Herbert Marzian. – Würzburg : Holzner, 1964. – S. 116-140.

177. **FIEDOR, Karol:** Formy antypolskiej działalności w Prusach Wschodnich w latach 1918-1939 / Karol Fiedor // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1967, nr 4, s. 485-517.

178. **FIEDOR, Karol:** Traktat wersalski w propagandzie i publicystyce niemieckiej okresu międzywojennego / Karol Fiedor // *Olsztyńskie Studia Niemcoznawcze*. – [Nr 2] (1989), s. 69-141.

179. **FIEDOR, Karol:** Znaczenie plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu dla formowania nacjonalistycznego frontu antypolskiego w Niemczech / Karol Fiedor // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1970, nr 3, s. 427-447.

Streszcz. ang.

— FIGURA-OSEŁKOWSKA, Emilia : Koncerty Feliksa Nowowiejskiego w ramach polskiej akcji agitacyjnej przed plebiscytem na Warmii i Mazurach w 1920 roku = poz. 690

180. **FILIPEK, Marcin Jan:** Traktat wersalski a sprawa polska na Warmii i Mazurach / Marcin Jan Filipek // W: *Warmińskie drogi do niepodległości* / [oprac. red. Anna Westfeld]. – Olsztyn : Pracownia Wydawnicza „ElSet”, 2018. – S. 57-71.

Bibliogr. s. 70-71.

181. **FILIPKOWSKI, Tadeusz:** Narzucone decyzje : z dziejów Warmii i Mazur / Tadeusz Filipkowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1977, nr 155, s. 1, 4.

II.

Prawno-polityczne aspekty plebiscytu.

182. **FORSTREUTER, Kurt:** Die Volksabstimmung vom 11. Juli 1920 – Ihre Bedeutung für Ostpreußen und für die Welt / Kurt Forstreuter // W: *Südostpreußen und das Ruhrgebiet. Beiträge zur Heimatkunde anlässlich der 600-Jahr-Feier Allensteins in der Partnerstadt Gelsenkirchen* / (hrsg.) Erwin Nadolny. – Leer : Rautenberg & Möckel, 1954. – S. 72-77.

183. **FORSTREUTER, Kurt:** Ostpreußen / Kurt Forstreuter // W: *Die deutschen Ostgebiete zur Zeit der Weimarer Republik* / [E. Hölzle et al.]. – Köln ; Graz : Böhlau Verlag, 1966. – S. 13-41.

Rec.: Wojciech Wrześniński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1968, nr 2, s. 424-430.

184. **FRĄCKOWIAK, Wiktor:** Akcja oświatowa Warmińskiego Komitetu Plebiscytowego na Dolnym Powiślu w 1920 roku / Wiktor Frąckowiak // *Rocznik Gdański*. – T. 47, z. 2 (1987), s. 141-161.

II. – Streszcz. ang., ros.

185. **FREUNDT, Viktor:** Der Abstimmungssieg / Viktor Freundt // *Heimatjahrbuch*. – Nr 32 (2001), s. 39-40.

186. **FREUNDT, Viktor:** Zur Erinnerung an die Volksabstimmung in Ermland und Masuren am 11. Juli 1920 / Viktor Freundt // *Allensteiner Heimatbrief*. – H. 229 (2000), s. 14-15.

187. **GADISCHKE, E.:** Der 11. Juli 1920 in der Geschichte unseres Kreises / E. Gadischke // W: *Der Kreis Rosenberg. Ein westpreußisches Heimatbuch* / im Auftrage des Heimatkreises Rosenberg und Pantenkreises Halle (Westf.) zusammengestellt von Alfred Müsse. – Detmold : Buchdruckerei und Verlag Hermann Bösmann, 1963. – S. 52-57.

188. **GAŁĘZIOWSKA, Małgorzata:** Wybrane sfery, mechanizmy i narzędzia autoidentyfikacji oraz kształtowania tożsamości po plebiscycie w Prusach Wschodnich = Selected Spheres, Mechanisms and Tools of Self-Identification and Identity Forming in the Wake of the East Prussian Plebiscite / Małgorzata Gałęziowska // W: Wersal, plebiscyt i co dalej na Warmii i Mazurach? = Versailles, the plebiscite, and the future of Warmia and Masuria / [oprac. red. Anna Kruszevska]. – Olsztyn : Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, [2020]. – S. 32-45.

Bibliogr. s. 44.

189. **GARDA, Stanisław:** Szkoła na prawym brzegu / Stanisław Garda // *Gazeta Młodych*. – 1988, nr 98, s. 7.

II.

Janowo w latach plebiscytu.

190. **GAUSE, Fritz:** Odłączenie Działdowszczyzny, okres polski, powrót do Rzeszy / Fritz Gause // W: Dzieje okręgu i miasta Działdowa / Fritz Gause ; przeł. Małgorzata Szymańska-Jasińska ; wstęp i oprac. Grzegorz Jasiński. – Działdowo : Działdowska Agencja Rozwoju, 2015. – S. 523-555.

191. **GAŚSIOROWSKI, Andrzej:** Główne kierunki działalności młodzieżowej w okresie plebiscytowym (1919-1920) / Andrzej Gaśsiorowski // W: Młodzież polska Prus Wschodnich 1919-1939 / Andrzej Gaśsiorowski ; Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie. – Olsztyn : Wydawnictwa WSP, 1989. – S. 17-51.

192. **GAŚSIOROWSKI, Andrzej:** Harcerstwo polskie na Powiślu w latach 1920-1939 / Andrzej Gaśsiorowski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1972, nr 4, s. 611-631.

Tab. – Streszcz. niem.

193. **GAŚSIOROWSKI, Andrzej:** Harcerstwo polskie na Warmii w latach 1920-1939 / Andrzej Gaśsiorowski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1973, nr 4, s. 363-412.

Tab. – Streszcz. niem.

194. **GAŚSIOROWSKI, Andrzej:** Harcerstwo w walce o polskość Warmii i Mazur (1919-1939) / Andrzej Gaśsiorowski // W: Z kart ruchu młodzieżowego na Warmii i Mazurach / zespół red. Stanisław Szostakowski [et al.] ; Rada Wojewódzka Federacja Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej. Komisja Historyczna w Olsztynie. – Olsztyn : Wydawnictwo Rady Wojewódzkiej Federacji Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej. Komisja Historyczna, 1980. – S. 3-46.

195. **GAŚSIOROWSKI, Andrzej:** Niemiecka działalność wywiadowcza na Pomorzu 1920-1933 / Andrzej Gaśsiorowski. – Gdańsk : Wydawnictwo Morskie, 1970. – 295, [1] s. ; 23 cm.

Passim.

Rec.: Historia niesensacyjna / Józef Grzelak // *Odgłosy*. – 1971, nr 30, s. 7.

Rec.: Zygmunt Lietz // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1971, nr 2/3, s. 367-369.

196. **GĄSIOROWSKI, Andrzej:** Obrońcy plebiscytu / Andrzej Gąsiorowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1983, nr 273, s. 1, 5.

Działalność Towarzystwa „Sokół”.

197. **GĄSIOROWSKI, Andrzej:** Obrońcy plebiscytu / Andrzej Gąsiorowski // W: *Szkice z życia Polaków na ziemi wschodniopruskiej* / Andrzej Gąsiorowski. – Olsztyn : Agencja Reklamowo-Wydawnicza „Prima”, 1996. – S. 33-36.

198. **GĄSIOROWSKI, Andrzej:** Polska kultura fizyczna w Prusach Wschodnich i jej odbicie w prasie polonijnej (1919-1939) / Andrzej Gąsiorowski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1974, nr 4, s. 481-509.

Streszcz. niem.

Z treści: Turystyka i sport polski w okresie plebiscytowym, s. 482-486.

199. **GĄSIOROWSKI, Andrzej:** Rola kultury fizycznej w utrwalaniu polskości na Warmii, Mazurach i Powiślu / Andrzej Gąsiorowski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1986, nr 1/2, s. 23-47.

Streszcz. niem.

200. **GĄSIOROWSKI, Andrzej:** Rola sokolich towarzystw gimnastycznych w walce o polskość Warmii, Mazur i Powiśla (1919-1921) / Andrzej Gąsiorowski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1981, nr 2/4, s. 325-362.

II. – Streszcz. niem.

201. **GĄSIOROWSKI, Andrzej:** Rola TG „Sokół” w kształtowaniu świadomości narodowej Polaków w Prusach Wschodnich (1919-1921) / Andrzej Gąsiorowski // W: *Polonijna kultura fizyczna : IV Krajowa Konferencja Naukowa, Rogi 8-9 stycznia 1988 r.* / red. Bernard Woltmann ; Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu. – Poznań : AWF, 1990 (Pozn. : AWF). – S. 105-114. – (Seria Monografie / AWF w Poznaniu ; 264)

202. **GĄSIOROWSKI, Andrzej:** Rola towarzystw sportowych w kształtowaniu polskiego ruchu młodzieżowego na Warmii, Mazurach i Powiślu (1919-1939) / Andrzej Gąsiorowski // W: *Polonijna kultura fizyczna : III Krajowa Konferencja Naukowa, Rogi 3-4 czerwca 1985 r.* / red. Bernard Woltmann ; Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu. – Poznań : AWF, 1987 (Pozn. : AWF). – S. 203-218. – (Monografie, Podręczniki, Skrypty AWF w Poznaniu. Monografie, ISSN 0239-7161 ; 239)

203. **GĄSIOROWSKI, Andrzej:** Ruch turystyczny w okresie plebiscytowym / Andrzej Gąsiorowski // W: *Kultura fizyczna w tradycji polskiej Warmiaków i Mazurów (1919-1939)* / Andrzej Gąsiorowski. – Olsztyn : Olsztyńska Szkoła Wyższa im. Józefa Rusieckiego, 2008. – S. 269-280.

204. **GĄSIOROWSKI, Andrzej:** Sport pod znakiem Rodła / Andrzej Gąsiorowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1984, nr 60, s. 1, 3.

Ruch sportowy na Warmii i Mazurach w okresie plebiscytowym.

205. **GĄSIOROWSKI, Andrzej:** Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1919-1921 / Andrzej Gąsiorowski // W: Kultura fizyczna ludności rodzimej na byłym pograniczu niemieckim i w Wolnym Mieście Gdańsku (do 1939 roku) : [materiały z Krajowej Konferencji Naukowej, Gdańsk, 28-29 marca 1975 r.]. – Gdańsk : Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku, 1975. – (Monografie ; 14)

206. **GĄSIOROWSKI, Andrzej:** Tradycje ruchu sokolego w Prusach Wschodnich / Andrzej Gąsiorowski // W: Kultura fizyczna w tradycji polskiej Warmiaków i Mazurów (1919-1939) / Andrzej Gąsiorowski. – Olsztyn : Olsztyńska Szkoła Wyższa im. Józefa Rusieckiego, 2008. – S. 174-182.

207. **GĄSIOROWSKI, Andrzej:** Turystyka ludności polskiej w okresie przygotowań do plebiscytu na Warmii i Mazurach (1919-1920) / Andrzej Gąsiorowski // W: Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce. T. 7. Prace naukowe Letniej Szkoły Historyków Kultury Fizycznej / pod red. Leonarda Nowaka ; Zamiejscowy Wydział Kultury Fizycznej Poznańskiej AWF w Gorzowie Wlkp., Polskie Towarzystwo Naukowe Kultury Fizycznej. Oddział w Gorzowie Wlkp. – Gorzów Wielkopolski : Zamiejscowy Wydział Kultury Fizycznej Poznańskiej AWF, 2006. – S. 615-628.

208. **GEBEL, Andrzej:** Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Kwidzynie w latach 1920-1939 / Andrzej Gebel // W: Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Kwidzynie w latach 1920-1939 : wspomnienia działaczy plebiscytowych / [red. Henryk Michalik]. – Kwidzyn : Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, 2001. – S. 11-91. – (Zeszyty Kwidzyńskie ; nr 5)

209. **GELEWSKI, Tadeusz:** Prawne zasady plebiscytu na Powiślu, Warmii i Mazurach / Tadeusz Gelewski, Stanisław Jędruch // W: Materiały z sesji popularno-naukowej Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Olsztynie w związku z pięćdziesięcioleciem plebiscytu na Powiślu, Warmii i Mazurach / [aut. Tadeusz Gelewski et al. ; wstęp Henryk Szwaczkowski] ; Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Olsztynie. – Olsztyn : [s.n.], 1971. (Olsztyn : Olsztyńskie Zakłady Graficzne). – S. 8-43.

Bibliogr. s. 39-43.

210. **GELLES, Romuald:** O zajściach w Olsztynie w marcu 1920 roku / Romuald Gelles // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1983, nr 4, s. 461-464.

Incydent zerwania polskiej flagi i godła z siedziby Konsulatu Polskiego.

211. **GENTZEN, Felix Heinrich:** Hakata w latach 1914-1934 / Felix Heinrich Gentzen ; tł. Jerzy Krasuski // W: Dzieje Hakaty / A. Galos, F. H. Gentzen, W. Jakóbczyk ; red. Janusz Pajewski. – Poznań : Instytut Zachodni, 1966. – S. 312-463.

Z treści: Rola Hakaty w przygotowaniu i przeprowadzeniu plebiscytu na Warmii, Mazurach i Górnym Śląsku, s. 391-399.

212. **GĘBIK, Władysław:** Skutki plebiscytu na Powiślu, Warmii i Mazurach / Władysław Gębik // W: Materiały z sesji popularno-naukowej Okręgowej Komisji

Badania Zbrodni Hitlerowskich w Olsztynie w związku z pięćdziesięcioleciem plebiscytu na Powiślu, Warmii i Mazurach / [aut. Tadeusz Gelewski et al. ; wstęp Henryk Szwaczkowski] ; Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Olsztynie. – Olsztyn : [s.n.], 1971. (Olsztyn : Olsztyńskie Zakłady Graficzne). – S. 61-72.

213. **GIELO, Józef:** Polska – Polen, Ostpreussen – Prusy Wschodnie / Józef Gielo // *Perspektywy*. – 1970, nr 27, s. 25-27.

II.

214. **GIELO, Józef:** W klimacie terroru i bezprawia : półwiecze plebiscytu na Warmii i Mazurach / Józef Gielo // *Trybuna Ludu*. – 1970, nr 175, s. 4.

II.

215. **GIEŁŻYŃSKI, Wojciech:** Przed pożogą / Wojciech Giełżyński // *Dookoła Świata*. – 1961, nr 36, s. 10-11.

Warmia i Mazury w okresie plebiscytu i po przewrocie faszystowskim.

216. **GILAS, Janusz:** Plebiscyt na Powiślu oraz Warmii i Mazurach jako zagadnienie prawa międzynarodowego / Janusz Gilas, Janusz Symonides // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1966, nr 4, s. 525-551.

Streszcz. ang.

217. **GILAS, Janusz:** Położenie prawnomiędzynarodowe Powiśla, Warmii i Mazur w latach 1918-1920 / Janusz Gilas // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1970, nr 2, s. 223-243.

Streszcz. ang.

218. **GOGAN, Wiesław:** Plebiscyt w Prusach Wschodnich i Zachodnich 11 lipca 1920 roku = Die Volksabstimmung in Ost- und Westpreußen am 11. Juli 1920 / teksty, tł. Wiesław Gogan. – Pelplin : Wydawnictwo „Bernardinum”, cop. 2010. – 96 s. : il. ; 24 cm.

Wyd. na zlecenie Centrum Kultury Prus Wschodnich w Ellingen/Bawaria (Kulturzentrum Ostpreußen in Ellingen/Bay.). – Tekst równol. pol., niem.

ISBN 978-83-7380-909-3

219. **GOŁOTA, Janusz:** Kurpiowszczyzna wobec plebiscytu na Warmii i Mazurach / Janusz Gołota // W: Pogranicze mazursko-kurpiowskie : materiały z sesji naukowej (14 listopada 1997 r.) / praca zbiorowa pod red. Stanisława Achremczyka i Janusza Gołoty ; Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe im. Adama Chętnika, Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego i Instytut Historii WSP w Olsztynie. – Olsztyn ; Ostrołęka : OTN, 1998. – S. 55-61.

220. **GÓRSKI, Karol:** Pierwsza wojna światowa. Plebiscyt i jego skutki / Karol Górski // W: Dzieje Malborka / Karol Górski. – Gdynia : Wydawnictwo Morskie, 1960. – S. 199-214.

Toż: Plebiscyt i jego skutki / Karol Górski // W: *Dzieje Malborka* / Karol Górski. – Wyd. 2. - Gdańsk : Wydawnictwo Morskie, 1973. – S. 231-242.

221. **GÓRSKI, Karol:** Plebiscyt na Mazurach 1920 r. / Karol Górski // *Jantar*. – 1946, z. 2, s. 105-112.

Zawiera rec. książki: Ostpreussen unter fremden Flaggen : ein Erinnerungsbuch an die ostpreussische Volksabstimmung vom 11. Juli 1920 / Wilhelm von Gayl. – Königsberg, 1940.

222. **GRABOWSKI, Andrzej:** Tutaj nikt nie głosował za Polską / Andrzej Grabowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 156, dod. *Goniec Bartoszycki*, nr 28, s. 6.

Dot. Bisztyńka.

223. **GRENZ, Rudolf:** Die Volksabstimmung vom 11. Juli 1920 / von Dr. phil. Rudolf Grenz // W: Der Kreis Treuburg : ein ostpreußisches Heimatbuch / Zusammengestellt im Auftrage der Kreisgemeinschaft Treuburg von Dr. phil. Rudolf Grenz. – Lübeck : Verlag Albrecht Czygan, 1971. – S. 114-126.

224. **GRYGIER, Tadeusz:** Niektóre problemy polityczno-wojskowe przejęcia Pomorza w 1919/20 / Tadeusz Grygier // *Roczniki Humanistyczne*. – T. 20, z. 2 (1972), s. 243-263.

Streszcz. ang.

225. **GRYGIER, Tadeusz:** Niektóre zagadnienia plebiscytu na Warmii i Mazurach / Tadeusz Grygier // *Zapiski Historyczne*. – 1957, z. 1/3 s. 83-118.

226. **GRYGIER, Tadeusz:** Plebiscyt w oczach „Cechu” / Tadeusz Grygier // *Warmia i Mazury*. – 1960, nr 7/8, s. 34-35.

227. **GRYGIER, Tadeusz:** Warmińska Rada Ludowa w okresie rokowań pokojowych w Paryżu / Tadeusz Grygier // *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego*. – Nr 13 (1971), s. 112-160.

228. **GRYGIER, Tadeusz:** Z zagadnień ruchu polskiego na Warmii i Mazurach w latach 1920-1923 / Tadeusz Grygier // *Przegląd Historyczny*. – 1954, z. 4, s. 764-780.

Toż nadb.: Z zagadnień ruchu polskiego na Warmii i Mazurach w latach 1920-1923 / Tadeusz Grygier. – Warszawa : Towarzystwo Miłośników Historii, 1954. – S. [1], 764-780 ; 24 cm.

229. **GRZYWNA JÓZEF:** Kielecczyzna wobec plebiscytów na Warmii i Mazurach oraz na Powiślu w 1920 roku / Józef Grzywna // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1980, nr 2, s. 169-180.

Streszcz. niem.

230. **GUTKOWSKI, Tadeusz:** Pamiętajmy! / Tadeusz Gutkowski // *Świat i My*. – 1954, nr 119, s. 1.

231. **GUZ, Eugeniusz:** „...przybyła z instrukcjami, by Warmię i Mazury dla Niemiec ocalić” : w 50 rocznicę plebiscytu na Warmii i Mazurach / Eugeniusz Guz // *Tygodnik Demokratyczny*. – 1970, nr 28, s. 3.

II.

232. **GUZ, Eugeniusz:** Dlaczego klęska plebiscytu / Eugeniusz Guz // *Polityka*. – 1970, nr 28, s. 10.

II.

233. **GUZ, Eugeniusz:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach / Eugeniusz Guz // *Argumenty*. – 1985, nr 30, s. 1, 12-13.

II.

234. **HARTMANN, Stefan:** Reflexionen über die polnischen Standpunkte zum Plebiszit von 1920 / Stefan Hartmann // *Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung*. – Bd. 48 (1999), s. 583-596.

235. **HARTMANN, Stefan:** Reflexionen über die polnischen Standpunkte zum Plebiszit von 1920 / Stefan Hartmann // *Acta Borussica*. – Bd. 6 (1997/1998) [druk 2003], s. 239-253.

236. **HARTMANN, Stefan:** Reflexionen über die polnischen Standpunkte zum Plebiszit von 1920 / Stefan Hartmann // *Ortelsburger Heimatbote 2010*. – Bd. 47 (2010), s. 116-129.

237. **HELBING, Lieselotte:** Die Volksabstimmung im südlichen Ermland und Masuren über die Zugehörigkeit zum Deutschen Reich / Lieselotte Helbing // W: Die preußisch-deutsche Schulpolitik gegenüber der polnischen Minderheit in der Zwischenkriegszeit und der Aufbau eines polnischen Minderheitsschulwesens in Preußen unter besonderer Berücksichtigung des Regierungsbezirks Allenstein 1919-1939 / von Lieselotte Helbing. – Hamburg : [s.n.], 1995. – S. 74-85.

238. **HERB, Guntram Henrik:** Under the map of Germany : nationalism and propaganda, 1918-1945 / Guntram Henrik Herb. – London ; New York : Routledge, 1997. – XI, [1], 250 s. : il. ; 24 cm.

Bibliogr. s. 223-241. Indeks.

Z treści: [Prusy Wschodnie], s. 84-88.

239. **HERTZ-EICHENRODE, Dieter:** Zur politischen Geschichte Ostpreussens nach dem ersten Weltkrieg / Dieter Hertz-Eichenrode // W: Politik und Landwirtschaft in Ostpreussen 1919-1930 : Untersuchung eines Strukturproblems in der Weimarer Republik / Dieter Hertz-Eichenrode. – Köln und Opladen : Westdeutscher Verlag GmbH, 1969. – S. 1-98.

240. **J.CH.:** Zrzeszenie uchodźców z terenów plebiscytowych / J.Ch. // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1981, nr 97, dod. *Słowo na Warmii*, nr 16, s. 11.

241. **Jak** wywalczyliśmy niepodległość // *Rozmaitości Ostródzkie*. – 2013, nr 10, s. 8-9.

II.

M.in. o plebiscycie na Warmii i Mazurach.

242. **JAKUBOWSKA, Urszula:** Kwestia kształtowania się granic państwa polskiego w latach 1918-1922 na łamach „Gazety Warszawskiej” / Urszula Jakubowska // *Kwartalnik Historii Prasy*. – 1977, nr 1, s. 79-96.

M.in. kwestia plebiscytów.

243. **JASIŃSKI, Grzegorz:** Kościół unijny w Prusach Wschodnich wobec plebiscytu w 1920 r. / Grzegorz Jasiński // W: Polacy w Prusach Wschodnich i Zachodnich w latach 1918-1920 / red. Wojciech Zawadzki. – Pelplin : Wydawnictwo Bernardinum, 2019. – S. 228-236.

244. **JASIŃSKI, Janusz:** Niektóre zagadnienia plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu / Janusz Jasiński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 27, s. 1, 2 ; nr 28, s. 1, 2.

245. **JASIŃSKI, Janusz:** 80 lat temu był plebiscyt / Janusz Jasiński // *Nazaret*. – 2000, nr 7/8, s. 2.

246. **JEBSSEN, Nina:** Als die Menschen gefragt wurden : eine Propagandaanalyse zu Volksabstimmungen in Europa nach dem Ersten Weltkrieg / Nina Jebesen. – Münster [u.a.] : Waxmann, 2015. – 368 s. : il., mapy ; 21 cm. – (Skripter fra Museum Sønderjylland ; 9. – Internationale Hochschulschriften ; 610)

Streszcz. duń.

Dot. m.in. plebiscytu w Prusach Wschodnich.

Rec.: Claudia Fräss-Ehrfeld // *Zeitschrift für Geschichtliche Landeskunde von Kärnten*. – Bd. 205 (2015), s. 506-508.

Rec.: Maciej Górny // *Acta Poloniae Historica*. – Vol. 115 (2017), s. 333-338.

ISBN 978-3-8309-3122-5

ISBN 3-8309-3122-0

247. **(JER):** Z legendy polskiej : oblicza Olsztyna / (jer) // *Gazeta Olsztyńska*. – 1991, nr 232 [właśc.] 231, s. 7.

Rys.

Dom Polski w Olsztynie, wizyta Jana Kasprowicza w dniu 3 maja 1920 r.

248. **JODKOWSKI, Marek:** Prolegomena do badań nad funduszem „Tredank” w Prusach Wschodnich w latach dwudziestych XX w. / Marek Jodkowski // W: Polacy w Prusach Wschodnich i Zachodnich w latach 1918-1920 / red. Wojciech Zawadzki. – Pelplin : Wydawnictwo Bernardinum, 2019. – S. 314-323.

249. **KATARZYŃSKI, Władysław:** Ludzie i kamienie / Władysław Katarzyński // *Gazeta Olsztyńska*. – 1994, nr 141, s. 3.

Il.

Plebiscyt we wsiach Groszki, Lubstynek i Napromek.

250. **KATARZYŃSKI, Władysław:** Przed plebiscytem był tutaj polski korytarz : warmińska wieś 90 lat po głosowaniu za przyłączeniem do Polski / Władysław Katarzyński // *Gazeta Olsztyńska*. – 2010, nr 162, s. 10.

Il.

Dot. Stanclewa.

251. **KEMPA, Robert:** Der nordöstliche Teil Masurens im Plebiszit 1920 / Robert Kempa // W: Die Volksabstimmung 1920 Voraussetzungen, Verlauf und Folgen / hrsg. von Bernhart Jähmig ; mit Beitr. von Sabine Bamberger-Stemmann [et al.]. – Marburg : N. G. Elwert, 2002. – S. 149-161.

252. **KEMPA, Robert:** Mazurskie reminiscencje rocznicowe : powiat giżycki w 90. rocznicę plebiscytu / Robert Kempa // *Białostockie Teki Historyczne*. – T. 8 (2010), s. 123-136.

Streszcz. ang.

253. **KEMPA, Robert:** Operacja Boyen w perspektywie Wielkiej Wojny i Niepodległej / Robert Kempa. – Giżycko : Towarzystwo Miłośników Twierdzy Boyen : [Centrum Promocji i Informacji Turystycznej], 2018. – 172 s. : il., fot., mapy, portr. ; 24 cm.

Bibliogr. s. 167-171.

Dot. m.in. plebiscytu.

ISBN 978-83-940804-3-3 (CPiIT)

254. **KEMPA, Robert:** Plebiscyt 1920 r. w północno-wschodniej części Mazur : (na przykładzie powiatu giżyckiego) / Robert Kempa // *Masovia*. – T. 4 (2001), s. 149-157.

255. **KEMPA, Robert:** W cieniu dwóch światowych wojen 1914-1945 / Robert Kempa // W: Giżycko : miasto i ludzie / praca zbiorowa pod red. Grzegorza Białuńskiego. – Giżycko : Urząd Miejski, 2012. – S. 235-324.

Z treści: Od rozejmu w Compiègne do plebiscytu, s. 251-259.

256. **KĘDZIERSKI, Sławomir:** Bojówki rozpedziły polski wiec : w Lecu w 1920 roku nie głosowano za przyłączeniem do Polski / Sławomir Kędziński // *Gazeta Olsztyńska*. – 2017, nr 92, dod. *Gazeta Giżycka*, nr 16 s. 11.

II.

Dot. Giżycka.

— KĘDZIERSKI, Sławomir : Dąb plebiscytowy z 1920 r. ma się całkiem dobrze = poz. 1020

257. **KĘTRZYŃSKI, Wojciech:** Nigdy taka mała garstka śmiałków... / Wojciech Kętrzyński // *Życie Warszawy*. – 1970, nr 81, s. 3.

II.

Przyczyny przegrania plebiscytu.

258. **KLATT, Rudolf:** Ostpreußen unter dem Reichskommissariat 1919/1920 / von Rudolf Klatt ; mit e. Geleitw. von Magnus Frhr. v. Braun-Neucken. – Heidelberg : Quelle & Meyer, 1958. – 271 s. – (Studien zur Geschichte Preuens ; 3)

Nt. polityki niemieckiej poprzedzającej plebiscyt. – Passim.

Rec.: Tadeusz Grygier // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1961, nr 3, s. 435-447.

259. **KLEIN, Eduard:** Die Abstimmung in Rößeler / von Rektor Eduard Klein // *Rößeler Heimatbote*. – Jg. 17 (1970), s. 986-987.

260. **KŁĘCZAR, Łukasz:** Nieudany polski zryw plebiscytowy : Warmia w czasie plebiscytu 1920 r. / Łukasz Kłęczar // *Gazeta Gietrzwałdzka*. – 2014, nr 17, s. 10.

II.

261. **KLIMEK, Augustyn:** W rocznicę plebiscytu / Augustyn Klimek // *Słowo na Warmii*. – 1966, nr 28, s. 2.

262. **KLIMOWICZ, Robert:** Plebiscyt / Robert Klimowicz // W: *Elk : karty z dziejów miasta i okolic* / Robert Klimowicz. – Elk : Gryfix Kondrat, 2009. – S. 225-233.

263. **KŁACZKOW, Jarosław:** Polacy w rejencji kwidzyńskiej 1920-1939 / Jarosław Kłaczow // W: *Kwidzyn : dzieje miasta*. T. 1 / pod red. Krzysztofa Mikulskiego i Justyny Liguz. – Kwidzyn : Kwidzyńskie Centrum Kultury, 2004. – S. 250-274.

Toż nadb.: Polacy w rejencji kwidzyńskiej 1920-1939 / Jarosław Kłaczow. – [Kwidzyń : s.n.], 2004. – S. [1], 250-274 ; 24 cm.

264. **KŁACZKOW, Jarosław:** Postawa rządu i polskich stronnictw politycznych wobec plebiscytu na Powiślu ze szczególnym uwzględnieniem Rejencji Kwidzyńskiej / Jarosław Kłaczow // *Schody Kawowe*. – 2005, wyd. spec., s. 10-15.

265. **KNYŻEWSKI, Jakub:** Plebiscyt na Mazurach w elckiej mikroperspektywie / Jakub Knyżewski // *Mówią Wieki*. – 2020, nr 7, s. 11-15.

266. **KOHUTEK, Ludwik:** Błędy naszej polityki mazurskiej 1918-1920 / Ludwik Kohutek // *Odra*. – 1946, nr 6/7, s. 56.

267. **KOHUTEK, Ludwik:** W ćwierćwiecze plebiscytu na Mazurach / Ludwik Kohutek // *Odrodzenie*. – 1945, nr 48, s. 3-4.

268. **KONCZYŃSKI, Radosław:** Polscy działacze przed plebiscytem kupili restaurację od... Niemca / Radosław Konczyński // *Dziennik Bałtycki*. – 2018, nr 115, dod. spec. *100 lat niepodległej Polski, 73 lata „Dziennika Bałtyckiego”*, s. X.

269. **KOPICZKO, Andrzej:** Duchowieństwo katolickie diecezji warmińskiej wobec kwestii polskiej po zakończeniu I wojny światowej (do 1930 r.) / Andrzej Kopiczko // W: *Polacy w Prusach Wschodnich i Zachodnich w latach 1918-1920* / red. Wojciech Zawadzki. – Pelplin : Wydawnictwo Bernardinum, 2019. – S. 210-227.

270. **KORYCKA, Wanda:** Bracia Mazury / Wanda Korycka // *Słowo na Warmii*. – 1962, nr 8, s. 2.

II.

Zawiera tekst odezwy z 13 kwietnia 1920 r.

271. **KORZENIOWSKA-MARCYNIUK, Halina:** Polski ruch młodzieżowy na Warmii i Mazurach w latach 1920-1932 / Halina Korzeniowska-Marcyniuk // *Pokolenia*. – 1980, nr 7, s. 120-132.

Działalność Związku Towarzystw Młodzieży w Prusach Wschodnich.

272. **KOSIŃSKI, Paweł:** Włoskie siły rozjemcze na zachodniopruskim obszarze plebiscytowym w 1920 roku / Paweł Kosiński // W: *Między Odrą i Dnieprem – wyznania i narody : zbiór studiów* / pod red. Tadeusza Stegnera. – Gdańsk : Wydaw. Uniwersytetu Gdańskiego, 1997 (Sopot : FRUG). – S. 244-256.

273. **KOSSERT, Andreas:** Abstimmungen und Memelfrage / Andreas Kossert // W: Ostpreußen : Geschichte und Mythos / Andreas Kossert. – 1. Aufl. – München : Siedler, 2005. – S. 217-231.

Toż: Abstimmungen und Memelfrage / Andreas Kossert // W: Ostpreußen : Geschichte und Mythos / Andreas Kossert. – 2. Aufl. – München : Siedler, 2005. – S. 217-231.

Toż: Abstimmungen und Memelfrage / Andreas Kossert // W: Ostpreußen : Geschichte und Mythos / Andreas Kossert. – 3. Aufl. – München : Siedler, 2005. – S. 217-231.

Toż: Abstimmungen und Memelfrage / Andreas Kossert // W: Ostpreußen : Geschichte und Mythos / Andreas Kossert. – 1. Aufl. – [München] : Pantheon, 2007. – S. 217-231.

Toż: Abstimmungen und Memelfrage / Andreas Kossert // W: Ostpreußen : Geschichte und Mythos / Andreas Kossert. – 2. Aufl. – [München] : Pantheon, 2008. – S. 217-231.

Toż: Abstimmungen und Memelfrage / Andreas Kossert // W: Ostpreußen : Geschichte und Mythos / Andreas Kossert. – 3. Aufl. – [München] : Pantheon, 2008. – S. 217-231.

Toż pol.: Plebiscyty i sprawa Kraju Kłajpedzkiego / Andreas Kossert // W: Prusy Wschodnie : historia i mit / Andreas Kossert ; przeł. Barbara Ostrowska. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2009. – S. 200-214.

Toż: Plebiscyty i sprawa Kraju Kłajpedzkiego / Andreas Kossert // W: Prusy Wschodnie : historia i mit / Andreas Kossert ; przeł. Barbara Ostrowska. – Wyd. 2. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2017. – S. 200-214.

274. **KOSSERT, Andreas:** Die Volksabstimmung 1920 : eskalation des deutsch-polnischen Konflikts / Andreas Kossert // W: Preussen, Deutsche oder Polen? : die Masuren im Spannungsfeld des ethnischen Nationalismus 1870-1956 / Andreas Kossert ; Deutsches Historisches Institut Warschau. – Wiesbaden : Harrassowitz Verlag, 2001. – S. 145-166.

275. **KOSSERT, Andreas:** Ein Mythos entsteht: „Ostpreußen“ oder „Polen“? Die Volksabstimmung in Masuren / Andreas Kossert // W: Die Volksabstimmung 1920 Voraussetzungen, Verlauf und Folgen / hrsg. von Bernhart Jähnig ; mit Beitr. von Sabine Bamberger-Stemmann [et al.]. – Marburg : N. G. Elwert, 2002. – S. 133-147.

276. **KOSSERT, Andreas:** Grenz und Volkstumskampf (1918-1933) / Andreas Kossert // W: Masuren : Ostpreussens vergessener Süden / Andreas Kossert. – Berlin : Siedler Verlag, cop. 2001. – S. 243-300.

Toż pol.: Walka graniczna i „Volkstumskampf” (1918-1933) / Andreas Kossert // W: Mazury : zapomniane południe Prus Wschodnich / Andreas Kossert ; przeł. Barbara Ostrowska. – Warszawa : Scholar, 2004. – S. 187-231.

277. **KOSSERT, Andreas:** Powiat szczycieński w latach 1914-1945 / Andreas Kossert // W: Powiat szczycieński : przeszłość – współczesność / praca zbiorowa pod red. Grzegorza Jasińskiego, Zbigniewa Kudrzyckiego i Andrzeja Misiuka. – Szczytno : Starostwo Powiatowe w Szczytnie, 2006. – S. 306-368.

Z treści: Plebiscyt 1920 roku i jego następstwa, s. 516-325.

278. **KOSSERT, Andreas:** Zwischen Volkstums- und Grenzlandpolitik und Re-polonisierung – Der deutsch-polnische Konflikt um Masuren / Andreas Kossert // *Acta Borussica*. – Bd. 6 (1997/1998) [druk 2003], s. 255-267.

279. **KOZIEŁŁO-POKLEWSKI, Bohdan:** Jak było w Giżyckiem? / Bohdan Koziello-Poklewski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1977, nr 155, s. 4.

Ruch polski w okresie plebiscytu.

280. **KOZIEŁŁO-POKLEWSKI, Bohdan:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach w 1920 r. / Bohdan Koziełło-Poklewski // *Jantarowe Szlaki*. – 1979, nr 2, s. 12-17.

Mapa.

281. **KOZIEŁŁO-POKLEWSKI, Bohdan:** Plebiscyt w okręgu kwidzyńskim / Bohdan Koziełło-Poklewski // W: Kwidzyn : dzieje miasta. T. 1 / pod red. Krzysztofa Mikulskiego i Justyny Liguz. – Kwidzyn : Kwidzyńskie Centrum Kultury, 2004. – S. 239-248.

282. **KOZIEŁŁO-POKLEWSKI, Bohdan:** Pod znakiem Rodła / Bohdan Koziełło-Poklewski // W: Kwidzyn : z dziejów miasta i okolic / [przewodn. kom. red. Andrzej Wakar] ; przy współudziale Urzędu Miejskiego w Kwidzynie]. – Olsztyn : „Pojezierze”, 1982. – S. 129-150. – (Seria Monografii Miast Warmii i Mazur)

Il., tab.

Plebiscyt oraz sytuacja w okresie międzywojennym.

283. **KOZIEŁŁO-POKLEWSKI, Bohdan:** Szkolnictwo polskie na Warmii i Powiślu w okresie plebiscytowym / Bohdan Koziełło-Poklewski, Wojciech Wrzesiński // W: Szkolnictwo polskie na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1919-1939 / Bohdan Koziełło-Poklewski, Wojciech Wrzesiński. – Olsztyn : Pojezierze, 1980. – S. 13-43.

284. **KOZIEŁŁO-POKLEWSKI, Bohdan:** W okresie międzywojennym / Bohdan Koziełło-Poklewski // W: Hawa / Mirosław J. Hoffmann [et al.] ; Towarzystwo Miłośników Ziemi Hawskiej. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 1999. – S. 107-135.

285. **KOZŁOWSKI, Krzysztof:** Krew leje się już dziś / Krzysztof Kozłowski // *Gość Niedzielny*. – 2020, nr 27, dod. *Posłaniec Warmiński*, nr 27, s. VI-VII.

Il.

Okres plebiscytowy na Warmii i Mazurach.

286. **KRASUSKI, Jerzy:** Plebiscyt na Mazurach i Warmii / Jerzy Krasuski // W: Stosunki polsko-niemieckie 1919-1925 / Jerzy Krasuski. – Poznań : Instytut Zachodni, 1962. – S. 164-173.

Toż: Plebiscyt na Mazurach i Warmii / Jerzy Krasuski // W: *Stosunki polsko-niemieckie 1919-1932* / Jerzy Krasuski. – Wyd. 2 zm. – Poznań : Instytut Zachodni, 1975. – S. 73-84.

287. **KRASUSKI, Jerzy:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach, plebiscyt i powstania na Górnym Śląsku / Jerzy Krasuski // W: Polska i Niemcy : dzieje wzajemnych stosunków politycznych (do 1932 roku) / Jerzy Krasuski. – Warszawa : Państw. Instytut Wydawniczy, 1989. – S. 368-376.

288. **KRETOWICZ, Bronisław:** Komedia 11 lipca 1920 r. / Bronisław Kretowicz // *Odra*. – 1949, nr 29, s. 3.

289. **KRUK, Erwin:** Czas ucisku i wojen / Erwin Kruk // W: Warmia i Mazury / Erwin Kruk. – Wrocław : Wydawnictwo Dolnośląskie, 2003. – S. 163-188.

290. **KRZYSZEK, Zdzisław:** Rok 1920. Plebiscyt na Warmii i Mazurach : z okazji 60-lecia / Zdzisław Krzyszek // *Chłopska Droga*. – 1978, nr 72, s. 67.

Il.

291. **KRZYWOSZYŃSKI, Przemysław:** Zagadnienia narodowościowe w perspektywie polskich plebiscytów i referendów (1920, 1921, 1946) / Przemysław Krzywoszyński // *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio G, Ius*. – Vol. 58, [z.] 2 (2011), s. 33-42.

Streszcz. ang.

292. **KUDRZYCKI, Zbigniew:** Pogranicze kurpiowsko-mazurskie w okresie I wojny światowej / Zbigniew Kudrzycki // *Zeszyty Naukowe - Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe*. – Z. 20 (2006), s. 51-61.

Toż: Pogranicze kurpiowsko-mazurskie w okresie I wojny światowej / Zbigniew Kudrzycki // *Rocznik Mazurski*. – T. 20 (2016), s. 199-206.

293. **KUDRZYCKI, Zbigniew:** Wyniki plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu 11 lipca 1920 roku w powiatach giżyckim, mrągowskim, olsztyńskim i w Olsztynie / Zbigniew Kudrzycki // *Rocznik Mazurski*. – T. 18 (2014), s. 3-28.

Il., tab.

294. **KUDRZYCKI, Zbigniew:** Wyniki plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu 11 lipca 1920 roku w powiatach ostródzkim i reszelskim / Zbigniew Kudrzycki // *Rocznik Mazurski*. – T. 16 (2012), s. 3-25.

Tab.

295. **KUDRZYCKI, Zbigniew:** Wyniki plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu 11 lipca 1920 roku w powiatach piskim, ełckim i oleckim / Zbigniew Kudrzycki // *Rocznik Mazurski*. – T. 15 (2011), s. 117-139.

Fasc., tab.

296. **KUDRZYCKI, Zbigniew:** Wyniki plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu 11 lipca 1920 roku w powiatach szczycieńskim i nidzickim / Zbigniew Kudrzycki // *Rocznik Mazurski*. – T. 14 (2010), s. 64-83.

Tab.

297. **KUDRZYCKI, Zbigniew:** Wyniki plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu 11 lipca 1920 roku w powiecie piskim / Zbigniew Kudrzycki // *Znad Pisy*. – Nr 24 (2018), s. 100-103.

Tab.

298. **KUDRZYCKI, Zbigniew:** Wyniki plebiscytu 11 lipca 1920 roku w powiecie ostródzkim / Zbigniew Kudrzycki // *Okolice Ostrody*. – [T. 5] (2013), s. 35-49.

Tab.

299. **KUKUĆ, Zbigniew:** W rocznicę plebiscytu / Zbigniew Kukuć // *Gazeta Gietrzwałdzka*. – 2018, nr 15, s. 3. – (100 lat w gminie Gietrzwałd)

Mapa.

Wyniki w Olsztynie i gminie Gietrzwałd.

300. **KUNIGK, H.:** Sieg der Selbstbestimmung am 11 Juli 1920 / H. Kunigk // *Heimatbrief der Kreisgemeinschaft Allenstein-Land e. V.* – Jg. 11 (1980), s. 372.

301. **KUNIGK-HELBING, Lieselotte:** Niemcy i Polacy w powiecie sztumskim w latach dwudziestych XX wieku / Lieselotte Kunigk-Helbing // W: *Z dziejów Sztumu i okolic. Cz. 3.* – Sztum : Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, 2003. – S. 75-94.

302. **KUNIGK-HELBING, Lieselotte:** Stuhm – ein westpreußischer Kreis im Spiegel des Plebiszits / Lieselotte Kunigk-Helbing // W: *Die Volksabstimmung 1920 Voraussetzungen, Verlauf und Folgen* / hrsg. von Bernhart Jähnig ; mit Beitr. von Sabine Bamberger-Stemmann [et al.]. – Marburg : N. G. Elwert, 2002. – S. 93-111.

303. **KUNZ, Stanisław:** Jak odbywał się plebiscyt na Warmii i Mazurach / Stanisław Kunz // *Słowo na Warmii i Mazurach.* – 1959, nr 6, s. 2.

304. **KUNZ, Stanisław:** Polska prasa o działaczach plebiscytowych / Stanisław Kunz // *Słowo na Warmii i Mazurach.* – 1959, nr 7, s. 2.

305. **KUROPKA, Joachim:** Die britische Politik gegenüber Deutschland zu den Abstimmungsproblemen in Allenstein und Marienwerder / Joachim Kuroпка // *Nordost-Archiv.* – Bd. 5, H. 22/23 (1972), s. 15-28 ; Bd. 6, H. 25 (1973), s. 10-26.

306. **KUŹMA, Otton:** Dlaczego przegraliśmy plebiscyt na Warmii i Mazurach / Otton Kuźma // *Życie Literackie.* – 1970, nr 31, s. 4 ; nr 32, s. 4. – (Polskie archiwum) II.

307. **LABUDA, Gerard:** Odbudowa zachodniej granicy państwa polskiego w wyniku pierwszej wojny światowej / Gerard Labuda // W: *Polska granica zachodnia : tysiąc lat dziejów politycznych* / Gerard Labuda. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1974. – S. 212-226.

Z treści: Plebiscyty i ich wpływ na przebieg granicy, s. 222-226.

308. **LEŚNIEWSKI, Henryk:** Czas bojówek i terroru / Henryk Leśniowski // *Gazeta Olsztyńska.* – 1990, nr 130, s. 4.

309. **LEŚNIEWSKI, Henryk:** W tej kłesce była zapowiedź zwycięstwa / Henryk Leśniowski // *Gazeta Olsztyńska.* – 1985, nr 156, s. 1, 3, 4.

II.

310. **LEŚNIEWSKI, Henryk:** Zamiast niepodległości była kłeska / Henryk Leśniowski // *Przegląd.* – 2019, nr 28, s. 42-44.

II.

311. **LEŚNODORSKI, Bogusław:** Aus der Geschichte der deutschen und polnischen revolutionären Bewegung im südwestlichen Teil Ostpreußens, im Ermland und im Masurengebiet / Bogusław Leśnodorski // W: *Protokoll der wissenschaftlichen Tagung in Leipzig vom 25. bis 30. November 1957 in zwei Bänden. Bd. 1, Die Oktoberrevolution und Deutschland: Referate und Diskussion zum Thema: Der Einfluß der*

Großen Sozialistischen Oktoberrevolution auf Deutschland / Kommission der Historiker der DDR und der UdSSR ; Redaktionskollegium: L. Stern, A. Jerussalimski, A. Schreiner, J. Boltin, S. Doernberg, B. Tartakowski ; verantwortlich für die Redaktion: Albert Schreiner. – Berlin : Akademie-Verlag, 1958. – S. 452-455.

312. **LEŚNODORSKI, Bogusław:** Niektóre zagadnienia z dziejów Warmii i Mazur w latach 1918-1920 / Bogusław Leśnodorski // *Kwartalnik Historyczny*. – 1956, nr 4/5, s. 395-416.

Toż nadb.: Niektóre zagadnienia z dziejów Warmii i Mazur w latach 1918-1920 / Bogusław Leśnodorski. - [Warszawa : s.n.], 1956. – S. [395]-416 ; 24 cm.

313. **LEŚNODORSKI, Bogusław:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach w 1920 r. / Bogusław Leśnodorski // W: *Pomorze na progu dziejów najnowszych* / red. Tadeusz Cieślak przy współudz. Gerarda Labudy i Stanisława Hoszowskiego. – Warszawa : Książka i Wiedza, 1961. – S. 402-452. – (Szkice z dziejów Pomorza ; 3)

314. **LEŚNODORSKI, Bogusław:** Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu / Bogusław Leśnodorski // W: *Historia Polski*. T. 4, 1918-1939. Cz. 1, 1918-1921 / pod red. Leona Grosfelda i Henryka Zielińskiego. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1966. – S. 410-427.

315. **LEŚNODORSKI, Bogusław:** Polska – Prusy Wschodnie / Bogusław Leśnodorski // *Warmia i Mazury*. – 1956, nr 7, s. 9-10 ; nr 8, s. 2.

316. **LEŚNODORSKI, Bogusław:** Powody przegranej / Bogusław Leśnodorski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1962, nr 3, s. 660-666.

Toż: Powody przegranej / Bogusław Leśnodorski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1997, nr 3, s. 358-364.

Na podstawie memoriału Antoniego Beaupré z 1920 r.

317. **LEŚNODORSKI, Bogusław:** W oczach rewolucjonistów obydwu narodów / Bogusław Leśnodorski // *Warmia i Mazury*. – 1956, nr 8, s. 2.

Sprawa Warmii i Mazur w latach 1918-1920.

318. **LEŚNODORSKI, Bogusław:** W okresie plebiscytu / Bogusław Leśnodorski // W: *Warmia i Mazury*. Cz. 1 / praca zbiorowa pod red. Stanisławy Zajchowskiej, Marii Kielczewskiej-Zaleskiej ; napisali J. Antoniewicz [et al.]. – Poznań : Instytut Zachodni, 1953. – S. 163-178.

319. **LEŚNODORSKI, Bogusław:** Z dziejów Warmii i Mazur w latach 1918-1920 / Bogusław Leśnodorski // W: *Pierwsza Konferencja Metodologiczna Historyków Polskich : przemówienia, referaty, dyskusja*. T. 1. – Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1953. – S. 387-390.

320. **LEWANDOWSKI, Henryk:** O akcji plebiscytowej duchowieństwa na Warmii – pozytywnie i krytycznie / Henryk Lewandowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1971, nr 174, s. 3.

321. **LEWANDOWSKI, Henryk:** Poznańscy nauczyciele w akcji plebiscytowej na Warmii i Powiślu / Henryk Lewandowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1971, nr 156, s. 5.

322. **LEWANDOWSKI, Henryk:** W plebiscytowej Hławie polski sukces / Henryk Lewandowski // *Słowo na Warmii*. – 1971, nr 27, s. 2.

323. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Dom Polski i Mazurski Bank Ludowy : z kart niedawnej przeszłości / Fryderyk Mirosław Leyk // *Słowo na Warmii*. – 1968, nr 12, s. 1, 2.

324. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Dwie klęski : rzecz o plebiscycie i o dniu dzisiejszym / Fryderyk [Mirosław] Leyk // *Warmia i Mazury*. – 1956, nr 6, s. 2.

325. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Historia plebiscytu na Mazurach / Fryderyk Mirosław Leyk-Różyński // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1955, nr 18, s. 2 ; nr 19, s. 3 ; nr 20, s. 3 ; nr 21, s. 3 ; nr 23, s. 3 ; nr 30, s. 3 ; nr 32, s. 3 ; nr 34, s. 3 ; nr 38, s. 3-4 ; nr 46, s. 3.

326. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Jak w roku 1920 głosowano na Mazurach / Fryderyk Mirosław Leyk // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1960, nr 27, s. 3.

327. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Kilka wspomnień i przypomnień o plebiscycie / Fryderyk Leyk // W: *Szczytno : z dziejów miasta i powiatu* / [kom. red. Jan Jałoszyński et al.]. – Olsztyn : Pojezierze, 1962. – S. 270-287.

328. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach w r. 1920 / Fryderyk Mirosław Leyk // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1954, nr 46, s. 2.

329. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Pogrom w Szczytnie i Pupach dn. 21 I 1920 r. / Fryderyk [Mirosław] Leyk // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1960, nr 6, s. 2 ; nr 7, s. 7.

Wydarzenia przedplebiscytowe.

330. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** W sprawie plebiscytu na Mazurach w 1920 roku : przemówienie w dyskusji na Pomorskiej Sesji Naukowej, odbytej w Gdańsku w dniach 25-28 IX 1954 / Fryderyk Mirosław Leyk // *Zapiski Historyczne*. – 1955, z. 1/2, s. 281-285.

Toż nadb.: W sprawach plebiscytu na Mazurach w 1920 roku : przemówienie ... / Fryderyk Mirosław Leyk. – Toruń ; Warszawa : Państw. Wydaw. Nauk., 1956. – S. [1], 282-285 ; 25 cm.

331. **LIETZ, Zygmunt:** Czy mogliśmy wygrać plebiscyt : 60 lat plebiscytu / Zygmunt Lietz // *Warmia i Mazury*. – 1980, nr 7, s. 56.

332. **LIETZ, Zygmunt:** Plebiscyt na Powiślu w 1920 r. / Zygmunt Lietz // *Roczniki Historyczne*. – R. 21 (1956), s. 195-282.

Rec.: Na marginesie pracy Zygmunta Lietza / Tadeusz Grygier // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1957, nr 2, s. 93-98.

Rec.: Szopka polityczna nad Nogatem / Stanisław Biernacki // *Tygodnik Zachodni*. – 1958, nr 48, s. 4.
Rec.: Tadeusz Cieślak // *Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza*. – T. 5, z. 1 (1959), s. 393-396.

333. **LIETZ, Zygmunt:** Plebiscyty europejskie po I wojnie światowej : (studium porównawcze) / Zygmunt Henryk Lietz // *Rocznik Olsztyński*. – T. 10 (1972), s. 257-288.

Streszcz. ang., franc.

334. **LIETZ, Zygmunt:** Polskie przygotowania do plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu / Zygmunt Lietz // *Wiadomości Historyczne*. – 1970, nr 6, s. 261-266.

335. **LIETZ, Zygmunt:** Rozporządzenia komisji międzysojuszniczych w Olsztynie i Kwidzynie a ich praktyczna realizacja / Zygmunt Lietz // W: Materiały z sesji popularno-naukowej Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Olsztynie w związku z pięćdziesięcioleciem plebiscytu na Powiślu, Warmii i Mazurach / [aut. Tadeusz Gelewski et al. ; wstęp Henryk Szwaczkowski] ; Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Olsztynie. – Olsztyn : [s.n.], 1971 (Olsztyn : Olsztyńskie Zakłady Graficzne). – S. 44-60.

Bibliogr. s. 60.

336. **LIETZ, Zygmunt:** Zjazdy plebiscytowe w Olsztynie i Kwidzynie / Zygmunt Lietz // *Zapiski Historyczne*. – 1961, z. 2, s. 81-82.

337. **LIGUZ, Justyna:** Czym żyli mieszkańcy regionu 100 lat temu / Justyna Liguz // *Prowincja (Sztum)*. – 2015, nr 2, s. 96-102.

Zawiera wypisy źródłowe z czasopism z 1920 r.

338. **LIGUZ, Justyna:** Plebiscyt na Powiślu / Justyna Liguz // *Prowincja (Sztum)*. – 2015, nr 2, s. 90-96.

339. **LIGUZ, Justyna:** Wydarzenia na Powiślu po I wojnie światowej / Justyna Liguz // W: Ród Sierakowskich na ziemi malborskiej / pod red. Janusza Hochleitnera i Piotra Szwedowskiego. – Malbork : Malborskie Centrum Kultury i Edukacji : Muzeum Zamkowe, [2013]. – S. 39-52.

340. **LUBIŃSKI, Andrzej:** Agitacja polska w czasie plebiscytu na Powiślu / Andrzej Lubiński // *Prowincja (Sztum)*. – 2020, nr 2, s. 91-103.

341. **LUBIŃSKI, Andrzej:** Towarzystwo św. Kingi w Sztumie w latach 1918-1939 / Andrzej Lubiński // W: 600 lat Sztumu : studia z dziejów miasta i Parafii św. Anny / pod red. Radosława Biskupa i Andrzeja Starczewskiego. – Pelplin : Wydawnictwo „Bernardinum”, 2017. – S. 155-166.

342. **ŁACH, Halina:** Demarkacja polsko-niemieckiej granicy państwowej w Prusach Wschodnich / Halina Łach // W: Plebiscyty jako metoda rozwiązywania konfliktów międzynarodowych : w 90. rocznicę plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu / pod red. Stanisława Achremczyka. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2010. – S. 84-101.

343. **ŁACH, Wiesław Bolesław:** Prusy Wschodnie w ocenie polskich czynników wojskowych 1920-1926 / Wiesław Bolesław Łach // W: Plebiscyty jako metoda rozwiązywania konfliktów międzynarodowych : w 90. rocznicę plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu / pod red. Stanisława Achremczyka. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2010. – S. 102-125.

344. **ŁACH, Wiesław Bolesław:** Wyniki plebiscytów na Powiślu, Warmii i Mazurach i ich wpływ na politykę Polski wobec Prus Wschodnich / Wiesław B. Łach // W: Polska północna w systemie obronnym kraju w latach 1918-1926 / Wiesław B. Łach. – Olsztyn : Wydawnictwo UWM, 2010. – S. 80-89.

345. **ŁĘGA, Władysław:** W 35-lecie plebiscytu w Prusach Wschodnich / Władysław Łęga // *Tygodnik Powszechny*. – 1955, nr 28, s. 3.

— ŁĘGA, Władysław : Ziemia malborska = poz. 783

346. **ŁODYGA, Krzysztof:** „Mazur” pisał przed Plebiscytem / Krzysztof Łodyga // *Warmia i Mazury*. – 1973, nr 7, s. 22.

II.

347. **ŁOWKIEL, Magdalena:** 100 lat Hymnu Warmińskiego „O Warmio moja miła” : okoliczności powstania pieśni / Magdalena Łowkiel // *Wiadomości Barczewskie*. – 2020, nr 5, s. 3-4.

348. **MAKSYMOWICZ, Sławomir:** Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu w polskiej prasie codziennej lat 1919-1920 / Sławomir Maksymowicz // W: Plebiscyty jako metoda rozwiązywania konfliktów międzynarodowych : w 90. rocznicę plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu / pod red. Stanisława Achremczyka. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2010. – S. 35-62.

349. **MALICKI, Wiesław:** W Niemczech choć w Polsce / Wiesław Malicki // *Litery*. – 1970, nr 9, s. 10-11.

II.

350. **MAŁŁEK, Janusz:** Ewangelicy: biskup Bursche, Mazurzy i cieszyńscy w walce o polskie Mazury : (plebiscyt na Warmii i Mazurach w roku 1920 : „Polski Piemont” Działdowszczyzna) / Janusz Małłek // W: Polska i Polacy 1918-2018 : przemiany polityczne, społeczne, ekonomiczne i kulturowe / [redakcja naukowa Teresa Astramowicz-Leyk, Yarina Turchyn, Waldemar Tomaszewski, Krzysztof Żęgota]. – Olsztyn : Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, 2018. – S. 57-66.

Toż: Ewangelicy – biskup Bursche, Mazurzy i Cieszyńscy w walce o polskie Mazury : plebiscyt na Warmii i Mazurach w roku 1920 : „polski Piemont” Działdowszczyzna / Janusz Małłek // W: *Polacy w Prusach Wschodnich i Zachodnich w latach 1918-1920* / red. Wojciech Zawadzki. – Pelplin : Wydawnictwo Bernardinum, 2019. – S. 251-261.

351. **MARTUSZEWSKI, Edward:** Nazywając rzeczy po imieniu : z dziejów Warmii i Mazur / Edward Martuszewski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1977, nr 155, s. 4.

Polska emigracja zarobkowa a plebiscyt.

352. **MARTUSZEWSKI, Edward:** Plebiscyt / Edward Martuszewski // W: *Ława* : z dziejów miasta i powiatu / red. Maria Lossman. – Olsztyn : Pojezierze, 1972. – S. 134-141.

353. **MARTUSZEWSKI, Edward:** Plebiscyt / Edward Martuszewski // W: *Ostróda* : z dziejów miasta i okolic / [kom. red. Leszek Kenig et al.]. – Olsztyn : Pojezierze, 1976. – S. 122-124.

354. **MARTUSZEWSKI, Edward:** Przed rocznicą plebiscytu / Edward Maruszewski // *Pojezierze*. – 1970, Zima, s. 7-11.

II.

355. **MEINDL, Ralf:** Polen und Ostpreußen nach 1918 / Ralf Meindl ; rozm. Uwe Hahnkamp // *Mitteilungsblatt*. – 2018, nr 3, s. 7.

II.

Rozmowa z historykiem Instytutu Stosunków Międzynarodowych Związku Stowarzyszeń Niemieckich na Warmii i Mazurach.

356. **MEJSAK, Marlena:** Plebiscyt na Mazurach w 1920 r. / Marlena Mejsak // *Rocznik Elcki*. – T. 6 (2009) [druk 2010], s. 114-123.

II.

357. **MEJSAK, Marlena:** Plebiscyt na Mazurach w 1920 r. / Marlena Mejsak // *Rocznik Elcki*. – T. 15 (2018) [druk 2019], s. 73-84.

358. **MELLER, Arkadiusz:** Za północnym kordonem : Prusy Wschodnie w myśli politycznej polskiego obozu narodowego w latach 1918-1939 / Arkadiusz Meller // *Politeja*. – 2010, nr 1, s. 189-211.

Streszcz. ang.

359. **MEYHÖFER, Max:** Die Volksabstimmung am 11 Juli 1920 / Max Meyhöfer // W: *Der Kreis Ortelsburg: ein ostpreussisches Heimatbuch* / Max Meyhöfer, Victor von Poser. – Würzburg : Holzner Verlag, 1957. – S. 146-150.

Toż: *Die Volksabstimmung am 11 Juli 1920 / Max Meyhöfer // W: Der Kreis Ortelsburg: ein ostpreussisches Heimatbuch* / Max Meyhöfer, Victor von Poser. – Leer : Rautenberg, 1978. – S. 146-150.

360. **MEYHÖFER, Max:** Die Volksabstimmung am 11. Juli 1920 / Max Meyhöfer // W: *Der Kreis Lötzen : ein ostpreußisches Heimatbuch* / im Zusammenwirken mit vielen Sachkennern erarb. und gestaltet von Max Meyhöfer. – Würzburg : Holzner, 1961. – S. 136-140.

Toż: *Die Volksabstimmung am 11. Juli 1920 / Max Meyhöfer // W: Der Kreis Lötzen : ein ostpreußisches Heimatbuch* / im Zusammenwirken mit vielen Sachkennern erarb. und gestaltet von Max Meyhöfer. – Würzburg : Holzner, 1999. – S. 136-140.

361. **MICHALIK, Henryk:** Plebiscyt na Powiślu – 11 lipca 1920 roku / Henryk Michalik // W: *Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Kwidzynie w latach 1920-1939* :

wspomnienia działaczy plebiscytowych / [red. Henryk Michalik]. – Kwidzyn : Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, 2001. – S. 2-10. – (Zeszyty Kwidzyńskie ; nr 5)

362. **MICHALIK, Henryk:** Powiśle w latach 1919-1920 / Henryk Michalik // *Rocznik Historyczny Pojezierza Iławskiego*. – Nr 6 (2016), s. 68-93.

363. **MICHALIK, Henryk:** Przejęcie Janowa przez władze polskie 16 sierpnia 1920 roku / Henryk Michalik // *Prowincja (Sztum)*. – 2020, nr 2, s. 115-124.

364. **MICHALIK, Henryk:** Szlak plebiscytowy oraz szkół i ochronek polskich na Powiślu / Henryk Michalik // W: *Plebiscyt na Powiślu - 11 lipiec 1920 rok* / red. Antoni Barganowski. – Kwidzyn : Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej ; Sztum : Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, 2000. – S. 154-167. – (Zeszyty Kwidzyńskie ; nr 1)

365. **MICHALIK, Henryk:** Ustalenie granicy między Polską a Prusami Wschodnimi po plebiscycie w 1920 r. / Henryk Michalik // *Rocznik Historyczny Pojezierza Iławskiego*. – Nr 10 (2020), s. 211-243.

Bibliogr.

366. **MIERZYŃSKI, Sebastian:** Najważniejsze wydarzenia na Warmii i Mazurach w XX wieku : 1920: Przegrany plebiscyt / Sebastian Mierzyński // *Gazeta Olsztyńska*. – 1999, nr 231, s. 10-11.

II.

367. **MINAKOWSKI, Jerzy:** Związek Polaków w Niemczech w Prusach Wschodnich na tle sytuacji na Warmii, Mazurach i Powiślu po plebiscycie (11 lipca 1920 r.) / Jerzy Minakowski // *Kwartalnik Opolski*. – 1969, nr 1/2, s. 171-174.

Głos w dyskusji na sesji naukowej w Opolu w dniach 27 i 28 XI 1967 r. z okazji 45-lecia Związku Polaków w Niemczech.

368. **MŁOTEK, Michał:** Plebiscyt – tajna akcja rotmistrza Żychlińskiego / Michał Młotek // *Skarbiec Suski*. – Nr 4 (2011), s. 11-14.

II.

Nt. działalności wywiadu polskiego w Prusach Wschodnich (Iława i okolice).

369. **MŁOTEK, Michał:** Tajna akcja rotmistrza Żychlińskiego : historie o historii / Michał Młotek // *Kurier Regionu Iławskiego*. – 2009, nr 53, s. 8.

II.

370. **MŁOTEK, Michał:** Tajna akcja rotmistrza Żychlińskiego / Michał Młotek // *Powiat Iławski*. – Nr 15 (2010), s. 13.

II.

— MŁOTEK, Michał : Tajemnice pogranicza = poz. 797

371. **MOGILNICKI, Zbigniew:** W II Rzeczypospolitej / Zbigniew Mogilnicki // W: *Działdowo w latach 1344-1994 : zarys dziejów* / Zbigniew Mogilnicki. – [s.l.] : Zbigniew Mogilnicki, 1998. – S. 92-161.

372. **Na płonących** kresach // *Gazeta Olsztyńska*. – 1972, nr 95, s. 6.

373. **Napromek**, Czerliny, Lubstynek przyłączone do Polski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 156, dod. *Głos Lubawski*, nr 28, s. 12.

Plebiscyt na ziemi lubawskiej.

374. **NOJMAN, Radosław**: O plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu / Radosław Nojman // *Debata*. – 2018, nr 7, s. 19-21.

II.

375. **NOWAK-KIEŁBIKOWA, Maria**: Polityka brytyjska wobec Polski w czasie kampanii polsko-radzieckiej (styczeń 1920 r. – marzec 1921 r.) / Maria Nowak-Kiełbikowa // W: *Polska – Wielka Brytania w latach 1918-1923* / Maria Nowak-Kiełbikowa. – Warszawa : PWN, 1975. – S. 167-297.

M.in. Brytyjczycy na terenach plebiscytowych.

376. **NOWOTKA, Marek**: W 90 rocznicę plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu / Marek Nowotka // *Rocznik Mazurski*. – T. 14 (2010), s. 56-63.

Tab.

377. **OBITZ, Kurt Alfred**: Od roku 1900 do plebiscytu 1920 / Kurt Obitz // W: *Dzieje ludu mazurskiego* / Kurt Obitz ; wpraw. i oprac. Grzegorz Jasiński. – Dąbrówno : Oficyna Retman, 2007. – S. 83-90.

Toż: *Od roku 1900 do plebiscytu 1920* / Kurt Obitz // W: *Dzieje ludu mazurskiego* / Kurt Obitz ; wpraw. i oprac. Grzegorz Jasiński. – Wyd. 2. – Dąbrówno : Oficyna Retman, 2015. – S. 83-90.

378. **OBRACHT-PRONDZYŃSKI, Cezary**: Powrót Pomorza w granice Rzeczypospolitej w setną rocznicę 1920-2020 / Cezary Obracht-Prondzyński, Krzysztof Korda. – Gdańsk : Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego ; Instytut Kaszubski, 2020. – 119 s. : faks., fot., il., mapy, portr. ; 31 cm.

Bibliogr. s. 110-113.

Z treści: [Plebiscyt], s. 103-104.

ISBN 978-83-89285-21-8 ; 978-83-65826-31-2

379. **OGRODZIŃSKI, Władysław**: Dom / Władysław Ogrodziński // *Polityka*. – 1969, nr 50, s. 1, 6-10.

Dom Polski w Olsztynie w okresie plebiscytu.

380. **OGRODZIŃSKI, Władysław**: Pamiątka trudnych czasów : z dziejów Warmii i Mazur / Władysław Ogrodziński // *Gazeta Olsztyńska*. – 1977, nr 205, s. 5.

II.

Dom Polski w Olsztynie i jego historia od 1919 r.

381. **OGRODZIŃSKI, Władysław**: Siłę słuszności mamy : rzecz o Domu Polskim w Olsztynie / Władysław Ogrodziński ; Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego. – Olsztyn : Pojezierze, 1980. – 111 s. : il., portr. ; 25 cm. – (Biblioteka Olsztyńska, ISSN 0239-7854 ; nr 9)

Bibliogr. s. 104-105. – Streszcz. niem.

Passim.

ISBN 83-7002-032-1

— OGRODZIŃSKI, Władysław : Epizod plebiscytowy Antoniego Beaupré = poz. 801

382. **OLSZAR, Henryk**: Kościół w Polsce w okresie międzywojennym (1918-1939) / Henryk Olszar // *Symposium*. – 2004, nr 1, s. 7-48.

Z treści: Udział Kościoła katolickiego w odbudowie niepodległości państwa polskiego, s. 12-22.

383. **OLSZEWSKA, Barbara Maria**: Plebiscyt / Barbara Olszewska // W: Alternatywny Olsztyn : kamienica nr 5 przy Placu Konsulatu Polskiego / Barbara Olszewska. – Olsztyn : Towarzystwo Miłośników Olsztyna, 2019. – S. 13-18.

384. **ORACKI, Tadeusz**: Stosunek Watykanu do plebiscytu na Warmii i Mazurach / Tadeusz Oracki // *Świat i My*. – 1955, nr 180, s. 2.

385. **OSICA, Janusz**: O kształt Odrodzonej : walka o granice / Janusz Osica. – Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1978. – 238, [2] s. : il. ; 21 cm.

Z treści: [Warmia i Mazury w latach 1918-1920], s. 178-190.

386. **OSICA, Janusz**: Walka o granice II Rzeczypospolitej / Janusz Osica. // W: Z dziejów Drugiej Rzeczypospolitej / praca zbiorowa pod red. nauk. Andrzeja Garlickiego. – Warszawa : Wydaw. Szkolne i Pedagogiczne, 1986. – S. 34-72.

Bibliogr.

M.in. dot. Warmii i Mazur.

387. **OSTASZEWSKA-SYMONOWICZ, Monika**: Z dala od Polski : Święto Niepodległości: odrodzone państwo polskie wykazywało nikłe zainteresowanie Warmią i Mazurami / Monika Ostaszewska-Symonowicz // *Kurek Mazurski*. – 2005, nr 45, s. 11.

II.

388. **PAŁYGA, Edward J.**: Konsulaty polskie w Prusach Wschodnich : (zagadnienia prawno-organizacyjne) / Edward J. Pałyga // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1973, nr 4, s. 413-434.

389. **PAPROTNY, Florian**: Die Plebiszite von 1920 – Ein Votum für Ostpreußen = Plebiscyty roku 1920 – wotum dla Prus Wschodnich / Florian Paprotny // W: Zwischen Revolution und Ruhrbesetzung : die Folgen des ersten Weltkriegs für Schlesien : Tagungsband = Między rewolucją a okupacją Zagłębia Ruhry : skutki I wojny światowej dla Śląska : materiały z konferencji / Redaktion = redakcja Silke Findeisen ; Übersetzung = tłumaczenie Edward Borowski. – Königswinter : Haus Schlesien. Dokumentations- und Informationszentrum für Schlesische Landeskunde, 2019. – S. 134-143.

Tekst równol. niem., pol.

390. **PAUKSZTA, Eugeniusz:** Przemineły wieki, a myśmy ostali / Eugeniusz Paukszta // W: Warmia i Mazury / Eugeniusz Paukszta. – Warszawa : Sport i Turystyka, 1962. – S. 127-136.

Toż: Przemineły wieki, a myśmy ostali / Eugeniusz Paukszta // W: *Warmia i Mazury* / Eugeniusz Paukszta. – Wyd. 2. – Katowice : „Śląsk”, 1975. – S. 173-189.

391. **PAWLICKI, Ryszard Wojciech:** Plebiscyt w powiecie piskim w 1920 roku / Ryszard Wojciech Pawlicki // *Znad Pisy*. – Nr 6 (1997), s. 66-81.

392. **PETER, Tadeusz:** Pod Dylewską Górą : 76 rocznica plebiscytu / Tadeusz Peter // *Dziennik Pojezierza*. – 1996, nr 135, s. 13.

393. **PETSCH, Waclaw:** Powiśle i zagadnienie Prus Wschodnich na konferencji pokojowej w Paryżu 1919 / Waclaw Petsch // *Lud*. – T 44 (1959), s. 47-55.

394. **PIELA, Michał:** Śląsk i Warmia w czasie plebiscytów / Michał Piel / W: *Udział duchowieństwa w polskim życiu politycznym w latach 1914-1924* / Michał Piel ; Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wydział Teologiczny. – Lublin : Redakcja Wydawnictw KUL, 1994. – S. 94-122.

395. **PILEWSKI, Piotr:** Przebieg i wyniki plebiscytu na terenie miasta i gminy Susz w 1920 roku / Piotr Pilewski // *Skarbiec Suski*. – Nr 4 (2011), s. 6-10.

Il., tab. – Bibliogr.

396. **PIWARSKI, Kazimierz:** Plebiscyt w Prusach Wschodnich / Kazimierz Piwarski // W: *Dzieje Prus Wschodnich w czasach nowożytnych* / Kazimierz Piwarski. – Gdańsk ; Bydgoszcz : Instytut Bałtycki, 1946. – S. 304-323.

397. **PIWARSKI, Kazimierz:** W XX wieku / Kazimierz Piwarski // W: *Prusy Wschodnie w dziejach Polski* / Kazimierz Piwarski. – Kraków : Księgarnia S. Kamińskiego, dr. 1947 (Kraków : Zakłady Graficzne Nr 4). – S. 76-81.

398. **[Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu]** // *Gazeta Olsztyńska*. – 2010, nr 160, s. 8.

399. **Plebiscyt 1920 r. : 11 lipca** // W: *Kalendarz Warmii i Mazur 2019* / [red. Wojciech Kujawski]. – Olsztyn : Wydawnictwo QMiKa, 2018. – S. 68-69. – (Wydarzenie tygodnia)

Il.

400. **PLIS, Henryk:** Plebiscyt / Henryk Plis // W: *Historia Hawy czyli Z dziejów miasta* / Henryk Plis. – Szczecin ; [Rudzienice] : Towarzystwo Ziemi Rudzienickiej, 2017. – S. 125-127.

401. **POKOJSKI, Edmund:** Młodzież polska po plebiscycie / Edmund Pokojński // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 222, s. 5.

Działalność Związku Towarzystw Młodzieży w Prusach Wschodnich.

402. **POKOJSKI, Edmund:** Po plebiscycie / Edmund Pokojski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 168, s. 4.

403. **POKOJSKI, Edmund:** Polskie organizacje młodzieżowe po plebiscycie : z kart historii Warmii i Mazur / Edmund Pokojski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1981, nr 27, s. 3.

404. **POKOJSKI, Edmund:** Powstanie Związku Polaków w Prusach Wschodnich w 1920 roku / Edmund Pokojski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 204, s. 5.

405. **POKOJSKI, Edmund:** Szkolnictwo polskie w okresie przygotowań do plebiscytu / Edmund Pokojski // *Warmia i Mazury*. – 1971, nr 2, s. 4-5, 28.

406. **POLONUS, J.:** Stracone Powiśle, Warmia i Mazury / J. Polonus // *Źródło (Kraków)*. – 2015, nr 27, s. 22.

407. **POPŁAWSKI, Ryszard:** Bronili przed niemieckimi bojówkami / Ryszard Popławski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 150, dod. *Nasz Olsztyniak*, nr 1467, s. 6. II.

Nt. działalności Towarzystw Gimnastycznych „Sokół” w Gryźlinach i Pluskach.

408. **POPŁAWSKI, Ryszard:** Gdyby nie niemieckie oszustwa, tutaj zwyciężyła by Polska / Ryszard Popławski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 158, s. 9.

W miejscowościach gm. Stawiguda. Również nt. działalności Augusta Popławskiego.

409. **POPŁAWSKI, Ryszard:** Niemcy terroryzowali nas na każdym kroku / Ryszard Popławski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 155, s. 13-14.

410. **POPŁAWSKI, Ryszard:** Niemcy, zdrajcy, renegaci / Ryszard Popławski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 153, s. 10-11.

411. **POPŁAWSKI, Ryszard:** Polska Warmia: od sportu do muzyki / Ryszard Popławski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 152, s. 12-13.

M.in. nt. działalności Feliksa Nowowiejskiego i Antoniego Neumana w okresie plebiscytu.

412. **POPŁAWSKI, Ryszard:** Polska Warmia w Gazecie Olsztyńskiej / Ryszard Popławski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 154, s. 10-11.

W okresie plebiscytu.

413. **POPŁAWSKI, Ryszard:** Popierali nas tylko Francuzi / Ryszard Popławski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 148, s. 8-9.

414. **POPŁAWSKI, Ryszard:** Warmia przed plebiscytem / Ryszard Popławski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 151, s. 11.

415. **POPŁAWSKI, Ryszard:** Warmińska droga do plebiscytu / Ryszard Popławski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 149, s. 9-10.

Także nt. działacza plebiscytowego Jana Baczewskiego.

416. **POTOCKI, Stanisław:** Z dziejów „Związku Polaków w Niemczech” i jego działalności na Powiślu / Stanisław Potocki // *Komunikaty Instytutu Bałtyckiego*. – T. 9, z. 17 (1972), s. 53-65.

417. **Problem** polsko-niemiecki w Traktacie Wersalskim / praca zbiorowa pod red. J. Pajewskiego [et al.]. – Poznań : Instytut Zachodni, 1963. – 652 s. ; 21 cm.

Bibliogr. s. 632-652.

Passim.

418. **Propaganda** plebiscytowa w oczach Niemca / rec. Paweł Sowa // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 36, s. 5 ; nr 42, s. 6.

Zawiera rec. książki: Ostpreußen unter fremden Flaggen : ein Erinnerungsbuch an die ostpreußische Volksabstimmung vom 11. Juli 1920 / Wilhelm von Gayl. – Königsberg, 1940.

419. **PRZYBOROWSKI, Kazimierz:** Janowo w walce o polskość : plebiscyt w Janowie / Kazimierz Przyborowski // *Jantarowe Szlaki*. – 1985, nr 1, s. 21-25.

W gm. Kwidzyn.

420. **PRZYBOROWSKI, Kazimierz:** „Mała Polska” / Kazimierz Przyborowski // W: Plebiscyt na Powiślu – 11 lipiec 1920 rok / red. Antoni Barganowski. – Kwidzyn : Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej ; Sztum : Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, 2000. – S. 92-130. – (Zeszyty Kwidzyńskie ; nr 1)

Dot. wsi na Powiślu, które w wyniku plebiscytu zostały przyłączone do Polski.

421. **R.TRZ.:** Kto wyciąga dłoń do Polaków... : polska propaganda plebiscytowa / R.TRZ. // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 23, s. 3.

422. **RADZIWIŁŁOWICZ, Dariusz:** Tradycja grunwaldzka w polskiej propagandzie plebiscytowej / Dariusz Radziwiłłowicz // W: Plebiscyty jako metoda rozwiązywania konfliktów międzynarodowych : w 90. rocznicę plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu / pod red. Stanisława Achremczyka. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2010. – S. 63-83.

423. **RAUTENBERG, Hans Werner:** Die ost- und westpreußische Volksabstimmung vom 11. Juli 1920 / Hans-Werner Rautenberg // *Ostdeutsche Gedenktage*. – (1995) [druk 1994], s. 303-308.

424. **RAUTENBERG, Hans Werner:** Die Stimmung der Bevölkerung im masurischen Abstimmungsgebiet / Hans-Werner Rautenberg // W: Die Volksabstimmung 1920 Voraussetzungen, Verlauf und Folgen / hrsg. von Bernhart Jähnig ; mit Beitr. von Sabine Bamberger-Stemann [et al.]. – Marburg : N. G. Elwert, 2002. – S. 27-58. – II.

425. **RAUTENBERG, Hans Werner:** Probleme der Volksabstimmung vom 11. Juli 1920 im südlichen Ermland-und in Masuren / Hans-Werner Rautenberg // W: Deutschland und das Recht auf Selbstbestimmung nach dem Ersten Weltkrieg : Probleme der Volksabstimmungen im Osten (1918-1922) / in Verbindung mit Helmut

Neubach und Hans-Werner Rautenberg ; hrsg. von Richard Breyer. – Bonn : Kulturstiftung der dt. Vertriebenen, 1985. – S. 75-91.

426. **REGULSKI, Jan:** Wybić się na niepodległość : Plebiscyt 1920 / Jan Regulski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2006, nr 151, dod. *Gazeta Działdowska*, nr 26, s. 11.

II.

Dot. Działdowa.

427. **REHM, Sabine:** Politische Verhältnisse in Preußen im 19. und 20. Jahrhundert (unter der besonderen Berücksichtigung der östlichen Provinzen / Sabine Rehm // W: Die Vertriebenen vor der Vertreibung : die Heimatländer der deutschen Vertriebenen im 19. und 20. Jahrhundert : Strukturen, Entwicklungen, Erfahrung. Bd. 1 / hrsg. von Walter Ziegler. – München : Iudicium, 1999. – S. 54-73.

428. **Rewolucja i plebiscyt** // *Gazeta Olsztyńska*. – 2006, nr 105, dod. *Kronika 1916-1925 (IV)*, s. 6-7.

II.

Rola „Gazety Olsztyńskiej”.

429. **Rocznica plebiscytu** // *Warmia i Mazury*. – 1960, nr 7/8, s. 27-30.

430. **RUCZYŃSKI, Teofil:** Dwa lata nadziei / Teofil Ruczyński // *Warmia i Mazury*. – 1979, nr 6, dod. s. [14-16].

Wydarzenia poprzedzające plebiscyt.

431. **RUCZYŃSKI, Teofil:** Gdy pięć wiosek nadwiślańskich wracało do Polski... / Teofil Ruczyński // *Słowo na Warmii*. – 1965, nr 37, s. 2.

Plebiscyt w miejscowościach: Janowo, Bursztych, Nowe Lignowy, Małe Pólko, Kramrowo.

432. **RUCZYŃSKI, Teofil:** Gdy terror i gwałt nazywał się „prawem” / Teofil Ruczyński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 28, s. 3.

II.

Antypolska działalność władz niemieckich w okresie plebiscytu.

433. **RUCZYŃSKI, Teofil:** Groszki : wieś, która wygrała plebiscyt / Teofil Ruczyński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 29, s. 3.

II.

434. **RUCZYŃSKI, Teofil:** Lubawa w dniach plebiscytu / Teofil Ruczyński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 35, s. 2.

II.

435. **RUCZYŃSKI, Teofil:** „Matki-Ojczyzny nie zdradzę” : za Polską czy za Prusami? / Teofil Ruczyński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 9, s. 3.

II.

Plebiscyt we wsi Glaznoty.

436. **SAKSON, Andrzej:** Niemieckie, litewskie i polskie Prusy Wschodnie (1918-1939) / Andrzej Sakson // W: Od Kłajpedy do Olsztyna : współcześni miesz-

kańcy byłych Prus Wschodnich : Kraj Kłajpedzki, Obwód Kaliningradzki, Warmia i Mazury / Andrzej Sakson. – Poznań : Instytut Zachodni, 2011. – S. 33-77.

Toż niem.: Deutsches, litauisches un polonisches Ostpreußen (1918-1939) / Andrzej Sakson // *W: Von Memel bis Allenstein : die heutigen Bewohner des ehemaligen Ostpreußens: Memelland, Kaliningrader Gebiet, Ermland und Masuren. T. 1* / Andrzej Sakson ; übersetzt von Marek Drewnowski. – Frankfurt am Main : Peter Lang Edition, 2016. – S. 43-102.

437. **SAKSON, Andrzej:** Plebiscyt z 1920 roku na Mazurach, Warmii i Powiślu = Die Volksabstimmung in Masuren und im Ermland / Andrzej Sakson // *W: Niemcy i Polska w trakcie i po zakończeniu pierwszej wojny światowej : niemiecka polityka okupacyjna i nowa zachodnia granica Polski = Deutschland und Polen im und nach dem Ersten Weltkrieg : deutsche Besatzungspolitik und die neue Westgrenze Polens* / red. Bernd Martin, Bożena Górczyńska-Przybyłowicz, Monika Jania-Szczechowiak, Fryderyk Mudzo. – Poznań : Instytut Historii UAM, 2019. – S. 137-144, 417-425.

438. **SCHUCH, Hans Jürgen:** Aus dem Reich kamen 300 Sonderzüge : zur Abstimmung in Ost- und Westpreußen / Hans-Jürgen Schuch // *Kulturpolitische Korrespondenz*. – H. 941 (1995), s. 4-7.

II.

439. **SCHUCH, Hans Jürgen:** Die Selbstbestimmung vor 75 Jahren : Rückblick auf die Volksabstimmung in Ost- und Westpreußen / Hans-Jürgen Schuch // *Der Westpreuße*. – Bd. 47, H. 13/14 (1995), s. 3-5.

440. **SCHUCH, Hans Jürgen:** Für Heimat und Deutschland : zur Anwendung des Selbstbestimmungsrechtes am 11. Juli 1920 / Hans-Jürgen Schuch // *Westpreußen Jahrbuch*. – Bd. 30 (1980), s. 5-12.

II.

441. **SCHUCH, Hans Jürgen:** Historischer Rückblick. Vor 80 Jahren Volksabstimmung in Ost- und Westpreußen / Hans-Jürgen Schuch // *Unser Danzig*. – Bd. 52, H. 8 (2000), s. 10-12.

II.

442. **SCHUCH, Hans Jürgen:** Nach 80 Jahren historischer Rückblick auf die Volksabstimmung in Ost- und Westpreußen / Hans-Jürgen Schuch // *Deutscher Ostdienst*. – Bd. 42, H. 24 (2000), s. 4-6.

II.

443. **SCHUCH, Hans Jürgen:** Rückblick nach 80 Jahren : Historische Volksabstimmung in Ost- und Westpreußen / Hans-Jürgen Schuch // *Der Westpreuße*. – Bd. 52, H. 13 (2000), s. 4-7.

II., tab.

444. **SCHULTZ, Jürgen:** Die Deutschen im Korridor nach 1920 : Landverluste der Deutschen im Korridor zwischen 1919 und 1923 / Jürgen Schultz // *Westpreußen-Jahrbuch*. – H. 52 (2002), s. 87-94.

II.

445. **SCHUMACHER, Bruno:** Der Abstimmungssieg vom 11. Juli 1920 : Danzig, Memelland und das Deutschtum in den übrigen abgetrennten Gebieten / Bruno Schumacher // *W: Geschichte Ost- und Westpreussens / von Bruno Schumacher ; hrsg. von Göttinger Arbeitskreis. – 2. veränd. und vermehrte Aufl. – Würzburg : Holzner Verlag, 1957. – S. 298-307.*

Wyd. 1. – Königsberg, 1937.

Toż: Der Abstimmungssieg vom 11. Juli 1920 : Danzig, Memelland und das Deutschtum in den übrigen abgetrennten Gebieten / Bruno Schumacher // *W: Geschichte Ost- und Westpreussens / von Bruno Schumacher ; hrsg. von Göttinger Arbeitskreis. – 4. Aufl. – Würzburg : Holzner, 1959.*

Toż: Der Abstimmungssieg vom 11. Juli 1920 : Danzig, Memelland und das Deutschtum in den übrigen abgetrennten Gebieten / Bruno Schumacher // *W: Geschichte Ost- und Westpreussens / von Bruno Schumacher ; hrsg. von Göttinger Arbeitskreis. – 5. Aufl. – Würzburg : Holzner, 1959.*

Toż: Der Abstimmungssieg vom 11. Juli 1920 : Danzig, Memelland und das Deutschtum in den übrigen abgetrennten Gebieten / Bruno Schumacher // *W: Geschichte Ost- und Westpreussens / Bruno Schumacher. – 6. Aufl. – Würzburg : Holzner, 1977.*

Toż: Der Abstimmungssieg vom 11. Juli 1920 : Danzig, Memelland und das Deutschtum in den übrigen abgetrennten Gebieten / Bruno Schumacher // *W: Geschichte Ost- und Westpreussens / Bruno Schumacher. – 7. unveränd. Aufl. – Würzburg : Weidlich, 1987.*

Toż: Der Abstimmungssieg vom 11. Juli 1920 : Danzig, Memelland und das Deutschtum in den übrigen abgetrennten Gebieten / Bruno Schumacher // *W: Geschichte Ost- und Westpreussens / Bruno Schumacher. – 7. Aufl. – Augsburg : Weltbild-Verlag, 1994.*

Toż: Der Abstimmungssieg vom 11. Juli 1920 : Danzig, Memelland und das Deutschtum in den übrigen abgetrennten Gebieten / Bruno Schumacher // *W: Geschichte Ost- und Westpreussens / Bruno Schumacher. – (Sonderausgabe Aufl.). – Würzburg : Flechsig, 2002.*

446. **Setna** rocznica plebiscytu na Warmii i Mazurach // *Gazeta Olsztyńska. – 2020, nr 156, dod. Głos Lubawski, nr 28, s. 12.*

447. **SKONKA, Czesław:** Plebiscytowy szlak Powiśla / Czesław Skonka // *Ziemia. – 1971, nr 6, s. 177-186.*

448. **SKÓRA, Wojciech:** Działalność ekspozytury polskiego wywiadu w Grudziądzu w latach 1920-1921 / Wojciech Skóra // *Zapiski Historyczne. – 2004, z. 4, s. 89-108.*

449. **SKROBOT, Wiesław:** Plebiscytowe refleksje / Wiesław Skrobot // *Rozmaitości Ostródzkie. – 2008, nr 7, s. 18.*

II.

Dot. powiatu ostródzkiego.

450. **SKROBOT, Wiesław:** Plebiscytowe refleksje / Wiesław Skrobot // *Zapiski Zalewskie. – Nr 44 (2019), s. 28-30.*

II.

451. **SKRZYPKOWSKI, Zenon:** Gorzkie doświadczenia plebiscytu : Warmia, Mazury i Powiśle przed 50 laty / Zenon Skrzypkowski // *Słowo Powszechne. – 1970, nr 165, s. 1, 5.*

II.

452. **SOBCZAK, Janusz:** Poplebiscytowa działalność Polonii warmińsko-mazurskiej i jej obraz w meldunkach policji wschodniopruskiej (1922-1923) / Janusz Sobczak // *Przegląd Zachodni*. – 1975, nr 5/6, s. 236-248.

453. **SOBCZAK, Janusz:** The Weimar Republic's propaganda concerning the plebiscites in Warmia and Mazuria / Janusz Sobczak // *Polish Western Affairs*. – T. 13 (1972), s. 334-355.

454. **SOBCZAK, Łukasz:** „Polska kradnie ci konia i krowę” : o propagandzie plebiscytowej / Łukasz Sobczak // *Prowincja (Sztum)*. – 2012, nr 2, s. 121-130.

455. **SOŁOMA, Antoni:** Czynniki wyznaniowe w kampanii plebiscytowej / Antoni Sołoma // W: *Za każdą cenę : niemiecki kler katolicki wobec ludności polskiej na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1919-1939* / Antoni Sołoma. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1976. – S. 80-128.

456. **SOMMERFELD, Josef:** Der Abstimmungsstein in Bischofstein / von Josef Sommerfeld // *Rößeler Heimatbote*. – Jg. 17 (1970), s. 1008.

457. **SOMMERFELD, Josef:** Die Volksabstimmung vom 11. Juli 1920 / Josef Sommerfeld // W: *Der Kreis Rössel : ein ostpreußisches Heimatbuch* / Erwin Pöschmann ; Heimatbund des Kreises Rössel. – Kaltenkirchen/Holstein : Heimatbund des Kreises Rössel, 1993. – S. 197-205.

Bibliogr. s. 204.

458. **SOWA, Paweł:** Agitatorzy i mężowie zaufania / Paweł Sowa // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 18, s. 3.

II.

Wykaz nazwisk z okresu plebiscytu z powiatu olsztyńskiego.

459. **SOWA, Paweł:** Anglicy w Olsztynie / Paweł Sowa // *Gazeta Olsztyńska*. – 1972, nr 24, s. 5.

II.

460. **SOWA, Paweł:** Brutalne prowokacje / Paweł Sowa // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 18, s. 6.

II.

Antypolskie działania Niemców.

461. **SOWA, Paweł:** Czy musieliśmy przegrać? : rozważania działacza plebiscytowego / Paweł Sowa // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 11, s. 3.

II.

462. **SOWA, Paweł:** Gwałty i represje / Paweł Sowa // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 108, s. 3.

II.

Antypolskie działania Niemców.

463. **SOWA, Paweł:** Inwazja najemników / Paweł Sowa // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 12, s. 1, 3.

II.

Polem.: Czy „najemnicy” / Edward Martuszeński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 15, s. 2.

464. **SOWA, Paweł:** Nowy etap „Drang nach Osten” : w 50-lecie niepodległości / Paweł Sowa // *Słowo na Warmii*. – 1968, nr 50, s. 3.

Lata 1918-1920 na Warmii i Mazurach.

465. **SOWA, Paweł:** Plebiscytowe reminiscencje : z tamtych dni / Paweł Sowa // *Słowo na Warmii*. – 1968, nr 29, s. 4.

466. **SOWA, Paweł:** Rok na ziemi niczyjej : (czerwiec 1919 – lipiec 1920) / Paweł Sowa // *Gazeta Olsztyńska*. – 1972, nr 48, s. 4.

II.

467. **SOWA, Paweł:** Stracona szansa : z tamtych dni / Paweł Sowa // *Słowo na Warmii*. – 1968, nr 30, s. 3.

468. **SOWA, Paweł:** Strajki gospodarcze na Warmii i Mazurach (w 1920 r.) / Paweł Sowa // *Gazeta Olsztyńska*. – 1972, nr 6, s. 5.

469. **SOWA, Paweł:** Wieś olsztyńska przed plebiscytem : z tamtych dni / Paweł Sowa // *Słowo na Warmii*. – 1968, nr 28, s. 2.

470. **SOWA, Paweł:** Za mało było czasu... : dlaczego przegraliśmy? / Paweł Sowa // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 17, s. 3.

II.

471. **STANISZEWSKI, Andrzej:** Pogranicze / Andrzej Staniszeński // *Panorama Północy*. – 1978, nr 28, s. 10.

II.

Wydarzenia lat 1918-1920. Dot. Działdowa i Lubawy.

472. **STAWECKI, Piotr:** Stanowisko polskich władz wojskowych wobec plebiscytu na Warmii i Mazurach : (w świetle materiałów Centralnego Archiwum Wojskowego) / Piotr Stawecki // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1968, nr 3, s. 451-466.

473. **STAWECKI, Piotr:** Stanowisko Sejmu Ustawodawczego wobec plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu w roku 1920 / Piotr Stawecki // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1971, nr 4, s. 451-465.

Streszcz. ang.

Toż: Die Stellungnahme der Gesetzgebenden Versammlung zum Problem des Plebiszits im Ermland, in Masuren und dem Weichselgebiet im Jahre 1920 / Piotr Stawecki // *Wissenschaftlicher Dienst für Ostmitteleuropa*. – Bd. 22, H. 7 (1972), s. 418-434.

474. **STĘPOWSKI, Tadeusz:** Kto ma się wstydzić? : w 50-lecie plebiscytu na Powiślu, Warmii i Mazurach / Tadeusz Stępowski // *Wrocławski Tygodnik Kulturalny*. – 1970, nr 28, s. 1, 8.

II.

475. **STĘPOWSKI, Tadeusz:** Nie chcemy być „przedmurzem” / Tadeusz Stępowski // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 28, s. 1.

II.

476. **STOPOWA, Zofia:** Farmaceuci w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu / Zofia Stopowa // *Farmacja Polska*. – 1972, nr 2, s. 160-167.

477. **SUKERTOWA-BIEDRAWINA, Emilia:** W ćwierćwiecze plebiscytu na Mazurach i Warmii / Emilia Sukertowa-Biedrawina // *ZAP. Mat.* – 1946, nr 4, M.K. 1-6.

478. **SUKERTOWA-BIEDRAWINA, Emilia:** Z historii walk o polskość : plebiscyt na Mazurach i Warmii / Emilia Sukertowa-Biedrawina // *Głos Olsztyński*. – 1955, nr 267, s. 6.

479. **SWAT, Tadeusz:** Filiponi : z nieznanych kart historii regionu / Tadeusz Swat // *Słowo na Warmii*. – 1971, nr 30, s. 1, 2.

II.

Stanowisko wobec plebiscytu.

480. **SWAT, Tadeusz:** Plebiscytowe ogłoszenie „Gazety Olsztyńskiej” / Tadeusz Swat // *Słowo na Warmii*. – 1971, nr 44, s. 3.

II.

481. **SWAT, Tadeusz:** Polska pieśń patriotyczna na Warmii i jej recepcja w okresie plebiscytu 1920 r. / Tadeusz Swat // *Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego. Uniwersytet Gdański. Prace Historycznoliterackie*. – 1976 [druk 1977], z. 4, s. 61-84. Bibliogr. – Streszcz. ang., franc.

482. **SWAT, Tadeusz:** Warmińskie i mazurskie warianty niektórych starych wątków polskiej pieśni ludowej / Tadeusz Swat // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1975, nr 3, s. 353-371.

M.in. o pieśniach okresu plebiscytowego.

483. **SWAT, Tadeusz:** „Z Polską połączyć się chcemy” (1919-1920) / Tadeusz Swat // W: *Polska pieśń patriotyczna na Warmii w latach 1772-1939* / Tadeusz Swat ; Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie. – Olsztyn : „Pojezierze”, 1982. – S. 90-119.

484. **SYRWID, Danuta:** Polacy wobec plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 roku = Poles and the East Prussian Plebiscite of 1920 / Danuta Syrwid // W: *Wersal, plebiscyt i co dalej na Warmii i Mazurach? = Versailles, the plebiscite, and the future of Warmia and Masuria* / [oprac. red. Anna Kruszewska]. – Olsztyn : Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, [2020]. – S. 18-31.

Bibliogr. s. 30.

485. **SYSKA, Henryk:** Okruchy zdarzeń / Henryk Syska. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1968. – 194 s. ; 20 cm.

Nt. historii Mazurskiej Partii Ludowej oraz działalności ludowców m.in. w okresie plebiscytowym.

Rec.: „...przeszłość jest posłańcem jutra...” / Feliks Fornalczyk // *Nowe Książki*. – 1968, nr 17, s. 1158-1159.

Rec.: Bohdan Koziello-Poklewski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1968, nr 3, s. 505-506.

Rec.: Danuta Sosnowska // *Głos Olsztyński*. – 1968, nr 201, s. 6.

Rec.: Nowa książka Henryka Syski / Tadeusz Stępowski // *Słowo na Warmii*. – 1968, nr 30, s. 2.

Rec.: (WP) // *Zielony Sztandar*. – 1968, nr 61, s. 3.

486. **SYSKA, Henryk**: Rozmaitości znad Łyny / Henryk Syska. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1978. – 137 s. ; 20 cm.

Z treści: Przemoc i trwanie, s. 18-26. – Z gałązką rodzinnego bluszczu..., s. 27-35.

487. **SYSKA, Henryk**: Scalone pogranicze / Henryk Syska // W: Sosny mazurskiej cień / Henryk Syska. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1967. – S. 7-87.

488. **SYSKA, Henryk**: Scalone pogranicze / Henryk Syska. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1975. – 215, [4] s. ; 20 cm.

M.in. nt. udziału działaczy z Mazowsza i Kurpiowszczyzny w akcji plebiscytowej. – Passim.

Toż fragm.: Kurpie Mazurom / Henryk Syska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1975, nr 207, s. 4. – Nt. działalności Adama Chętnika.

489. **SYSKA, Henryk**: Zapomniana wypowiedź / Henryk Syska // *Słowo na Warmii*. – 1969, nr 41, s. 2.

Dot. art.: Głos narodoowo czujących Mazurów / Fryderyk Mirosław Leyk // *Kurier Płocki*. – 1919, nr 231.

490. **SZADY, Beata**: Mazurzy, Prusacy, Polacy? / Beata Szady // *Polityka*. – 2018, nr 35, s. 57-59.

II.

Nt. sytuacji przed i po plebiscyie.

491. **SZADY, Beata**: Plebiscyt / Beata Szady // *Zapiski Zalewskie*. – Nr 44 (2019), s. 22-27.

492. **SZAPIEL, Anna**: Bez złudzeń : 86 lat temu w Olsztynie odbył się plebiscyt / Anna Szapiel // *Gazeta Olsztyńska*. – 2006, nr 155, dod. *Olsztyn Dzień po Dniu*, nr 862, s. 6.

II.

493. **SZCZEPAŃSKI, Rafał**: To nie była gra fair / Rafał Szczepański ; rozm. Andrzej Mielnicki // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 156, s. 9.

Rozmowa z prezesem Stowarzyszenia „Kocham Pluski” nt. plebiscytu oraz form upamiętnienia przedwojennych działaczy polskich na Warmii.

494. **SZOSTAKOWSKA, Małgorzata**: „Königsberger Hartungsche Zeitung” wobec sprawy polskiej na Mazurach, Warmii i Powiślu w okresie przygotowań do plebiscytu 1920 roku / Małgorzata Szostakowska // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1988, nr 3/4, s. 371-376.

Streszcz. niem.

Czasopismo wydawane w Królewcu w latach 1660-1933.

495. **SZOSTAKOWSKA, Małgorzata:** Konsulaty wobec problemu mniejszości polskiej na Warmii, Mazurach i Powiślu / Małgorzata Szostakowska. // W: Konsulaty polskie w Prusach Wschodnich w latach 1920-1939 / Małgorzata Szostakowska. – Olsztyn : Pojezierze ; Wyższa Szkoła Pedagogiczna, 1990. – S. 121-165.

496. **SZOSTAKOWSKA, Małgorzata:** Problematyka polska na łamach „Königsberger Hartungsche Zeitung” w latach 1920-1933 / Małgorzata Szostakowska // W: Z dziejów prasy Prus Wschodnich w XIX i XX wieku : (do 1939 roku) : materiały z sesji naukowej, Bęsia 19-20 listopada 1987 / Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie, Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie ; [red. nauk. Bohdan Kozięło-Poklewski]. – Olsztyn : Wydawnictwa WSP, 1988. – S. 83-93.

497. **SZOSTAKOWSKI, Stanisław:** W cieniu czarnego orła / Stanisław Szostakowski // W: Hołd pruski / Stanisław Szostakowski. – Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1968. – S. 51-61.

Toż: W cieniu czarnego orła / Stanisław Szostakowski // W: *Hołd pruski* / Stanisław Szostakowski. – Wyd. 2. – Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1975. – S. 51-61.

Dot. m.in. plebiscytu.

498. **SZYMANOWICZ, Adam:** Naczelna Komenda Organizacji Harcerskiej na Warmię i Mazury (1920 rok) / Adam Szymanowicz // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 2005, nr 2, s. 253-259.

Il. – Streszcz. w jęz. niem.

499. **SZYMANOWICZ, Adam:** Pogranicze Prus Wschodnich jako obszar walki wywiadowczej Polski i Niemiec w latach 1918-1939 / Adam Szymanowicz // W: Pogranicza : przestrzeń kulturowa / [Stanisław Achremczyk et al. ; red. wyd. Sławomir Fafiński]. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2007. – S. 57-78.

500. **SZYMANOWICZ, Adam:** Udział Oddziału II Sztabu Generalnego Ministerstwa Spraw Wojskowych w pracach plebiscytowych na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 roku / Adam Szymanowicz // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 2004, nr 4, s. 515-530.

Streszcz. w jęz. niem.

501. **SZYMANOWICZ, Adam:** Udział Oddziału II w plebiscytach na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 r. / Adam Szymanowicz // W: Na tajnym froncie polsko-niemieckim : polski wywiad w Prusach Wschodnich 1918-1939 / Adam Szymanowicz. – Gdynia : General Marketing Stanisław Szymanowicz, 2013. – S. 77-98.

502. **SZYMAŃSKI, Marek:** Plebiscyty na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 r. / Marek Szymański // *Wiadomości Historyczne*. – 1997, nr 4, s. 193-200.

503. **ŚLIWIŃSKI, Józef:** Na pograniczu ostródzko-lubawskim : 60-lecie plebiscytu / Józef Śliwiński // *Gazeta Olsztyńska*. – 1980, nr 148, s. 4.

504. **ŚLIWIŃSKI, Józef:** W sprawie obszaru przyłączonego do Polski (do powiatu lubawskiego) po plebiscycie 1920 r. / Józef Śliwiński // *Kwartalnik Historyczny*. – 1984, nr 3, s. 511-513.

505. **ŚNIEGOCKI, Henryk:** Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu / Henryk Śniegocki // *Za Wolność i Lud*. – 1970, nr 14, s. 14.

506. **T.ST.:** Poprawić błąd historii / T.St. // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 29, s. 2.
Przyczyny przegrania plebiscytu.

507. **TEICHERT, R.:** Bischofsburg blieb deutsch / von R. Teichert // *Rößeler Heimatbote*. – Jg. 2, H. 3/4 (1955), s. 39-40.

508. **TETER, Lucjan:** Mazurów bito na komendę : z dziejów plebiscytu na Warmii i Mazurach w 1920 r. / Lucjan Teter // *Żołnierz Wolności*. – 1969, nr 33, s. 6.

509. **TETER, Lucjan:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach w świetle materiałów archiwalnych / Lucjan Teter // *Teki Archiwalne*. – T. 13 (1971), s. 85-202.

Zawiera opracowanie Władysława Herza z 25 VII 1920 r. omawiające przyczyny niepomyślnego dla Polski przebiegu plebiscytu.

510. **TOOLEY, Hunt T.:** The Internal Dynamics of Changing Frontiers : the Plebiscites on Germany's Borders, 1919-1921 / T. Hunt Tooley // W: *L'établissement des frontières en Europe après les deux guerres mondiales : actes des colloques de Strasbourg et de Montréal (juin et septembre 1995)* / ed. Christian Baechler, Carole Fink. – Bern [etc.] : Peter Lang, cop. 1996. – S. 149-165.

511. **TRABA, Robert:** Jak pamiętać o klęsce Polaków w Prusach? / Robert Traba // *Gazeta Wyborcza*. – 2020, nr 160, dod. *Tygodnik Olsztyn*, s. 6-7.
II.

512. **TRABA, Robert:** Po co pamiętać o klęskach? / Robert Traba // *Mówią Wieki*. – 2020, nr 7, s. 6-10.

513. **TRABA, Robert:** „Pozostaniemy Niemcami” : plebiscyty 1920 roku jako symbol kształtujący tożsamość niemieckich mieszkańców Prus Wschodnich / Robert Traba. // W: *Kraina tysiąca granic : szkice o historii i pamięci* / Robert Traba. – Olsztyn : „Borussia”, 2003. – S. 117-129.

514. **TRABA, Robert:** Symbole i rytuały polityczne (3) : plebiscyty jako wschodniopruskie spełnienie idei „jedności z Macierzą” / Robert Traba // W: *Wschodniopruskość : tożsamość regionalna i narodowa w kulturze politycznej Niemiec* / Robert Traba ; Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Historii i Nauk Społecznych. Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk. – Poznań : PTPN ; Warszawa : PAN ISP, 2005. – S. 361-386.

Toż: *Symbole i rytuały polityczne (3) : plebiscyty jako wschodniopruskie spełnienie idei „jedności z Macierzą”* / Robert Traba // W: *Wschodniopruskość : tożsamość regionalna i narodowa w kulturze politycznej Niemiec* / Robert Traba. – Wyd. 2, niezmi. – Poznań : PTPN ; Warszawa : PAN ISP, 2006. – S. 361-386.

Toż: Symbole i rytuały polityczne (3) : plebiscyty jako wschodniopruskie spełnienie idei „jedności z Macierzą” / Robert Traba // W: *Wschodniopruskość : tożsamość regionalna i narodowa w kulturze politycznej Niemiec* / Robert Traba. – Wyd. 3, niem. – Olsztyn : Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa „Borussia”, 2007. – S. 361-386.

515. **TRABA, Robert:** „Wir bleiben deutsch” – Die Abstimmung 1920 als identitätsstiftendes Symbol für die deutsche Bevölkerung in Ostpreußen / Robert Traba // W: *Die Volksabstimmung 1920 Voraussetzungen, Verlauf und Folgen* / hrsg. von Bernhart Jähnig ; mit Beitr. von Sabine Bamberger-Stemmann [et al.]. – Marburg : N. G. Elwert, 2002. – S. 163-180.

516. **TRYNISZEWSKI, Eugeniusz:** Bezprawiem, gwałtem, oszustwem : w 50-lecie plebiscytu na Powiślu, Warmii i Mazurach / Eugeniusz Tryniszewski // *Wrocławski Tygodnik Kulturalny*. – 1970, nr 28, s. 5.

II.

517. **TRYNISZEWSKI, Eugeniusz:** Przed 50 laty na Warmii i Mazurach / Eugeniusz Tryniszewski // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 10, s. 3.

Nt. działalności Straży Mazurskiej.

518. **TRYNISZEWSKI, Eugeniusz:** Rząd i społeczeństwo wobec ziem północnych : u progu niepodległości / Eugeniusz Tryniszewski // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1978, nr 269, dod. *Słowo na Warmii*, nr 45, s. 11.

519. **TRZCIŃSKI, Ryszard:** „Das Ostpreussenblatt” o plebiscycie / R[yszard] Trzciniński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 33, s. 2.

520. **TYROLSKI, Ryszard:** Historia późółkłych stroniec „Głosu Lubawskiego” : wybrał... / Ryszard TYR[olski] // *Głos Olsztyński*. – 1970, nr 44, s. 6, 7.

II.

521. **TYROLSKI, Ryszard:** Wiec w Iławie : plebiscyt na Warmii i Mazurach / Ryszard Tyrolski // *Głos Olsztyński*. – 1970, nr 59, s. 5.

Wydarzenia z dnia 14 marca 1920 r.

522. **W stulecie** plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu // W: *Kalendarz Warmii i Mazur 2020* / [red. Wojciech Kujawski]. – Olsztyn : Wydawnictwo QMiKa, 2019. – S. 8-9.

II.

523. **WAKAR, Andrzej:** Falszywe karty : w pięćdziesiątą rocznicę plebiscytu mazurskiego / Andrzej Wakar // *Panorama Północy*. – 1970, nr 8, s. 6, 11.

524. **WAKAR, Andrzej:** Historia Giżycka 1340-1945 / Andrzej Wakar // W: *Giżycko : z dziejów miasta i okolic* / [kom. red. Irena Berentowicz et al.]. – Olsztyn : Pojezierze ; przy współudz. Urzędu Miejskiego w Giżycku, 1983. – S. 75-132.

Z treści: Plebiscyt, s. 123-126.

525. **WAKAR, Andrzej:** Inflacja i bezrobocie / Andrzej Wakar // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 96, s. 6.

Sytuacja społeczna na Warmii i Mazurach przed plebiscytem.

526. **WAKAR, Andrzej:** Kwestia mazurska na Działdowszczyźnie w latach 1919-1939 / Andrzej Wakar // *Warmia i Mazury*. – 1971, nr 4, s. 13-15.

II.

527. **WAKAR, Andrzej:** Listek figowy / Andrzej Wakar // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 79, s. 7.

Sytuacja polityczna na Warmii i Mazurach przed plebiscytem.

528. **WAKAR, Andrzej:** Między wojnami : „niebezpieczny teren” / Andrzej Wakar // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 24, s. 3.

Sytuacja społeczno-polityczna na Warmii i Mazurach przed plebiscytem.

529. **WAKAR, Andrzej:** Między wojnami / Andrzej Wakar // W: Sto lat walki o szkołę polską na Mazurach i Warmii / Andrzej Wakar ; Wojewódzki Komitet Frontu Narodowego w Olsztynie. – Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1955. – S. 43-53.

530. **WAKAR, Andrzej:** Niepokonani : między wojnami / Andrzej Wakar // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 114, s. 3.

Ruch polski po przegranych plebiscycie.

531. **WAKAR, Andrzej:** Niepowodzenie / Andrzej Wakar // *Panorama Północy*. – 1970, nr 12/13, s. 22.

II.

Działalność Komisji Alianckiej na terenie plebiscytowym.

532. **WAKAR, Andrzej:** Nierówne szanse / Andrzej Wakar // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 48, s. 6.

Sytuacja społeczno-polityczna na Warmii i Mazurach przed plebiscytem.

533. **WAKAR, Andrzej:** Olsztyn : praca zbiorowa. T. 1, 1353-1945 / Andrzej Wakar. – Olsztyn : Pojezierze, 1971. – 432 s. : il., faks., fot., m., pl., portr. ; 24 cm.

Bibliogr. s. 389-392. Indeksy.

Z treści: Warmińska Rada Ludowa. Przygotowanie do powstania. Komisja Carbona. Decyzje Rady Czterech, s. 303-307. – Sytuacja polityczna w przeddzień plebiscytu. Ustalenia Komisji Alianckiej, s. 308-314. – Niemieckie akcje przedplebiscytowe. Polskie przygotowania do plebiscytu. Plebiscyt, s. 314-323. – Po plebiscycie. Represje. Życie polskie w Olsztynie. Nowa fala germanizacji, s. 324-326.

Toż: Olsztyn : dzieje miasta / Andrzej Wakar. – [Olsztyn] : „Radio Wa-Ma”, [1997]. – ISBN 83-905634-0-1. – S. 180-197.

534. **WAKAR, Andrzej:** Ostatnie reduty / Andrzej Wakar // *Warmia i Mazury*. – 1985, nr 18, s. 1, 6, 7.

II.

535. **WAKAR, Andrzej:** Plebiscyt / Andrzej Wakar, Bolesław Wolski // W: Sześć wieków Olsztyna / Andrzej Wakar i Bolesław Wolski ; Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej. Wydział Kultury ; Wojewódzki Komitet Frontu Narodowego

w Olsztynie. – Olsztyn : [s.n.], 1956 (Olsztyn : Olsztyńskie Zakłady Graficzne). – S. 67-71.

536. **WAKAR, Andrzej:** Powiew rewolucji / Andrzej Wakar // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 50, s. 5.

Sytuacja społeczno-polityczna przed plebiscytem.

537. **WAKAR, Andrzej:** Pół wieku po plebiscycie : z dziejów walki o polskie głosy / Andrzej Wakar // *Słowo na Warmii*. – 1966, nr 34, s. 2.

538. **WAKAR, Andrzej:** Walka o polskie głosy / Andrzej Wakar // W: O polskości Warmii i Mazur w dawnych wiekach / Andrzej Wakar. – Olsztyn : Pojezierze, 1969. – S. 121-194.

539. **WAKAR, Andrzej:** Warmia i Wersal / Andrzej Wakar // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 62, s. 7.

Działalność Polskiej Rady Ludowej w Olsztynie w latach 1918-1920.

540. **WAKAR, Andrzej:** Zarys historyczny / Andrzej Wakar // W: Olecko : z dziejów miasta i powiatu / kom. red. Aleksander Chilecki [et al.]. – Olsztyn : Pojezierze, 1974. – S. 57-160.

Z treści: Plebiscyt, s. 147-152.

541. **WAKAR, Andrzej:** Zasady i szanse / Andrzej Wakar // *Panorama Północy*. – 1970, nr 7, s. 7.

542. **WALKUSZ, Jan:** Duchowieństwo katolickie Pomorza Nadwiślańskiego a proces kształtowania się II Rzeczypospolitej / Jan Walkusz // W: Polacy w Prusach Wschodnich i Zachodnich w latach 1918-1920 / red. Wojciech Zawadzki. – Pelplin : Wydawnictwo Bernardinum, 2019. – S. 190-209.

543. **WALLSCHLÄGER, H.:** Abstimmung im Kreis Lötzen 1920 / H. Wallschläger // W: Heimat Lötzen : Stadt und Land ; aus 22 Jahren Lötzener Heimatbriefe / [hrsg.: Kreisgemeinschaft Lötzen e.V. in der Landsmannschaft Ostpreußen]. Ausgew. von Kurt Gerber. – Neumünster : Kreisgemeinschaft Lötzen, 1978. – S. 34-35.

544. **WAPIŃSKI, Roman:** Ziemia sztumską pod panowaniem pruskim / Roman Wapiński // W: Ziemia sztumską / Waclaw Odyniec, Roman Wapiński, Kazimierz Podoski ; Towarzystwo Rozwoju Ziem Zachodnich Gdańsk. – Gdańsk : Wydawnictwo Morskie ; Sztum : na zlec. Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, 1968. – S. 85-120.

Treść: W okresie zaborów (1772-1918), s. 85-93. – W walce o narodowe i społeczne wyzwolenie (1918-1920), s. 94-100. – Po plebiscycie, s. 101-114.

545. **WĄDOŁOWSKA, Halina:** Organizacja działalności Związku Harcerstwa Polskiego na Warmii i Mazurach / Halina Wądołowska // W: Społeczno-wychowawcza działalność Związku Harcerstwa Polskiego na Warmii i Mazurach w latach 1919-1980 / Halina Wądołowska. – Olsztyn : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 1988. – S. 17-30.

546. **WEBER, Reinhold:** Die Abstimmung am 11. Juli 1920 / Reinhold Weber // W: Der Kreis Lyck : ein ostpreussisches Heimatbuch / zsgest. und erarb. im Auftr. der Kreisgemeinschaft Lyck von Reinhold Weber, unter Mitwirkung von Herbert Beckherrn [...]. – Leer : Gerhard Rautenberg, cop. 1981. – S. 207-216. – (Sudauen. Blätter zur Heimatgeschichte des Kreises Lyck ; 8)

Toż: Die Abstimmung am 11. Juli 1920 / Reinhold Weber // W: *Der Kreis Lyck : ein ostpreussisches Heimatbuch* / zsgest. und erarb. im Auftr. der Kreisgemeinschaft Lyck von Reinhold Weber, unter Mitwirkung von Herbert Beckherrn [...]. – 2., unveränd. Aufl. – Hohenwestedt (Holstein) : Broschat, 1995. – (Sudauen ; Folge 8). – S. 207-216.

547. **WENDT, Zygfryd:** Plebiscyt / Zygfryd Wendt // W: Katrynka : graniczna struga / Zygfryd Wendt. – Wyd. 2. – Kwidzyń : Agencja Reklamowo-Wydawnicza Siedem, 2006. – S. 163-212.

548. **WERNER, Gerhard:** Optionsurkunden und Verwaltungsvorschriften als Folgen des Versailler Friedensvertrages / Gerhard Werner // *Westpreußen-Jahrbuch*. – H. 52 (2002), s. 57-69.

Il.

549. **WESTPHAL, Günter:** Nachklang zur Volksabstimmung in Ostpreussen am 11. Juli 1920 / Günter Westphal // *Heimatjahrbuch*. – Nr 38 (2007), s. 36-40.

Il.

550. **WĘGŁOWSKI, Adam:** Bez cudu na Powiślu : jak II Rzeczypospolita przegrała walkę o północną granicę / Adam Węglowski // *Tygodnik Powszechny*. – 2010, nr 28, s. 28-29.

551. **WIERGOWSKI, Grzegorz:** Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu 1920 [Dokument elektroniczny] : materiały dydaktyczne. Cz. 1-4 / Grzegorz Wiergowski // *Kajet*. – 2018, nr 3, s. 5-7 ; nr 4, s. 11-13 ; 2019, nr 1, s. 8-11 ; nr 2, s. 13-16.

Il.

Rec.: Recenzja wydawnicza pracy Grzegorza Wiergowskiego – Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu 1920. Materiały dydaktyczne / Anastazy Nadolny // *Kajet*. – 2018, nr 3 (119), s. 5.

552. **WIES:** Ośrodek polskich tradycji / WIES // *Gazeta Olsztyńska*. – 1971, nr 50, s. 3.

Mieszkańcy wsi Burdąg w powiecie szczycieńskim w okresie plebiscytu.

553. **WIŁUN, Andrzej:** Od bitwy pod Grunwaldem do plebiscytu w 1920 roku. Cz. 2-3 / Andrzej Wiłun // *Schody Kawowe*. – 2017, nr 4, s. 19-22 ; 2018, nr 1, s. 20-22.

Il., mapy.

Dot. ludności Warmii i Mazur oraz wydarzeń bezpośrednio poprzedzających plebiscyt.

554. **WIRSKI, Zbigniew:** Nauka płynąca z historii : w 60-lecie plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu / Zbigniew Wirski // *Za Wolność i Lud*. – 1980, nr 28, s. 12.

555. **WIRSKI, Zbigniew:** Przegrany plebiscyt : kartka z kalendarza / Zbigniew Wirski // *Dziennik Ludowy (wyd. C)*. – 1982, nr 161, s. 4.

556. **WIŚNIEWSKI, Bogumił:** Plebiscytowe drogi / Bogumił Wiśniewski // *Prowincja (Sztum)*. – 2018, nr 3, s. 69-76.

557. **WIŚNIEWSKI, Jan:** Polskość i plebiscyt na Powiślu ze szczególnym uwzględnieniem roli duchowieństwa katolickiego / Jan Wiśniewski // *Studia Pelplińskie*. – T. 21/22 (1990/1991) [druk 1994], s. 217-223.

558. **WIŚNIEWSKI, Jan:** Wpływ księży Dekanatu sztumskiego na proces utrwalania polskości katolicyzmu na terenie Powiśla w latach 1919-1920 / Jan Wiśniewski // *Studia Elbląskie*. – T. 19 (2018), s. 107-118.

Tab. – Bibliogr. – Streszcz. w jęz. pol., ang., niem.

559. **WOJCIECHOWSKI, Mieczysław:** Problem wytyczenia granicy państwowej, przygotowania do plebiscytu na Powiślu i Warmii / Mieczysław Wojciechowski // *W: Powrót Pomorza do Polski : 1918-1920 / Mieczysław Wojciechowski*. – Warszawa ; Poznań : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1981. – S. 171-175.

560. **WOLSKI, Bolesław:** O plebiscycie : listy / Bolesław Wolski // *Gazeta Wyborcza*. – 2003, nr 162, dod. *Olsztyn*, s. 4.

Nawiąz. do art.: Niemiecka przewaga / Stanisław Achremczyk ; rozm. Marcin Wakar // *Gazeta Wyborcza*. – 2003, nr 160, dod. *Olsztyn*, s. 2.

561. **WORGITZKI, Max:** Volksabstimmung und Heimatbewegung in Süd-Ostpreußen / Max Worgitzki // *Ortelburger Heimatbote 2010*. – Bd. 47 (2010), s. 110-113.

II.

562. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Das Recht zur Selbstbestimmung oder die Festigung der staatlichen Souveränität : die ostpreußischen Plebiszite 1920 / Wojciech Wrzesiński // *W: Die Volksabstimmung 1920 Voraussetzungen, Verlauf und Folgen / hrsg. von Bernhart Jähmig ; mit Beitr. von Sabine Bamberger-Stemmann [et al.]*. – Marburg : N. G. Elwert, 2002. – S. 11-26.

563. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** „Gazeta Olsztyńska” 1918-1939 / Wojciech Wrzesiński. // *W: „Gazeta Olsztyńska” w latach 1886-1939 / Andrzej Wakar, Wojciech Wrzesiński*. – Olsztyn : Pojezierze, 1986. – S. 189-494.

Z treści: W okresie plebiscytu, s. 206-225.

564. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Kwestia mazurska na Działdowszczyźnie w latach 1920-1939 / Wojciech Wrzesiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1959, nr 3, s. 263-291.

565. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Między II Rzeczpospolitą a Republiką Weimarską : (z badań nad dziejami Prus Wschodnich w latach 1919-1932) / Wojciech Wrzesiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1966, nr 2, s. 249-298.

Streszcz. ang.

566. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Oblicze ideowo-polityczne „Gazety Olsztyńskiej” w latach 1920-1939 / Wojciech Wrzesiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1960, nr 2, s. 167-212.

567. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Odrodzenie państwa polskiego w 1918 roku a problem Prus Wschodnich / Wojciech Wrzesiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1969, nr 3, s. 347-384.

568. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Odrodzenie ruchu polskiego na Warmii, Mazurach i Powiślu po plebiscycie (1920-1923) / Wojciech Wrzesiński // *Rocznik Olsztyński*. – T. 4 (1961/1962), s. 105-134.

569. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Odrodzenie ruchu polskiego na Warmii, Mazurach i Powiślu po plebiscycie / Wojciech Wrzesiński // W: *Ruch polski na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1920-1939* / Wojciech Wrzesiński. – Poznań : Instytut Zachodni, 1963. – S. 41-108.

Toż: Odrodzenie ruchu polskiego na Warmii, Mazurach i Powiślu po plebiscycie / Wojciech Wrzesiński // W: *Ruch polski na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1920-1939* / Wojciech Wrzesiński ; Stacja Naukowa Polskiego Towarzystwa Historycznego (Instytut Mazurski) w Olsztynie. – Wyd. 2 uzup. i zm. - Olsztyn, 1973. – S. 32-81.

570. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Okres międzywojenny / Wojciech Wrzesiński // W: *Działdowo* / red. Wanda Korycka. – Olsztyn : Pojezierze, 1966. – S. 173-220.

571. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Olsztyn w latach 1918-1945 / Wojciech Wrzesiński // W: *Olsztyn 1353-2003* / praca zbiorowa pod red. Stanisława Achremczyka i Władysława Ogrodzińskiego ; Ośrodek Badań Naukowych i Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2003. – S. 292-401.

Z treści: Plebiscyt, s. 300-323.

572. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Oskarżeni o zdradę stanu / Wojciech Wrzesiński // *Olsztyński Kalendarz*. – 1970, s. 163-165.

Nt. konferencji pokojowej w Paryżu w 1919 r. oraz postulatów przedstawionych przez Bogumiła Linke oraz Adama i Józefa Zapatków.

573. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Plebiscyty na Warmii, Mazurach i Powiślu / Wojciech Wrzesiński // W: *Dzieje Warmii i Mazur w zarysie. Tom 2, Od 1871 do 1975* / aut. Tadeusz Filipkowski [i in.] ; red. nauk. Tadeusz Filipkowski. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1983. – S. 121-133.

574. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Plebiscyty olsztyński i kwidzyński / Wojciech Wrzesiński // W: *Warmia i Mazury : zarys dziejów* / aut. oprac. Stanisław Achremczyk [i in.] ; red. Bohdan Łukaszewicz. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego, 1985. – S. 520-533.

575. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Polacy na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1920-1939 / Wojciech Wrzesiński // *Warmia i Mazury*. – 1962, nr 11, s. 11-12.

576. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Polityka kleru katolickiego wobec ludności etnicznie polskiej na Warmii i Powiślu w latach 1920-1939 / Wojciech Wrzesiński // *Studia z Dziejów Kościoła Katolickiego*. – T. 2, nr 1 (1962), s. 67-122.

577. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Polska Partia Socjalistyczna wobec problemu niemieckiego w okresie kształtowania granicy polsko-niemieckiej (1919-1921) / Wojciech Wrzesiński // *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*. – 1976, nr 2, s. 343-354.
Streszcz. niem.

578. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Prawo do samostanowienia czy utrwalenie suwerenności państwowej? : plebiscyty wschodniopruskie 1920 roku / Wojciech Wrzesiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 2000, nr 4, s. 617-627.

Toż: Prawo do samostanowienia, czy utrwalenie suwerenności państwowej : plebiscyty wschodniopruskie 1920 roku / Wojciech Wrzesiński // *W: Między Królewcem, Warszawą, Berlinem a Londynem : studia i szkice z dziejów XX wieku* / Wojciech Wrzesiński. – Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, 2002. – S. 263-272.

579. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Problemy świadomości narodowej ludności polskiej na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1920-1939 / Wojciech Wrzesiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1962, nr 1, s. 94-142.

Toż nadb.: Problemy świadomości narodowej ludności polskiej na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1920-1939 / Wojciech Wrzesiński ; Stacja Naukowa Polskiego Towarzystwa Historycznego (Instytut Mazurski) w Olsztynie. – Olsztyn : Instytut Mazurski, 1962. – S. [1], 94-142 ; 23 cm.

580. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Prusy Wschodnie czy Polska? (1918-1920) / Wojciech Wrzesiński // *W: Warmia i Mazury w polskiej myśli politycznej 1864-1945* / Wojciech Wrzesiński ; Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1984. – S. 189-254.

581. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Prusy Wschodnie czy Polska? (1918-1920) / Wojciech Wrzesiński // *W: Prusy Wschodnie w polskiej myśli politycznej w latach 1864-1945* / Wojciech Wrzesiński. – Olsztyn : Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego : OBN, 1994. – S. 173-222.

582. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Przed plebiscytami / Wojciech Wrzesiński // *W: Warmia i Mazury : zarys dziejów* / aut. oprac. Stanisław Achremczyk [i in.] ; red. Bohdan Łukaszewicz. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego, 1985. – S. 507-519.

583. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Rola i znaczenie ludności polskiej w życiu Prus Wschodnich w latach 1920-1939 / Wojciech Wrzesiński // *Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego. Uniwersytet Gdański. Historia*. – 1975, nr 4, s. 21-33.

Streszcz. ang., franc.

Rec.: Bohdan Koziełło-Poklewski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1976, nr 2, s. 286-289.

584. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Ruch polski na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1920-1933 / Wojciech Wrzesiński // *W: Warmia i Mazury : zarys dziejów* / aut. oprac. Stanisław Achremczyk [i in.] ; red. Bohdan Łukaszewicz. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego, 1985. – S. 564-586.

585. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Spory historyczne wokół Prus Wschodnich w latach 1920-1939 / Wojciech Wrzesiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1985, nr 3/4, s. 295-311.

586. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Uwagi Stanisława Srokowskiego o problemie polskim w Prusach Wschodnich w 1921 roku / Wojciech Wrzesiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1978, nr 4, s. 495-520.

587. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Warmia znaku Rodła / Wojciech Wrzesiński // W: *Szkice olsztyńskie / praca zbiorowa pod red. Janusza Jasińskiego*. – Olsztyn : Pojezierze, 1967. – S. 269-297.

Il., tab.

588. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Wokół dziejów Prus Wschodnich w okresie międzywojennym w historiografii polskiej i niemieckiej / Wojciech Wrzesiński // W: *Stosunki polsko-niemieckie w historiografii : studia z dziejów historiografii polskiej i niemieckiej. Cz. 3 / pod red. Jerzego Krasuskiego, Gerarda Labudy, Antoniego Władysława Walczaka*. – Poznań : Instytut Zachodni, 1991 (Pozn. : UAM). – S. 174-227.

589. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Wrzenie rewolucyjne w Prusach Wschodnich w latach 1918-1920 / Wojciech Wrzesiński // *Zapiski Historyczne*. – 1958/1959, z. 2/3, s. 133-192.

590. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Z problematyki ruchu rewolucyjnego na Warmii i Mazurach w latach 1918-1919 / Wojciech Wrzesiński, Tadeusz Grygier // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1958, nr 1, s. 3-32.

Nt. sytuacji przedplebiscytowej.

591. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Z zagadnień polityki Rzeczypospolitej wobec Prus Wschodnich w latach 1920-1928 / Wojciech Wrzesiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1965, nr 3, s. 451-470.

592. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Zagadnienie Prus Wschodnich w polskiej myśli politycznej w latach 1920-1939 / Wojciech Wrzesiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1970, nr 3, s. 391-426.

Streszcz. ang.

593. **WYSZCZELSKI, Lech:** Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu / Lech Wyszczelski // *Wojsko i Wychowanie*. – 1995, z. 7, s. 48-52.

594. **WYSZCZELSKI, Lech:** Warmia, Mazury i Powiśle w koncepcji przynależności państwowej podczas obrad konferencji paryskiej w 1919 roku / Lech Wyszczelski // W: *Plebiscyty jako metoda rozwiązywania konfliktów międzynarodowych : w 90. rocznicę plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu / pod red. Stanisława Achremczyka*. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2010. – S. 7-34.

595. **WYŻLIC, Tomasz:** Niemieckie obawy przed zagrożeniem Prus Wschodnich w 1920 roku / Tomasz Wyżlic // *Rocznik Mazurski*. – T. 18 (2014), s. 29-34.

Tab.

596. **ZALESKI-EJGIERD, A.:** Mazury należą się Polsce / A. Zaleski-Ejgierd // *Krajobrazy*. – 1983, nr 29, s. 4-5 ; nr 30, s. 3-5, 10.

II.

597. **ZAREMBA, Janusz:** W 80. rocznicę plebiscytu na Powiślu / Janusz Zaremba // *Jantarowe Szlaki*. – 2001, nr 3, s. 41-44.

598. **ZENDEROWSKI, Wojciech:** Barczewo : w 100. rocznicę plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu / Wojciech Zenderowski // *Wiadomości Barczewskie*. – 2020, nr 5, s. 10-11.

599. **ZIENKIEWICZ, Tadeusz:** „Gazeta Polska dla Powiatów Nadwiślańskich” / Tadeusz Zienkiewicz // *Wiadomości Elbląskie*. – 1986, nr 26, 31, 35, s. 9.

Organ Warmińskiego Komitetu Plebiscytowego w Kwidzynie 1920-1921.

600. **ZIENTARA-MALEWSKA, Maria:** Plebiscyt i powstanie organizacji polskich / Maria Zientara-Malewska // W: *Księża ziemi warmińskiej* / Maria Zientara-Malewska ; red. Stanisław Jan Rostworowski. – Warszawa : Wydawnictwo Novum : Ars Christiana, 1973. – S. 13-15.

601. **ZIENTARA-MALEWSKA, Maria:** Walka o polskość Warmii / Maria Zientara-Malewska // W: *Warmio moja miła* / Maria Zientara-Malewska. – Warszawa : Pax, 1959. – S. 37-74.

602. **Związek** Polaków w Niemczech na Warmii, Mazurach i Powiślu / [oprac.] Wojciech Wrzesiński ; Zarząd Wojewódzki Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich w Olsztynie. – Olsztyn : [s.n.], 1962. – 25, [1] s. ; 30 cm.

603. **ŻARYN, Jan:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach z perspektywy Sejmu Ustawodawczego / Jan Żaryn // W: *Polacy w Prusach Wschodnich i Zachodnich w latach 1918-1920* / red. Wojciech Zawadzki. – Pelplin : Wydawnictwo Bernardinum, 2019. – S. 237-250.

604. **ŻĘGOTA, Krzysztof:** O kształt granic odrodzonej Rzeczypospolitej : Narodowa Demokracja wobec plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu / Krzysztof Żęgota // W: *Polska i Polacy 1918-2018 : przemiany polityczne, społeczne, ekonomiczne i kulturowe* / [redakcja naukowa Teresa Astramowicz-Leyk, Yarina Turchyn, Waldemar Tomaszewski, Krzysztof Żęgota]. – Olsztyn : Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, 2018. – S. 67-82.

Bibliogr. s. 81-82. – Streszcz. ang.

605. **ŻUR, Leon:** Rocznica plebiscytu : za Polską oddano aż 9 głosów / Leon Żur // *Tydzień Giżycki*. – 2002, nr 4, s. 7.

II.

Dot. głównie Giżycka.

606. **ŻUR, Leon:** Rok 1920 – tak było : sprawa mazurska w okresie plebiscytu / Leon Żur // *Krajobrazy*. – 1984, nr 28, s. 8-9.

II.

— **ŻYLUK, Damian :** Działalność plebiscytowa księży Antoniego Ludwiczaka i Wacława Osińskiego na tle propagandy niemieckiej na Warmii i Mazurach w latach 1918-1920 = poz. 941

607. **ŻYTYNIEC, Rafał:** Prusy Wschodnie czy Polska? : plebiscyt / Rafał Żytniec // W: *Ełk na tyłach historii czy w centrum nowoczesności?* / tekst Rafał Żytniec ; graf. Janusz Pilecki. – Ełk : Muzeum Historyczne, cop. 2014. – S. 53-57.

608. **ŻYTYNIEC, Rafał:** Walka o duszę ludu warmińsko-mazurskiego / Rafał Żytniec // *Mówią Wieki*. – 2020, nr 7, s. 16-20.

609. **100-lecie** odzyskania przez Polskę niepodległości // W: *Kalendarz Warmii i Mazur 2018* / [red. Wojciech Kujawski]. – Olsztyn : Wydawnictwo QMiKa, 2017. – S. 6-7.

II.

M.in. nt. dążeń niepodległościowych polskojęzycznej ludności Prus Wschodnich oraz plebiscytu.

610. **11 lipca** 1920 roku : kartka z kalendarza. // *Gazeta Olsztyńska*. – 1995, nr 132, s. 5.

611. **80 rocznica** Związku Polaków w Niemczech / [red. Sylwia Kawka-Tatara, Andrzej Lubiński, Henryk Michalik]. – Sztum : Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej ; Kwidzyń : Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, 2002. – 121 s. : il. ; 21 cm.

Passim.

ISBN 83-914574-1-9

BIOGRAFIE I WSPOMNIENIA

612. **A. B.:** Zapomniany działacz plebiscytowy, Franciszek Anielski / A. B. // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1958, nr 36, s. 5.

613. **ACHREMCZYK, Stanisław:** Olsztyn Stanisława i Tadeusza Nowakowskich / Stanisław Achremczyk // W: *Tadeusz Nowakowski 1917-1996 : olsztynianin z urodzenia* / red. Jerzy Kielbik. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2018. – S. 9-51.

M.in. nt. działalności Stanisława Nowakowskiego w okresie plebiscytowym.

614. **ADAMCZYK, Zdzisław:** Stefana Żeromskiego i Jana Kasprowicza wyprawa na Powiśle, Warmię i Mazury w maju 1920 roku / Zdzisław Adamczyk // W: „*Jak się z wami zrosło moje życie*” : prace dedykowane profesorowi Romanowi Lothowi /

pod red. Beaty Dorosz i Pawła Kądzeli. – Warszawa : Instytut Badań Literackich PAN. Wydawnictwo, 2011. – S. 98-111.

615. **ALEKSANDROWICZ, Walenty**: Pastor Bursche, obrońca praw polskich na Warmii / Walenty Aleksandrowicz // *Kalendarz Mazur i Warmii*. – 1960, s. 241-243.

Bp Juliusz Bursche, zwierzchnik przedwojennego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce.

616. **ALEKSANDROWICZ, Walenty**: Wspomnienie o dr. Feliksie Morawskim / W[alenty] Aleksandrowicz // *Słowo na Warmii*. – 1968, nr 6, s. 1.

Lekarz, działacz oświatowy i plebiscytowy.

617. **(B.P.)**: Pamięci ks. Walentego Barczewskiego / (B.P.) // *Słowo na Warmii*. – 1968, nr 23, s. 1.

Portr.

618. **BABICZ, Antoni**: Był rok 1920 / Antoni Babicz // *Warmia i Mazury*. – 1961, nr 7/8, s. 7-8.

Relacja Władysława Licznarskiego o przebiegu plebiscytu w Ostródzie.

619. **BACZEWSKI, Jan**: Plebiscyt / Jan Baczewski // W: *Wspomnienia Warmiaka* / Jan Baczewski. – Warszawa : Czytelnik, 1961. – S. 31-102.

Toż fragm.: *Wspomnienia plebiscytowców* / Jan Baczewski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1980, nr 150, s. 4.

620. **BAR, Józef**: obrońca polskości Mazur i Warmii / Józef Bar // *Słowo na Warmii*. – 1962, nr 3, s. 4.

Stefan Żeromski wobec plebiscytu.

621. **BARTNIKOWSKA, Bogumiła**: Smętek tu nie powróci / Bogumiła Bartnikowska // *Wiadomości Elbląskie*. – 1987, nr 44, s. 8.

Nt. biografii Gertrudy Bukowskiej z Kwidzyna.

622. **BARTNOWSKI, S.**: Kasprowicz i Żeromski w czasie plebiscytu / S. Bartnowski // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1970, nr 8, s. 3.

623. **BAUCHROWICZ-KŁODZIŃSKA, Magdalena**: Niepodległość w poglądach i działalności Adama Chętnika / Magdalena Bauchrowicz-Kłodzińska // W: *Niepodległość w poglądach, działalności i pamięci polskich elit kraju i regionu łódzkiego : materiały z IV Spotkania Pokoleń w Kręgu Kultury Ziemiańskiej, Drozdowo, 14 września 2018 roku* / [red. nauk. Maria Bauchrowicz-Tocka] ; Muzeum Przyrody w Drozdowie, Fundacja Sztuk i Dialogu. – Drozdowo : Muzeum Przyrody w Drozdowie ; Jedwabne : Fundacja Sztuk i Dialogu, 2019. – S. 117-135.

Bibliogr. s. 132-134.

624. **BIELAWSKA, Halina**: Symboliczny grób Walentego Habandta : Walenty Habandt – życiorys / Halina Bielawska, Włodzimierz Budny // *Tygodnik Szczytno*. – 2020, nr 28, s. 14.

Biografia działacza plebiscytowego.

625. **BIELECKI, Waław:** Sztumski koncert plebiscytowy Feliksa Nowowiejskiego / Waław Bielecki. // W: Z dziejów Sztumu i okolic : referaty wygłoszone 16 września 1996 roku na sesji popularnonaukowej związanej z 580 rocznicą nadania miastu przywileju lokacyjnego. Cz. 1. – Sztum : Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, 1997. – S. 57-62.

Wydarzenie z 9 maja 1920 roku.

626. **BIELECKI, Waław:** Sztumski koncert plebiscytowy Feliksa Nowowiejskiego / Waław Bielecki // *Prowincja (Sztum)*. – 2010, nr 1, s. 139-146.

Bibliogr.

627. **BIERNATOWSKI, Franciszek:** Wspomnienia plebiscytowe / Franciszek Biernatowski // *Słowo na Warmii*. – 1961, nr 2, s. 2 ; nr 6, s. 5 ; nr 7, s. 2.

628. **BIERNATOWSKI, Karol:** Moje wspomnienia z okresu plebiscytu na Warmii i Mazurach / Karol Biernatowski // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1960, nr 36, s. 2 ; nr 39, s. 3 ; nr 40, s. 2, 7.

629. **BIEWER, Ludwig:** Die Lage Ostpreußens 1918 und 1919 : Gedanken des Diplomaten Rudolf Nadolny zur politischen Gliederung des Deutschen Reiches / Ludwig Biewer // *Preußenland*. – Bd. 22, H. 4 (1984), s. 53-60.

630. **BOEHM, Jan:** Koncerty plebiscytowe Feliksa Nowowiejskiego w 1919 i 1920 roku / Jan Boehm // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1969, nr 2, s. 131-157.

Streszcz. ang.

631. **BOENIGK, Jan:** Minęły wieki, a myśmy ostali : wspomnienia / Jan Boenigk ; [wstęp Zygmunt Lietz]. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1957. – 304, [3] s. : il., mapa ; 21 cm.

Toż: Minęły wieki, a myśmy ostali / Jan Boenigk. – Wyd. 2 popr. i uzup. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1971.

Toż fragm.: Minęły wieki, a myśmy ostali / Jan Boenigk // W: *Pamiętniki Polaków 1918-1978 : antologia pamiętnikarstwa polskiego. T. 1, Druga Rzeczpospolita 1918-1939* / wstęp Józef Chałasiński, Jan Szczepański ; wybór i oprac. Bronisław Gołębiowski, Mieczysław Grad, Franciszek Jakubczak. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1982. – S. 104-110.

Rec.: Cieślak Tadeusz // *Przegląd Zachodni*. – 1958, nr 3, s. 197-199.

Rec.: Kurkiewicz Władysław // *Orka*. – 1958, nr 7, s. 5.

Rec.: Pamiętnik Jana Boenigka // *Warmia i Mazury*. – 1958, nr 9, s. 4.

Rec.: Martuszewski Edward // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1958, nr 1, s. 70-72.

Rec.: Ze wspomnień nauczyciela / Wach Władysław // *Głos Nauczycielski*. – 1958, nr 2, s. 4.

Rec.: Wierni polskości / Jacek Kornacki // *Pamiętnikarstwo Polskie*. – 1972, nr 1, s. 190-191.

Rec.: Tadeusz Swat // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1973, nr 4, s. 552-553.

Rec.: Anna Wolf-Powęska // *Przegląd Zachodni*. – 1972, nr 2, s. 440-442.

632. **BOENIGK, Jan:** Nominacja : fragment / Jan Boenigk // *Warmia i Mazury*. – 1980, nr 7, s. 2-4.

Wspomnienia dot. udziału Jana Baczewskiego w plebiscycie.

633. **BOENIGK, Jan:** Prawda o Barczu / Jan Boenigk // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 144, s. 3, 5.

II.

Dot. Franciszka Barcza.

634. **(BOR):** Ewald Lodwich : ludzie na szańcu / (bor) // *Słowo na Warmii*. – 1969, nr 22, s. 2.

Pastor, nauczyciel, działacz mazurski związany z Działdowem.

635. **BOROWSKI, Antoni:** Krótkie życie agitatora : ludzie plebiscytu / A[ntoni] Borowski // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 11, s. 2.

II.

Bolesław Rożentalski.

636. **BORZYSZKOWSKI, Józef:** Alfons Mańkowski (1870-1941) ksiądz, działacz społeczno-narodowy, historyk Pomorza / Józef Borzyszkowski // W: Ludzie Pomorza lat 1920-1939 : szkice biograficzne. – Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1977. – S. 50-55.

Działacz plebiscytowy, członek Powiatowej Rady Ludowej w Lubawie.

637. **BROKOWSKA, Beata:** Mój pradziadek głosował za Polską / Beata Brokowska // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 157, dod. *Plebiscyt 1920 na Warmii, Mazurach i Powiślu*, s. [1].

Wspomnienia mieszkańca Dywit nt. działacza plebiscytowego Jana Kuspiela.

638. **BROKOWSKA, Beata:** Odważny ze sztandarem z orłem / Beata Brokowska // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 157, dod. *Plebiscyt 1920 na Warmii, Mazurach i Powiślu*, s. 3.

Nt. biografii działacza warmińskiego Andrzeja Samulowskiego.

639. **BRYLIŃSKI, Janusz:** Podróż do Paryża / Janusz Bryliński // *Panorama Północy*. – 1969, nr 51, s. 3, 6-7.

II.

Dot. delegatów z Mazur na kongres pokojowy w marcu 1919 r.: Bogumiła Linki, Józefa Zapatki i Adama Zapatki.

640. **BRZozowski, Stanisław:** Kiedy byłem małym szurkiem : między Prusami a Polską / Stanisław Brzozowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2000, nr 169, dod. *Magazyn*, s. 8.

II.

Walter Późny, świadek plebiscytu.

641. **BS:** Gościł u siebie Melchiora Wańkowicza / bs // *Gazeta Olsztyńska*. – 2018, nr 61, s. 12. – (100 Twarzy Niepodległej 1918-2018)

II.

Biogram Kazimierza Donimirskiego – prezesa Warmińskiego Komitetu Plebiscytowego oraz działacza społecznego związanego z Powiślem.

642. **BS:** Łatwiej kamienie w zębach mleć, niż mówić po niemiecku / bs // *Gazeta Olsztyńska*. – 2018, nr 124, s. 11. – (100 Twarzy Niepodległej 1918-2018)

II.

Dzieje rodziny Leyk zaangażowanej w działania plebiscytowe na Mazurach.

643. **BS:** Pasjonowała go geografia ziem polskich / bs // *Gazeta Olsztyńska*. – 2018, nr 129, s. 12. – (100 Twarzy Niepodległej 1918-2018)

II.

Biografia Gustawa Leydinga, społecznika zaangażowanego w działania plebiscytowe na Mazurach.

644. **BS:** Prosimy, aby nas, ewangelików polskich, złączono / bs // *Gazeta Olsztyńska*. – 2018, nr 49, s. 11. – (100 Twarzy Niepodległej 1918-2018)

II.

Historia bpa Juliusza Bursche.

645. **BS:** Stanowisko rządu wobec plebiscytu nie było stanowcze / bs // *Gazeta Olsztyńska*. – 2018, nr 78, s. 10. – (100 Twarzy Niepodległej 1918-2018)

II.

Biogram Władysława Herza – działacza plebiscytowego, członka Komitetu Mazurskiego.

646. **BS:** Uważał, że Warszawa powinna pomóc Warmii / bs, bb // *Gazeta Olsztyńska*. – 2018, nr 142, s. 10. – (100 Twarzy Niepodległej 1918-2018)

II.

Biogram księdza Antoniego Ludwiczaka, przewodniczącego Warmińskiego Komitetu Plebiscytowego.

647. **BUCHOLSKI, Krzysztof:** Jego życiem była Polska / Krzysztof Bucholski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 18, s. 10.

II.

Życie i działalność ks. Gustawa Działowskiego. Działalność społeczna i plebiscytowa w Turowie w gm. Kozłowo.

648. **BUCHOLSKI, Krzysztof:** Świetny wynik dzięki księdzu Działowskiemu / Krzysztof Bucholski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 157, dod. *Plebiscyt 1920 na Warmii, Mazurach i Powiślu*, s. 6.

649. **BUDYŚ, Przemysław:** Wybrane koncerty plebiscytowe Feliksa i Rudolfa Nowowiejskich / Przemysław Budyś // *Schody Kawowe*. – 2012, nr 4, s. 10-14.

650. **BURSCHE, Julius:** Aufruf: Masurische Brüder (Bracia Mazury) / Julius Bursche // *Ortelsburger Heimatbote 2010*. – Bd. 47 (2010), s. 114-115.

II.

Odezwa biskupa Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego.

651. **(CH):** Augustyn Klimek nie żyje / (Ch) // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1982, nr 151, dod. *Słowo na Warmii*, nr 6, s. 11.

Działacz plebiscytowy, kierownik szkoły polskiej w Gietrzwałdzie i Worytach.

652. **CHŁOSTA, Jan:** Byli bohaterami Niepodległej / Jan Chłosta ; rozm. Beata Brokowska // *Gazeta Olsztyńska*. – 2019, nr 2, s. 8-9. – (100 Twarzy Niepodległej 1918-2018)

II.

Rozmowa z olsztyńskim historykiem nt. losów lokalnych działaczy społecznych.

653. **CHŁOSTA, Jan:** Fragment jednego życia : za Polską czy za Prusami / Jan Chłosta // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 5, s. 1.

Portr.

Działalność Bernarda Szulca.

654. **CHŁOSTA, Jan:** „Jaki to jest orzeł ze mnie...” / Jan Chłosta // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 12, s. 3.

Portr.

Udział Teodora Kołakowskiego z Ramsowa w akcji plebiscytowej.

655. **CHŁOSTA, Jan:** Losy działaczy plebiscytowych / Jan Chłosta // *Posłaniec Warmiński*. – 2000, nr 13/14, s. 13.

656. **CHŁOSTA, Jan:** Nowowiejski twórcą „Hymnu Warmińskiego” / Jan Chłosta // *Posłaniec Warmiński*. – 2009, nr 16/17, s. 52-53.

II.

Nt. przedplebiscytowych koncertów w Olsztynie oraz historii powstania pieśni „O Warmio moja miła”.

657. **CHŁOSTA, Jan:** Olsztyńskie lata Nowakowskiego / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 77, s. 12.

II.

Działalność Stanisława Nowakowskiego.

658. **CHŁOSTA, Jan:** Paweł Turowski (1892-1978) / Jan Chłosta // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1978, nr 2, s. 338-341.

659. **CHŁOSTA, Jan:** Początki działalności publicznej / Jan Chłosta // W: Seweryn Pieniężny : 1890-1940 : redaktor i wydawca spod znaku Rodła / Jan Chłosta. – Olsztyn : Pojezierze, 1980. – S. 35-47.

M.in. nt. roli „Gazety Olsztyńskiej” w okresie plebiscytu.

660. **CHŁOSTA, Jan:** Stanisław Nowakowski, redaktor „Gazety Olsztyńskiej”, ojciec Tadeusza / Jan Chłosta // W: Tadeusz Nowakowski 1917-1996 : olsztynianin z urodzenia / red. Jerzy Kiełbik. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2018. – S. 53-73.

661. **CHŁOSTA, Jan:** Wokół spraw warmińskich : rzecz o redaktorach „Gazety Olsztyńskiej” : (1886-1939) / Jan Chłosta. – Warszawa : Pax, 1986. – 81 s., [4] s. tabl. : fot., portr. ; 20 cm.

Bibliogr. s. 76-78. Indeks.

Biografie Seweryna Pieniężnego, Jana Liszewskiego, Kazimierza Jaroszyka.

ISBN 83-211-0761-3

662. **CHŁOSTA, Jan:** Wspomnienia Warmiaków : 11 lipca przed stu laty / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 157, dod. *Plebiscyt 1920 na Warmii, Mazurach i Powiślu*, s. 4-5.

Zawiera relacje: Jana Baczewskiego, Marii Zientary-Malewskiej, Michała Lengowskiego, Klemensa Frenszkowskiego, Antoniego Ludwiczaka, Pawła Sowy.

— CHŁOSTA-ZIELONKA, Joanna : Affects in autobiographical accounts and poetic statements about the Plebiscite in Warmia, Mazury and Powiśle in 1920 = poz. 1049

663. **CHOJNOWSKI, Zbigniew:** Bieg życia Alojzego Śliwy : (przyczynek do biografii działacza warmińsko-polskiego) / Zbigniew Chojnowski // *Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego*. – Nr 28 (2014), s. 51-60.

664. **CHOJNOWSKI, Zbigniew:** Wokół plebiscytu / Zbigniew Chojnowski // W: Michał Kajka – poeta mazurski / Zbigniew Chojnowski. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych, 1992. – S. 29-31.

665. **CZUKA, Maria:** Zapominaliśmy o strachu... : (plebiscytowe wspomnienia) / Maria Czuka // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 37, s. 2.

II.

666. **CZYGAN, Sabine:** Erinnerung an die Volksabstimmung am 11. Juli 1920 / Sabine Czygan // *Treuburger Heimatbrief*. – H. 39 (2000), s. 9-18.

II.

667. **DONIMIRSKA, Maria:** Bóg dał nam czas próby : wspomnienia z lat 1918-1935 / Maria Donimirska ; wstępem i przypisami opatrzył Andrzej Lubiński. – Sztum : Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, 2012. – 126, [2] s., [16] s. tabl. : il. kolor. ; 21 cm. – (Biblioteczka Towarzystwa Miłośników Ziemi Sztumskiej ; t. 9)

Rec.: Józef Borzyszkowski // *Acta Cassubiana*. – T. 14 (2012), s. 340-343.

— DRAMIŃSKI, Andrzej : Dom, w którym byli sobą i u siebie = poz. 162

668. **DROBNY, Władysław:** Jan Baczewski / Władysław Drobny // *Nowa Szkoła*. – 1959, nr 11, s. 29-30.

669. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Byli trzej bracia... : śladami przeszłości / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1977, nr 85, s. 1, 5.

II.

Nt. działalności Franciszka, Antoniego i Maksymiliana Modrzejewskich z Glaznot.

670. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Całe życie – jednej sprawie : śladami przeszłości / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1977, nr 188, s. 1.

II.

Życie i działalność Józefa Wydorskiego.

671. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Hotel Zawiślewskich w Szczytnie / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1978, nr 230, s. 1, 4.

Udział rodziny w ruchu polskim i kampanii plebiscytowej.

672. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Karol i Emilia / Zofia Dudzińska // *Panorama Północy*. – 1975, nr 28, s. 10.

II.

Losy Emilii i Karola Zawisiewskich ze Szczytna.

673. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Kiedy Baczewski wróci do Gryźlin : 60-lecie plebiscytu / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1980, nr 88, s. 1, 4.

Dot. Jana Baczewskiego.

674. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Linkowie : śladami przeszłości / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1977, nr 120, s. 1, 4.

II.

675. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Meykowie : śladami przeszłości / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1977, nr 137, s. 1, 4, 5.

II.

Dot. rodziny z Chaberkowa.

676. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Ostatni na Powiślu : śladami przeszłości / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1977, nr 263, s. 1, 5.

II.

Dot. rodziny Donimirskich.

677. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Pamięci Bogumiła Linki / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1975, nr 113, s. 3.

678. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Saga jednego rodu / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 93, s. 6.

II.

Dot. rodziny Wydorskich, m.in. Józefa, działacza plebiscytowego.

679. **DUDZIŃSKA, Zofia:** W Czerlinie / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 84, s. 1, 8.

Przebieg plebiscytu w podostródzkiej wsi na podstawie relacji Antoniego Raczyńskiego.

680. **DUDZIŃSKA, Zofia:** W Dąbrównie : 60-lecie plebiscytu / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1980, nr 147, s. 1, 4.

Przebieg plebiscytu wg relacji Walerii Koźmy ze wsi Wronki.

681. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Wizyta u starszej pani / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1974, nr 275, s. 3.

Emilia i Karol Zawisiewscy ze Szczytna.

682. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Wspomnienie serdeczne : śladami przeszłości / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1978, nr 183, s. 1, 4.

Nt. działalności rodziny Heleny Majkowskiej.

683. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Z Bredynek rodem / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska (wyd. AB)*. – 1978, nr 92, s. 1, 4.

Nt. życia i działalności Augusty Wiewióry.

684. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Zanim nie będzie za późno / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1973, nr 185, s. 5.

Historia Jerzego Kieszczyńskiego (zm. 13 IV 1973 r.).

685. **DUDZIŃSKA, Zofia:** Żeromski na Warmii i Mazurach / Zofia Dudzińska // *Głos Olsztyński*. – 1964, nr 246, dod. *Archipelag*, nr 41, s. 4.

Stefan Żeromski wobec plebiscytu.

686. **DUDZIŃSKA, Zofia:** 95 lat Emilii Zawisłewskiej / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1981, nr 67, s. 3.

687. **DULISZ, Ilona:** Z warmińskiego Barczewa do Nowego Jorku / Ilona Dulisz ; rozm. Beata Brokowska // *Gazeta Olsztyńska*. – 2018, nr 178, s. 12. – (100 Twarzy Niepodległej 1918-2018)

II.

Nt. życia i twórczości Feliksa Nowowiejskiego.

688. **Działacze** o plebiscycie / oprac. Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 84, s. 6.

Zawiera wypowiedzi: Józefa Olka, Bolesława Rożentalskiego, Brunona Baczewskiego, Konrada Gehrmana.

689. **(EW):** Mazurski symbol / (ew) // *Kurek Mazurski*. – 2010, [nr 13, z dn. 30 III].

II.

Uroczystości upamiętniające Bogumiła Linkę na cmentarzu w Szczytnie.

— FIEDLER, Arkady : Fatalny rok 1920 = poz. 1052

690. **FIGURA-OSEŁKOWSKA, Emilia:** Koncerty Feliksa Nowowiejskiego w ramach polskiej akcji agitacyjnej przed plebiscytem na Warmii i Mazurach w 1920 roku / Emilia Figura-Osełkowska // W: Plebiscyty jako metoda rozwiązywania konfliktów międzynarodowych : w 90. rocznicę plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu / pod red. Stanisława Achremczyka. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2010. – S. 126-135.

691. **FILIPKOWSKI, Marian:** Nasi na Kongresie Pokojowym w Paryżu / Marian Filipkowski // *Wiadomości Łomżyńskie*. – 2016, nr 45, s. 16-17.

II.

Działacze związani z regionem Warmii i Mazur w okresie plebiscytowym: Bogdan Winiarski, Wincenty Lutosławski, Otton Skok, Paul Hensel, Bronisław Kretowicz, Wojciech Rogaczewski, Adam Chętnik.

692. **FLIS, Stanisław:** Z wizytą u Wilhelma Możdżenia / Stanisław Flis // *Kalendarz Mazur i Warmii*. – 1961, s. 89-91.

Życiorys mazurskiego działacza plebiscytowego.

693. **GABRYŚ, Monika:** Wokół plebiscytowego reportażu Stefana Żeromskiego / Monika Gabryś // W: Reportaż w dwudziestoleciu międzywojennym / pod red.

Krzysztofa Stępnika, Magdaleny Piechoty. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2004. – S. 301-311.

Materiał z ogólnopolskiej konferencji nauk., która odbyła się 25-27 września 2003 r. w Roskoszy koło Białej Podlaskiej.

694. **GARBULA, Joanna Maria:** Obraz rodziny Feliksa Nowowiejskiego : aspekty patriotyczne, religijne, ludowe = A Family Portrait of Feliks Nowowiejski : Patriotic, Religious and Folk Aspects / Joanna Maria Garbula // *Prima Educatione*. – Vol. 2 (2018), s. 35-45.

Bibliogr. s. 44-45.

695. **GASTPARY, Waldemar:** Biskup Bursche i sprawa polska / Waldemar Gastpary ; [Chrześcijańskie Stowarzyszenie Społeczne]. – Warszawa : Wydawnictwo Novum : nakł. Ars Christiana, 1972. – 142, [2] s. : il. ; 21 cm.

Indeksy. – Streszcz. niem.

Toż niem.: Bischof Bursche und die polnische Sache / Waldemar Gastpary ; [Aus d. Poln. übers. von Karl Eckert ; Die deutsche Fassung wurde von Gerhard Bassarak bearb.]. – Berlin : Union-Verl., 1979.

Rec.: Opowieść o człowieku nieustępliwym / (jc) // *Słowo na Warmii*. – 1972, nr 48, s. 2.

696. **GASTPARY, Waldemar:** Ks. biskup Juliusz Bursche / Waldemar Gastpary // *Reformacja w Polsce*. – R. 12, nr 45/50 (1953/1955) [druk 1956], s. 413-416.

697. **GĘBIK, Władysław:** Plebiscyt / Władysław Gębik // W: Pod warmińskim niebem : o Michale Lengowskim / Władysław Gębik. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1974. – S. 95-103.

698. **GOLON, Mirosław:** Hitlerowska zemsta za plebiscyt : polscy działacze narodowi w Prusach Wschodnich w latach 1918-1939/1945 : wybrane sylwetki / Mirosław Golon // W: Polacy w Prusach Wschodnich i Zachodnich w latach 1918-1920 / red. Wojciech Zawadzki. – Pelplin : Wydawnictwo Bernardinum, 2019. – S. 324-360.

699. **GÓRZYŃSKI, Ignacy:** Wspomnienia z Warmii i pracy w Komitecie Plebiscytowym w Malborku / Ignacy Górzyński // W: Z dziejów Sztumu i okolic. Cz. 6. – Sztum : Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, 2010. – (Biblioteczka Towarzystwa Miłośników Ziemi Sztumskiej ; t. 8)

700. **GRZĘDZICKA, Beata:** Stanisław Nowakowski w okresie plebiscytowym na Warmii, Mazurach i Powiślu / Beata Grzędzicka // *Kronika Bydgoska*. – T. 21 (1999) [druk 2000], s. 236-246.

— GUDACZEWSKI, Wojciech : Kamień wrócił na swoje miejsce = poz. 1017

701. **Helena Sierakowska :** (1895-1939) / oprac. ZB // *Gazeta Olsztyńska*. – 2002, nr 47, s. 18.

II.

Organizatorka ochronek dla polskich dzieci w okresie plebiscytowym.

702. **HENSEL-JAŚKOWA, Tekla:** Wiec plebiscytowy w Stanlewie / Tekla Hensel-Jaśkowa // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1980, nr 187, dod. *Słowo na Warmii*, nr 31, s. 10.

Wspomnienia.

703. **HERTEL, Stanisław:** „Ziemia mazurska jest nasza ...” / Stanisław Hertel // *Głos Olsztyński*. – 1966, nr 143, s. 1, 5.

Działalność Stefana Żeromskiego na rzecz powrotu Warmii i Mazur do Polski w 1920 r.

704. **(J.C.):** Wspomnienie Meika / (j.c.) // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 28, s. 4.

Józef Meik z Zabrodzia.

705. **J.CH.:** Trybun ludu mazurskiego / J.Ch. // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 33, s. 2.

II.

Życie i działalność Fryderyka Mirosława Leyka.

706. **J.CH.:** Zwycięstwo Danielczyka : za Polską czy za Prusami / J.Ch. // *Słowo na Warmii*. – 1969, nr 48, s. 2.

II.

Jan Danielczyk z Rozóg, świadek wydarzeń 1920 r.

707. **JACKIEWICZ, Mieczysław:** Działacz mazurski – tłumaczem poezji rosyjskiej / Mieczysław Jackiewicz // *Warmia i Mazury*. – 1975, nr 2, s. 28-39.

Portr.

Pastor Ewald Lodwich.

708. **JAGIEŁŁO, Gustaw:** Z pamiętnika komunisty / Gustaw Jagiełło // *Kalendarz Mazur i Warmii*. – 1957, s. 110-115.

Dot. m.in. okresu plebiscytowego.

709. **JAGIEŁŁO, Gustaw:** Z pamiętnika KPD-owca / Gustaw Jagiełło // *Warmia i Mazury*. – 1956, nr 2, s. 1, 11.

Dot. m.in. okresu plebiscytowego.

710. **Jan** Baczewski // *Panorama Północy*. – 1970, nr 23, s. 7.

II.

711. **JAROSZYK, Henryk:** Wspomnienia z dzieciństwa / Henryk Jaroszyk // W: *Etapy trudnej drogi : ze wspomnień działacza polonijnego* / Henryk Jaroszyk ; [red. i oprac. Andrzej Czechowicz] ; Koszaliński Ośrodek Naukowo-Badawczy. – Koszalin : Koszaliński Ośrodek Naukowo-Badawczy przy współudz. Koszalińskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego, 1979. – S. 13-62.

712. **JAROSZYK, Kazimierz:** Okres plebiscytowy (1919-1920) / Kazimierz Jaroszyk // W: *Wspomnienia z Prus Wschodnich : (1908-1920)* / Kazimierz Jaroszyk ; oprac. i wydał Władysław Chojnacki ; Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie. – Olsztyn : Pojezierze, 1969. – S. 41-81.

713. **JASIŃSKI, Janusz:** Andrzej Samulowski organizator wieców politycznych / Janusz Jasiński // *Słowo na Warmii*. – 1968, nr 16, s. 3.

714. **JASIŃSKI, Janusz:** Emilia Sukertowa-Biedrawina, działacz i pisarz / Janusz Jasiński // *Bibliotekarz Olsztyński*. – 1972, nr 2, s. 7-15.

715. **JASIŃSKI, Janusz:** Gdy zabrzmiało słowo „plebiscyt” / Janusz Jasiński // *Kierunki*. – 1977, nr 9, s. 7.

Sylwetka Michała Lengowskiego.

716. **JASIŃSKI, Janusz:** Leyk Gottlieb (Bogumił) 1860-1945 kaznodzieja gromadkarski, działacz plebiscytowy / Janusz Jasiński // W: *Polski Słownik Biograficzny*. T. 17. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1972. – S. 262-263.

Bibliogr.

717. **JASIŃSKI, Janusz:** Linka Gottlieb (Bogumił) 1865-1920 / Janusz Jasiński // W: *Polski Słownik Biograficzny*. T. 17. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1972. – S. 374-375.

Bibliogr.

718. **JASIŃSKI, Janusz:** Nowakowski Stanisław (1889-1942), dziennikarz, działacz plebiscytowy na Warmii / Janusz Jasiński // W: *Polski Słownik Biograficzny*. T. 23. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1978. – S. 296-297.

Bibliogr.

719. **JASIŃSKI, Janusz:** Ostatnie dziesięć lat życia / Janusz Jasiński // W: *Andrzej Samulowski 1840-1928 : o narodowe oblicze Warmii / Janusz Jasiński*. – Olsztyn : Pojezierze, 1976. – S. 143-157.

720. **JASIŃSKI, Janusz:** Przełom plebiscytowy / Janusz Jasiński // W: *Michał Kajka 1858-1940 : droga do Polski / Janusz Jasiński*. – Suwałki : Muzeum Okręgowe ; Suwalskie Towarzystwo Kultury, 1990. – S. 25-27.

721. **JASIŃSKI, Janusz:** Przeżycia Bugumiła Leyka w czasie plebiscytu / Janusz Jasiński // *Słowo na Warmii*. – 1971, nr 28, s. 2.

722. **JASIŃSKI, Janusz:** Rogatywka w Gietrzwałdzie : w 40 rocznicę śmierci Andrzeja Samulowskiego / Janusz Jasiński // *Słowo na Warmii*. – 1968, nr 18, s. 3.

Nt. działalności w latach 1918-1920.

723. **JASIŃSKI, Janusz:** Uporczywa droga do Polski Bogumiła Linki i jego rodziny / Janusz Jasiński // *Rocznik Mazurski*. – T. 15 (2011), s. 38-79.

Materiał z konferencji naukowej „Ruch polski w powiecie szczycieńskim w latach 1896-1939. Działalność Banku Ludowego oraz plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 r.”.

724. **JASIŃSKI, Janusz:** Z działalności Emilii Sukertowej-Biedrawiny / Janusz Jasiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1971, nr 2/3, s. 187-215.

Il. – Streszcz. ang.

725. **JASIŃSKI, Janusz:** Życie Michała Kajki 1858-1940 / Janusz Jasiński // W: *Michał Kajka 1858-1940 : życie – spuścizna literacka - rodzina – polemiki – wiersze / Janusz Jasiński*. – Elk : Mazurskie Towarzystwo Naukowe, 2008. – S. 7-56.

Z treści: Polska – ojczyzną poety (lata plebiscytu), s. 31-40.

726. **JERMAKOWICZ, Stanisław:** Olsztyn w życiorysie Piusa XI : kartka z kalendarza / Stanisław Jermakowicz // *Gazeta Olsztyńska*. – 1999, nr 213, s. 4.

Wysłannik papieża Benedykta XV na tereny plebiscytowe.

— (JER) : Z legendy polskiej = poz. 247

727. **Jerzy Łodzia-Kurnatowski (1874-1934)** / oprac. ZB // *Gazeta Olsztyńska*. – 2002, nr 108, s. 31.

II.

728. **JEZIERSKA, Małgorzata:** Lekcja historii i patriotyzmu / Małgorzata Jezierska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1982, nr 95, s. 1, 5.

Działalność plebiscytowa w Lubawie, wspomnienia uczestników.

729. **(JH):** W 40 rocznicę śmierci W. Barczewskiego / (jh) // *Głos Olsztyński*. – 1968, nr 127, s. 4.

730. **JUDZIŃSKA, Halina:** Dziadek z Samborowa / Halina Judzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 42, s. 6.

Maksymilian Szymański.

731. **KACZMAREK, Zbigniew:** Uczył mnie brat Feliksa Nowowiejskiego / Zbigniew Kaczmarek // *Gazeta Olsztyńska*. – 2012, nr 245, s. 14. – (Listy do redakcji)

II.

Wspomnienia czytelnika „Gazety Olsztyńskiej” m.in. o Rudolfe Nowowiejskim oraz incydencie z lipca 1920 r. w Olsztynie z okresu agitacji plebiscytowej.

Nawiąz.: Znal nawet arabski / Wojciech Zenderowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2012, nr 245, s. 14.

732. **Karol Pentowski (1883-1965)** / oprac. ZB // *Gazeta Olsztyńska*. – 2002, nr 111, s. 15.

II.

Działacz plebiscytowy w Wielbarku.

733. **KAWSKA, Celina:** Odważni spod Wielbarka : w 50-lecie plebiscytu na Warmii i Mazurach / Celina Kawska // *Chłopska Droga*. – 1970, nr 57/58, s. 8-9.

II.

Działalność Józefa Zapatki.

734. **KLEIN, Eduard:** Seeburg. Erinnerungen an die Abstimmung / von E[duard] Klein // *Rößeler Heimatbote*. – Jg. 7 (1960), s. 345.

735. **KLIMEK, Augustyn:** Alojzy Barczewski nie żyje / Augustyn Klimek // *Słowo na Warmii*. – 1973, nr 52, s. 3.

736. **KLIMEK, Augustyn:** Bolesław Rożentalski zapomniany bojownik / A[ugustyn] Klimek // *Słowo na Warmii*. – 1967, nr 33, s. 3.

737. **KLIMEK, Augustyn:** Franciszek Kwas / Augustyn Klimek // *Słowo na Warmii*. – 1965, nr 34, s. 3.

738. **KLIMEK, Augustyn:** Wspomnienia plebiscytowe Józefa Grzeszka / Augustyn Klimek // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1960, nr 21, s. 3.

739. **KLIMEK, Augustyn:** Wspomnienia plebiscytowe / Augustyn Klimek // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1960, nr 23, s. 2.

740. **KLIMEK, Augustyn:** Ze wspomnień działacza plebiscytowego / Augustyn Klimek // *Dziennik Ludowy*. – 1970, nr 162, s. 3.

Il.

741. **KNOSAŁA, Władysława:** Jeszcze o ks. Wacławie Osińskim / Władysława Knosała // *Wrocławski Tygodnik Kulturalny*. – 1970, nr 24, s. 9.

Portr.

742. **Kobiety** czasu plebiscytu / oprac. bb, br // *Gazeta Olsztyńska*. – 2019, nr 161, s. 8.

Il.

Biografie: Heleny Barcz (1903-1985), Klary Malewskiej (1897-1975), Marty Pieczewskiej-Szajkowej (1899-1994), Joanny Pieniężnej (1867-1929), Wandy Pieniężnej (1897-1967), Marty Samulowskiej (1857-1942), Emilii Sukertowej-Biedrawiny (1887-1970), Marii Zientary-Malewskiej (1894-1984).

743. **KOBYLAŃSKI, J.:** Autor „Wiernej rzeki” na Warmińskiej Ziemi / J. Kobylański // *Słowo na Warmii*. – 1964, nr 44, s. 2.

Stefan Żeromski wobec plebiscytu.

744. **KOZIEŁŁO-POKLEWSKA, Krystyna:** Jeden z zapomnianych / Krystyna Koziello-Poklewska // *Słowo na Warmii*. – 1971, nr 38, s. 2.

Jerzy Kieszczyński.

745. **KOZIEŁŁO-POKLEWSKA, Krystyna:** Zawsze na posterunku / Krystyna Koziello-Poklewska // *Słowo na Warmii*. – 1968, nr 23, s. 3.

Portr.

Jan Benke, działacz społeczny i polityczny mieszkający w Wilimach.

746. **KOZIEŁŁO-POKLEWSKI, Bohdan:** Relacje uczestników plebiscytu / Bohdan Koziello-Poklewski // W: *Ława : z dziejów miasta i powiatu* / red. Maria Lossman. – Olsztyn : Pojezierze, 1972. – S. 142-153.

747. **KOZIEŁŁO-POKLEWSKI, Bohdan:** Wspomnienia plebiscytowców / Bohdan Koziello-Poklewski, Tadeusz Swat // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1975, nr 4, s. 469-504.

Streszcz. niem.

Wspomnienia: Antoniego Neumana, Józefa Olka, Franciszka Chabrowskiego, Pawła Józłowicza, Marii Woźniak, Władysława Maciołka, Bolesława Rożentalskiego, Leonarda Leona Kremkiego, Walentego Konieczki, Brunona Zenona Baczewskiego, Władysława Śniadeckiego, Jana Ignacego Cieślaka, Ignacego Górzyńskiego, Ludwika Templina, Franciszka Izydora Brose, Henryka Śniegockiego, Konrada Gehrmana, Stanisława Zawackiego, Jana Żychlińskiego, Jana Starczewskiego, Franciszka Wilczka.

Toż nadb.: Wspomnienia plebiscytowców / Bohdan Koziełło-Poklewski, Tadeusz Swat. – Olsztyn : [s.n.], 1975. – S. [1], 469-504 ; 24 cm.

748. **KRAUSOWA, Janina:** Żeromski i Kasprowicz na Warmii i Mazurach / Janina Krausowa // *Rejsy*. – 1948, nr 3, s. 2.

W okresie przedplebiscytowym.

749. **KRETOWICZ, Bronisław:** Ze wspomnień plebiscytowych / Bolesław[!] Kretowicz // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1956, nr 33, s. 3.

Prawdopodobnie chodzi o Bronisława Kretowicza ur. w 1881 r., przewodniczącego Komitetu Plebiscytowego w Grajewie.

750. **KRUK, Erwin:** Na opoce swej mowy / Erwin Kruk // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 90, s. 6.

Relacja Pawła Prassa.

751. **KRUK, Erwin:** Nauczyciel / Erwin Kruk // *Głos Olsztyński*. – 1970, nr 32, s. 5, 8.

Działalność Bernarda Szulca.

752. **KRUK, Erwin:** Podróże młodości / Erwin Kruk // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 84, s. 6.

Działalność Jana Majkowskiego.

753. **KRUK, Erwin:** Tu, gdzie spotkali się po raz pierwszy / Erwin Kruk // *Głos Olsztyński*. – 1969, nr 248, s. 5, 8.

Spotkanie autora z ludźmi pamiętającymi okres plebiscytu.

754. **KRUK, Swietłana:** Alojzy Śliwa : działacz i poeta (1885-1969) / Swietłana Kruk // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1970, nr 1, s. 156-161.

755. **KUŁAKOWSKA, Ewa:** W Paryżu szukał Polski dla Wawroch / Ewa Kułakowska // *Kurek Mazurski*. – 2010, [nr 12, z dn. 23 III].

II.

Biografia Bogumiła Linki.

756. **KWAS, Franciszek:** Wspomnienia z mego życia / Franciszek Kwas. – Olsztyn : Pojezierze, 1957. – 38 s. ; 21 cm. – (Wczoraj i Dziś na Warmii i Mazurach)

Z. 1 cyklu Ziemia i Lud.

Z treści: [Wspomnienia z okresu plebiscytu], s. 20-24.

Rec.: Pamiątnik bojownika o polskość Warmii / Edward Martuszewski // *Dziennik Ludowy*. – 1958, nr 194, s. 3.

757. **LANGOWSKI, Adam:** Działalność narodowa Stanisława Sierakowskiego w latach 1918-1920 / Adam Langowski // *Teki Kocięskie*. – Z. 12 (2018), s. 26-35.

Bibliogr. s. 34-35.

— LANGOWSKI, Adam : Plebiscytowe rysunki Zbigniewa Jujki = poz. 1055

758. **LASZEWSKI, Adolf:** Stare i nowe / Adolf Laszewski, Emil Merwald ; rozm. Marian Wiśniewski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 18, s. 6.

Wywiad z działaczami plebiscytowymi.

759. **LEMAŃSKI, Alfons:** Kasprowicz i Żeromski w Kwidzynie : przed 35 laty... / A[lfons] Lemański // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1955, nr 33, s. 2.

760. **LEMAŃSKI, Alfons:** Odszedł Marian Niklewski, zasłużony działacz plebiscytowy / Alfons Lemański // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 23, s. 2.

Il.

761. **LEMAŃSKI, Alfons:** Powiślański działacz plebiscytowy / Alfons Lemański // *Warmia i Mazury*. – 1970, nr 7, s. 1-2, 24.

Il., portr.

Tadeusz Tollik.

762. **LENGOWSKI, Michał:** Kartki z pamiętnika / Michał Lengowski // *Życie i Myśl*. – 1969, nr 5, s. 103-115.

Rec.: Jan Chłosta // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1969, nr 3, s. 449-451.

763. **LENGOWSKI, Michał:** Plebiscyt / Michał Lengowski // W: Na Warmii i w Westfalii : wspomnienia / Michał Lengowski ; wstęp i oprac. Janusz Jasiński. – Warszawa : Pax, 1972. – S. 144-172.

764. **LENGOWSKI, Michał:** Ze „Wspomnień...” : Rozdział XII. – Plebiscyt. Za Polską czy za Prusami? / Michał Lengowski // *Słowo na Warmii*. – 1969, nr 46, s. 1, 2 ; nr 47, s. 1, 2 ; nr 48, s. 1 ; nr 49, s. 3.

Il.

765. **LEWANDOWSKI, Henryk:** Szkolnictwo polskie w okresie przygotowań do plebiscytu : (uzupełnienie) / Henryk Lewandowski // *Warmia i Mazury*. – 1971, nr 12, s. 20-21, 27.

Wspomnienia.

766. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** „Masurische Volks-Zeitung” – organ Mazurskiego Związku Ludowego : (fragment wspomnień) / Fryderyk Leyk // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1967, nr 3, s. 379-383.

767. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Mazurski Związek Ludowy : drugi etap polskiego ruchu ludowego na Mazurach / Fryderyk M[irosław] Leyk // W: Wspomnienia weteranów ruchu ludowego / [praca zbiorowa pod red. Mieczysława Grada et al. ; noty biograficzne oprac. Tadeusz Kisielewski]. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1968. – S. 71-90.

Rec.: Jan Chłosta // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1969, nr 3, s. 449-451.

768. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Moje życie na Warmii : walka rozpoczęła się przed plebiscytem / Fryderyk Leyk // *Słowo na Warmii*. – 1962, nr 5, s. 1 ; nr 6, s. 3 ; nr 22, s. 3.

769. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Pamięć notuje i utrwala : wspomnienia / Fryderyk Leyk ; oprac. Tadeusz Kisielewski. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1969. – 225 s., [4] s. tabl. : fot., portr. ; 21 cm.

Indeksy.

Z treści: Działalność niemiecka na terenie plebiscytowym do czasu przejścia władzy przez Komisję Międzysojuszniczą, s. 63-80. – Przygotowanie strony polskiej do plebiscytu na Mazurach i Warmii, s. 81-92. – Teren mazurski pod władzą Komisji Międzysojuszniczej, s. 93-132. – Otto Golub – szpicel w Komitecie Mazurskim, s. 133-156.

Toż fragm.: O Mazurskim Związku Ludowym / Fryderyk Leyk // *W: Pamiętniki Polaków 1918-1978 : antologia pamiętnikarstwa polskiego. T. 1, Druga Rzeczpospolita 1918-1939* / wstęp Józef Chałasiński, Jan Szczepański ; wybór i oprac. Bronisław Gołębiowski, Mieczysław Grad, Franciszek Jakubczak. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1982. – S. 119-123.

Toż fragm.: Wspomnienia plebiscytowców / Fryderyk Mirosław Leyk // *Gazeta Olsztyńska*. – 1980, nr 150, s. 4.

Rec.: Wspomnienia ludowców / Józef Fajkowski // *Nowe Książki*. – 1969, nr 10, s. 646-648.

Rec.: Albert Heise // *Ostdeutscher Literatur-Anzeiger*. – Jg. 17, H. 6 (1970), s. 228-230.

Rec.: Życiorys w historię wpisany / B[arbara] Domańska // *Sztandar Młodych*. – 1970, nr 118, s. 4.

Rec.: Pamięć utrwaliła / Zofia Dudzińska // *Głos Olsztyński*. – 1970, nr 47, s. 4.

Rec.: Zygmunt Hemmerling // *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego*. – Nr 12 (1970), s. 484-487.

Rec.: Wspomnienia trybuna ludu mazurskiego / Stanisław Leliński // *Nowe Książki*. – 1970, nr 16, s. 997-998.

Rec.: Zygmunt Lietz // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1970, nr 3, s. 481-482.

Rec.: Pamiętniki Wielkiego Mazura / Kazimierz Przybysz // *Dziennik Ludowy*. – 1970, nr 38, s. 2.

Rec.: Wspomnienia Fryderyka Leyka / Tadeusz Swat // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 12, s. 4.

770. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Przedał się przez kordony graniczne, aby ratować Mazurów / Fryderyk M[irosław] Leyk // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1959, nr 4, s. 3.

Józef Zapatka.

771. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Rozmowa z Fryderykiem Leykiem / rozm. Stanisław Adamczyk // *Orka*. – 1959, nr 22.

772. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Wspomnienia działacza plebiscytowego na Mazurach / Fryderyk Mirosław Leyk-Różyński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1958, nr 1, s. 50-61 ; nr 2, s. 146-154.

773. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Wspomnienia z czasów plebiscytu / Fryderyk Mirosław Leyk-Różyński // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1955, nr 2, s. 2.

774. **LEYK, Fryderyk Mirosław:** Wspomnienia z plebiscytu / Fryderyk Mirosław Leyk // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1956, nr 40, s. 2 ; nr 41, s. 2 ; nr 42, s. 3 ; nr 43, s. 4.

— LEYK, Fryderyk Mirosław : Kilka wspomnień i przypomnień o plebiscycie = poz. 327

775. **Leyk Fryderyk** // *Warmia i Mazury*. – 1965, nr 4/5, s. 34.

776. **LEYK, Wiktor Marek:** Bogumił Leyk (1860-1945) / Wiktor Marek Leyk, Ryszard Otello // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1977, nr 3/4, s. 367-375.
Il.

777. **LIETZ, Zygmunt:** Karol Małek w latach 1920-1939 / Zygmunt Lietz // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1973, nr 1/2, s. 115-131.
Il., portr. – Streszcz. niem.

778. **LIETZ, Zygmunt:** Leyk (Lejk) Fryderyk Mirosław, pseud. Mirosław Różycki, Grom (1885-1968), mazurski działacz polityczny, publicysta / Zygmunt Lietz // W: *Polski Słownik Biograficzny*. T. 17. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1972. – S. 261-262.

Bibliogr.

779. **LIETZ, Zygmunt:** Łubieńska Anna (1887-1960) / Zygmunt Lietz // W: *Polski Słownik Biograficzny*. T. 18. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1973. – S. 466-467.

Bibliogr.

Działaczka społeczna i oświatowa.

780. **LIETZ, Zygmunt:** Spod znaku Rodła : w walce o polskość / Zygmunt Lietz // *Głos Nauczycielski*. – 1966, nr 33, s. 4-5.

Działalność Jana Boenigka.

781. **LODWICH-LEDWA, Ewald:** Lejk [właśc. Leyk] raz jeszcze / Ewald Lodwich-Ledwa // *Argumenty*. – 1969, nr 48, s. 2.

Wspomnienia z okresu plebiscytu, m.in. współpraca z Emilem Leykiem i Karolem Małkiem.

782. **LUBICZ:** Żeromski w walce plebiscytowej / lubicz // *Słowo na Warmii*. – 1964, nr 23, s. 2.

783. **ŁĘGA, Władysław:** Ziemia malborska : kultura ludowa / Władysław Łęga ; [red. merytoryczna Aleksandra Paprot-Wielopolska, Krystian Zdziennicki]. – Wyd. 1. uwspółcześnione i opatrzone komentarzami. – Gdynia : Wydawnictwo Region Jarosław Ellwart ; Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, 2018. – 351 s., [16] s. tabl. : il., faks., fot., mapy, portr. ; 22 cm.

Na okładce podtyt.: materiały etnograficzne Powiśla i Żuław. – Edycja krytyczna wydania z 1933 r. – Bibliogr. s. 61-64, 341-344.

Zbiór szkiców etnograficzno-historycznych duchownego, badacza, działacza plebiscytowego na Powiślu.

Z treści: Plebiscyt, s. 81-83.

Toż: Ziemia malborska : kultura ludowa / ks. Władysław Łęga ; [red. merytoryczna Aleksandra Paprot-Wielopolska, Krystian Zdziennicki]. – Wyd. 2 (uzupełnione, uwspółcześnione i opatrzone komentarzami). – Gdynia ; Sztum, 2020. – ISBN 978-83-7591-763-5.

ISBN 978-83-7591-633-1

784. **ŁUBIENSKA, Anna:** Moje wspomnienia z plebiscytu na Warmii / Anna Łubieńska ; [oprac. i poprzedził przedm. Andrzej Wakar]. – Wyd. 2. – Olsztyn : Pojezierze, 1977. – 112 s. : portr. ; 20 cm.

Wyd. 1: Moje wspomnienia z plebiscytu na Warmii / Anna Łubieńska ; przedm. napisał Artur Górski. – Warszawa, 1932.

- Rec.: Zapis plebiscytowych wydarzeń / Zofia Dudzińska // *Gazeta Olsztyńska*. – 1977, nr 265, s. 3.
- Rec.: Plebiscyt / Andrzej Staniszewski // *Polityka*. – 1977, nr 48, s. 8.
- Rec.: Pamiętnik ofiarnej Polki / Eugeniusz Tryniszewski // *Słowo Powszechne (wyd. B)*. – 1977, nr 224, dod. *Słowo na Warmii*, nr 39, s. 11.
- Rec.: Władysław Ogrodziński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1978, nr 1, s. 132-133.
- Rec.: Egzaltacja czy bohaterstwo / Gerard Skok // *Warmia i Mazury*. – 1978, nr 1, s. 30.
- Rec.: „Moje wspomnienia z plebiscytu na Warmii” : przypomniane relacje / Andrzej Staniszewski // *Warmia i Mazury*. – 1978, nr 3, s. 10.

785. **ŁUCZAK, Agnieszka:** Na tropach Smętka, czyli śladami rodzin Donimirskich i Sikorskich / Agnieszka Łuczak // *Biuletyn IPN*. – 2018, nr 12, s. 92-106.

II.

M.in. nt. działalności podczas plebiscytu.

786. **ŁUCZAK, Stefan:** Powrót na „macierzy łono” / Stefan Łuczak // *Gromada*. – 1970, nr 51, s. 4.

Działalność artystyczna i społeczna Feliksa Nowowiejskiego w okresie plebiscytu.

787. **MACIEJEWSKI, Stefan:** Ambasador puszczaków / Stefan Maciejewski // W: *Szlachetni pasjonaci* / Stefan Maciejewski. – Olsztyn : „Pojezierze”, 1978. – S. 313-356.

Nt. działalności Adama Chętnika m.in. w okresie plebiscytu.

788. **MAJKOWSKI, Feliks:** Na śmierć i życie / Feliks Majkowski // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 33, s. 3.

Wspomnienia autora m.in. dot. działalności w okresie plebiscytu.

789. **MAJKOWSKI, Jan:** Do Polski szliśmy po ciernistej drodze / Jan Majkowski // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 31, s. 2.

II.

790. **MALASZEWSKI, Wilhelm:** Wspomnienia z plebiscytu / Wilhelm Malaszewski // *Warmia i Mazury*. – 1962, nr 7/8, s. 27-28.

Portr.

791. **MALINOWSKI, Józef:** Działalność Stefana Dąbrowskiego w związku z plebiscytami na Powiślu, Warmii i Mazurach w 1920 roku / Józef Malinowski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 2011, nr 4, s. 703-714.

Wiceminister spraw zagranicznych Polski.

— **MAŁŁEK, Janusz :** Ewangelicy: biskup Bursche, Mazurzy i cieszyńscy w walce o polskie Mazury = poz. 350

792. **MAŁŁEK, Karol:** Interludium mazurskie : wspomnienia 1920-1939 / Karol Małłek. – Warszawa : Czytelnik, 1968. – 366 s. : il., fot. ; 20 cm.

Rec.: Mazurskich wspomnień Karola Małłka ciąg dalszy / Andrzej Drawicz // *Sztandar Młodych*. – 1968, nr 289, s. 3.

Rec.: „Interludium mazurskie” Karola Małłka / (ir) // *Głos Olsztyński*. – 1968, nr 194, s. 4.

Rec.: Książka nieobojętna / Erwin Kruk // *Głos Olsztyński*. – 1968, nr 291, s. 4.

- Rec.: Eposu mazurskiego tom drugi / Edward Buczyński // *Pomorze*. – 1969, nr 2, s. 13.
Rec.: Mazurskie wspomnienia / Adam Budzyński // *Książka dla Ciebie*. – 1969, nr 1, s. 30-31.
Rec.: Przejmujące wyznanie / Jan Maria Gisges // *Nowe Książki*. – 1969, nr 2, s. 101-102.
Rec.: Włodzimierz Olszewski // *Chłopska Droga*. – 1969, nr 8, s. 8.
Rec.: Wojciech Wrześniński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1969, nr 2, s. 282-284.
Rec.: Jak było naprawdę / Bolesław Wytrązek // *Warmia i Mazury*. – 1970, nr 1, s. 19.

793. **MAŁYCHA, Kazimierz:** Było to starcie nierównych sił / Kazimierz Małycha ; not. Tomasz Śrutkowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1980, nr 283, s. 6.

II.

Wspomnienia współpracownika redakcji czasopisma „Mazur” w Szczytnie o przygotowaniach do plebiscytu oraz o redaktorze Kazimierzu Jaroszyku.

794. **MAŁYCHA, Kazimierz:** Nierówna walka : przed 50 rocznicą plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu / Kazimierz Małycha // *Pomorze*. – 1970, nr 13, s. 3.

II.

Działalność Józefa Zapatki.

795. **MARKIEWICZ, Stanisław:** To nie był „polski papież” / Stanisław Markiewicz // *Wychowanie*. – 1970, nr 13, s. 17-18.

II.

Działalność Ambrogio Rattiego na terenach plebiscytowych, nuncjusza apostolskiego w Polsce i późniejszego papieża Piusa XI.

796. **MILEWSKI, Zygmunt:** Z pamiętnych dni plebiscytowych / Zygmunt Milewski // *Głos Olsztyński*. – 1962, nr 166, dod. *Archipelag*, nr 28, s. 3, 8.

Ze wspomnień Kazimierza Małychy.

797. **MŁOTEK, Michał:** Tajemnice pogranicza : nieznanne fakty z historii Prus Wschodnich / Michał Młotek. – Kraków : Wydawnictwo Technol, 2013. – 291 s. : il. ; 21 cm. – (Militarne Sekrety)

Z treści: Tajna akcja rotmistrza, s. 121-138. – Plebiscytowe szlaki Stefana Żeromskiego, s. 139-203.

ISBN 978-83-60762-44-8

798. **NEUMAN, Antoni:** Mój udział w plebiscycie / Antoni Neuman // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 15, s. 8.

Lekarz, działacz oświatowy i plebiscytowy.

799. **NOWAKOWSKA-KUBICOWA, Izabela:** Wspomnienie z Plebiscytu na Warmii / Izabela Nowakowska-Kubicowa // *Panorama Północy*. – 1971, nr 12, s. 6.

II.

800. **NOWOTKA, Dawid:** Adamowi Chętnikowi, badaczowi Kurpi i pogranicza mazursko-kurpiowskiego / Dawid Nowotka // *Rocznik Mazurski*. – T. 21 (2017), s. 49-59.

801. **OGRODZIŃSKI, Władysław:** Epizod plebiscytowy Antoniego Beaupré / Władysław Ogrodziński // *Warmia i Mazury*. – 1987.

Il., portr.

Treść: Droga do Olsztyna, nr 14, s. 4, 5. – Kryzys w Domu Polskim, nr 15, s. 6-7. – Z dystansu historii, nr 16, s. 7-9.

802. **OLEKSIŃSKI, Jerzy**: I nie ustali w walce... / Jerzy Oleksiński. – Warszawa : „Nasza Księgarnia”, 1980. – 416, [4] s., [24] k. tabl. : il. portr. ; 20 cm.

Bibliogr. s. 407-[417].

Zawiera m.in. biogramy działaczy plebiscytowych oraz działaczy politycznych i społecznych okresu plebiscytowego: Andrzeja Samulowskiego, s. 162-168; Antoniego Wolszegiera, s. 198-200; Walentego Barczewskiego, s. 204-210; Michała Kajki, s. 217-244; Wacława Osińskiego, s. 259-264; Michała Lengowskiego, s. 294-301; Kazimierza Jaroszyka, s. 313-317; Seweryna Pieniężnego, s. 340-343; Jana Baczewskiego, s. 343-357; Stanisława Sierakowskiego, s. 357-362.

Rec.: A. Grajpel // *Głos Zabrze*. – 1980, nr 45, s. 8.

Rec.: O książce Jerzego Oleksińskiego / Janusz Jasiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1980, nr 3, s. 461-468.

Rec.: *Nowe Książki*. – 1980, nr 11, s. 36.

Rec.: Andrzej Grajewski // *Zaranie Śląskie*. – 1981, z. 1, s. 163-167.

ISBN 83-10-07610-X

803. **OLEKSIŃSKI, Jerzy**: Jan Baczewski (1890-1958) / Jerzy Oleksiński // *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. – 1969, nr 2, s. 157-168.

Il.

804. **OLEKSIŃSKI, Jerzy**: Łydko (Łytko) Ludwik Bartłomiej (1895-1940) / Jerzy Oleksiński // W: *Polski Słownik Biograficzny*. T. 18. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1973. – S. 595-596.

Bibliogr.

Działacz społeczny i oświatowy, kierownik wydziału prasowego przy Komitecie Plebiscytowym w Olsztynie.

805. **OLEKSIŃSKI, Jerzy**: Plebiscyt / Jerzy Oleksiński // W: *Bard ziemi mazurskiej* / Jerzy Oleksiński ; [oprac. graf. Ewa Kulesza, Wanda Rodowicz-Cedrońska]. – Warszawa : Wydawnictwo „Nasza Księgarnia”, 1972. – S. 104-160.

Biografia Michała Kajki.

806. **ORACKI, Tadeusz**: Michał Lengowski – działacz ludowy i poeta warmiński (1873-1967) / Tadeusz Oracki // *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego*. – Nr 11 (1969), s. 332-343.

Bibliogr.

807. **ORACKI, Tadeusz**: Nieznana relacja o Mazurach : reportaże i publicystyka A. Nowaczyńskiego / Tadeusz Oracki // *Słowo na Warmii*. – 1967, nr 11, s. 1, 2.

808. **ORACKI, Tadeusz**: Odszedł zasłużony działacz plebiscytowy / Tadeusz Oracki // *Słowo na Warmii*. – 1962, nr 7, s. 2.

Władysław Tijan.

809. **ORACKI, Tadeusz**: Słownik biograficzny Warmii, Mazur i Powiśla XIX i XX wieku (do 1945 roku) / Tadeusz Oracki. – Warszawa : Pax, 1983. – 349 s. ; 25 cm.

Bibliogr. s. 19-38. – Streszcz. ang., niem., ros.

Passim.

ISBN 83-211-0411-8

810. **ORACKI, Tadeusz:** Stanisław Gąsowski (1881-1949) / Tadeusz Oracki // *Słowo na Warmii*. – 1965, nr 28, s. 2.

811. **ORACKI, Tadeusz:** Władysław Herz / Tadeusz Oracki // *Słowo na Warmii*. – 1962, nr 13, s. 2.

812. **ORNATEK, Adam Stefan:** Biskup Augustyn Bludau a plebiscyt w roku 1920 / Adam Stefan Ornatek // *Debata*. – 2020, nr 9, s. 18-19.

813. **OTELLO, Jerzy:** Edmund Szwoch (1898-1975) : ludzie plebiscytu / Jerzy Otello // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1978, nr 40, dod. *Słowo na Warmii*, nr 7, s. 11.

814. **OTELLO, Jerzy:** Fryderyk Wałęś (1855-1934) : ludzie plebiscytu / Jerzy Otello // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1978, nr 105, dod. *Słowo na Warmii*, nr 27, s. 11.

815. **OTELLO, Jerzy:** Krystian Włócki (1859-1945) : ludzie plebiscytu / Jerzy Otello // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1978, nr 57, dod. *Słowo na Warmii*, nr 10, s. 11.

816. **OTELLO, Jerzy:** Ks. Alfred Figaszewski (1899-1939) : ludzie plebiscytu / Jerzy Otello // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1978, nr 113, dod. *Słowo na Warmii*, nr 19, s. 11.

817. **OTELLO, Jerzy:** Otto Karla (1840-1923) : ludzie plebiscytu / Jerzy Otello // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1978, nr 98, dod. *Słowo na Warmii*, nr 16, s. 13.

818. **OTELLO, Jerzy:** Saga rodu Leyków / Jerzy Otello // W: *Kalendarz Ewangelicki 1978*. – Warszawa : Zwiastun, 1977. – S. 187-191.

Bogumił, Fryderyk, Emil.

819. **OTELLO, Jerzy:** Władysław Węclawski (1891-1920) : ludzie plebiscytu / Jerzy Otello // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1978, nr 74, dod. *Słowo na Warmii*, nr 13, s. 11.

820. **OTELLO, Jerzy:** Życiorys w historię wpisany / Jerzy Otello // W: *Kalendarz Ewangelicki 1980*. – Warszawa : Zwiastun, 1979. – S. 317-321.

Alfred Hugo Figaszewski.

821. **PATOŁA, Józef:** Delegat Mazurów na Konferencję Pokojową w warszawie : w 80 rocznicę ruchu ludowego w Polsce / Józef Patola // *Warmia i Mazury*. – 1975, nr 8, s. 6-7.

II.

Bogumił Linka.

822. **PAULMANN, Wanda:** Das Leben einer deutschen Familie im 1920 polnisch gewordenen Teil Westpreußens / Wanda Paulmann // *Westpreußen-Jahrbuch*. – H. 52 (2002), s. 71-77.

Il.

823. **PENTOWSKI, Karol:** Pamiętnik Mazura / Karol Pentowski ; oprac. Janusz Jasiński. – Olsztyn : Pojezierze, 1959. – 59 s. : portr. ; 21 cm.

Z treści: Na kursach plebiscytowych, s. 23-31. – Walka na śmierć i życie, s. 31-41.

Rec.: Tadeusz Cieślak // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1959, nr 3, s. 344.

824. **PETER, Tadeusz:** Działacz plebiscytowy Ostródy : z historii Ziemi Ostródzkiej / Tadeusz Peter // *Ziemia Ostródzka*. – 1986, nr 4, s. 13-15.

Portr.

Oskar Maczkowski (ur. 2 X 1890 w Elku – zm. 1970 w Ostródzie).

825. **PETER, Tadeusz:** Działacz plebiscytowy – Władysław Tijan : z historii Ziemi Ostródzkiej / Tadeusz Peter // *Ziemia Ostródzka*. – 1987, nr 6, s. 5-6.

826. **PETER, Tadeusz:** Jan Hoch, działacz plebiscytowy w Ostródzie : z historii Ziemi Ostródzkiej / Tadeusz Peter // *Ziemia Ostródzka*. – 1986, nr 2, s. 13-15.

Il.

827. **PIECHOCKI, Witold:** W służbie polskości / Witold Piechocki // W: Michał Kajka / Witold Piechocki. – Olsztyn : Pojezierze, 1968. – S. 37-40.

828. **PIÓRKOWSKI, Jerzy:** Z jednego rodu / Jerzy Piórkowski // *Polska*. – 1969, nr 11, s. 14-15, 32.

Il.

Działalność polityczna biskupa Juliusza Bursche.

— POLONUS, J. : Stracone Powiśle, Warmia i Mazury = poz. 406

— POPŁAWSKI, Ryszard : Gdyby nie niemieckie oszustwa, tutaj zwyciężyłaby Polska = poz. 408

— POPŁAWSKI, Ryszard : Polska Warmia: od sportu do muzyki = poz. 411

— POPŁAWSKI, Ryszard : Warmińska droga do plebiscytu = poz. 415

829. **POREĘBA, Stanisław:** Jan Mazella (28 IV 1883 – 22 IX a 1 X 1939) / Stanisław Poręba // W: Polski Słownik Biograficzny. T. 20. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1975. – S. 293.

Bibliogr.

Książd, działacz Rady Ludowej w Suszu i Warmińskiego Komitetu Plebiscytowego.

830. **POREĘBA, Stanisław:** Władysław Nowakowski (1886-1939) – zapomniany działacz plebiscytowy / Stanisław Poręba // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1978, nr 171, dod. Słowo na Warmii, nr 28, s. 11.

831. **POZNAŃSKI, Stanisław:** Warmii, Mazur i Powiśla dwie graniczne daty : w pięćdziesiątą rocznicę plebiscytu, w dwudziestą piątą powrotu do macierzy / Stanisław Poznański // *Światowid*. – 1970, nr 4, s. 7.

Il., portr.

Ze wspomnień Konrada Karskiego.

832. **PROTAKIEWICZ, Stanisław:** Między granicami / Stanisław Protakiewicz // *Gazeta Olsztyńska*. – 1988, nr 50, s. 3.

Il.

Plebiscyt w Lubstynku we wspomnieniach Febronii i Władysława Zakrzewskich.

833. **R.TRZ.:** Ks. Antoni Wolszegier : działacz społeczny, oświatowy i polityczny / R.TRZ. // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 41, s. 2.

Il.

834. **(R.TRZ.):** Trudy tamtych dni : ludzie plebiscytu / (R.Trz.) // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 13, s. 2.

Il.

Franciszek Chabrowski.

835. **RATHKE, Bruno:** Wspomnienie plebiscytu w Ełku 11 lipca 1920 (1925) / Bruno Rathke // W: Prusy Wschodnie : wspólnota wyobrażona / wybór, wstęp i oprac. Hubert Orłowski, Rafał Żytyniec ; przekład Jerzy Kałużny, Rafał Żytyniec ; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań : Wydawnictwo Nauka i Innowacje, 2019. – S. 332-341.

836. **RĄCZKOWSKI, Józef:** Przed plebiscytem w Prusiech Wschodnich / Józef Rączkowski // W: Wśród polityków i artystów : ze wspomnień redaktora / Józef Rączkowski ; oprac. Witold Stankiewicz, Maria Wronkowska. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1969. – S. 393-397.

837. **RUCZYŃSKI, Teofil:** Gdy zbliżał się plebiscyt : tragiczna wyprawa drukarzy ochotników do Olsztyna / Teofil Ruczyński // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1978, nr 159, dod. *Słowo na Warmii*, nr 26, s. 11.

Na podstawie relacji Konrada Karskiego.

838. **RUCZYŃSKI, Teofil:** „My chcemy do Polski” / Teofil Ruczyński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 16, s. 3.

Działalność Władysława Maciołka.

839. **RUSZCZYC, Marek:** Na posterunku polskości : bliższy do dziś / Marek Ruszczyk // *Kurier Polski*. – 1980, nr 15, s. 3.

Portr.

Nt. działalności Kazimierza Donimirskiego.

840. **SAWICKA, Hanna:** Gdy Polska była blisko... / Hanna Sawicka // W: Maria Zientara-Malewska : zarys monograficzny życia i twórczości / Hanna Sawicka. – Olsztyn : Pojezierze, 1981. – S. 25-36.

Toż: Gdy Polska była blisko... / Hanna Sawicka // *W: Maria Zientara-Malewska : monografia życia i twórczości* / Hanna Sawicka. – Wyd. 2 uzup. i poszerz. – Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 1998. – S. 21-32.

841. **SKROBACKI, Andrzej:** Przyczynki do życiorysu Michała Beckera – działacza plebiscytowego i aptekarza w Wielbarku na Mazurach / Andrzej Skrobowski // *Farmacja Polska*. – 1985, nr 2, s. 105-106.

842. **SOBCZYK, Jan:** Życie w widnokęgach dalekich : śladami Smętki / Jan Sobczyk // *Warmia i Mazury*. – 1969, nr 11, s. 20-21, 26.

II.

Działalność Konstantego Podrańskiego.

843. **SOSNOWSKA, Danuta:** Tu jest ich dom / Danuta Sosnowska // *Tygodnik Kulturalny*. – 1970, nr 26, s. 7.

II.

Nt. walki plebiscytowej mieszkańców wsi Jaroty oraz losów Jana i Otylii Jackowskich.

844. **SOWA, Paweł:** Henryk Lewandowski – działacz niezłomny / Paweł Sowa // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 54, s. 3.

845. **SOWA, Paweł:** Po obu stronach kordonu : wspomnienia / Paweł Sowa. – Olsztyn : Pojezierze, 1969. – 193, [2] s. : il. ; 18 cm.

Z treści: Plebiscytowe nadzieje, s. 25-38. – W osamotnieniu, s. 39-49. – Początek klęski, s. 50-69.

Toż: Po obu stronach kordonu : wspomnienia / Paweł Sowa. – Wyd. 2. – Olsztyn : Pojezierze, 1974.

Toż fragm.: Plebiscyt na Warmii i Mazurach / Paweł Sowa // *W: Pamiętniki Polaków 1918-1978 : antologia pamiętnikarstwa polskiego. T. 1, Druga Rzeczpospolita 1918-1939* / wstęp Józef Chałasiński, Jan Szczepański ; wybór i oprac. Bronisław Gołębiowski, Mieczysław Grad, Franciszek Jakubczak. – Warszawa : Ludowa Spółdz. Wydaw., 1982. – S. 111-118.

Rec.: Rzeczowo lecz za mało / Zofia Dudzińska // *Głos Olsztyński*. – 1969, nr 206, s. 7.

Rec.: Fragmenty wspomnień / Janusz Jasiński // *Słowo na Warmii*. – 1969, nr 42, s. 2, 3.

Rec.: eljot // *Warmia i Mazury*. – 1969, nr 11, s. 28.

Rec.: Tadeusz Cieślak // *Przegląd Zachodni*. – 1972, nr 2, s. 442-445.

Rec.: Jerzy Oleksiński // *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. – 1972, nr 1, s. 144-145.

Rec.: Beata Sowińska // *Życie Warszawy*. – 1974, nr 273, s. 3.

Rec.: Bolesław Lubosz // *Poglądy*. – 1975, nr 3, s. 11.

846. **SOWA, Paweł:** Po 50 latach / Paweł Sowa // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 84, s. 1, 2.

Wspomnienia działacza plebiscytowego.

847. **SOWA, Paweł:** Polscy terenowi działacze plebiscytowi / Paweł Sowa // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 21, s. 3.

848. **SROKA, Jerzy:** Opowieść o pastorze Ewaldzie Lodwicu : praca uzyskała I nagrodę w konkursie P.T. „Żyją w naszej pamięci” / Jerzy Sroka // *Warmia i Mazury*. – 1986, nr 24, s. 8-9.

II.

Nauczyciel związany z Działdowem.

— STANISZEWSKI, Łukasz : Ślady na śniegu = poz. 1064

849. **STAWECKI, Piotr:** Warmiacy i Mazurzy – kawalerowie Krzyża i Medalu Niepodległości / Piotr Stawcki // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1994, nr 2/3, s. 307-315.

Działacze plebiscytowi.

850. **Stefan** Żeromski o problemie mazurskim / oprac. Janusz Jasiński // *Słowo na Warmii*. – 1972, nr 17, s. 2.

851. **STĘPOWSKI, Tadeusz:** Bohaterowie powszedniego dnia / Tadeusz Stępowski // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 15, s. 1, 3.

852. **STĘPOWSKI, Tadeusz:** Fryderyk Mirosław Leyk / Tadeusz Stępowski // *Słowo na Warmii*. – 1963, nr 32, s. 2. – (Sylwetki Olsztyńskiego Parnasu)

853. **STĘPOWSKI, Tadeusz:** Kawaler ośmiu odznaczeń / Tadeusz Stępowski // *Słowo na Warmii*. – 1962, nr 2, s. 3 ; nr 9, s. 2.

Augustyn Klimek.

854. **STĘPOWSKI, Tadeusz:** W walce o serc pojednanie / Tadeusz Stępowski // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 44, s. 1, 2.

Wspomnienie o zmarłych działaczach plebiscytowych.

855. **STOPA, Zofia:** Udział aptekarstwa polskiego w plebiscycie / Zofia Stopa // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 24, s. 3 ; nr 25, s. 4 ; nr 27/28, s. 3.

II.

M.in. działalność: Zenona Lewandowskiego, Michała Beckera, Leonarda Maksymiliana Ośmiałowskiego, Bolesława Wolskiego i Stanisława Wolskiego.

856. **SUKERTOWA-BIEDRAWINA, Emilia:** Fryderyk Mirosław Leyk trybun ludu mazurskiego (1885-1968) / Emilia Sukertowa-Biedrawina, Bohdan Wilamowski // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1969, nr 1, s. 3-18.

Portr. – Streszcz. ang.

857. **SUKERTOWA-BIEDRAWINA, Emilia:** Komitet Mazurski / Emilia Sukertowa-Biedrawina // W: Dawno a niedawno : wspomnienia / Emilia Sukertowa-Biedrawina. – Olsztyn : Pojezierze, 1965. – S. 39-49.

858. **SUKERTOWA-BIEDRAWINA, Emilia:** Moje wspomnienia / Emilia Sukertowa-Biedrawina // *Warmia i Mazury*. – 1970, nr 5, s. 8-9 ; nr 6, s. 6-7.

M.in. nt. działalności Mazurskiego Komitetu Plebiscytowego.

859. **SUKERTOWA-BIEDRAWINA, Emilia:** Osobliwa rocznica : wspomnienia plebiscytowe / Emilia Sukertowa-Biedrawina // *Życie Olsztyńskie*. – 1948, nr 107, 108.

860. **SW:** Ostatnia z rodu / (SW) // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 46, s. 3.

Portr.

Działalność Marii Czuki.

861. **SWAT, Tadeusz:** Powiślański rekonesans : plebiscytowym szlakiem Stefana Żeromskiego / Tadeusz Swat // *Słowo na Warmii*. – 1972, nr 38, s. 1, 2.

862. **SYSKA, Henryk:** Fryderyk Mirosław Leyk / Henryk Syska // *Tygodnik Kulturalny*. – 1962, nr 39, s. 4, 7.

863. **SYSKA, Henryk:** Gdzie się rodzić tam i chodzić... : mazurskie spotkania / Henryk Syska // *Tygodnik Kulturalny*. – 1963, nr 34, s. 3, 6.

Edward Turowski, kierownik szkoły w Tomaszku.

864. **SYSKA, Henryk:** Hugon Barke / Henryk Syska // *Tygodnik Kulturalny*. – 1968, nr 20, s. 6, 7.

Redaktor „Gazety Ludowej” w Elku.

865. **SYSKA, Henryk:** Mazurski generał / Henryk Syska. – Olsztyn : Pojezierze, 1971. – 139 s. ; 20 cm.

Z treści: Apostoł polskości [Bogumił Linka], s. 62-84. – Trybun mazurskiego ludu [Fryderyk Mirosław Leyk], s. 115-139.

Rec.: Szkice biograficzne / J.Ch. // *Słowo na Warmii*. – 1971, nr 19, s. 3.

Rec.: Kazimierz Koźniewski // *Polityka*. – 1971, nr 25, s. 7.

Rec.: Duch polski połączy się do czynu / Roman Wysocki // *Dziennik Ludowy*. – 1971, nr 98, s. 4.

Rec.: Mazurcy bohaterowie / Zach // *Zarzewie*. – 1971, nr 23, s. 12.

Rec.: Z dziejów walk o polskość / Jan Piechocki // *Pomorze*. – 1972, nr 5, s. 12.

866. **SYSKA, Henryk:** Mazurskie spotkania / Henryk Syska. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1965. – 210 s. : portr. ; 20 cm.

Nt. biografii działaczy politycznych, społecznych i oświatowych. Z treści: Prezes Mazurskiego Związku [Fryderyk Mirosław Leyk], s. 10-19. – Rodło zwycięskie Ty... [Jan Boenigk], s. 28-36. – Droga do Polski [Michał Lengowski], s. 44-51. – Z Labuszewa trakt... [Gustaw Leyding], s. 122-129. – „Gdzie się rodzić, tam i chodzić” [Edward Turowski], s. 150-157.

867. **SYSKA, Henryk:** Z gałązką rodzinnego bluszczu... / Henryk Syska // *Tygodnik Kulturalny*. – 1970, nr 47, s. 8.

Nt. działalność Ewalda Lodwicha.

— SYSKA, Henryk : Scalone pogranicze = poz. 488

868. **Sześciu** drukarzy z Grudziądza : wspomnienia zebrał Józef Patola // *Warmia i Mazury*. – 1980, nr 7, s. 8-9.

Relacja Konrada Karskiego.

869. **SZOSTAKOWSKA, Małgorzata:** Pierwsze kontakty z problemem mazurskim i Mazurami / Małgorzata Szostakowska // W: Emilia Sukertowa-Biedrawina 1887-1970 : zarys biograficzny / Małgorzata Szostakowska. – Olsztyn : Pojezierze, 1978. – S. 25-36.

870. **SZOSTAKOWSKA, Małgorzata:** Życie i działalność Stanisława Srokowskiego / Małgorzata Szostakowska // W: Z krainy Czarnego Krzyża / Stanisław Srokowski ; wybrała i wstępem poprzedziła Małgorzata Szostakowska. – Olsztyn : Pojezierze, 1980. – S. V-XXXIX.

Dyplomata, polski konsul w Królewcu.

871. **SZYNKARCZYN, Barbara:** Jan Kasprowicz i Stefan Żeromski w Kwidzynie / Barbara Szynkarczyn // W: Plebiscyt na Powiślu – 11 lipiec 1920 rok / red. Antoni Barganowski. – Kwidzyn : Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej ; Sztum : Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, 2000. – S. 168-171. – (Zeszyty Kwidzyńskie ; nr 1)

872. **ŚLIWA, Alojzy:** Plebiscyt : fragment pamiętnika / Alojzy Śliwa // *Słowo na Warmii*. – 1969, nr 119, s. 2.

873. **ŚLIWA, Alojzy:** Z moich wspomnień plebiscytowych / Alojzy Śliwa // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1960, nr 27, s. 2.

874. **ŚWIĘTEK, Maria:** Nasze marzenia spełniły się / Maria Świętek // *Słowo na Warmii*. – 1961, nr 6, s. 5.

Wspomnienia plebiscytowe.

875. **T.:** Ks. dr Gustaw Działowski / T. // *Słowo na Warmii*. – 1962, nr 3, s. 2.

Działacz plebiscytowy.

876. **T.R.:** Zgon działacza plebiscytowego / T.R. // *Słowo na Warmii*. – 1972, nr 40, s. 2.

Franciszek Kościński.

877. **T.S.:** Odszedł bojownik plebiscytu z 1920 roku / T.S. // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 15, s. 2.

Oskar Mączkowski.

878. **TOLLIK, Tadeusz:** Pamiętnik Tadeusza Tollika rodzonego w Janowie dnia 12 kwietnia 1898 roku / oprac. Jadwiga Bartosiewicz, Justyna Liguz-Kolakowska. – Kwidzyn : Kwidzyńskie Towarzystwo Kulturalne ; Sztum : Wydawnictwo Aliem, 2000. – 51, [2] s., [10] s. tabl.: il. ; 21 cm.

Na s. tyt. i okł.: 80 rocznica plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu.

ISBN 83-913830-1-6

— TRĄBAŁA, Tomasz : Z archiwum = poz. 12

879. **TRYNISZEWSKI, Eugeniusz:** Jan Niemierski działacz plebiscytowy : z dziejów Warmii i Mazur / Eugeniusz Tryniszewski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1977, nr 155, s. 4.

Portr.

880. **TRYNISZEWSKI, Eugeniusz:** Straż Mazurska / Eugeniusz Tryniszewski // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 11, s. 3.

Nt. działalności Jana Niemierskiego.

881. **TRYNISZEWSKI, Eugeniusz:** Ty się Polski doczekasz i polskim żołnierzem będziesz / E[ugeniusz] Tryniszewski // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 15, s. 3.

Portr.

Dot. Antoniego Neumana.

882. **TRYNISZEWSKI, Eugeniusz:** Wierzyliśmy niezłomie, że tu będzie Polska : za Polską czy za Prusami / E[ugeniusz] Tryniszewski // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 21, s. 3.

Il.

Działalność Alojzego Barczewskiego.

883. **TRYNISZEWSKI, Eugeniusz:** Wspomnienia o Antonim Neumanie / Eugeniusz Tryniszewski // *Słowo Powszechne*. – 1974, nr 207, dod. *Słowo na Warmii*, nr 32, s. 6.

884. **TRYNISZEWSKI, Eugeniusz:** Za Polską czy za Prusami? : „Koła obracają się dla naszego, a nie waszego zwycięstwa” / Eugeniusz Tryniszewski // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 6, s. 3 ; nr 7, s. 3.

Historia Wiktora Hansa.

885. **TRYNISZEWSKI, Eugeniusz:** Zapomniany działacz plebiscytowy / Eugeniusz Tryniszewski // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 24, s. 2.

Portr.

Józef Hann.

886. **TRZCIŃSKI, Ryszard:** Jak przystało na prawdziwego Polaka : ludzie plebiscytu / R[yszard] Trzciniński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 22, s. 3.

Życie i działalność Wincentego Śmieszego.

887. **TRZCIŃSKI, Ryszard:** Jam się czuł Polakiem / R[yszard] Trzciniński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 1, s. 3.

Udział w plebiscycie Joachima Margi, rzemieślnika z Olsztyna.

888. **TRZCIŃSKI, Ryszard:** Kurier Komitetu Mazurskiego / R[yszard] Trzciniński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 17, s. 3, 4.

Il.

Edmund Rejewski.

889. **TRZCIŃSKI, Ryszard:** Piękną miałem młodość... : ludzie plebiscytu / R[yszard] Trzciniński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 36, s. 1, 2.

Il.

Historia Józefa Sekutery z Bredynek.

890. **TRZCIŃSKI, Ryszard:** Przeżyłem własną śmierć : ludzie plebiscytu / R[yszard] Trzciniński // *Słowo na Warmii*. – 1970, nr 4, s. 3.

Il.

Działalność Józefa Wydorskiego.

891. **Trzej przywódcy duchowi Mazurów pruskich** // *Gazeta Ludowa*. – 2016, [brak nr], s. 2.

II.

Dot. Bogumiła Labusza, Bogumiła Linki i Michała Kajki. Przedruk z „Kuriera Poznańskiego” nr 317 z 13 lipca 1930 r.

892. **TUCZYŃSKI, Jan**: Od Gopła do Bałtyku : rozprawy i szkice z marynistyki Młodej Polski / Jan Tuczyński. – Gdynia : Wydawnictwo Morskie, 1966. – 231, [4] s., [20] k. tabl. : il. ; 18 cm.

Z treści: [Jan Kasprowicz o plebiscycie na Warmii i Mazurach], s. 117-122.

893. **Twarze Plebiscytu 1920 roku** / oprac. bb // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 157, dod. *Plebiscyt 1920 na Warmii, Mazurach i Powiślu*, s. 5.

Franciszek Barcz, Walenty Barczewski, Robert Bilitewski, Kazimierz Donimirski, Jan Hanowski, Kazimierz Jaroszyk, Augustyn Klimek, Zenon Lewandowski, Fryderyk Leyk, Bogumił Linka, Jan Niemierski, Feliks Nowowiejski, Wacław Osiński, August Popławski, Seweryn Pieniężny, Wanda Pieniężna, Alojzy Śliwa, Antoni Szajek, Emilia Sukertowa-Biedrawina, Paweł Turowski, Augustyna Wiewiórra.

894. **UKLEJA, Józef**: Z obczyzny na Mazury : (wspomnienia plebiscytowe) / J[ózef] Ukleja ; rozm. T[eofil] Ruczyński // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1960, nr 25, s. 3.

895. **UZIEMBŁO, Adam**: I my Polacy / Adam Uziembło ; wybrała i do druku podała Agnieszka Knyt // *Karta*. – Nr 49 (2006), s. 4-17.

II.

Wspomnienia członka Mazurskiego Komitetu Plebiscytowego uzupełnione dokumentacją attache honorowego Konsulatu Generalnego w Olsztynie Adama Ludwika Czartoryskiego.

— UZIEMBŁO, Adam : Walka o Mazury = poz. 39

896. **W.A.**: W walce o polskość na Warmii i Mazurach : wspomnienia o ks. Sochaczewskim / W.A. // *Słowo Powszechne*. – 1968, nr 7, s. 11.

897. **W.B.**: Pamiętam tamte dni / W.B. // *Nasza Wieś*. – 1970, nr 28, s. 12.

Wspomnienia Elżbiety Fabek.

898. **W 102** rocznicę urodzin Jakuba Bema // *Słowo na Warmii*. – 1968, nr 28, s. 2.

M.in. przewodniczący Komisji Plebiscytowej w Gietrzwałdzie.

899. **WAKAR, Andrzej**: Biada jeśli opuścimy Mazurów / Andrzej Wakar // *Warmia i Mazury*. – 1964, nr 12, s. 3-4.

Stefan Żeromski wobec plebiscytu.

900. **WAKAR, Andrzej**: Biada, jeśli opuścimy Mazurów... / Andrzej Wakar // *W: Bałwany chwałąc bez zakonu żył : szkice i portrety* / Andrzej Wakar. – Olsztyn : Pojezierze, 1986. – S. 118-125.

Nt. pobytu Stefana Żeromskiego na Warmii, Mazurach i Powiślu w okresie plebiscytu.

901. **WAKAR, Andrzej:** Franciszek Barcz : w pięćdziesiątą rocznicę plebiscytu na Powiślu, Warmii i Mazurach / Andrzej Wakar // *Panorama Północy*. – 1970, nr 29, s. 10.

Portr.

902. **WAKAR, Andrzej:** Franciszek Grzeski : w 50 rocznicę plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu / Andrzej Wakar // *Panorama Północy*. – 1970, nr 46, s. 6.

903. **WAKAR, Andrzej:** Jan Baczewski : w pięćdziesiątą rocznicę Plebiscytu Mazurskiego / Andrzej Wakar // *Panorama Północy*. – 1970, nr 27, s. 10.

Il.

904. **WAKAR, Andrzej:** Ostatni tydzień / Andrzej Wakar // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 72, s. 3.

Pobył Jana Kasprowicza i Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie w przeddzień plebiscytu.

905. **WAKAR, Andrzej:** Poseł Jan Baczewski : z dziejów walki o polskie głosy / Andrzej Wakar // *Słowo na Warmii*. – 1966, nr 42, s. 3 ; nr 43, s. 2.

906. **WAKAR, Andrzej:** Proboszcz z Brąswałdu / Andrzej Wakar // *Panorama Północy*. – 1970, nr 20, s. 10.

Nt. biografii ks. Walentego Barczewskiego.

907. **WAKAR, Andrzej:** Stanisław Nowakowski / Andrzej Wakar // *Głos Olsztyński*. – 1964, nr 294, dod. *Archipelag*, nr 49, s. 4. – (Wybitnie ludzie w Olsztynie)

908. **WARNEŃSKA, Monika:** Ostatnia róża : opowieść o Żeromskim na wybrzeżu / Monika Warneńska. – Gdynia : Wydawnictwo Morskie, 1964. – 175, [1] s. ; 18 cm.

Toż: Ostatnia róża : opowieść o Żeromskim na wybrzeżu / Monika Warneńska. – Wyd. 2. – Gdynia : Wydawnictwo Morskie, 1966.

M.in. nt. udziału Stefana Żeromskiego w plebiscycie.

Rec.: Żeromski i plebiscyt / (Seg.) // *Głos Olsztyński*. – 1965, nr 16, s. 3.

909. **WERNER, Gerhard:** Amtsrichter Hermann Lindemann in Vandsburg : die Übergabe des dortigen Amtsgerichts an Polen im Januar 1920 auf Grund des Versailler Vertrages / Gerhard Werner // *Westpreußen-Jahrbuch*. – H. 51 (2001), s. 35-51.

910. **Wiktor** Brosz nie żyje : [nekrolog] // *Głos Olsztyński*. – 1967, nr 10, s. 2.

Portr.

Działacz plebiscytowy ur. w Lamkowie.

911. **WILAMOWSKA, Bożena:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach / Bożena Wilamowska // W: Ku przestrodze : wyjątki ze wspomnień babci. Cz. 1 i 2 / Bożena Wilamowska. – Działdowo : Towarzystwo Miłośników Ziemi Działdowskiej : 2009. – S. 64-65.

Dot. Emilii Sukertowej-Biedrawiny.

912. **WILLAN, Tadeusz:** Urodzeni w Napromku / Tadeusz Willan // *Głos Olsztyński*. – 1970, nr 74, s. 1, 5.

Wspomnienia Marty i Jana Wiśniewskich.

913. **WILLAN, Tadeusz:** Znów zagrała orkiestra... / Tadeusz Willan // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 168, s. 3.

II.

M.in. o działalności Fryderyka Mirosława Leyka.

914. **WIŚNIEWSKI, Marian:** Ostatni świadkowie / Marian Wiśniewski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1970, nr 72, s. 6.

Wspomnienia Marii Baczewskiej z Nowej Wsi w pow. olsztyńskim.

915. **WIŚNIEWSKI, Marian:** Pół wieku później / Marian Wiśniewski // *Głos Olsztyński*. – 1970, nr 62, s. 5, 6.

II.

Wspomnienia o Janie Baczewskim.

916. **WIŚNIEWSKI, Marian:** Za rogatkami Olsztyna / Marian Wiśniewski // *Głos Olsztyński*. – 1970, nr 79, s. 5, 8.

Portr.

Wspomnienia Franciszka Pacera ze Skajbot.

917. **WOJEWODA, Krystyna:** Plebiscyt na terenie Warmii, Mazur i Powiśla w pamiętnikach autorów olsztyńskich / Krystyna Wojewoda. – Olsztyn : Wyższa Szkoła Pedagogiczna. Wydział Humanistyczny, 1977. – 157 s. : il.

Maszynopis. – Bibliogr.

Praca magisterska.

918. **WOLIŃSKI, Grzegorz:** Stefan Żeromski na Powiślu. Cz. 1 / Grzegorz Woliński // *Schody Kawowe*. – 2012, nr 4, s. 4-8.

W okresie plebiscytu.

919. **WORGITZKI, Max:** 11 lipca (1920) / Max Worgitzki // W: Prusy Wschodnie : wspólnota wyobrażona / wybór, wstęp i oprac. Hubert Orłowski, Rafał Żytyniec ; przekład Jerzy Kałużny, Rafał Żytyniec ; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań : Wydawnictwo Nauka i Innowacje, 2019. – S. 329-331.

920. **WRZESIŃSKI, Wojciech:** Stanisław Zieliński wobec polskich przygotowań do akcji plebiscytowej : wybór źródeł / Wojciech Wrzesiński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1980, nr 3, s. 413-426.

Streszcz. niem.

— WRZESIŃSKI, Wojciech : Uwagi Stanisława Srokowskiego o problemie polskim w Prusach Wschodnich w 1921 roku = poz. 586

921. **Wspomnienia** działaczy plebiscytowych // W: Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Kwidzynie w latach 1920-1939 : wspomnienia działaczy plebiscytowych /

[red. Henryk Michalik]. – Kwidzyn : Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, 2001. – S. 92-158. – (Zeszyty Kwidzyńskie ; nr 5)

Zawiera relacje: Michała Bieleckiego, Mieczysława Borzeszkowskiego, Franciszka Borzycha, Franciszka Brose, Ignacego Górzyńskiego, Władysława Grabowskiego, Stefana Kaszubowskiego, Marii Komorowskiej, Jana Majewskiego, Kazimierza Mańczyńskiego, Heleny Urban, Stanisława Urbana, Brunona Wiśniewskiego, Józefa Wiśniewskiego, Jana Wittstocka, Magdaleny Woyke.

922. **X. P. K.:** Zwycięska droga Fryderyka Mirosława Leyka / X. P. K. // *Strażnica Ewangeliczna*. – 1954, nr 8, s. 93-95.

923. **(Z):** 95 rocznica urodzin zasłużonej działaczki plebiscytowej / (z) // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1981, nr 97, dod. *Słowo na Warmii*, nr 16, s. 11.

Emilia Zawiślewska.

924. **ZAŻEMBŁOWSKI, Józef:** Z żałobnej karty : [nekrolog] / Józef Zażembłowski // *Słowo na Warmii*. – 1967, nr 38, s. 2.

Zygmunt Marszałek.

925. **ZB:** Bolesław Wolski (1877-1940) / ZB // *Gazeta Olsztyńska*. – 2002, nr 186, s. 23.

II.

Aptekarz z Biskupca w pow. nowomiejskim.

926. **ZB:** Jan Niemierski (1886-1941) / ZB // *Gazeta Olsztyńska*. – 2002, nr 183, s. 8.

II.

927. **ZDZIENNICKI, Krystian:** Kazimierz Donimirski : orędownik polskości podczas kampanii plebiscytowej w latach 1919-1920 / Krystian Zdziennicki // *Provincja (Sztum)*. – 2020, nr 2, s. 104-107.

928. **ZENDEROWSKI, Wojciech:** Bohaterowie plebiscytu : w rocznicę... / W[ojciech] Zenderowski // *Wiadomości Barczewskie*. – 2001, nr 10/11, s. 21.

Zasłużeni dla ziemi barczewskiej.

929. **ZENDEROWSKI, Wojciech:** W 120. rocznicę urodzin : Augustyna Wiwiórra / Wojciech Zenderowski // *Wiadomości Barczewskie*. – 2020, nr 5, s. 13-14.

Nauczycielka ur. w Bredynkach w gm. Biskupiec, zm. w Barczewie.

930. **ZIENTARA-MALEWSKA, Maria:** Franciszek Barcz / Maria Zientara-Malewska // *Słowo na Warmii*. – 1963, nr 5, s. 2.

931. **ZIENTARA-MALEWSKA, Maria:** Ludzie ofiarnego trudu : Donimirscy z Czernina / Maria Zientara-Malewska // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1975, nr 265, dod. *Słowo na Warmii*, nr 28, s. 12.

Działalność Wandy i Witolda Donimirskich.

932. **ZIENTARA-MALEWSKA, Maria:** Nauczyciel i wychowawca / Maria Zientara-Malewska // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1980, nr 133, dod. *Słowo na Warmii*, nr 21, s. 10.

Nt. działalności Henryka Lewandowskiego.

933. **ZIENTARA-MALEWSKA, Maria:** Nauczycielka z Bredynek / Maria Zientara-Malewska // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1980, nr 187, dod. *Słowo na Warmii*, nr 31, s. 10.

Nt. działalności Augusty Wiewiórry.

934. **ZIENTARA-MALEWSKA, Maria:** Plebiscyt / Maria Zientara-Malewska // W: *Śladami twardej drogi* / Maria Zientara-Malewska. – Warszawa : PAX, 1966. – S. 121-136.

935. **ZIENTARA-MALEWSKA, Maria:** Śp. ksiądz Wacław Osiński / Maria Zientara-Malewska // *Warmińskie Wiadomości Diecezjalne*. – 1962, nr 1, s. 57-63.

936. **ZIENTARA-MALEWSKA, Maria:** Zapomniany działacz plebiscytowy / Maria Zientara-Malewska // *Słowo Powszechne (wyd. BL)*. – 1980, nr 192, dod. *Słowo na Warmii*, nr 32, s. 10.

Konrad Karski.

937. **ZIENTARA-MALEWSKA, Maria:** Zgon Ottona Baczewskiego / Maria Zientara-Malewska // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1954, nr 2, s. 6.

Działacz plebiscytowy, brat Jana Baczewskiego.

938. **ŻEREBNY, Michał:** Jan Kasprowicz w plebiscycie na Powiślu i Warmii / Michał Żerebny // *Rocznik Kasprowiczowski*. – R. 4/5 (1985), s. 200-234.

II.

939. **ŻEREBNY, Michał:** Kasprowicz w 1920 roku na Powiślu i Warmii / Michał Żerebny // W: *Jan Kasprowicz : w siedemdziesięciolecie śmierci : materiały Międzynarodowej Sesji Naukowej, Olsztyn 17-19 X 1996* / pod red. Jana Kaczyńskiego. – Olsztyn : Wyższa Szkoła Pedagogiczna. Wydaw., 1999. – S. 229-256.

II.

940. **ŻEROMSKI, Stefan:** Iława-Kwidzyn-Malbork / Stefan Żeromski // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1958, nr 44, s. 3, nr 48, s. 3.

Relacja z podróży w 1920 r.

Toż: Iława-Kwidzyn-Malbork / Stefan Żeromski // W: *Dzieło najżywsze z żywych : antologia reportaży o ziemiach zachodnich i północnych z lat 1919-1939* / Witold Nawrocki wybrał teksty i napisał przedmowę. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1981. – S. 37-62.

Toż fragm.: Iława-Kwidzyn-Malbork / Stefan Żeromski // W: *W podróży po ziemi sztumskiej : Tarnowski, Andriolii, Żeromski, Wańkowicz* / Janusz Ryszkowski. – Sztum : Powiślańska Organizacja Turystyczna, 2010. – S. 73-78.

Toż: Iława-Kwidzyn-Malbork / Stefan Żeromski // W: *100/XX : antologia polskiego reportażu XX wieku. T. 1, 1901-1965* / pod red. Mariusza Szczygła. – Wołowiec : Wydawnictwo Czarne, 2014. – S. 170-188.

941. **ŻYLUK, Damian:** Działalność plebiscytowa księży Antoniego Ludwiczaka i Wacława Osińskiego na tle propagandy niemieckiej na Warmii i Mazurach w latach 1918-1920 / Damian Żyluk // *Znad Pisy*. – Nr 10 (2001), s. 89-105. – il., mapa. – Bibliogr.

OBCHODY. SESJE. WYSTAWY

942. **(A):** W rocznicę plebiscytu / (a) // *Kurek Mazurski*. – 2010, [nr 42, z dn. 12 X].

II.

Relacja z konferencji naukowej „Ruch polski w powiecie szczycieńskim w latach 1896-1939. Działalność Banku Ludowego oraz plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 r.”.

943. **BAHR, Ernst:** Ausstellung über die Volksabstimmung im Ermland und in Masuren / Ernst Bahr // *Wissenschaftlicher Dienst für Ostmitteleuropa*. – Bd. 21 (1971), s. 616-620.

Wystawa z okazji 50. rocznicy plebiscytu, otwarta 30 maja 1970 r. w Muzeum Mazurskim w Olsztynie.

Toż: Ausstellung über die Volksabstimmung im Ermland und in Masuren / Ernst Bahr // *Unsere Ermländ. Heimat*. – Bd. 18 (1972), s. I.

944. **BARYŁA, Tadeusz:** Sprawozdanie z sesji naukowej w Domu Polskim (27-28 X 1980) / Tadeusz Baryła // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1981, nr 1, s. 169-177.

Sesja poświęcona 60-leciu plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu oraz powstawaniu Związku Polaków w Prusach Wschodnich.

945. **BĄCZEK, Konrad:** Sprawozdanie z konferencji Budowa Niepodległej. Granice Rzeczypospolitej w latach 1918-1921 / Konrad Bączek // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 2019, nr 3, s. 666-668.

W programie m.in. wystąpienie Macieja Grabskiego: Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu i jego przebieg na łamach „Kuriera Poznańskiego”.

946. **BĄCZEK, Konrad:** Wystawa W służbie niepodległości. Telegramy Patriotyczne 1895-1939 / Konrad Bączek // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 2019, nr 1, s. 162-164.

Streszcz. w jęz. niem., ang.

Wystawa w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie w ramach obchodów setnej rocznicy odzyskania niepodległości. Ekspozycja nawiązuje m.in. do plebiscytu.

947. **BENDYK, Edwin:** Kłopotliwe stulecie / Edwin Bendyk, Urszula Schwarzenberg-Czerny // *Polityka*. – 2018, nr 8, s. 26-29.

II.

Dot. obchodów 100-lecia odzyskania niepodległości w miastach, które do 1945 r. znajdowały się na terytorium Rzeszy Niemieckiej.

948. **BÖHMER, Dietmar:** Die Volksabstimmung 1920. Jahrestagung der Historischen Kommission für ost- und westpreußische Landesforschung / Dietmar Böhmer // *Unser Danzig*. – Bd. 52, H. 9 (2000), s. 16-18.

Sprawozdanie z konferencji.

949. **BÖHMER, Dietmar:** Die Volksabstimmung 1920 – Voraussetzungen, Verlauf und Folgen. Jahrestagung der Historischen Kommission für ost- und westpreußische Landesforschung vom 16.-18. Juni 2000 in Allenstein/Olsztyn / Dietmar Böhmer, Bernhart Jähmig // *Preußenland*. – Bd. 38, H. 2 (2000), s. 33-39.

Toż: Die Volksabstimmung 1920 – Voraussetzungen, Verlauf und Folgen. Jahrestagung der Historischen Kommission für ost- und westpreußische Landesforschung vom 16.-18. Juni 2000 in Allenstein/Olsztyn / Dietmar Böhmer, Bernhart Jähmig // *Der Westpreuße*. – Bd. 52, H. 17 (2000), s. 8-9.

950. **BÖTTCHER, Bernhard:** Die Volksabstimmungen 1920 : „Heiligstes Recht der Völker“ – oder Vertiefung alter Feindschaften? / Bernhard Böttcher // W: Nachkriegsordnungen 1918-1923 / Herausgeber dieser Ausgabe: Dietmar von Reeken und Malte Thießen. – Seelze : Friedrich Verlag GmbH, [2018]. – S. 43-51. – (Geschichte lernen ; 31. Jahrgang, 186 / Dezember 2018)

Il., mapy.

Scenariusz lekcji.

— CHŁOSTA, Jan : Rola i znaczenie Banku Mazurskiego w działaniach Polaków na Mazurach w I połowie XX wieku = poz. 139

951. **CZECHYRA, Łukasz:** Bohaterowie z 1920 r. / Łukasz Czechyra // *Gość Niedzielny*. – 2020, nr 28, dod. *Posłaniec Warmiński*, nr 28, s. IV.

Il.

Wystawa w Domu Pracy Twórczej w Biskupcu.

952. **Die** Volksabstimmung 1920 in Ost- und Westpreußen : ein historischer Rückblick : historische Ausstellung in Bildern, Dokumenten und Modellen vom 24. November 1990 bis 17. Februar 1991, Westpreußisches Landesmuseum / [Red. Hans-Jürgen Schuch]. – Münster : Westpreussische Landesmuseum, 1991. – 24 s. : il. ; 25 cm. – (Ausstellungskatalog / Westpreussisches Landesmuseum ; Nr. 28)

ISBN 3-927111-06-6

— (EW) : Mazurski symbol = poz. 689

953. **[Fotografia]** : [Inc.:] Jednodniówka – 10. lecie plebiscytu na Warmii i Mazurach. – [s.l. : s.n., 1960].

Fotografia czarno-biała przedstawiająca druk okolicznościowy wydany w Działdowie 13 lipca 1930 r.

954. **[Fotografia]** : [Inc.:] Otwarcie wystawy „Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 roku” ... Dyrektor Muzeum Mazurskiego w Olsztynie, Kierownik Muzeum w Szczytnie.

Fotografia biało-czarna ; format: 9x13 cm. – Aut. fot. nieznan

Zdjęcie plakatu (prawdopodobnie) związanego z imprezą zorg. 21 lipca 1965 r. w Muzeum w Szczytnie.

955. **GABRYSZAK, Zbigniew:** Zjazd pedagogów w Kwidzynie : w 70-lecie plebiscytu na Dolnym Powiślu / Zbigniew Gabryszak // *Głos Wybrzeża*. – 1990, nr 119, s. 6.

956. **Gazeta Olsztyńska** : wydanie specjalne : Olsztyn, na wtorek 1 kwietnia 1986 / Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie ; Wydawnictwo Pojezierze. – Olsztyn : [druk:] Olsztyńskie Zakłady Graficzne im. Seweryna Pieniężnego, 1986. – 42 cm.

Przedruk z wydania jubileuszowego z 1 kwietnia 1939 r. Przy przedruku skrócono czołówkę gazety, w tekście uwspółcześiono pisownię, poprawiono interpunkcję oraz błędy drukarskie, zmniejszono liczbę ilustracji.

Treść: Pół wieku służby społecznej. – Credo narodowe „Gazety Olsztyńskiej”. – Za wiarę świętą i narodowość polską! Rola „Gazety Olsztyńskiej” w czasie wyborów. – Ostatnie lata na posterunku. – Pieniężny Władysław : 1905-1914. – W okresie wielkiej wojny. – Okres plebiscytowy. Po plebiscycie. – Trwać i wytrwać. – Nowakowski Stanisław: „Morituri” – mający umrzeć.

957. **GOŁASZEWSKA, Dominika**: Dlaczego przegraliśmy? : krótka refleksja na temat plebiscytu z 1920 roku, okiem licealisty / Dominika Gołaszewska // *Rocznik Mazurski*. – T. 15 (2011), s. 112-116.

Konkurs historyczny „Plebiscyt 1920 roku i ruch polski w powiecie szczycieńskim w latach 1896-1939”.

— **GOŁOTA, Janusz** : Kurpiowszczyzna wobec plebiscytu na Warmii i Mazurach = poz. 219

958. **HUBATSCH, Walther**: Die Volksabstimmung in Ost- und Westpreußen 1920 : ein demokratisches Bekenntnis zu Deutschland / Walther Hubatsch. – Hamburg : Staats- und Wirtschaftspolitische Gesellschaft, Referat Öffentlichkeitsarbeit, 1980. – 15 s. : il., wykr. – (Kleine Swg-Reihe ; 25)

Wykład wygłoszony 5 lipca 1980 r. w Monachium podczas nabożeństwa z okazji rocznicy plebiscytu.

ISBN 388-52-703-6-6

— **JASIŃSKI, Janusz** : Uporczywa droga do Polski Bogumiła Linki i jego rodziny = poz. 723

959. **JEBSSEN, Nina**: Bleibe treu! Agitation whrend der europischen Volksabstimmungen 1920-1921 / Nina Jebesen. – Sønderborg : Museum Sønderjylland, 2012. – 32 s.

Il., mapy.

Publikacja towarzysząca wystawie „Folkeafstemninger og Genforening 1918-20” des Museum Sønderjylland - Sønderborg Slot.

ISBN 978-87-87375-19-1

960. **JUDZIŃSKI, Józef**: Wystawa o plebiscycie na Warmii i Mazurach / Józef Judziński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1970, nr 4, s. 667-669.

Wystawa z okazji 50. rocznicy plebiscytu, otwarta 30 maja 1970 r. w Muzeum Mazurskim w Olsztynie.

961. **KALLENBACH, Elisabeth**: Wir bleiben deutsch : Historische Kommission über Volksabstimmung 1920 / Elisabeth Kallenbach // *Mitteilungsblatt*. – 2000, nr 7, s. 6-8.

Il.

Sesja „Die Volksabstimmung 1920 – Voraussetzungen Verlauf und Folgen” zorg. w Ośrodku Badań Naukowych w Olsztynie, 16-18 VI 2000.

962. **Kampania** prasowa : związana z obchodami 50. rocznicy Plebiscytu na Warmii Mazurach i Powiślu. – Olsztyn, 1969.

Plan kampanii realizowanej przez czasopismo „Panorama Północy”. Obiekt wydany w Olsztynie w 1969 r.

963. **KONCZYŃSKI, Radosław**: Na 100-lecie plebiscytu jest specjalny datownik na pocztce i apel filatelistów / Radosław Konczyński // *Dziennik Bałtycki*. – 2020, nr 160, dod. *Dziennik Malborski*, s. 4.

964. **KONCZYŃSKI, Radosław**: 100 lat plebiscytu w Muzeum Miasta / Radosław Konczyński // *Dziennik Bałtycki*. – 2020, nr 166, dod. *Dziennik Malborski*, s. 3.

W Muzeum Miasta Malborka.

965. **KOZŁOWSKI, Krzysztof**: By lepiej zrozumieć / Krzysztof Kozłowski // *Gość Niedzielny*. – 2020, nr 22, dod. *Posłaniec Warmiński*, nr 22, s. VIII.

II.

Wystawa „Wersal, plebiscyt i co dalej na Warmii i Mazurach?” zorg. w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

966. **KOZŁOWSKI, Krzysztof**: Dostarczane przez umyślnego / Krzysztof Kozłowski // *Gość Niedzielny*. – 2018, nr 44, dod. *Posłaniec Warmiński*, nr 44, s. VII.

Wystawa telegramów patriotycznych zorg. w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie w ramach obchodów setnej rocznicy odzyskania niepodległości. Ekspozycja nawiązuje m.in. do plebiscytu.

967. **KOZŁOWSKI, Krzysztof**: Niemcy nigdy im tego nie zapomnieli / Krzysztof Kozłowski // *Gość Niedzielny*. – 2019, nr 45, dod. *Posłaniec Warmiński*, nr 45, s. I.

II.

Wystawa „Bohaterowie Plebiscytu” zorg. w Olsztynie przez Instytut Północny.

968. **KOZŁOWSKI, Krzysztof**: Tutaj przebiegała granica... / Krzysztof Kozłowski // *Gość Niedzielny*. – 2020, nr 3, dod. *Posłaniec Warmiński*, nr 3, s. VII.

II.

Spotkanie historyków olsztyńskiego Instytutu Północnego z inicjatorami ustawienia obelisku w Groszkach z okazji rocznicy plebiscytu na Warmii i Mazurach.

969. **KUDRZYCKI, Zbigniew**: Konferencja naukowa „Ruch polski w powiecie szczycieńskim w latach 1896-1939. Działalność Banku Ludowego oraz plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 r.” / Zbigniew Kudrzycki // *Rocznik Mazurski*. – T. 15 (2011), s. 3-5.

Zorg. w Zespole Szkół nr 2 im. Jędrzeja Śniadeckiego w Szczytnie przez Powiat Szczycieński, Bank Spółdzielczy w Szczytnie i Muzeum Mazurskie w Szczytnie.

970. **KUDRZYCKI, Zbigniew**: Polska wobec plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 roku / Zbigniew Kudrzycki // *Rocznik Mazurski*. – T. 15 (2011), s. 6-37.

II.

Materiał z konferencji naukowej „Ruch polski w powiecie szczycieńskim w latach 1896-1939. Działalność Banku Ludowego oraz plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 r.”. Zawiera aneksy m.in. regulamin plebiscytu oraz odezwy do Mazurów.

971. **LASKOWSKA, Alina:** Rowerem po plebiscytowym szlaku / Alina Laskowska // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 180, dod. *Głos Lubawski*, nr 32, s. 4.

II.

Wycieczka zorg. przez Lubawskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych w 100-lecie plebiscytu na ziemi lubawskiej.

972. **LEK:** Zakątek z dużą pojemnością = Ziemlich große Schlupfwinkel / lek // *Mitteilungsblatt*. – 2010, nr 8, s. 8-9.

II. – Tekst równol. pol. niem.

15. festyn letni mniejszości niemieckiej zorg. przez Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej w Gołdapi oraz wspólnotę byłych mieszkańców powiatu gołdapskiego. Wystawa poświęcona plebiscytowi.

973. **LIETZ, Zygmunt:** Pamiątki polskości : 1919-1939 : przewodnik po wystawie Muzeum Mazurskiego w Olsztynie / oprac. Zygmunt Lietz. – Olsztyn : Pojezierze, 1957. – 34 s. : faks., fot., m., portr. ; 21 cm.

974. **LIETZ, Zygmunt:** Uroczystości plebiscytowe w Olsztynie, Kwidzynie i Łodzi / Zygmunt Lietz // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1960, nr 4, s. 634-637.

— **Materiały** z sesji popularno-naukowej Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Olsztynie w związku z pięćdziesięcioleciem plebiscytu na Powiślu, Warmii i Mazurach = poz. 30

975. **MAZGAL, Ewa:** Plebiscyt, czyli paradoksy historii / Ewa Mazgal // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 57, s. 11.

II.

Wystawa w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

976. **MEF:** Die Volksabstimmung trennt sie nicht mehr : gemeinsame Ausstellung / mef, lek // *Mitteilungsblatt*. – 2010, nr 8, s. 16.

II.

Wystawa źródeł dot. plebiscytu zorg. przez Kulturzentrum Ostpreußen w Ellingen (Niemcy).

977. **MICHALIK, Henryk:** Wielka manifestacja w Janowie z okazji 10-lecia przyłączenia do Polski / Henryk Michalik // *Prowincja (Sztum)*. – 2020, nr 3, s. 50-59.

978. **MIELNICKI, Andrzej:** Wyborcze przepychanki na wiecu / Andrzej Mielnicki // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 152, s. 2.

Wiec na Placu Konsulatu Polskiego w Olsztynie zorg. przez regionalne struktury PiS w 100. rocznicę plebiscytu.

— **MINAKOWSKI, Jerzy :** Związek Polaków w Niemczech w Prusach Wschodnich na tle sytuacji na Warmii, Mazurach i Powiślu po plebiscycie (11 lipca 1920 r.) = poz. 367

979. **Muzeum** w Gazecie // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 244, s. 15.

Nt. wystawy „Wersal, plebiscyt i co dalej na Warmii i Mazurach?” zorg. w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

980. **Nasi** przodkowie wybrali Polskę : uroczystości z okazji plebiscytu na Warmii i Mazurach / oprac. mcz // *Gazeta Olsztyńska*. – 2010, nr 158, dod. *Gazeta Działdowska*, nr 27, s. 12.

II.

Obchody we wsi Groszki.

981. **PIĄTEK, Piotr**: W osiemdziesiątą rocznicę plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu : sprawozdanie z konferencji / Piotr Piątek // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 2001, nr 1, s. 95-97.

Konferencja zorg. w Olsztynie w dn. 16-18 czerwca 2000 r.

982. **Plebiscyt 1920** : Mała Polska – Wielcy Polacy : katalog wystawy z komentarzem historycznym / [teksty dr Aleksandra Girsztowt, Małgorzata Janusz, Tomasz Kukowski, dr Tomasz Niklas, dr Aleksandra Paprot-Wielopolska, Weronika Rakowska-Szerle, Dorota Raczkowska, Wiesława Szkutnik]. – Malbork : Muzeum Miasta Malborka ; we współpracy z Archiwum Państwowym, [2020]. – 72 s. : faks., fot., mapy, portr. ; 21 cm.

Streszcz. ang., niem.

Katalog wystawy: Muzeum Miasta Malborka, 12 lipca – 31 grudnia 2020 r.

ISBN 978-83-950992-1-2

— **Polacy** w Prusach Wschodnich i Zachodnich w latach 1918-1920 = poz. 33

983. **Polskie** Gazety Plebiscytowe'1920 : wydanie z okazji jubileuszu 100 lat Domu Polskiego, plebiscytu i Związku Polaków w Prusach Wschodnich / oprac. i przygot. do druku Pracownia Wydawnicza ElSet. – Olsztyn : Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2020. – [28] s. : il. ; 31x47 cm.

Opis wg okł. – Wydano w ramach Programu: Samostanowienie. Plebiscyt na Warmii i Mazurach. – Sfinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Wieloletniego Niepodległa na lata 2017-2022.

Zawiera historię Domu Polskiego w Olsztynie oraz reprint „Gazety Olsztyńskiej” 1920, nr 83, 84, 85 i „Gazety Polskiej dla powiatów nadwiślańskich” 1920, nr 84, 85.

ISBN 978-83-955525-9-5

984. **RÓŻAŃSKI, Jacek**: Nasza niełatwa historia : 82. rocznica powrotu do Macierzy / Jacek Różański // *Gazeta Olsztyńska (Wyd. Pojezierze)*. – 2002, nr 21, dod. *Głos Lubawski*, nr 4, s. 1.

II.

Obchody w Lubawie.

985. **SUKERTOWA-BIEDRAWINA, Emilia**: Walka o społeczne i narodowe wyzwolenie ludności Warmii i Mazur : przewodnik po wystawie / E. Sukertowa-Biedrawina, T. Grygier. – Olsztyn : Wojewódzki Komitet Frontu Narodowego i Wydział Kultury Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, 1956. – 171 s. : il., fot., m., portr. ; 21 cm.

Dot. wystawy „Działacze Mazur i Warmii epoki Mickiewicza” otwartej 4 grudnia 1955 r. na zamku w Olsztynie. Treści cz. II poświęcono okresowi plebiscytowemu.

986. **SUKERTOWA-BIEDRAWINA, Emilia:** [Wyjaśnienie] / Emilia Sukertowa-Biedrawina // *Głos Olsztyński*. – 1965, nr 192, s. 6.

Dot. wystawy plebiscytowej w Muzeum Mazurskim w Olsztynie.

987. **SW:** Szkolne działanie : w 60-lecie plebiscytowego dramatu / SW // *Gazeta Olsztyńska*. – 1980, nr 81, s. 3.

Obchody 60-lecia plebiscytu w placówkach oświatowo-wychowawczych woj. olsztyńskiego.

988. **SZAJNER, Przemysław:** Pamiątkowa moneta na jubileusz 90-lecia plebiscytu? / Przemysław Szajner // *Dziennik Bałtycki*. – 2009, nr 275, s. 4.

Nt. współpracy Starostw Powiatowych w Sztumie i Kwidzynie w związku z obchodami.

— SZCZEPAŃSKI, Rafał : To nie była gra fair = poz. 493

989. **TABORSKI, Andrzej:** Sesja popularnonaukowa w Sztumie : w 70-lecie plebiscytów na Warmii, Mazurach, Powiślu / A[ndrzej] Taborski // *Słowo Powszechne*. – 1990, nr 135, s. 7.

990. **Uczcili** 100-lecie zwycięskiego plebiscytu / oprac. PP // *Tygodnik Działdowski*. – 2020, nr 27, s. 2.

II.

We wsi Groszki.

991. **[Ulotka]** : [Inc.:] Na tropach historii ... Niedziela w Muzeum Olsztyn 2020 / [tekst: Agata Grzegorzczuk-Wosiek]. – Olsztyn : Muzeum Warmii i Mazur, 2020. – [4] s. : il. ; 21 cm.

Druk kolorowy, dwustronny.

Informacja nt. wydarzenia zorg. 12 lipca 2020 r. z okazji setnej rocznicy plebiscytu na Warmii i Mazurach.

992. **Wersal**, plebiscyt i co dalej na Warmii i Mazurach? = Versailles, the plebiscite, and the future of Warmia and Masuria / [oprac. red. Anna Kruszewska]. – Olsztyn : Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, [2020]. – 156, [4] s. : faks., fot., mapy, portr. ; 26 cm.

Wystawa: Muzeum Warmii i Mazur, 12 marca 2020 – marzec 2021 r. – Bibliogr., netogr. przy pracach.

Katalog wystawy w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

ISBN 978-83-60016-57-2

993. **WIERGOWSKI, Grzegorz:** Tutejsi mieszkańcy 95 lat temu opowiedzieli się za Polską : uroczystość historyczno-patriotyczna w Groszkach / Grzegorz Wiergowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2015, nr 159, dod. *Gazeta Działdowska*, nr 27, s. 7.

II.

994. **WIŚNIEWSKA, Katarzyna:** Mamy historię głęboko zapisaną w sercu / Katarzyna Wiśniewska // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 144, dod. *Gazeta Działdowska*, nr 26, s. 3.

II.

Uroczystość historyczno-patriotyczna z okazji 100-lecia plebiscytu zorg. we wsi Groszki.

995. **WYROSTEK, Szymon:** Obchody 98 rocznicy Plebiscytu / Szymon Wyrostek // *Gazeta Olsztyńska*. – 2018, nr 161, dod. *Gazeta Działdowska*, nr 28, s. 10.

II.

Uroczystość historyczno-patriotyczna zorg. we wsi Naguszewo.

996. **Wystawa** o plebiscycie : w Muzeum Mazurskim // *Głos Olsztyński*. – 1965, nr 296, s. 3, 4.

997. **[Zaproszenie]** : [Inc.:] Akademia Trzeciego Wieku przy Miejskim Ośrodku Kultury w Olsztynie – zapraszamy na wykłady ... 09-30.10.2008 r. Miejski Ośrodek Kultury w Olsztynie (Kamienica Naujacka).

Druk kolorowy, dwustronny.

W programie: Tadeusz Baryła: Plebiscyt na Warmii i Mazurach i Powiślu.

998. **[Zaproszenie]** : [Inc.:] Konferencja naukowa „Plebiscyty jako metoda rozwiązywania konfliktów międzynarodowych – w 90. rocznicę plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu” ... Dom Polski, Olsztyn 08 grudnia 2011 r. ... Ośrodek Badań Naukowych, Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego, Zakład Historii i Stosunków Międzynarodowych UWM w Olsztynie.

Druk kolorowy, dwustronny.

Prelegenci: Wojciech Wrzesiński, Lech Wyszczelski, Sławomir Maksymowicz, Dariusz Radziwiłłowicz, Halina Łach, Wiesław B. Łach.

999. **[Zaproszenie]** : [Inc.:] Muzeum Warmii i Mazur uprzejmie zaprasza na spotkanie z cyklu „Olsztyński Wehikuł Czasu”: „Czyja ojczyzna, komu niepodległość?... Warmiacy i Mazurzy wobec plebiscytu z 1920 r.” ... Olsztyn – zamek, czwartek, 7 listopada 2013 r. godz. 17.00 [...]. – [Olsztyn : Muzeum Warmii i Mazur, 2013]. – [2] s. : il. ; 10x21 cm.

Prelegent: prof. Norbert Kasperek; eksperci: prof. Dariusz Radziwiłłowicz, dr Krzysztof Szulborski; prowadzący: dr Andrzej Korytko, Marek Jarmolowicz.

1000. **[Zaproszenie]** : [Inc.:] Przewodnik po Olsztynie, po miejscach związanych z plebiscytem na Warmii i Mazurach w 1920 roku ... Polska – Polen Ostpreußen - Prusy Wschodnie ... Nasza ulotka to zaproszenie do gry z wyobraźnią, zaproszenie do spaceru po Olsztynie i do miejsc związanych z okresem plebiscytu na Warmii i Mazurach. Po drodze zobaczycie Państwo interesujące zabytki i pamiątki z przeszłości Olsztyna. Miejsce oczy szeroko otwarte na spotkanie z historią. – Olsztyn : Muzeum Warmii i Mazur, 2020. – [6] s. : il. ; 21 cm.

Folder składany.

1001. **[Zaproszenie]** : [Inc.:] Sesja „Michał Kajka i problem mazurski” ... Miejski Dom Kultury w Szczytnie 15 grudnia 1980 r. ... Towarzystwo Przyjaciół Szczytna, Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział Olsztyński. – [s.l. : s.n., 1980]. – [1] k. ; 10x21 cm.

Druk kolorowy, dwustronny.

Prelegenci: Janusz Jasiński, Andrzej Staniszewski, Edward Martuszewski.

1002. **[Zaproszenie]** : [Inc.:] Sesja naukowa poświęcona 50 rocznicy plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu ... siedziba Prezydium WRN w Olsztynie 22-23 maja 1970 r. ... dyrektor mgr Jerzy Sikorski.

Druk bialo-czarny, kopia maszynopisu – 2 s.

Prelegenci: Bogusław Leśnodorski, Janusz Gilas, Zygmunt Lietz, Bohdan Koziello-Poklewski, Tadeusz Grygier, Karol Fiedor, Jan Chodera, Paweł Stawecki, Wojciech Wrzesiński, Władysław Ogrodziński. – Zawiera inf. nt. okolicznościowej wystawy zorg. w Muzeum Mazurskim w Olsztynie 23 maja 1970 r.

1003. **[Zaproszenie]** : [Inc.:] Sympozjum popularno-naukowe poświęcone 60-leciu plebiscytu i powstania Związku Polaków w byłych Prusach Wschodnich ... Miejski Dom Kultury w Szczytnie 29 listopada 1980 r. ... Rejonowa Komisja Historyczna Rady Woj. FSZMP i Towarzystwo Przyjaciół Szczytna.

Druk dwubarwny, dwustronny, złożony na pół ; częściowo wypełniony ręcznie.

Prelegenci: Zygmunt Lietz, Małgorzata Szostakowska, Edmund Pokojski. W programie występ zespołu regionalnego „Pofajdoki”.

1004. **[Zaproszenie]** : [Inc.:] Wersal, Plebiscyt i co dalej na Warmii i Mazurach? : Polska – Polen / Ostpreußen – Prusy Wschodnie ... Olsztyn – zamek, sale barokowe czwartek, 12 marca 2020 r. godz. 17.00 ... Kuratorzy dr Małgorzata Gałęziowska i dr Sebastian Mierzyński ... Dyrektor Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie Piotr Żuchowski uprzejmie zaprasza na otwarcie wystawy. – [Olsztyn : Muzeum Warmii i Mazur, 2020]. – [6] s. : il. ; 21 cm.

1005. **[Zaproszenie]** : [Inc.:] Wieczór zamkowy „>Niezwykła pocztówka od zwykłej dziewczyny<. Plebiscytowe losy Warmiaków w korespondencji z lat 1920-1921” ... Olsztyn, zamek (Sale Kopernikowskie) – 30 kwietnia 2006 r. ... Dyrektor Muzeum Warmii i Mazur, Danuta Syrwid. – (Cavata na olsztyńskim zamku, czyli cymelia muzealne i koncerty kameralne)

Druk kolorowy, dwustronny.

W programie koncert kameralny Pawła Szewczyka (wibrafon elektroniczny).

1006. **[Zaproszenie]** : [Inc.:] Wojewódzki i Miejski Komitet Frontu Jedności Narodu w Olsztynie wraz z Ośrodkiem Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, Muzeum Warmii i Mazur i Oddziałem Wojewódzkim Stowarzyszenia „PAX” uprzejmie zapraszają ... na uroczystość z okazji 60 rocznicy plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu ... 27 października 1980 roku. – [Toruń : s.n., 1980]. – [1] k. ; 30x21 cm.

1007. **[Zaproszenie]** : [Inc.:] 90-lecie Plebiscytu na Warmii i Mazurach? ... Mamy zaszczyt zaprosić dyr. prof. Stanisława Achremczyka na obchody ... uroczystości odbędą się 26 czerwca (sobota) w miejscowości Groszki ... sołectwo Naguszewo-Groszki Sołtys gmina Rybno Mieczysław Łużyński oraz Komitet Organizacyjny Mieczysław Łużyński i Edward Radziwiński. – [Groszki : Gmina Rybno, 2010]. – [4] s. : il. ; 10x15 cm.

Zawiera harmonogram obchodów.

1008. **ZIL:** Wystawa w 45 rocznicę plebiscytu / ZIL // *Głos Olsztyński*. – 1965, nr 186, s. 6.

W Muzeum Mazurskim w Olsztynie.

1009. **100** lat temu do Polski przyłączono trzy miejscowości // *Kurier Regionu Hawskiego*. – 2020, nr 23, s. 15.

Nt. planowanych obchodów oraz pomnika upamiętniającego plebiscyt w Lubstynku w gm. Lubawa.

1010. **100-lecie** plebiscytu : wydarzenia w regionie // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 153, s. 9.

Obchody w woj. warmińsko-mazurskim.

FORMY UPAMIĘTNIEŃ

1011. **Abstimmung** am 11. Juli 1920 // W: Der Kreis Ortelsburg im Bild : unvergessene Heimat / zsgest von Max Brenk ; Einführung von Fritz Gause. – [Niemcy] : Verlag Gerhard Rautenberg, [1981]. – S. 318-320.

1012. **BACONIN, Jérôme**: Plebiscyt na Warmii i Mazurach : znaczki z historią / Jérôme Baconin // *Mówią Wieki*. – 2012, nr 3, s. 54.

II.

1013. **BARGANOWSKI, Antoni**: Kwidzyńskie znaczki plebiscytowe / Antoni Barganowski // W: Plebiscyt na Powiślu – 11 lipiec 1920 rok / red. Antoni Barganowski. – Kwidzyn : Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej ; Sztum : Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, 2000. – S. 172-176. – (Zeszyty Kwidzyńskie ; nr 1)

1014. **DĄBROWSKI, Stanisław**: Niemieckie drzewo / Stanisław Dąbrowski // W: V Ogólnopolska Konferencja pt. „Las w kulturze polskiej” : materiały z konferencji, Cisna, 19-21 maja 2006 / pod red. Wojciecha Łysiaka. – Poznań : Wydawnictwo „Ecco”, 2007. – S. 505-507.

Dąb w miejscowości Dłużek posadzony przez Niemców dla upamiętnienia zwycięstwa w plebiscycie.

1015. **FABIAN, Gerhard**: Vor 80 Jahren : Briefmarken zur Volksabstimmung in Marienburg / Gerhard Fabian // *Marienburger Zeitung*. – H. 631 (2000), s. [1-2].

II.

1016. **GRABOWSKI, Andrzej**: Co skrywa kamień? : dzieje pamiątki po plebiscycie / Andrzej Grabowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2012, nr 87, dod. *Goniec Bartoszycki*, nr 14, s. 6.

II.

W Bisztynku.

1017. **GUDACZEWSKI, Wojciech**: Kamień wrócił na swoje miejsce / Wojciech Gudaczewski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2020, nr 157, dod. *Plebiscyt 1920 na Warmii, Mazurach i Powiślu*, s. 6.

Nt. głazu plebiscytowego w Parku Collinsa w Ostródzie oraz działalności Oskara Maczkowskiego.

1018. **GUDACZEWSKI, Wojciech**: Pomniki dawnej Ostródy / Wojciech Gudaczewski // *Głos Ostródy*. – 1999, nr 33, s. 3.

II.

Głaz upamiętniający plebiscyt.

1019. **(IL):** O tablicy pamiątkowej na Domu Polskim / (il) // *Gazeta Olsztyńska*. – 1980, nr 274, s. 3.

1020. **KĘDZIERSKI, Sławomir:** Dąb plebiscytowy z 1920 r. ma się całkiem dobrze : nic nie jest dane raz na zawsze / Sławomir Kędzierski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2008, nr 160, dod. *Gazeta Giżycka*, nr 28 [właśc. 28a], s. 9.

II.

W Giżycku.

1021. **KNAFLA, Alfred:** Abstimmungs-Briefmarken / Alfred Knafla // *Ostero-der Zeitung*. – Nr 113 (2010), s. 40-42.

Znaczki pocztowe z okazji plebiscytu w Olsztynie.

— **KONCZYŃSKI, Radosław :** Na 100-lecie plebiscytu jest specjalny datownik na pocztce i apel filatelistów = poz. 963

— **KOZŁOWSKI, Krzysztof :** Tutaj przebiegała granica... = poz. 968

1022. **LEK:** Kłopotliwy pomnik : powtórka z Nakomiad? / lek // *Mitteilungsblatt*. – 2006, nr 6, s. 9.

II. – Tekst równol. pol.-niem.

Odkopanie w Olecku pomnika upamiętniającego niemieckie zwycięstwo w plebiscycie.

1023. **LEWANDOWSKI, Henryk:** Plebiscyt wschodnio-pruski a filatelistyka / Henryk Lewandowski // *Słowo na Warmii*. – 1971, nr 46, s. 3.

1024. **LUTZ, Hans Dieter:** Abstimmungsgebiete Marienwerder – Plattenfehler. (I)-(VII) (IX)-(XV) / Hans-Dieter Lutz // *Rundschreiben. Arbeitsgemeinschaft Deutsche Ostgebiete*. – H. 167 (2000), s. 63-70 ; H. 168 (2000), s. 43-50 ; H. 169 (2001), s. 109-120 ; H. 170 (2001), s. 63-72 ; H. 171 (2001), s. 33-38 ; H. 172 (2001), s. 103-106 ; H. 173 (2002), s. 93-98 ; H. 174 (2002), s. 85-90 ; H. 175 (2002), s. 41-44 ; H. 176 (2002), s. 89-94 ; H. 177 (2003), s. 59-66 ; H. 178 (2003), s. 85-90 ; H. 179 (2003), s. 67-70 ; H. 180 (2003), s. 71-74.

II.

1025. **LUTZ, Hans Dieter:** Anmerkungen zu Abstimmungsgebiet Allenstein / Hans-Dieter Lutz // *Rundschreiben. Arbeitsgemeinschaft Deutsche Ostgebiete*. – H. 180 (2003), s. 57-70.

II.

1026. **MIECZNIKOWSKI, Stanisław:** Plebiscyt na pocztówkach Friedy Strohberg : zbliża się 93. rocznica Plebiscytu na Warmii i Mazurach / Stanisław Miecznikowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2013, nr 143, dod. *Gazeta Ostródzka*, nr 25, s. 14.

II.

Pocztówki przedstawiające Ostródę.

Toż: *Gazeta Olsztyńska*. – 2013, nr 143, dod. *Gazeta Morąska*, nr 25, s. 14.

1027. **PELCZAR, Piotr:** Nadruki urzędowe na całostkach plebiscytowych / Piotr Pelczar // *Przegląd Filatelistyczny*. – 2010, nr 7, s. 310, 315-316.

Il.

Dot. m.in. rejonu olsztyńskiego.

1028. **PĘCAK, Marta:** Przypomnienie i upamiętnianie / Marta Pęcak // *VariArt*. – 2020, nr 3/4, s. 24-25.

1029. **RADZAJEWSKI, Kazimierz:** Ślady historii na banknotach : kadry z czasów kłęski Polski w plebiscycie z 1920 r. / Kazimierz Radzajewski // *Gazeta Współczesna*. – 2010, nr 25, s. 4.

Il.

Banknoty wyemitowane w Elku.

1030. **SAWICKI, Dariusz:** Ujrzał światło dzienne : „niewygodne” znalezisko podczas prac ziemnych / Dariusz Sawicki // *Gazeta Olsztyńska (Wyd. Mazury)*. – 2006, nr 133, dod. *Głos Olecka*, nr 23, s. 4.

Il.

Odkrycie niemieckiego pomnika plebiscytowego w Olecku.

1031. **SCHMIDT, Andrzej:** Bony upamiętniające plebiscyt 1920 r. na Warmii, Mazurach i Powiślu / Andrzej Schmidt // *Biuletyn Numizmatyczny*. – 1995, z. 2, s. 25-34.

Il., mapa.

1032. **SCHULZ, Werner:** Abstimmung Allenstein 1920 : Nachtrag / W[erner] Schulz // *Rundschreiben. Arbeitsgemeinschaft Deutsche Ostgebiete*. – H. 147 (1995), s. 127-130.

Tab.

1033. **SCHULZ, Werner:** Abstimmung Allenstein 1920 / W[erner] Schulz // *Rundschreiben. Arbeitsgemeinschaft Deutsche Ostgebiete*. – H. 145 (1995), s. 123-130.

— SKONKA, Czesław : Plebiscytowy szlak Powiśla = poz. 447

1034. **Symbol** germanizmu / oprac. Joanna Filipkowska // *Nasz Olsztyniak*. – Nr 83 (2003), s. 8.

Il.

Niemiecki pomnik plebiscytowy w olsztyńskim Jakubowie.

1035. **SZADE, Anna:** Jutro zostanie odsłonięty pomnik polskich działaczy plebiscytowych : część cegieł „pamięta” tamten czas / Anna Szade // *Dziennik Bałtycki*. – 2020, nr 160, dod. *Dziennik Malborski*, s. 4.

W Malborku.

1036. **SZADE, Anna:** Pomnik działaczy plebiscytowych z 1920 roku w sobotę był obstawiony do granic możliwości / Anna Szade // *Dziennik Bałtycki*. – 2020, nr 178, dod. *Dziennik Malborski*, s. 4.

W Malborku.

1037. **SZADE, Anna:** Pomnik powstał z cegieł domu, w którym spotykali się patrioci / Anna Szade // *Dziennik Bałtycki*. – 2020, nr 166, dod. *Dziennik Malborski*, s. 3.

Pomnik plebiscytowy w Malborku.

— SZAJNER, Przemysław : Pamiątkowa moneta na jubileusz 90-lecia plebiscytu? = poz. 988

1038. **SZAR:** Es lohnt sich, Geschichte zu kennen / szar // *Allensteiner Nachrichten*. – 2017, nr 12, s. 2.

II.

Nt. dawnego pomnika plebiscytowego w olsztyńskim Jakubowie.

— TRABA, Robert : Jak pamiętać o klęsce Polaków w Prusach? = poz. 511

1039. **TYROLSKI, Ryszard:** Odznaka plebiscytowa Warmii i Mazur / R[yszard] Tyrolski // *Gazeta Olsztyńska*. – 1986, nr 174, s. 4.

Apel Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

1040. **VOGELANG, Ernst:** Der 11. Juli 1920 / Ernst Vogelsang // *Ortelsburger Heimatbote 2010*. – Bd. 47 (2010), s. 108-109.

II.

Nt. pomnika postawionego przez Niemców w Olsztynie w ósmą rocznicę plebiscytu.

1041. **WIŁUN, Andrzej:** O poczcie i znaczkach podczas plebiscytu w 1920 r. / Andrzej Wiłun // *Prowincja (Sztum)*. – 2012, nr 2, s. 131-137.

1042. **(YR):** Odznaka plebiscytowa we Wrocławiu / (yr) // *Gazeta Olsztyńska*. – 1986, nr 216, s. 4.

1043. **Zamiast** niemieckiej pamiątki : pomnik w Jakubowie postawiono 34 lata temu / oprac. Anna Szapiel // *Gazeta Olsztyńska*. – 2006, nr 196, dod. *Olsztyn Dzień po Dniu*, nr 902, s. 6.

II.

W Olsztynie.

1044. **ZAMOJSKI, Marcin:** Kłopotliwy świadek klęski : spór o głąz upamiętniający plebiscyt z 1920 roku / Marcin Zamojski // *Gazeta Współczesna*. – 2011, nr 99, s. 1.

II.

W Olecku.

— [Zaproszenie] = poz. 1000

1045. **ZENDEROWSKI, Wojciech:** W 90 rocznicę : na pamiątkę plebiscytu postawiono pomniki w Barczewie i Ramsowie / tekst i foto Wojciech Zenderowski // *Wiadomości Barczewskie*. – 2010, nr 7, s. 14, 16.

II.

1046. **Znaczki** dla obszarów plebiscytowych wydane przez międzysojusznicze komisje plebiscytowe. – Warszawa : Agencja Wydawnicza „Ruch” : Państwowe Przedsiębiorstwo Filatelistyczne „Ruch”, 1965. – 9, [1] k. tabl. luzem : il. ; 27 cm. – (Album polskich znaczków pocztowych 1860-1944 ; cz. 4)

Dane opisu na k. 1 nlb. części 1 i na opasce.

— 100 lat temu do Polski przyłączono trzy miejscowości = poz. 1009

PLEBISCYT W LITERATURZE, SZTUCE, FILMIE

1047. **CHŁOSTA, Jan**: Plebiscyt z 1920 roku na Warmii, Mazurach i Powiślu w polskiej i niemieckiej literaturze pięknej / Jan Chłosta // *Masovia*. – T. 4 (2001), s. 159-169.

1048. **CHŁOSTA, Jan**: Plebiscyty w literaturze polskiej / Jan Chłosta // *Gazeta Olsztyńska*. – 1994, nr 132, s. 3.

1049. **CHŁOSTA-ZIELONKA, Joanna**: Affects in autobiographical accounts and poetic statements about the Plebiscite in Warmia, Mazury and Powiśle in 1920 / Joanna Chłosta-Zielonka // *Prace Literaturoznawcze*. – Nr 7 (2019), s. 141-161.

Bibliogr. s. 158-161.

1050. **Drogi** do niepodległości / scen. i real. Jerzy Ziarnik. – Łódź : Wytwórnia Pomocy Dydaktycznych, [2008]. – 1 dysk optyczny (DVD) (52 min) : dźwięk., cz.-b. ; 12 cm.

Opis z płyty i opakowania.

Film dokumentalny dot. m.in. plebiscytu.

1051. **DYBOWSKI, Janusz Teodor**: „Kres cywilizacji” : scena dramatyczna / Janusz Teodor Dybowski // *Słowo na Warmii*. – 1967, nr 28, s. 3.

Dot. plebiscytu.

1052. **FIEDLER, Arkady**: Fatalny rok 1920 / Arkady Fiedler // W: *Mój ojciec i dęby* / Arkady Fiedler. – Warszawa : „Iskry”, 1973 (Druk. „Dom Słowa Pol.”). – S. 202-208.

Toż: *Fatalny rok 1920* / Arkady Fiedler // W: *Mój ojciec i dęby* / Arkady Fiedler. – Wyd. 2. - Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1978.

Toż: *Fatalny rok 1920* / Arkady Fiedler // W: *Mój ojciec i dęby* / Arkady Fiedler. – Wyd. 3. - Poznań : Wydawnictwo Miejskie, 2006.

— GABRYŚ, Monika : Wokół plebiscytowego reportażu Stefana Żeromskiego = poz. 693

1053. **GIERTYCH, Jędrzej**: Bilans trzynastolecia / Jędrzej Giertych // W: *Dzieło najżywsze z żywych* : antologia reportażu o ziemiach zachodnich i północnych z lat

1919-1939 / Witold Nawrocki wybrał teksty i napisał przedmowę. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1981. – S. 137-167.

Fragm. książki: Za północnym kordonem : (Prusy Wschodnie) / Jędrzej Giertych. – Warszawa : Libris, 1934.

1054. **KEMPOWSKI, Walter:** Alles umsonst [Dokument dźwiękowy] : Roman / Walter Kempowski. – [s.l.] : PeP eBooks, 2009. – 385 s.

E-book. Powieść, zawiera odwołania do wydarzeń plebiscytowych.

ISBN 978-3-641-01350-9

1055. **LANGOWSKI, Adam:** Plebiscytowe rysunki Zbigniewa Jujki / Adam Langowski // *Prowincja (Sztum)*. – 2020, nr 2, s. 125-127.

1056. **LOJEWSKI, Wolf von:** Ostpreußen mit Wolf von Lojewski [Dokument dźwiękowy] : meine Heimat – Deine Heimat / Wolf von Lojewski. – [s.l.] : Komplet-Media, 2008. – 1 Online-Ressource (90 Min.)

ISBN 978-3-8312-9638-5

1057. **OGRODZIŃSKI, Władysław:** Plebiscyt na Warmii i Mazurach a polska literatura pamiętnikarska / Władysław Ogrodziński // *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. – 1970, nr 3, s. 381-390.

Streszcz. ang.

1058. **PACYŃSKI, Marek:** Plebiscyt na Powiślu, Warmii i Mazurach : Księga XV / il. Marek Pacyński ; tekst historyczny Marek Góryński. // W: 100 lat niepodległości : ilustrowana kronika historii Polski / il. Marek Pacyński ; tekst historyczny Marek Góryński. – Olecko ; Olsztyn : Pracownia Wydawnicza ElSet, 2018. – S. 31-32.

Komiks.

1059. **PIEKUT, Kazimierz:** Plebiscyt w roku 1920 : [wiersz] / Kazimierz Piekut // *Słowo na Warmii i Mazurach*. – 1954, nr 46, s. 2.

1060. **Plebiscytowy** zryw // W: Polska w pieśni i poezji Mazurów i Warmiaków : antologia / [wybór i wstęp Tadeusz Oracki ; oprac. graf. Marian Murawski]. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1980. – S. 130-137.

Z treści: Robert Bilitewski: Jeszcze Warmia nie zginęła, s. 131-132. – Fryderyk Leyk: Walczącym za sprawę mazurską, s. 133-134. – Wśród nocnej ciszy głos się rozchodzi : (pieśń ludowa), s. 135. – Fryderyk Leyk: Do moich braci Mazurów, s. 136-137.

1061. **PRZYBOROWSKI, Mateusz:** Nasza historia w zabitych drzwiach / Mateusz Przyborowski // *Gazeta Olsztyńska*. – 2016, nr 263, s. 12.

il.

Nt. przygotowań do realizacji filmu „Zabite drzwi” dot. okresu plebiscytu na Warmii i Mazurach.

1062. **RUCZYŃSKI, Teofil:** Rok 1920 / Teofil Ruczyński // W: Opowiadania z pogranicza / Teofil Ruczyński. – Łódź : Wydawnictwo Łódzkie, 1973. – S. 106-149.

1063. **SOWA, Paweł:** Agent Rabe / Paweł Sowa. – Warszawa : Wydaw. Ministerstwa Ochrony Narodowej, 1976. – 185, [3] s. : il., portr. ; 20 cm.

Toż: Agent Rabe / Paweł Sowa. – [Wyd. 2]. – Warszawa : Wydaw. Ministerstwa Ochrony Narodowej, 1980.

1064. **STANISZEWSKI, Łukasz:** Ślady na śniegu [Dokument dźwiękowy] / słuchowisko Łukasza Staniszewskiego ; reż. Cezary Ilczyna. – Olsztyn : Polskie Radio Olsztyn, 2019. – 1 dysk optyczny (CD) : dżw. ; 12 cm.

Słuchowisko powstało we współpracy aktorów z Teatru im. Stefana Jaracza w Olsztynie, Teatru im. Aleksandra Sewruka w Elblągu i Olsztyńskiego Teatru Lalek. – Przedstawia fabularyzowaną historię ostatnich dni Bogumiła Linki (1865-1920).

1065. **SZKOP, Jan:** Ostatni wiec : widowisko sceniczne w 3 aktach : pieśni i tańce regionu warmińsko-mazurskiego / Jan Szkop. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1962. – 65, [2] s. : nuty ; 19 cm. – (Biblioteka Teatrów Amatorskich)

Scenariusz imprezy okolicznościowej.

1066. **WAŃKOWICZ, Melchior:** Na tropach Smętka / Melchior Wańkowicz ; [oprac. graf., fotomontaże, dobór materiału il. Mieczysław Berman ; rys. Karol Ferster]. – Warszawa : Czytelnik, 1958. – 440, [4] s. : il. ; 24 cm.

Passim.

Toż: Na tropach Smętka / Melchior Wańkowicz. – Wyd. 2. – Warszawa : Czytelnik, 1959.

Toż: Na tropach Smętka / Melchior Wańkowicz. – Wyd. 3. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1974.

Toż: Na tropach Smętka / Melchior Wańkowicz. – [Wyd. 4]. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1980. – ISBN 83-08-00357-5.

Toż fragm.: W dżungli / Melchior Wańkowicz // *W: Dzieło najwyższe z żywych : antologia reportażu o ziemiach zachodnich i północnych z lat 1919-1939* / Witold Nawrocki wybrał teksty i napisał przedmowę. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 1981. – S. 255-276.

Toż: Na tropach Smętka [Dokument dźwiękowy] / Melchior Wańkowicz. – [Warszawa] : Zakład Wydawnictw i Nagrań Polskiego Związku Niewidomych, [1985]. – 14 kas. dżw.

Toż: Na tropach Smętka / Melchior Wańkowicz. – [Wyd. 5]. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1988. – ISBN 83-08-01581-6.

Toż: Na tropach Smętka / Melchior Wańkowicz // *W: W kościołach Meksyku ; Opierzona rewolucja ; Na tropach Smętka* / Melchior Wańkowicz ; wstęp Wojciech Cejrowski, Jan Gondowicz, Robert Traba ; posł. Aleksandra Ziółkowska-Boehm. – Warszawa : Prószyński Media, 2010. – ISBN 978-83-7648-361-0.

Toż: Na tropach Smętka [Dokument dźwiękowy] / Melchior Wańkowicz. – Piaseczno : Heraclon International. Storybox.pl, cop. 2014. – 1 płyta audio (CD) (16 godz. 26 min). – ISBN 978-83-7927-207-5.

Toż: Na tropach Smętka [Dokument dźwiękowy] / Melchior Wańkowicz. – [Piaseczno] : Storybox.pl, [2019]. – 1 płyta audio (CD) (16 godz. 26 min). – ISBN 978-83-8146-484-0.

— WARNEŃSKA, Monika : Ostatnia róża = poz. 908

1067. **WISŁOCKI, Adam:** Gwałty niemieckie na Mazurach i Warmii / Adam Wisłocki // *W: 7599 dni drugiej Rzeczypospolitej : antologia reportażu międzywojennego* / wybór i oprac. Ewa Sabelanka, Kazimierz Koźniewski. – Warszawa : „Iskry”, 1983. – S. 27-31.

Toż: Plebiscyt : gwałty niemieckie na Warmii i Mazurach / Adam Wisłocki // *Krajobrazy*. – 1985, nr 30, s. 1, 3, 4.

1068. **Wojciech** Ogrodziński – reportaże historyczne : [Dokument dźwiękowy]. – Olsztyn : [s.l.], 1976. – 1 płyta CD-R : dżw. ; 13 cm

Zawiera 38 plików dźwiękowych w formacie mp3, m.in.: Dom, który jest, choć go nie ma – Dom Polski cz. 1 (39:15), Dom, który jest, choć go nie ma – Dom Polski – cz. 2 (41:03), Przed Plebiscytem (32:49).

— WOJEWODA, Krystyna : Plebiscyt na terenie Warmii, Mazur i Powiśla w pamiętnikach autorów olsztyńskich = poz. 917

1069. **WYŻLIC, Tomasz:** Koniec I wojny światowej w satyrze i karykaturze / Tomasz Wyżlic ; Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie. – Olsztyn : Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2019. – 95 s. : il. ; 22 cm.

Dot. m.in. plebiscytu.

ISBN 978-83-955525-0-2

— ŻEROMSKI, Stefan : Hawa-Kwidzyn-Malbork = poz. 940

Indeks autorski

Indeks zawiera w układzie alfabetycznym nazwiska i kryptonimy autorów, współautorów, opracowujących, tłumaczy, autorów przedmów i wstępów, redaktorów, ilustratorów, recenzentów i rozmówców. Liczby odsyłają do numerów pozycji w zrzębie głównym bibliografii.

A

A. B. 612
(a) 942
Achremczyk, Stanisław 53–63, 121–2,
560, 613; oprac. 574, 582, 584; red.
32, 571
Adamczyk, Stanisław Rozm. 771
Adamczyk, Zdzisław 614
Aleksandrowicz, Walenty 615–6; rec. 29
Ambroziak, Sławomir 64–6
Anczykowski, Marian Jerzy 67
Antoniewicz, Jerzy 318
Astramowicz-Leyk, Teresa Red. 350, 604

B

B.B. 68–71
(B.P.) 617
Babicz, Antoni 618
Baconin, Jérôme 1012
Baczewski, Brunon Zenon 688
Baczewski, Jan 619
Baechler, Christian Red. 510
Bahr, Ernst 72, 943
Bamberger-Stemmann, Sabine Oprac. 22

Bar, Józef 620
Barganowski, Antoni 15, 73–4, 1013; red.
73, 364, 420, 871, 1013
Bartnikowska, Bogumiła 621
Bartnowski, S. 622
Bartosiewicz, Jadwiga Oprac. 878
Barycz, Henryk 75
Baryła, Tadeusz 944
Bassarak, Gerhard Oprac. 695
Bauchrowicz-Kłodzińska, Magdalena 623
Bauchrowicz-Tocka, Maria Red. 623
Bączek, Konrad 945–6
bb. Oprac. 742, 893
bb 646
Beckherrn, Herbert 546
Beer, Mathias Red. 169
Bendyk, Edwin 947
Berentowicz, Irena Red. 524
Bereśniewicz, Zdzisław 76
Berman, Mieczysław II. 1066
Białkowski, Kazimierz 77–8
Białuński, Grzegorz Red. 255
Bielawska, Halina 624
Bielecki, Wacław 25, 625–6

Biernacki, Stanisław Rec. 332
 Biernatowski, Franciszek 627
 Biernatowski, Karol 628
 Bierzanek, Remigiusz Red. 9
 Biewer, Ludwig 629
 Bilitewski, Robert 1060
 Biskup, Radosław Red. 341
 Blanke, Richard 79–80
 Boehm, Jan 81, 630
 Boenigk, Aug. 82
 Boenigk, Jan 16, 83, 631–3
 Bogucki, Ryszard 84–5
 Boguszewska, Justyna 86
 Böhmer, Dietmar 948–9
 Boltin, Evgenij Arsen'evi Red. 311
 Bolz, Paul Oprac. 98
 Bomba, A. 87
 (bor) 634
 (BOR) 88
 Borkowski, Cezary 89–90
 Borowik, Andrzej 91
 Borowski, Antoni 635
 Borowski, Edward Tł. 389
 Borowski, Juliusz 17
 Bortnowski, Stanisław 92
 Borzyszkowski, Józef 93, 636; rec. 667
 Böttcher, Bernhard 950
 br. Oprac. 742
 Brand, Ulrich 18
 Brenda, Waldemar 94; oprac. 12
 Brenk, Max Oprac. 1011
 Breyer, Richard 95; red. 95, 425
 Brokowska, Beata 637–8; rozm. 143, 652, 687
 Bryliński, Janusz 19–20, 639
 Brzeziński, Andrzej 96
 Brzozowski, Stanisław 640
 bs 641–6
 Bucholski, Krzysztof 647–8
 Buczyński, Edward Rec. 792
 Budny, Włodzimierz 624
 Budyś, Przemysław 649
 Budzyński, Adam Rec. 792
 Bulitta, Michael 97
 Bullivant, Keith Red. 80

Bürger, Klaus 5, 98; oprac. 98
 Bursche, Julius 650
 Bystrzycki, Piotr 99–103

C

Cejrowski, Wojciech Przedm. 1066
 Centek, Jarosław 104
 (Ch) 651
 Chałasiński, Józef Przedm. 631, 769, 845
 Chilecki, Aleksander Red. 540
 Chłosta, Jan 105–44, 652–62, 1047–8;
 rec. 667, 762, 767
 Chłosta-Zielonka, Joanna 1049
 Chojnacki, Władysław Oprac. 712; wyd.
 712
 Chojnowski, Zbigniew 145, 663–4
 Cieślak, Tadeusz 146–7; rec. 332, 631,
 823, 845; red. 313
 Conrad, Benjamin 148–9
 Cybulski, Bogdan 150
 Cygański, Janusz Red. 63
 Czapielowski, Edward 151
 Czechyra, Łukasz 951
 Czermiński, A. 152
 Czerwiński, Daniel 153
 Czesko, Bohdan Rec. 39
 Czubiński, Antoni 154
 Czuka, Maria 665
 Czygan, Sabine 666

D

Dąbrowski, Stanisław 1014
 Demby, Ryszard 155–7
 Derda, Anna 158
 Doernberg, Stefan Red. 311
 Domańska, Barbara 159; rec. 769
 Domaszczyński, Henryk 23
 Dominiczak, Henryk 160
 Donimirska, Maria 667
 Donnadieu, James 161
 Dorosz, Beata Red. 614
 Dramiński, Andrzej 162–3
 Drawicz, Andrzej Rec. 792
 Drewnowski, Marek Tł. 436
 Drobny, Władysław 668

Dubiel, Józef *164*
 Dudek, Dobiesław *165*
 Dudzińska, Zofia *166–8, 669–86*; oprac. *688*; rec. *769, 784, 845*
 Dülffer, Jost *169*
 Dulisz, Iłona *687*
 Durczewski, Jaromir *170*
 Dużyk, Andrzej Rec. *7*
 Dybowski, Janusz Teodor *1051*
 Dybowski, Mirosław *171*
 Dymarski, Mirosław *172*

E

Eckert, Karl Tł. *695*
 Eichler, Adolf *173–4*
 eljot. Rec. *845*
 Erusalimskij, Arkadij Samsonovi Red. *311*
 (ew) *689*

F

F. WAL. *175*
 Fabian, Gerhard *1015*
 Fafiński, Sławomir Red. *499*
 Fajkowski, Józef Rec. *769*
 Fechner, Helmuth *176*; red. *176*
 Ferster, Karol Il. *1066*
 Fiedler, Arkady *1052*
 Fiedor, Karol *177–9*
 Figura-Osełkowska, Emilia *690*
 Filipek, Marcin Jan *180*
 Filipkowska, Joanna Oprac. *1034*
 Filipkowski, Marian *691*
 Filipkowski, Tadeusz *181*; red. *573*
 Findeisen, Silke Red. *389*
 Fink, Carole Red. *510*
 Flis, Stanisław *692*
 Fornalczyk, Feliks Rec. *485*
 Forstreuter, Kurt *182–3*
 Fräss-Ehrfeld, Claudia Rec. *246*
 Frąckowiak, Wiktor *184*
 Freundt, Viktor *185–6*
 Freyberg, Wolfgang Red. *21*

G

Gabryszak, Zbigniew *955*
 Gabryś, Monika *693*
 Gadischke, E. *187*
 Galos, Adam *211*
 Gałęziowska, Małgorzata *188*
 Garbula, Joanna Maria *694*
 Garda, Stanisław *189*
 Garlicki, Andrzej Red. *386*
 Gastpary, Waldemar *695–6*
 Gause, Fritz *190*; przedm. *1011*
 Gayl, Wilhelm von *221, 418*
 Gąsiorowski, Andrzej *191–207*
 Gebel, Andrzej *208*
 Gehrman, Konrad *688*
 Gelewski, Tadeusz *30, 209*
 Gelles, Romuald *210*
 Gentzen, Felix Heinrich *211*
 German, Edmund Rec. *40*
 Gębik, Władysław *212, 697*
 Gielo, Józef *213–4*
 Giełżyński, Wojciech *215*
 Giertych, Jędrzej *1053*
 Gilas, Janusz *216–7*
 Girsztowt, Aleksandra *982*
 Gisges, Jan Maria Rec. *792*
 Gogan, Wiesław *218*; tł. *218*
 Golon, Mirosław *698*
 Gołaszewska, Dominika *957*
 Gołębiowski, Bronisław Oprac. *631, 769, 845*
 Gołota, Janusz *219*
 Gołowicz, Aleksandra *24*
 Gondowicz, Jan Przedm. *1066*
 Górczyńska-Przybyłowicz, Bożena Red. *437*
 Górny, Maciej Rec. *246*
 Górski, Karol *220–1*
 Góryński, Marek *1058*
 Górzyński, Ignacy *699*
 Grabowski, Andrzej *222, 1016*
 Grad, Mieczysław Oprac. *631, 769, 845*; red. *767*
 Grajewski, Andrzej Rec. *802*
 Grajpeł, A. Rec. *802*
 Grenz, Rudolf *223*

Grosfeld, Leon Red. 314
 Grygier, Tadeusz 224–8, 590, 985; rec. 29, 258, 332
 Grzegorzczak-Wosiek, Agata 991
 Grzelak, Józef Rec. 195
 Grześków, Andrzej 25
 Grzędzicka, Beata 700
 Grzyb, Maria 26
 Grzywna Józef 229
 Gudaczewski, Wojciech 1017–8
 Gutkowski, Tadeusz 230
 Guz, Eugeniusz 231–3

H

Hahnkamp, Uwe Rozm. 355
 Hartmann, Stefan 234–6
 Heise, Albert Rec. 769
 Helbing, Lieselotte 237
 Hemmerling, Zygmunt Rec. 769
 Hensel-Jaškowa, Tekla 702
 Herb, Guntram Henrik 238
 Hering, Reiner Rec. 22
 Hertel, Stanisław 703
 Hertz-Eichenrode, Dieter 239
 Herz, Władysław 509
 Hochleitner, Janusz Red. 339
 Hoszowski, Stanisław Red. 313
 Hubatsch, Walther 958

I

(il) 1019
 Ilczyna, Cezary Reż. 1064
 (ir). Rec. 792

J

J.B. Rec. 29
 (j.c.) 704
 J.Ch. 240, 705–6; rec. 865
 Jackiewicz, Mieczysław 707
 Jackowski, Włodzimierz Red. 282
 Jäger-Dabek, Brigitte 27
 Jagiełło, Gustaw 708–9
 Jähnig, Bernhart 949; red. 22
 Jakóbczyk, Witold 211

Jakubczak, Franciszek Oprac. 631, 769, 845
 Jakubowska, Urszula 242
 Jałoszyński, Jan Red. 327
 Jania-Szczechowiak, Monika Red. 437
 Janowska, Halina Red. 8
 Janusz, Małgorzata 982
 Jaroszyk, Henryk 711
 Jaroszyk, Kazimierz 712
 Jasiński, Grzegorz 243; oprac. 190, 377; red. 277
 Jasiński, Janusz 244–5, 713–25; oprac. 763, 823, 850; przedm. 763; rec. 802, 845
 (jc). Rec. 695
 Jebsen, Nina 246, 959
 (jer) 247
 Jermakowicz, Stanisław 726
 Jezierska, Małgorzata 728
 Jędruch, Stanisław 209
 Jędruszczak, Tadeusz Red. 8
 (jh) 729
 jm. Omów. 7
 Jodkowski, Marek 248
 Judzińska, Halina 730
 Judziński, Józef 960
 Juzwenko, Adolf Rec. 46

K

Kaczmarek, Zbigniew 731
 Kaczyński, Jan Red. 939
 Kalemka, Sławomir Rec. 7
 Kallenbach, Elisabeth 961
 Katarzyński, Władysław 249–50
 Kawaska, Celina 733
 Kawaska-Tatara, Sylwia Red. 611
 Kądziała, Paweł Red. 614
 Kempa, Robert 251–5
 Kempowski, Walter 1054
 Kenéz, Csaba Oprac. 36
 Kenig, Leszek Red. 353
 Kędzierski, Sławomir 256, 1020
 Kętrzyński, Wojciech 257
 Kiełbik, Jerzy Red. 613, 660
 Kiełczewska-Zaleska, Maria Red. 318

Kisielewski, Tadeusz Oprac. 767, 769
 Klatt, Rudolf 258
 Klein, Eduard 259, 734
 Klęczar, Łukasz 260
 Klimecki, Michał Rec. 7
 Klimek, Augustyn 261, 735-40
 Klimowicz, Robert 262
 Kłaczek, Jarosław 28, 263-4
 Knafla, Alfred 1021
 Knosała, Władysława 741
 Knyt, Agnieszka Oprac. 895
 Knyżewski, Jakub 265
 Kobyłański, J. 743
 Kohutek, Ludwik 266-7
 Konczyński, Radosław 268, 963-4
 Kopiczko, Andrzej 269
 Korda, Krzysztof 378
 Korkozowicz, Jerzy Rec. 7
 Kornacki, Jacek Rec. 631
 Korycka, Wanda 270; red. 570
 Korzeniowska-Marcyniuk, Halina 271
 Kosiński, Paweł 272
 Kossert, Andreas 273-8
 Koziello-Poklewska, Krystyna 744-5
 Koziello-Poklewski, Bohdan 279-84, 746-7;
 rec. 485, 583; red. 496
 Kozłowski, Krzysztof 285, 965-8
 Koźniewski, Kazimierz Rec. 865
 Krasuski, Jerzy 286-7; red. 588; tł. 211
 Krausowa, Janina 748
 Kretowicz, Bronisław 288, 749
 Kruk, Erwin 289, 750-3; rec. 792
 Kruk, Swietłana 754
 Kruszewska, Anna Red. 188, 484, 992
 Krzystek, Zdzisław 290
 Krzywoszyński, Przemysław 291
 Kudrzycki, Zbigniew 292-8, 969-70; red.
 277
 Kujawski, Wojciech Red. 399, 522, 609
 Kukowski, Tomasz 982
 Kukuć, Zbigniew 299
 Kukułka, Józef Red. 9
 Kulesza, Ewa Il. 805
 Kułakowska, Ewa 755
 Kunigk, H. 300

Kunigk-Helbing, Lieselotte 301-2
 Kunz, Stanisław 303-4
 Kurkiewicz, Władysław Rec. 631
 Kuropka, Joachim 305
 Kuźma, Otton 306
 Kwas, Franciszek 756

L

Labuda, Gerard 307; red. 313, 588
 Langowski, Adam 757, 1055
 Lapter, Karol Oprac. 9
 Laskowska, Alina 971
 Laszewski, Adolf 758
 lek 972, 976, 1022
 Leliński, Stanisław Rec. 769
 Lemański, Alfons 759-61
 Lengowski, Michał 762-4
 Leśniowski, Henryk 308-10
 Leśnodorski, Bogusław 311-9
 Lewandowski, Henryk 320-2, 765, 1023
 Leyk, Fryderyk Mirosław 6, 323-30, 489,
 766-74, 1060
 Leyk, Wiktor Marek 776
 Lietz, Zygmunt 29, 331-6, 777-80,
 973-4; przedm. 631; rec. 46, 195, 769
 Liguz, Justyna 337-9; red. 28, 263, 281
 Liguz-Kołodowska, Justyna Oprac. 878
 Lodwich-Ledwa, Ewald 781
 Lojewski, Wolf von 1056
 Lossman, Maria Red. 352, 746
 lubicz 782
 Lubiński, Andrzej 340-1; oprac. 667; red.
 611
 Lubosz, Bolesław Rec. 845
 Lutz, Hans Dieter 1024-5

Ł

Łach, Halina 342
 Łach, Wiesław Bolesław 343-4
 Łaskiewicz, Tomasz Rec. 667
 Łęga, Władysław 345, 783
 Łodyga, Krzysztof 346
 Łowkiel, Magdalena 347
 Łubieńska, Anna 784
 Łuczak, Agnieszka 785

Luczak, Stefan 786
 Łukaszewicz, Bohdan Red. 574, 582, 584
 Łukaszewicz, W. Red. 48
 Łysiak, Wojciech Red. 1014

M

M.Cz. Rec. 7
 Maciejewski, Stefan 787
 Majkowski, Feliks 788
 Majkowski, Jan 789
 Maksymowicz, Sławomir 348
 Malaszewski, Wilhelm 790
 Malicki, Wiesław 349
 Malinowski, Józef 791
 Malinowski, Zbigniew Rozm. 76
 Małłek, Janusz 350
 Małłek, Karol 792
 Małycha, Kazimierz 793-4
 Markiewicz, Stanisław 795
 Martin, Bernd Red. 437
 Martuszeowski, Edward 351-4; polem. 463; rec. 29, 631, 756
 Marzian, Herbert G. Oprac. 36; red. 176
 Mazgal, Ewa 975
 mcz. Oprac. 980
 mef 976
 Meindl, Ralf 355
 Mejsak, Marlena 356-7
 Meller, Arkadiusz 358
 Melville, Ralph Red. 169
 Meyhöfer, Max 359-60
 Michalik, Henryk 31, 361-5, 977; red. 208, 361, 611, 921
 Miecznikowski, Stanisław 1026
 Mielnicki, Andrzej 978; rozm. 493
 Mierzyński, Sebastian 366
 Mikulski, Krzysztof Red. 263, 281
 Milewski, Zygmunt 796
 Minakowski, Jerzy 1-4, 367
 Misiuk, Andrzej Red. 277
 Młotek, Michał 368-70, 797, 1061
 Mogilnicki, Zbigniew 371
 Mudzo, Fryderyk Red. 437
 Murawski, Marian II. 1060
 Müsse, Alfred Oprac. 187

N

Nadolny, Anastazy Rec. 551
 Nadolny, Erwin Red. 182
 Nawrocki, Witold Przedm. 940, 1053
 Wybór 940, 1053, 1066
 Neubach, Helmut Oprac. 95, 425
 Neuman, Antoni 798
 Niklas, Tomasz 982
 Nojman, Radosław 374
 Nowak, Leonard Red. 207
 Nowakowska-Kubicowa, Izabela 799
 Nowak-Kielbikowa, Maria 375
 Nowotka, Dawid 800
 Nowotka, Marek 376

O

Obitz, Kurt Alfred 377
 Obracht-Prondzyński, Cezary 378
 Odyniec, Waclaw 544
 Ogrodziński, Władysław 379-81, 801, 1057; rec. 784; red. 571
 Ogrodziński, Wojciech 1068
 Oleksiński, Jerzy 802-5; rec. 845
 Olk, Józef 688
 Olszar, Henryk 382
 Olszewska, Barbara Maria 383
 Olszewski, Włodzimierz Rec. 792
 Oracki, Tadeusz 384, 806-11; rec. 29
 Wybór 1060
 Ornatek, Adam Stefan 812
 Osica, Janusz 385-6
 Ostaszewska-Symonowicz, Monika 387
 Ostrowska, Barbara Tł. 273, 276
 Otello, Jerzy 813-20
 Otello, Ryszard 776

P

Pacyński, Marek 1058
 Pajewski, Janusz Red. 211, 417
 Pałyga, Edward J. 388
 Panas, Henryk Rec. 39
 Paprotny, Florian 389
 Paprot-Wielopolska, Aleksandra 982; red. 783
 Patoła, Józef 821; oprac. 868; rec. 46
 Paukszta, Eugeniusz 390

Paulmann, Wanda 822
 Pawlicki, Ryszard Wojciech 391
 Pawluczuk, Zdzisław Red. 165
 Pelczar, Piotr 1027
 Pentowski, Karol 823
 Peter, Tadeusz 392, 824–6
 Petsch, Waclaw 393
 Pęcak, Marta 1028
 Piątek, Piotr 981
 Piechocki, Jan Rec. 865
 Piechocki, Witold 827
 Piechota, Magdalena Red. 693
 Piekut, Kazimierz 1059
 Piel, Michał 394
 Pilecki, Janusz Il. 607
 Pilewski, Piotr 395
 Piórkowski, Jerzy 828
 Piwarski, Kazimierz 396–7
 Pletzing, Christian Rec. 22
 Plis, Henryk 400
 Podoski, Kazimierz 544
 Pokojski, Edmund 401–5
 Polonus, J. 406
 Popławski, Ryszard 407–15
 Poręba, Stanisław 829–30
 Poschmann, Erwin 457
 Poser, Victor von 359
 Potocki, Stanisław 416
 Poznański, Stanisław 831
 PP. oprac. 990
 Protakiewicz, Stanisław 832
 Przyborowski, Kazimierz 419–20
 Przyborowski, Mateusz 1061
 Przybysz, Kazimierz Rec. 769

R

R. TRZ. 421, 833
 (R. Trz.) 834
 Rączkowska, Dorota 982
 Radzajewski, Kazimierz 1029
 Radziwiłłowicz, Dariusz 422
 Rakowska-Szerle, Weronika 982
 Rathke, Bruno 835
 Rautenberg, Hans Werner 423–5; oprac.
 95, 425

Rączkowski, Józef 836
 Reeken, Dietmar von Red. 950
 Regulski, Jan 426
 Rehm, Sabine 427
 Rezmer, Waldemar Red. 104
 Rodowicz-Cedrońska, Wanda Il. 805
 Rożentalski, Bolesław 688
 Różański, Jacek 984
 Ruczyński, Teofil 430–5, 837–8, 1062;
 rozm. 894
 Ruszczyc, Marek 839
 Ryszkowski, Janusz Red. 93

S

Sadkowski, Paweł Red. 28
 Sakson, Andrzej 436–7
 Samuś, Paweł 96
 Sawicka, Hanna 840
 Sawicki, Dariusz 1030
 Schmidt, Andrzej 1031
 Schmidt, Volker Red. 21
 Schreiner, Albert Red. 311
 Schuch, Hans Jürgen 438–43; red. 952
 Schultz, Jürgen 444
 Schulz, Werner 1032–3
 Schumacher, Bruno 445
 Schwarzenberg-Czerny, Urszula 947
 (Seg.). Rec. 908
 Sikorski, Jerzy 1002
 Skok, Gerard Rec. 784
 Skonka, Czesław 447
 Skóra, Wojciech 448
 Skrobacki, Andrzej 841
 Skrobot, Wiesław 449–50
 Skrzypkowski, Zenon 451
 Smółka, Leonard Rec. 39
 Sobczak, Janusz 452–3
 Sobczak, Łukasz 454
 Sobczyk, Jan 842
 Sołoma, Antoni 455
 Sommerfeld, Josef 456–7
 Sosnowska, Danuta 843; rec. 485
 Sowa, Paweł 458–70, 844–7, 1063; rec.
 418
 Sowińska, Beata Rec. 845

Sroka, Jerzy 848
 Staniszewski, Andrzej 471; rec. 39, 784
 Staniszewski, Łukasz 1064
 Stankiewicz, Witold Oprac. 836
 Starczewski, Andrzej Red. 341
 Stawecki, Piotr 472-3, 849; wyd. 7
 Stażewski, Marek 93
 Stegner, Tadeusz Red. 272
 Stern, Leo Red. 311
 Stępnik, Krzysztof Red. 693
 Stępowski, Tadeusz 474-5, 851-4; rec. 485
 Stopa, Zofia 855
 Stopniak, Franciszek Red. 115
 Stopowa, Zofia 476
 Sukertowa-Biedrawina, Emilia 477-8, 856-9, 985-6
 Suleja, Włodzimierz Rec. 46
 SW 860, 987
 Swat, Tadeusz 479-83, 747, 861; rec. 4, 631, 769
 Symonides, Janusz 216
 Syrwid, Danuta 484, 1005
 Syska, Henryk 485-9, 862-7
 Szade, Anna 1035-7
 Szady, Beata 490-1
 Szajner, Przemysław 988
 Szapiel, Anna 492; oprac. 1043
 szar 1038
 Szczepański, Jan Przedm. 845
 Szczepański, Józef Przedm. 631, 769
 Szczepański, Rafał 493
 Szczygieł, Mariusz Red. 940
 Szkop, Jan 1065
 Szkutnik, Wiesława 982
 Szostakowska, Małgorzata 494-6, 869-70; przedm. 39
 Szostakowski, Stanisław 497; red. 194
 Szwaczkowski, Henryk Przedm. 30
 Szwedowski, Piotr Red. 339
 Szymanowicz, Adam 498-501
 Szymańska-Jasińska, Małgorzata Tł. 190
 Szymański, Marek 502
 Szynekarczyn, Barbara 871

Ś

Śliwa, Alojzy 872-3
 Śliwiński, Józef 38, 503-4
 Śniegocki, Henryk 505
 Śrutkowski, Tomasz Red. 128; rozm. 793
 Świętek, Maria 874

T

T. 875
 (t). Rec. 39
 T.R. 876
 T.S. 877
 T.St. 506
 T.W. Rec. 39
 Taborski, Andrzej 989
 Tartakovskij, Boris Grigor'evi Red. 311
 Teichert, R. 507
 Teter, Lucjan 10-1, 508-9
 Thießen, Malte Red. 950
 Tollik, Tadeusz 878
 Tomaszewski, Waldemar Red. 350, 604
 Tooley, Hunt T. 510
 Traba, Robert 150, 511-5; przedm. 1066
 Trąbała, Tomasz 12
 Tryniszewski, Eugeniusz 516-8, 879-85; rec. 784
 Trzciniński, Ryszard 519, 886-90
 Tuczyński, Jan 892
 Turchyn, Yarina Red. 350, 604
 Tyrolski, Ryszard 520-1, 1039

U

Ukleja, Józef 894
 Uziembło, Adam 39, 895

V

Vogelsang, Ernst 1040

W

W.A. 896
 W.B. 897
 Wach, Władysław Rec. 631
 Wakar, Andrzej 40, 523-41, 899-907; oprac. 784; przedm. 784; red. 282
 Wakar, Marcin Rozm. 55

- Walczak, Antoni Władysław Red. 588
 Walkusz, Jan 542
 Wallschläger, H. 543
 Wańkiewicz, Melchior 1066
 Wapiński, Roman 544; rec. 46
 Warneńska, Monika 908
 Wądołowska, Halina 545
 Weber, Reinhold 546
 Weichbrodt, Ernst Oprac. 35
 Welker, Lesław J. Red. 170
 Wendt, Zygfryd 547
 Werner, Gerhard 548, 909
 Westfeld, Anna Red. 60, 180
 Westphal, Günter 549
 Węglowski, Adam 550
 Wiergowski, Grzegorz 42, 551, 993
 WIES 552
 Wilamowska, Bożena 911
 Wilamowski, Bohdan 856
 Willan, Tadeusz 912-3
 Wilms, Dorothee 43
 Wilun, Andrzej 553, 1041
 Wirski, Zbigniew 554-5
 Wisłocki, Adam 1067
 Wiśniewska, Katarzyna 994
 Wiśniewski, Bogumił 556
 Wiśniewski, Jan 557-8
 Wiśniewski, Marian 44-5, 914-6; rozm. 758
 Wojciechowski, Mieczysław 559
 Wojewoda, Krystyna 917
 Wolf-Powęska, Anna Rec. 631
 Woliński, Grzegorz 28, 918
 Wolski, Bolesław 535, 560
 Woltmann, Bernard Red. 201
 Worgitzki, Max 561, 919
 Woszczyński, Bolesław Rec. 7 (WP). Rec. 485
 Wronkowska, Maria Oprac. 836
 Wrzesiński, Wojciech 14, 46-8, 283, 562-92, 920; oprac. 602; rec. 39, 183, 792; wyd. 7
 Wyrostek, Szymon 995
 Wysocki, Roman Rec. 865
 Wyszczelski, Lech 593-4
 Wytrążek, Bolesław Rec. 792
 Wyzlic, Tomasz 595, 1069
- X**
 X. P. K. 922
- Y**
 (yr) 1042
- Z**
 (z) 923
 Zach. Rec. 865
 Zacharis, Rainer Red. 72
 Zajchowska, Stanisława Red. 318
 Zaleski-Ejgierd, A. 596
 Zamecki, Witold 49-50
 Zamojski, Marcin 1044
 Zaremba, Janusz 597
 Zawadzki, Wojciech Red. 33, 102, 243, 248, 269, 350, 542, 603, 698
 Zażemblowski, Józef 924
 ZB. Oprac. 701, 727, 732
 ZB 925-6
 Zdziennicki, Krystian 51, 927; red. 783
 Zenderowski, Wojciech 52, 598, 731, 928-9, 1045; il. 1045
 Ziarnik, Jerzy Scen. 1050
 Ziegler, Walter Red. 427
 Zieliński, Henryk Red. 314
 Zienkiewicz, Tadeusz 599
 Zientara-Malewska, Maria 600-1, 930-7
 ZIL 1008
 Ziółkowska-Boehm, Aleksandra Posł. 1066
- Ż**
 Żaryn, Jan 603
 Żerebny, Michał 938-9
 Żeromski, Stefan 940
 Żegota, Krzysztof 604; red. 350, 604
 Żur, Leon 605-6
 Żyluk, Damian 941
 Żytniec, Rafał 607-8

Indeks osobowy

Indeks zawiera w układzie alfabetycznym nazwiska osób, których biografie lub działalność były tematem zebranych publikacji lub ich części. Uwzględniono tu również autorów wspomnień i autobiografii. Liczby odsyłają do numerów pozycji w zrzębie głównym bibliografii.

A

Anielski, Franciszek *612*

B

Baczevska, Maria *914*

Baczewski, Brunon Zenon (1886-1973) *688, 747*

Baczewski, Jan (1890-1958) *415, 619, 632, 662, 668, 673, 710, 802-3, 903, 905, 915*

Baczewski, Otton (1897-1953) *937*

Bahrke, Hugon (1976-1940) *864*

Barcz, Franciszek (1892-1939) *633, 893, 901, 930*

Barcz, Helena (1903-1985) *742*

Barczewski, Alojzy (1898-1973) *735, 882*

Barczewski, Walenty (1856-1928) *617, 729, 802, 893, 906*

Beaupré, Antoni (1860-1937) *316, 801*

Becker, Michał (1880-1932) *841, 855*

Bem, Jakub (1866-1966) *898*

Benke, Jan (1882-?) *745*

Bielecki, Michał *921*

Biernatowski, Franciszek (1886-?) *627*

Biernatowski, Karol *628*

Bilitewski, Robert (1859-1935) *893*

Bludau, Augustyn (1862-1920) *812*

Boenigk, Jan (1903-1982) *631-2, 780, 866*

Borzeszkowski, Mieczysław *921*

Borzyc, Franciszek *921*

Brose, Franciszek (1897-1966) *747, 921*

Brosz, Wiktor (1889-1967) *910*

Bukowska, Gertruda (1903-1990) *621*

Bursche, Juliusz (1862-1942) *350, 615, 644, 650, 695-6, 828*

Buzek, Józef (1873-1936) *350*

C

Chabrowski, Franciszek (1899-1978) *747, 834*

Chętnik, Adam (1885-1967) *488, 623, 691, 787, 800*

Cieślak, Jan Ignacy (1899-1986) *747*

Czartoryski, Adam Ludwik (1872-1937) *895*

Czuka, Maria *665, 860*

Czygan, Sabine *666*

D

Danielczyk, Jan 706
 Dąbrowski, Stefan (1877-1947) 791
 Donimirska, Maria (1890-1942) 667
 Donimirska, Wanda (1890-1974) 931
 Donimirski, Kazimierz (1880-1947) 641,
 839, 893, 927
 Donimirski (rodzina) 676, 785
 Donimirski, Witold (1874-1939) 931
 Działosz, Tomasz (1882-1935) 120
 Działowski, Gustaw (1872-1940) 647-8,
 875

F

Fabek, Elżbieta 897
 Falkenberg, Hermann (?-1941) 1063
 Fiedler, Antoni (1869-1919) 1052
 Fiedler, Arkady (1894-1985) 1052
 Figaszewski, Alfred (1899-1939) 816, 820
 Frenzkowski, Klemens (1899-1964) 662

G

Gabrylewicz, Brunon (1885-1935) 150
 Gąsowski, Stanisław (1881-1949) 810
 Gehrman, Konrad (1887-po 1970) 688,
 747
 Górzyński, Ignacy (1894-1978) 699, 747,
 921
 Grabowski, Władysław 921
 Grzeski, Franciszek (1885-1933) 902
 Grzeszek, Józef 738

H

Habandt, Walenty (1898-1940) 624
 Hann, Józef 885
 Hanowski, Jan (1873-1968) 893
 Hans, Wiktor (1901-1975) 884
 Hensel-Jasiek, Tekla (1908-?) 702
 Hensel, Paul (1867-1944) 691
 Herz, Władysław (1885-1943) 645, 811
 Hoch, Jan (1871-1956) 826

J

Jackowska, Otylia 843
 Jackowski, Jan 843

Jagiello, Gustaw (1898-1966) 708-9
 Jaroszyk, Henryk (1908-2001) 711
 Jaroszyk, Kazimierz (1878-1941) 661,
 712, 793, 802, 893
 Józwowicz, Paweł 747
 Jujka, Zbigniew (1935-2019) 1055

K

Kaczmarek, Zbigniew 731
 Kajka, Michał (1858-1940) 664, 720, 725,
 802, 805, 827, 891, 1001
 Karla, Otto (1840-1923) 817
 Karski, Konrad (1902-?) 831, 837, 868,
 936
 Kasprowicz, Jan (1860-1926) 247, 614,
 622, 748, 759, 871, 892, 904, 938-9
 Kaszubowski, Stefan 921
 Kieszczyński, Jerzy (?-1973) 684, 744
 Klein, Eduard 734
 Klimek, Augustyn (1892-1982) 651, 739-40,
 853, 893
 Kołakowski, Teodor 654
 Komorowska, Maria 921
 Konieczka, Walenty (1886-?) 747
 Kościński, Franciszek (1900-1972) 876
 Koźma, Waleria 680
 Kremski, Leonard (1891-1976) 747
 Kretowicz, Bronisław (1881-?) 691, 749
 Kuspel, Jan 637
 Kwas, Franciszek (1871-1948) 737, 756

L

Labusz, Bogumił (1860-1919) 891
 Laszewski, Adolf 758
 Lengowski, Michał (1873-1967) 662, 697,
 715, 762-4, 802, 806, 866
 Lewandowski, Henryk (1899-?) 765, 844,
 932
 Lewandowski, Zenon (1859-1927) 855,
 893
 Leyding, Gustaw (1899-1974) 643, 866
 Leyk, Bogumił (1860-1945) 642, 716,
 721, 776, 818
 Leyk, Emil (1893-1972) 642, 781, 818
 Leyk, Fryderyk Mirosław (1885-1968)
 327, 642, 705, 766-9, 771-5, 778, 818,
 852, 856, 862, 865-6, 893, 913, 922

Leyk (rodzina) 642, 818
 Licznernski, Władysław (1891-1963) 618
 Lindemann, Hermann (1880-1952) 909
 Linka, Bogumił (1865-1920) 409, 572,
 639, 674, 677, 689, 717, 723, 755, 821,
 865, 891, 893, 1064
 Linka (rodzina) 674, 723
 Liszewski, Jan (1852-1894) 661
 Lodwich-Ledwa, Ewald (1890-1973) 634,
 707, 781, 848, 867
 Ludwiczak, Antoni (1878-1942) 646, 662,
 941
 Lutosławski, Wincenty (1863-1954) 691

Ł

Łęga, Władysław (1889-1960) 783
 Łodzia-Kurnatowski, Jerzy (1874-1934)
 727
 Łubieńska, Anna (1887-1960) 779, 784
 Łydko, Ludwik (1895-1940) 804

M

Maciołek, Władysław (1893-?) 747, 838
 Maczkowski, Oskar (1890-1970) 824,
 1017
 Majewski, Jan 921
 Majkowska, Helena 682
 Majkowski, Feliks (1893-?) 788
 Majkowski, Jan (1891-1978) 752, 789
 Majkowski (rodzina) 682
 Malaszewski, Wilhelm (1878-1968) 790
 Malewska, Klara (1897-1975) 742
 Małek, Karol (1898-1969) 777, 781, 792
 Małycha, Kazimierz (1900-1988) 793,
 796
 Mańczyński, Kazimierz (1905-?) 921
 Mańkowski, Alfons (1870-1941) 636
 Marga, Joachim 887
 Marszałek, Zygmunt 924
 Mazella, Jan (1883-1939) 829
 Mączkowski, Oskar (1890-1970) 877
 Meik, Józef 704
 Merwald, Emil 758
 Meyk (rodzina) 675
 Modrzejewski, Antoni 669

Modrzejewski, Franciszek 669
 Modrzejewski, Maksymilian 669
 Morawski, Feliks (1861-1929) 616
 Mozdzeń, Wilhelm 692

N

Nadolny, Rudolf 629
 Neuman, Antoni (1901-1974) 411, 747,
 798, 881, 883
 Niemierski, Jan (1886-1941) 879-80, 893,
 926
 Niklewski, Marian 760
 Nowaczyński, Adolf (1876-1944) 807
 Nowakowska-Kubicowa, Izabela 799
 Nowakowski, Stanisław (1889-1942) 613,
 657, 660, 700, 718, 907
 Nowakowski, Władysław (1886-1939) 830
 Nowowiejski, Feliks (1877-1946) 128,
 347, 411, 625-6, 630, 649, 656, 687,
 690, 694, 786, 893, 904
 Nowowiejski (rodzina) 694
 Nowowiejski, Rudolf (1879-1963) 406,
 649, 731

O

Olk, Józef (1884-1966) 688, 747
 Osiński, Wacław (1868-1945) 741, 802,
 893, 935, 941
 Ośmiałowski, Leonard Maksymilian 855

P

Pacer, Franciszek 916
 Pastuszewska, Maria 347
 Pentowski, Karol (1883-1965) 732, 823
 Pieczewska-Szajkowska, Marta (1899-1994)
 742
 Pieniężna, Joanna (1867-1929) 742
 Pieniężna, Wanda (1897-1967) 162, 742,
 893
 Pieniężny, Seweryn (1864-1905) 162
 Pieniężny, Seweryn (1890-1940) 162, 659,
 661, 802, 893
 Pius XI (papież ; 1857-1939) 726
 Podrański, Konstanty 842
 Popławski, August (1879-1941) 408, 893
 Późny, Walter (1910-2012) 640
 Prass, Paweł (1899-1983) 750

R

Raczyński, Antoni 679
 Rathke, Bruno 835
 Ratti, Ambrogio D. A. (1857-1939) 795
 Rączkowski, Józef 836
 Rejewski, Edmund 888
 Rogaczewski, Wojciech 691
 Rożentalski, Bolesław (1897-?) 635, 688,
 736, 747

S

Samulowska, Marta (1857-1942) 742
 Samulowski, Andrzej (1840-1928) 638,
 713, 719, 722, 802
 Sekutera, Józef 889
 Sierakowska, Helena (1895-1939) 701
 Sierakowski, Stanisław (1881-1939) 757,
 802
 Sikorski (rodzina) 785
 Skok, Otton 691
 Sochaczewski, Bronisław (1886-1940) 896
 Sowa, Paweł (1897-1985) 662, 845-6
 Srokowski, Stanisław (1872-1950) 586,
 870
 Starczewski, Jan (1904-1981) 747
 Sukertowa-Biedrawina, Emilia (1887-1970)
 714, 724, 742, 857-9, 869, 893, 911
 Szajek, Antoni (1900-1976) 893
 Szulc, Bernard (1901-?) 653, 751
 Szwoch, Edmund (1898-1975) 813
 Szymański, Maksymilian 730

Ś

Śliwa, Alojzy (1885-1969) 663, 754,
 872-3, 893
 Śmieszny, Wincent 886
 Śniadecki, Władysław (1876-) 747
 Śniegocki, Henryk (1893-1971) 747
 Świętek, Maria 874

T

Templin, Ludwik (1894-) 747
 Tijan, Władysław (1895-1962) 808, 825
 Tollik, Tadeusz (1898-1937) 761
 Tollik Tadeusz (1898-1937) 878

Trąbała, Tomasz 12
 Turowski, Edward (1904-1972) 863, 866
 Turowski, Paweł (1892-1978) 658, 893

U

Ukleja, Józef (1894-1971) 894
 Urban, Helena 921
 Urban, Stanisław 921
 Uziembło, Adam Olgierd (1906-1990) 39
 Uziembło, Adam (1885-1971) 895

W

Waleś, Fryderyk (1855-1934) 814
 Węclawski, Władysław (1891-1920) 819
 Wiewiórra, Augustyna (1900-1984) 683,
 893, 929, 933
 Wilamowska, Bożena 911
 Wilczek, Franciszek (1900-?) 747
 Winiarski, Bogdan 691
 Wiśniewska, Marta 912
 Wiśniewski, Brunon 921
 Wiśniewski, Jan 912
 Wiśniewski, Józef 921
 Wittstock, Jan (1886-1962) 921
 Włócki, Krystian (1859-1945) 815
 Wolski, Bolesław (1877-1940) 855, 925
 Wolski, Stanisław 855
 Wolszegier, Antoni (1853-1922) 802, 833
 Worgitzki, Max (1884-1937) 919
 Woyke, Magdalena 921
 Woźniak, Maria (1897-?) 747
 Wydorski, Józef (1897-1984) 670, 678,
 890

Z

Zakrzewska, Febronia 832
 Zakrzewski, Władysław 832
 Zapatka, Adam (ok. 1860-1939) 572, 639
 Zapatka, Józef (1897-1978) 257, 572,
 639, 733, 770, 794
 Zawacki, Stanisław (1894-1977) 747
 Zawiślewska, Emilia (1886-1982) 671-2,
 681, 686, 923
 Zawiślewski, Karol (1881-1949) 672, 681
 Zieliński, Stanisław (1880-1936) 920
 Zientara-Malewska, Maria (1894-1984)
 662, 742, 840, 934

Ż

- Żeromski, Stefan (1864-1925) 614, 620,
622, 685, 693, 703, 743, 748, 759, 782,
797, 850, 861, 871, 899-900, 908, 918,

940

- Żychliński, Jan (1899-1975) 368-9, 747,
797